

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΘΡΑΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΧΗ «ΜΟΝΟΝ ΑΠΑΞ»

Διπλωματική Εργασία

της

Αργυροπούλου Νεφέλης

Θεσσαλονίκη, Φεβρουάριος 2024

ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΧΗ «ΜΟΝΟΝ ΑΠΑΞ»

Νεφέλη Αργυροπούλου

Πτυχίο Νομικής, ΔΠΘ, 2015

Διπλωματική Εργασία

υποβαλλόμενη για τη μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων του

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΤΙΤΛΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

Επιβλέπων Καθηγητής: Ταμπούρης Ευθύμιος
Συνεπιβλέπουσα Καθηγήτρια: Μυλώση Μαρία

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή την 27/02/2024

Ταμπούρης Ευθύμιος

Μυλώση Μαρία

Αλεξανδροπούλου-
Αιγυπτιάδου Ευγενία

.....

.....

.....

Αργυροπούλου Νεφέλη

Περίληψη

Στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας παρουσιάζεται η σημασία της αρχής «μόνον άπαξ» για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό του δημοσίου τομέα, τα προσδοκώμενα οφέλη της και οι παράγοντες που επηρεάζουν την υιοθέτησή της. Η εργασία επικεντρώνεται στην περιγραφή της φύσης και θεωρητικής θεμελίωσης της αρχής «μόνον άπαξ» και στη διεξοδική καταγραφή και ανάλυση της εξελικτικής πορείας του ευρωπαϊκού και εθνικού νομικού πλαισίου της. Παράλληλα επιχειρείται μια κριτική αξιολόγηση των νομοθετικών κειμένων με σκοπό την ανάδειξη ζητημάτων νομικής φύσεως και προκλήσεων κατά την προσπάθεια νομοθετικής ρύθμισης και εφαρμογής της σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο.

Λέξεις Κλειδιά: Αρχή Μόνον Άπαξ, Ενιαία Ψηφιακή Πύλη, Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης, Σύστημα Διασύνδεσης Μητρώων Επιχειρήσεων, Διαλειτουργικότητα, Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

Abstract

In the context of this thesis, the significance of the 'once only' principle for e-governance and the digital transformation of the public sector is presented, as well as the expected benefits and the influential factors for its adoption. This thesis focuses on describing the nature and theoretical basis of the 'once only' principle and providing an illustration and analysis of the evolving European and national legislative framework. In parallel, a critical assessment of legal documents is attempted with the aim of highlighting legal issues and challenges in the legislation and implementation at national and cross-border level.

Keywords: Once Only Principle, Single Digital Gateway, European Single Procurement Document, Business Registers Interconnection System, Interoperability, E-Government

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τους καθηγητές μου για την πολύτιμη βοήθεια, καθοδήγηση και υπομονή τους, καθώς και τους φίλους μου που δε σταματούν να πιστεύουν σε μένα.

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή	10
1.1	Σκοπός – Στόχοι – Συνεισφορά	12
1.2	Βασική Ορολογία	12
1.2.1	Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση	12
1.2.2	Αρχή «Μόνον Άπαξ»	14
1.2.3	Διαλειτουργικότητα	16
1.3	Διάρθρωση της μελέτης	18
2	Η Πιλοτική Εφαρμογή της Αρχής «Μόνον Άπαξ»	20
2.1	TOOP	20
2.1.1	TOOPRA	21
2.1.2	Ηλεκτρονικές Διασυνδεδεμένες Υπηρεσίες για την Επιχειρηματική Δραστηριότητα	24
2.1.3	Ενημέρωση Στοιχείων Διασυνδεδεμένων Επιχειρήσεων	25
2.1.4	Ψηφιακά Πιστοποιητικά Πλοίων και Πληρωμάτων	26
2.2	SCOOP4C	27
2.3	Τα Οφέλη της Αρχής «Μόνον Άπαξ»	27
2.4	Παράγοντες που επηρεάζουν την Εφαρμογή της Αρχής «Μόνον Άπαξ»	30
2.4.1	Τεχνολογικοί Παράγοντες	30
2.4.2	Οργανωτικοί Παράγοντες	32
2.4.3	Εμπλεκόμενα Μέρη	33
2.4.4	Νομικοί Παράγοντες	33
3	Μεθοδολογία	39
4	Περιγραφή του ισχύοντος Νομικού Πλαισίου σχετικά με την Αρχή «Μόνον Άπαξ»	41
4.1	Η Αρχή «Μόνον Άπαξ» στο πλαίσιο της Ενωσιακής Δικαιοταξίας	41
4.1.1	Οδηγία 2014/24/ΕΕ	41
4.1.2	Οδηγία 2014/25/ΕΕ	44
4.1.3	Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2016/7	45
4.1.4	Κριτική αξιολόγηση επιμέρους θεμάτων σχετικά με το ΕΕΕΣ και την Αρχή «Μόνον Άπαξ»	46
4.1.5	Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132	48
4.1.6	Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724	51

4.1.7 Κριτική αξιολόγηση επιμέρους διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 σε σχέση με την Αρχή «Μόνον Άπαξ»	54
4.1.8 Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724 και η Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων	60
4.1.9 Οδηγία (ΕΕ) 2019/1151	67
4.1.10 Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1239	70
4.1.11 Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1780	73
4.1.12 Οδηγία (ΕΕ) 2019/2121	75
4.1.13 Κριτική αξιολόγηση επιμέρους θεμάτων σχετικά με το BRIS και την Αρχή «Μόνον Άπαξ»	76
4.1.14 Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμοί (ΕΕ) 2020/473 και (ΕΕ) 2020/474	87
4.1.15 Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1463	90
4.1.16 Κριτική αξιολόγηση των επιμέρους ρυθμίσεων του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463 σε σχέση με την Αρχή «Μόνον Άπαξ»	92
4.1.17 Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2399	97
4.1.18 Πρόταση Κανονισμού για τη Διαλειτουργική Ευρώπη	100
4.2 Η Αρχή «Μόνον Άπαξ» στο πλαίσιο της Ελληνικής Δικαιοταξίας	101
4.2.1 Φύση και θεωρητική θεμελίωση της Αρχής «Μόνον Άπαξ» στο Ελληνικό Δίκαιο	102
4.2.2 Νόμος 4412/2016	107
4.2.3 Νόμος 4483/2017	116
4.2.4 Νόμος 4659/2020	117
4.2.5 Νόμος 4704/2020	118
4.2.6 Νόμος 4727/2020	119
4.3 Νομικά Εργαλεία για την εφαρμογή της Αρχής «Μόνον Άπαξ»	126
4.3.1 Σύναψη Συμφωνιών	126
4.3.2 Μονομερείς Δηλώσεις	127
5 Συμπεράσματα	129
5.1 Μελλοντικές Επεκτάσεις	132
Βιβλιογραφία-Αρθρογραφία-Γνωμοδοτήσεις-Ιστοσελίδες	133
Ευρωπαϊκή Νομοθεσία	143
Κανονισμοί- Οδηγίες- Αιτιολογικές Εκθέσεις- Προτάσεις- Αποφάσεις- Ψηφίσματα- Δηλώσεις- Προγράμματα Δράσης	143

Ελληνική Νομοθεσία	153
Νόμοι- Αποφάσεις- Εγκύκλιοι- Προγράμματα Δράσης	153
Νομολογία	156

Κατάλογος Εικόνων

- Εικόνα 2- 1: A high-level illustration of an OOP exchange, Tepandi et al. (2021) Διαθέσιμη στο https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-79851-2_8 [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023] 22
- Εικόνα 2- 2: : *The Cross-Border OOP Case (Simplified)*, Tepandi et al. (2017), σελ.58 Διαθέσιμη στο https://www.toop.eu/sites/default/files/D21_Federated_OOP_Architecture.pdf [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023] 22
- Εικόνα 2- 3: *How TOOP Pilots Fit into the Big Picture*. Tepandi et al. (2017), σελ.59 Διαθέσιμη στο https://www.toop.eu/sites/default/files/D21_Federated_OOP_Architecture.pdf [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023] 23
- Εικόνα 4- 4: “*Public Access to Company information to the Public through BRIS*”, (2023), Commission staff working document, Impact Assessment Report, accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directives 2009/102/EC and (EU) 2017/1132 as regards further expanding and upgrading the use of digital tools and processes in company law, SWD(2023) 178 final, σελ. 151 Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2023:0178:FIN:EN:PDF> [Τελευταία πρόσβαση: 12.11.2023] 49
- Εικόνα 4- 5: “*Exchange of Information between Business Registers*” (2023), Commission staff working document, Impact Assessment Report, accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directives 2009/102/EC and (EU) 2017/1132 as regards further expanding and upgrading the use of digital tools and processes in company law, SWD(2023) 178 final, σελ. 153 Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2023:0178:FIN:EN:PDF> [Τελευταία πρόσβαση: 12.11.2023] 50
- Εικόνα 4- 6: Διαθέσιμη στο: <https://www.emsa.europa.eu/emsw.html> [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023] 72
- Εικόνα 4- 7: *Architectural design of the Once-Only Technical System* (2023), Διαθέσιμη στο <https://ec.europa.eu/digital-building->

blocks/sites/display/OOTS/Catalogue+of+reusable+services [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023].....	91
Εικόνα 4- 8: “ <i>Overall benefits of the EU Single Window Environment for Customs</i> ”, Διαθέσιμη στο https://taxation-customs.ec.europa.eu/eu-single-window-environment-customs_en#components-of-the-eu-single-window-environment-for-customs [Τελευταία πρόσβαση: 29.10.2023]	99
Εικόνα 4- 9: <i>Αρχιτεκτονική των Μητρώων της Δημόσιας Διοίκησης στηριζόμενη στην αρχή «Άπαξ μόνον» (once only)</i> (2020), ΒΨΜ, σελ. 75, Διαθέσιμη στο https://digitalstrategy.gov.gr/website/static/website/assets/uploads/digital_strategy.pdf [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023].....	124

Συμβολισμοί

Στην Ελληνική γλώσσα

ΑΕΠΠ	Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών
ΑΜΚΑ	Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης
ΑΚΥΡ	Ακυρωτικό
αριθμ.	αριθμός
άρθρ.	άρθρο
αρ. πρωτ.	αριθμό πρωτοκόλλου
ΑΦΜ	Αριθμός Φορολογικού Μητρώου
βλ.	βλέπε
ΓΓΠΣΔΔ	Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης
ΓΓΠΣΨΔ	Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης
ΓΔΟΔΥ	Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Διοικητικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Δικαιοσύνης
ΓΕΜΗ	Γενικό Εμπορικό Μητρώο
ΓΚΠΠΑ	Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων
ΔΔΥ	Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας
ΔΕΕ	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΔΕΦ ΑΘ	Διοικητικό Εφετείο Αθηνών
ΔΕΦ ΙΩΑΝΝ	Διοικητικό Εφετείο Ιωαννίνων
ΔΕΦ ΠΕΙΡ	Διοικητικό Εφετείο Πειραιά
ΔΙΑΔΠ	Διεύθυνση Απλούστευσης Διαδικασιών Παραγωγικότητας
ΕΑΑΔΗΣΥ	Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημόσιων Συμβάσεων
εδ.	εδάφιο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΕΣ	Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης
ΕΕΠΑ	Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων
ΕΚ	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

ΕΠΑ	Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας
ΕΣΗΔΗΣ	Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΥΑΘ	Εταιρεία Ύδρευση & Αποχέτευση Θεσσαλονίκης
ΙΚΑ	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
κ.α.	και άλλα
ΚΕΔ	Κέντρο Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης
ΚΗΜΔΗΣ	Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων
κλπ.	και λοιποί
κτλ.	και τα λοιπά
ν.	νόμος
ΝΟΒ	Νομικό Βήμα
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ο.π.	όπου και προηγουμένως
ΟΤΕ Α.Ε.	Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος Ανώνυμη Εταιρεία
ΠΑ	προσωπικό αριθμό
παρ.	παράγραφος
περ.	περίπτωση
ΠΣΜΗΠΟΛ	Στατιστικό Ληξιαρχικών Πράξεων
π.χ.	παραδείγματος χάριν
σελ.	σελίδα
ΣΗΔΕ	Συστημάτων Ηλεκτρονικής Διακίνησης Εγγράφων
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
στοιχ.	στοιχείο
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών
ΥΠΕΣ	Υπουργείο Εσωτερικών

ΥΠΕΣΔΔΑ	Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
υποπαρ.	υποπαράγραφος
υποσημειωσ.	υποσημείωση
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
ΧΘΔ	Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στην αγγλική γλώσσα

AS4	Applicability Statement 4
BRIS	Business Registers Interconnection System
BORIS	Beneficial Ownership Registers Interconnection System
COM	Communication
EHDB	European Hull Data Base
ESPD	European Single Procurement Document
eID	Electronic Identification Schemes
eIDAS	Electronic Identification and Trust Services
EMSWe	European Maritime Single Window environment
EU	European Union
EU SWE-C	EU Single Window Environment for Customs
EU CSW-CERTEX	EU Customs Single Window Certificates Exchange System
ICLEG	Informal Expert Group on Company Law and Corporate Governance
IRI	Insolvency Registers Interconnection System
NOOP	Not Once Only Principle
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
OJ	Official Journal of the European Union
OOP	Once Only Principle
OOTS	The Once Only Technical System

SCOOP4C	The Stakeholder Community for the Once Only Principle for Citizens
TOOP	The Once Only Principle
TOOPRA	Reference Architecture for TOOP

1 Εισαγωγή

Η γραφειοκρατία του κρατικού μηχανισμού, αποτέλεσε ίσως τη μεγαλύτερη παθογένεια του εικοστού αιώνα, που κλήθηκε να ανατρέψει η είσοδος της τεχνολογίας στο δημόσιο τομέα. Το όραμα για την ηλεκτρονική Ευρώπη (eEurope) και ένα επιγραμμικό κράτος που αξιοποιεί στο έπακρο τις νέες τεχνολογίες και εξασφαλίζει γενικευμένη ηλεκτρονική πρόσβαση στις βασικές δημόσιες υπηρεσίες, εκφράστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, το Μάρτιο του 2000, καλώντας τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να σχεδιάσουν στρατηγικές και δράσεις για την υλοποίησή του¹. Έκτοτε, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση και ο ψηφιακός μετασχηματισμός του δημοσίου τομέα βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της ΕΕ και υποστηρίζονται από πληθώρα έργων, αποφάσεων, σχεδίων δράσεων και νομοθετικών εξελίξεων.

Στα πλαίσια του επανασχεδιασμού των διοικητικών διαδικασιών, διαφάνηκε η ανάγκη μείωσης της συχνότητας που οι πολίτες καλούνται να υποβάλλουν τις ίδιες πληροφορίες στις αρμόδιες αρχές και προς αυτήν την κατεύθυνση προωθήθηκε η ηλεκτρονική ανταλλαγή πληροφοριών². Ως απόρροια της ευρύτερης προσπάθειας μείωσης του διοικητικού φόρτου³ για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις κατά την αλληλεπίδρασή τους με το δημόσιο τομέα, προέκυψε η λεγόμενη αρχή «μόνον άπαξ». Σύμφωνα με την αρχή αυτή, ο διοικούμενος υποβάλλει τα στοιχεία του σε ένα διοικητικό όργανο μόνο μια φορά και στη συνέχεια η δημόσια διοίκηση πρέπει να διασφαλίσει τη δυνατότητα επαναχρησιμοποίησής τους από όλες διοικητικές αρχές σε εθνικό ή και διασυνοριακό επίπεδο, χωρίς την ανάγκη επανυποβολής τους από τον διοικούμενο (Krimmer et al., 2017a; Krimmer et al., 2017b; Krimmer et al., 2017c).

Η αρχή «μόνον άπαξ» τέθηκε ως βασική αρχή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, που πρέπει να τηρείται κατά την υλοποίηση των έργων που προβλέπονται στο «Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2016-2020»⁴. Επιδιοκιμάζοντας τις βασικές αρχές της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που προτάθηκαν στο εν λόγω σχέδιο δράσης, 32

---

¹ Βλ. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=legissum:l24226a> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

² Βλ. “Ministerial Declaration on eGovernment approved unanimously in Malmö, Sweden, on 18 November 2009”, σελ. 3, Διαθέσιμο στο <https://www.aoc.cat/wp-content/uploads/2014/09/declaracio-malmo-1.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³ Ο.π.

⁴ Βλ. «Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2016-2020 Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της διακυβέρνησης», COM(2016) 179, σελ.3, Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52016DC0179> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

κράτη, ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα, υπογράφουν τον Οκτώβριο 2017 την υπουργική Διακήρυξη του Ταλίν και αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εφαρμόσουν την αρχή «μόνον άπαξ» στο δημόσιο τομέα⁵. Με την ακόλουθη Διακήρυξη του Βερολίνου, τα κράτη της ΕΕ δεσμεύονται να ενισχύσουν έτι περαιτέρω το ρόλο των δημόσιων διοικήσεων προς την επίτευξη του ψηφιακού μετασχηματισμού και μέχρι το 2024 να «προωθήσουν την υπεύθυνη και νομικά συμβατή επαναχρησιμοποίηση των δεδομένων και την αρχή μόνον άπαξ» με απώτερο στόχο την ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης και ασφάλειας στην ψηφιακή σφαίρα⁶.

Στην Ελλάδα, η αρχή «μόνον άπαξ» τέθηκε πολύ υψηλά στην πολιτική ατζέντα ως προτεραιότητα και δέσμευση της ελληνικής πολιτείας, ήδη από το 2019⁷. Έκτοτε, υλοποιήθηκαν σημαντικές δράσεις διαλειτουργικότητας και διασύνδεσης των δημοσίων μητρώων, με επίκεντρο σε πρώτο στάδιο τις μεταβολές στην προσωπική κατάσταση κάθε προσώπου⁸. Στόχος ήταν οι διαδικασίες να γίνουν «όσο πιο απλές γίνεται» με την εκτεταμένη εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ», κατά την οποία ο πολίτης θα δηλώνει την εκάστοτε μεταβολή μία μόνο φορά και στη συνέχεια όλα τα μητρώα του δημοσίου θα ενημερώνονται αυτόματα⁹. Η εξέλιξη που παρατηρήθηκε ήταν ραγδαία με τις αυτόματες ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ μητρώων του ελληνικού δημοσίου να εκτοξεύονται από 4,5 εκατομμύρια το 2018 σε 297 εκατομμύρια το 2021¹⁰.

Ωστόσο, η προσπάθεια υιοθέτησης και τήρησης της αρχής «μόνον άπαξ» τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο συνιστά ένα φιλόδοξο έργο που έρχεται αντιμέτωπο με παλαιά τεχνικά συστήματα, παρωχημένες δομές, διαδικασίες και νομοθετικές ελλείψεις. Παρά τις προκλήσεις σε τεχνολογικό, οργανωτικό και νομικό επίπεδο, το ισχυρό κίνητρο για την προώθησή της έγκειται στα πολλαπλά οφέλη που αναμένεται ότι θα προκύψουν για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις αλλά και την ίδια τη δημόσια διοίκηση, καθιστώντας επιτακτική την προσπάθεια υπέρβασής τους.

---

⁵Βλ. “Tallinn Declaration on eGovernment at the ministerial meeting during Estonian Presidency of the Council of the EU on 6 October 2017”, σελ. 4, Διαθέσιμο στο <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/ministerial-declaration-egovernment-tallinn-declaration> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁶ Βλ. “Berlin Declaration on Digital Society and Value-Based Digital Government at the ministerial meeting during the German Presidency of the Council of the European Union on 8 December 2020”, σελ. 11, Διαθέσιμο στο <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/berlin-declaration-digital-society-and-value-based-digital-government> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁷ Βλ. <https://www.youtube.com/watch?v=qPK0gd8Hac0> και <https://www.ekt.gr/el/magazines/interviews/23642> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁸ <https://mindigital.gr/archives/2837> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁹ Ο.π.

¹⁰ Ο.π.

1.1 Σκοπός – Στόχοι – Συνεισφορά

Η αρχή «μόνον άπαξ» απασχόλησε τους ερευνητές ως αυτοτελές θέμα λόγω της μείζονος σημασίας του και της διεπιστημονικότητάς του. Το γεγονός ότι είναι σχετικά πρόσφατο και εξειδικευμένο ίσως εξηγεί την περιορισμένη βιβλιογραφία μέχρι σήμερα.

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται τη σημασία της αρχής «μόνον άπαξ» και τους παράγοντες που επηρεάζουν την υιοθέτησή της, ιδιαίτερος σε νομικό επίπεδο. Το ενδιαφέρον της εστιάζεται στο ισχύον ευρωπαϊκό και εθνικό νομοθετικό πλαίσιο που προάγει την εν λόγω αρχή, με στόχο να αναδείξει ζητήματα νομικής φύσης, όπως ρητούς και σιωπηρούς περιορισμούς και απαιτήσεις για τη συμμόρφωση με αυτήν.

Στόχος της παρούσας είναι να αξιολογηθεί κατά πόσον το ισχύον θεσμικό πλαίσιο δρα ως καταλυτικός ή ανασταλτικός παράγοντας που επηρεάζει την υλοποίηση της αρχής «μόνον άπαξ», ποια είναι τα νομικά θέματα που χρήζουν προσοχής και ποιο είναι το νομικό οπλοστάσιο για την καθολική εφαρμογή της σε διασυνοριακό επίπεδο. Κατ' αυτόν τον τρόπο, επιχειρεί να συνεισφέρει στις συνεχείς προσπάθειες νομοθετικής μεταρρύθμισης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

1.2 Βασική Ορολογία

Σε αυτή την ενότητα, κρίνεται σκόπιμο να αποδώσουμε το νόημα βασικών εννοιών που σχετίζονται με το θέμα της παρούσας εργασίας και θα συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόησή του.

1.2.1 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση (e-government) ή αλλιώς το «*κρατικό ηλεκτρονικό επιχειρείν*» (“*e-business of the state*”) έχει λάβει πολλούς ορισμούς (Tambouris, Gorilas & Boukis, 2001, σελ.1). Κάποιοι ορισμοί εστιάζουν στους στόχους και στα αποτελέσματά της, όπως στη βελτίωση της αποδοτικότητας, της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και της λογοδοσίας κατά την παροχή δημόσιων υπηρεσιών στους διοικούμενους ή κατά την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ κρατών ή δημόσιων υπηρεσιών (Tambouris, Gorilas & Boukis, 2001). Ενώ άλλοι επικεντρώνονται στα μέσα επίτευξης των προαναφερθέντων στόχων, δηλαδή την τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας (ΤΠΕ) (Tambouris, Gorilas & Boukis, 2001).

Ο ΟΟΣΑ διέκρινε τρεις τύπους ορισμών, ως ακολούθως:

- «Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση ορίζεται ως η παροχή υπηρεσιών και η πραγματοποίηση άλλων δραστηριοτήτων, όπως ηλεκτρονικές διαβουλεύσεις, μέσω του διαδικτύου»,
- «Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση είναι η χρήση ΤΠΕ στη δημόσια διοίκηση. Αν και εστιάζεται κυρίως στην παροχή υπηρεσιών και επεξεργασίας δεδομένων, ο ευρύτερος ορισμός περιλαμβάνει όλα τα πεδία δραστηριοποίησης της δημόσιας διοίκησης»,
- «Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση ορίζεται ως η δυνατότητα μετασχηματισμού της δημόσιας διοίκησης μέσω της χρήσης ΤΠΕ ή ο όρος αυτός χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια νέα μορφή διακυβέρνησης με βάση τις ΤΠΕ. Αυτή η πλευρά συνδέεται συνήθως με τη χρήση του διαδικτύου»,

καταλήγοντας ότι η ηλεκτρονική διακυβέρνηση είναι η χρήση των ΤΠΕ και συγκεκριμένα του διαδικτύου ως μέσα επίτευξης καλύτερης διακυβέρνησης (OESD, 2003, σελ. 63).

Σύμφωνα με τον ορισμό που έδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόκειται για την «αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών στις δημόσιες διοικήσεις, σε συνδυασμό με οργανωτικές αλλαγές και νέες δεξιότητες, ώστε να βελτιωθούν η παροχή δημοσίων υπηρεσιών και οι δημοκρατικές διαδικασίες καθώς και να ενισχυθεί η υποστήριξη των πολιτικών που ασκεί το δημόσιο»¹¹.

Το πρώην Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στην Ελλάδα, επεξήγησε τον όρο ηλεκτρονική διακυβέρνηση κατά τη χάραξη της στρατηγικής του ως τον «εκσυγχρονισμό του Κράτους και της Δημόσιας Διοίκησης, με όχημα τις Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), με στόχο το ριζικό μετασχηματισμό των υφιστάμενων διαδικασιών και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, προκειμένου η Διοίκηση να καταστεί αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη, εξασφαλίζοντας την ικανοποίηση των αναγκών του κοινωνικού συνόλου και προάγοντας την ενεργή συμμετοχή των πολιτών»¹².

Ως μερικά παραδείγματα εφαρμογής της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης θα μπορούσαν να αναφερθούν η επιγραμμική παροχή δημόσιων υπηρεσιών, τα συστήματα ηλεκτρονικών

¹¹ Βλ. «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Ο ρόλος της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για το μέλλον της Ευρώπης, SEC(2003) 1038, COM/2003/0567, σελ. 8, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A52003DC0567> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹² Βλ. «Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στην Ελλάδα για την περίοδο 2014-2020» του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης», σελ. 3, Διαθέσιμη στο <http://www.opengov.gr/minreform/wp-content/uploads/downloads/2014/02/stratigiki-ilektron.-diakyv.-teliko-pdf1.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

πληρωμών, οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις και αιτήσεις, η χρήση διαδικτυακών πυλών κ.α. (Tambouris, Gorilas & Boukris, 2001), ενώ όσο η τεχνολογία εξελίσσεται, μέσα όπως κινητό τηλέφωνο, έξυπνη κάρτα, άλλη προσωπική φορητή συσκευή κ.α., καθίστανται διαθέσιμα¹³, αναβαθμίζοντας ολοένα και περισσότερο την αλληλεπίδραση των πολιτών με το δημόσιο τομέα.

1.2.2 Αρχή «Μόνον Άπαξ»

Ο όρος “once-only principle” που αποδόθηκε στα ελληνικά ως η «*αρχή της εφάπαξ καταχώρισης των δεδομένων*» εντοπίζεται πρώτη φορά στο κείμενο του Σχεδίου Δράσης της ΕΕ για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2011-2015¹⁴. Στο εν λόγω σχέδιο προτείνεται η εφαρμογή της αρχής με την συγκέντρωση των πληροφοριών από τους πολίτες «*μία μόνο φορά*», δηλαδή την «εφάπαξ» καταχώριση τους, και τη μετέπειτα «*έξυπνη χρήση*» τους, από τις δημόσιες αρχές, με τη διασφάλιση πάντοτε της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής¹⁵. Η δράση αυτή προτείνεται προς εκπλήρωση των δεσμεύσεων των κρατών μελών της ΕΕ που απορρέουν από την υπουργική Διακήρυξη του Μάλμο, για την εξάλειψη του περιττού διοικητικού φόρτου¹⁶.

Καθιερώνεται ως αρχή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και αποδίδεται στα ελληνικά ως αρχή «μόνον άπαξ» από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2016-2020, σύμφωνα με την οποία «*θα πρέπει οι πολίτες και οι επιχειρήσεις να υποβάλλουν τις ίδιες πληροφορίες μόνο μία φορά σε μια δημόσια διοίκηση. Εφόσον επιτρέπεται, οι υπηρεσίες δημόσιας διοίκησης λαμβάνουν μέτρα για την εσωτερική περαιτέρω χρήση των εν λόγω δεδομένων, τηρουμένων δεόντως των κανόνων για την προστασία των δεδομένων, ούτως ώστε οι πολίτες και οι επιχειρήσεις να μην επωμίζονται επιπρόσθετο φόρτο*»¹⁷.

---

¹³ Ο.π. σελ. 13

¹⁴ Βλ. «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την ηλε-διακυβέρνηση, 2011-2015 Αξιοποίηση των ΤΠΕ για την προώθηση έξυπνης, αειφορικής και καινοτομικής διακυβέρνησης», SEC(2010) 1539, σελ. 13, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0743:FIN:EL:PDF> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁵ Ο.π.

¹⁶ Βλ. “Ministerial Declaration on eGovernment approved unanimously in Malmö, Sweden, on 18 November 2009”, σελ. 3, Διαθέσιμο στο <https://www.aoc.cat/wp-content/uploads/2014/09/declaracio-malmo-1.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁷ Βλ. «Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2016-2020-Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της διακυβέρνησης», ο.π. σελ. 3

Κατόπιν της εμφάνισης της αρχής «μόνον άπαξ» στα ευρωπαϊκά κείμενα, δε διατυπώθηκε ένας ευρέως αποδεκτός ορισμός¹⁸. Αρχικά, προβληματισμοί είχαν εκφραστεί για τη χρήση του όρου «αρχή», ως μη ενδεδειγμένη, λόγω του μη καθολικού χαρακτήρα της και του πρώιμου σταδίου εφαρμογής της (European Commission, 2017). Οι ερευνητές στην προσπάθειά τους να προσδιορίσουν την έννοια της εν λόγω αρχής προέβαλαν τη διττή σημασία που μπορεί να λάβει ο όρος ‘once-only’, δηλαδή «μόνον άπαξ», αναφερόμενος είτε στην αποθήκευση των δεδομένων των διοικούμενων μόνο μια φορά σε ένα κεντρικό σύστημα, είτε στη συλλογή αυτών μόνο μια φορά και το διαμοιρασμό τους ανάμεσα στις διοικητικές υπηρεσίες χωρίς την ανάγκη περαιτέρω υποβολής τους από τους διοικούμενους, με την τελευταία ερμηνεία να υπερισχύει (Krimmer et al., 2017c). Ωστόσο, όπως υποστηρίχθηκε, η υποβολή των δεδομένων «μόνον άπαξ» μπορεί να υποδηλώνει μια φορά σε κάθε διοικητική αρχή, άρα τόσες φορές όσες είναι και οι δημόσιες αρχές¹⁹. Αντ’ αυτού, προτάθηκε ο όρος “once only principle /NOOP”, σύμφωνα με τον οποίο στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, οι εταιρείες δε θα πρέπει να διαθέτουν τα αποδεικτικά τους για τη συμμετοχή σε δημόσιο διαγωνισμό «ούτε μια φορά» αλλά οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να τα αποκτούν απευθείας από τις εθνικές βάσεις δεδομένων²⁰. Ο όρος “once only principle” δε συναντάται σε άλλες πηγές της παρούσας μελέτης, ενώ η «αρχή μόνον άπαξ» φαίνεται να χρησιμοποιείται με τρόπο που να υποδεικνύει τη μείωση της συχνότητας υποβολής των ίδιων στοιχείων στο ελάχιστο δυνατό.

Στην Ελλάδα, συναντάται ως αρχή «μοναδικής καταχώρησης δεδομένων» στο κείμενο της Στρατηγικής για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στην Ελλάδα για την περίοδο 2014-2020, όπου τίθεται ως στόχος *«κάθε πληροφορία να τηρείται από έναν μοναδικό εξουσιοδοτημένο φορέα, υπεύθυνο για την εγκυρότητα της πληροφορίας και για τη διάθεσή της στους φορείς που έχουν αρμοδιότητα και στους ιδιώτες που έχουν έννομο συμφέρον. Η Δημόσια Διοίκηση μπορεί να ζητήσει μία πληροφορία από τον πολίτη άπαξ. Δε δικαιολογείται αναζήτηση από τον πολίτη μίας πληροφορίας που ήδη τηρείται σε ένα από τα Μητρώα και συστήματα της Δημόσιας Διοίκησης.»*²¹ Μετέπειτα, κι αφού καθιερώνεται ως

---

¹⁸ Βλ. EDPS, “Opinion on the proposal for a Regulation establishing a single digital gateway and the ‘once-only’ principle”, 01.08.2017, σελ. 7, Διαθέσιμο στο https://edps.europa.eu/sites/default/files/publication/17-08-01_sdg_opinion_en_0.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁹ Schmidt, “The eESPD”, 2016, σελ. 24, Διαθέσιμο στο <https://prezi.com/vfnmxxo9hwt/the-eespd/> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²⁰ Βλ. Schmidt, ο.π., σελ. 24

²¹ Βλ. «Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στην Ελλάδα για την περίοδο 2014-2020» του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης», ο.π., σελ. 8

γενική αρχή της ψηφιακής διακυβέρνησης με το άρθρο 3 του ν. 4727/2020²², η επεξήγηση του όρου «αρχή «μόνον άπαξ» (*once-only principle*)» ευρίσκεται στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού, κατά την οποία «οι πολίτες και οι επιχειρήσεις πρέπει να υποβάλουν «μόνο μία φορά» τις απαιτούμενες πληροφορίες κατά την αλληλεπίδρασή τους με το Δημόσιο. Έτσι, απαλλάσσονται από την ανάγκη παροχής εκ νέου πληροφοριών ήδη γνωστών στη Δημόσια Διοίκηση (εξαιρουμένων περιπτώσεων που απαιτούν επικαιροποίηση σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο), όπου ο διαμοιρασμός αυτός δεν αντιβαίνει την προστασία των προσωπικών τους δεδομένων και τους σχετικούς κανονισμούς. Οι φορείς της Δημόσιας Διοίκησης λαμβάνουν μέτρα για την εσωτερική περαιτέρω χρήση των εν λόγω δεδομένων, τηρουμένων δεόντως των κανόνων για την προστασία των δεδομένων»^{23&24}.

1.2.3 Διαλειτουργικότητα

Η διαλειτουργικότητα αποτελεί κύρια έννοια της παρούσας εργασίας και βασικό παράγοντα για να καταστεί δυνατή τόσο η εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» όσο και ο ψηφιακός μετασχηματισμός του δημοσίου τομέα εν γένει.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όρισε τη διαλειτουργικότητα ως την «ικανότητα των οργανισμών να αλληλεπιδρούν προς την κατεύθυνση της επίτευξης αμοιβαίως ωφέλιμων στόχων, οι οποίοι αφορούν την ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσεων μεταξύ των εν λόγω οργανισμών διά μέσου των επιχειρησιακών διαδικασιών που υποστηρίζουν, μέσω της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ των οικείων συστημάτων ΤΠΕ»²⁵.

Στο ευρωπαϊκό πλαίσιο διαλειτουργικότητας, περιγράφεται το μοντέλο διαλειτουργικότητας το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες και απαρτίζεται από τα εξής επίπεδα:

α) τη νομική διαλειτουργικότητα, που περιλαμβάνει νομοθετικά ζητήματα που αφορούν τη δυνατότητα της ομαλής συνεργασίας μεταξύ οργανισμών που λειτουργούν σύμφωνα

²² Νόμος υπ' αριθμ. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 184/23-09-2020)

²³ Βλ. Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού (ΦΕΚ 2894/Β/5-7-2021), σελ. 43, Διαθέσιμη στο <https://digitalstrategy.gov.gr/> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²⁴ Αντίστοιχη επεξήγηση του όρου χρησιμοποιείται και στο Παράρτημα (Γ) της Εγκυκλίου του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης «Κανόνες για την παροχή ψηφιακής διακυβέρνησης» ΑΔΑ: Ψ7ΝΟ46ΜΤΛΠ-ΩΘ5, Διαθέσιμη στο <https://diavgeia.gov.gr/search?query=ada:%22%CE%A87%CE%9D%CE%9F46%CE%9C%CE%A4%CE%9B%CE%A0-%CE%A9%CE%985%22&page=0> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²⁵ Βλ. «Ευρωπαϊκό πλαίσιο διαλειτουργικότητας – Στρατηγική εφαρμογής», COM(2017) 134, 23.3.2017, Παράρτημα ΙΙ, σελ.5, Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52017DC0134> [Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]

με διαφορετικά νομικά πλαίσια, πολιτικές και στρατηγικές σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ,

β) την οργανωτική διαλειτουργικότητα, που αναφέρεται στον τρόπο ευθυγράμμισης των επιχειρησιακών διαδικασιών, των ευθυνών και των προσδοκιών των δημόσιων διοικήσεων προς επίτευξη κοινών στόχων και έχοντας χρηστο-κεντρικό χαρακτήρα προσέγγισης,

γ) τη σημασιολογική διαλειτουργικότητα, που σχετίζεται με την αμοιβαία κατανόηση της σημασίας (σημασιολογική πτυχή) και του μορφότυπου (συντακτική πτυχή) των ανταλλασσόμενων πληροφοριών,

δ) την τεχνική διαλειτουργικότητα, που καλύπτει τις εφαρμογές και τις υποδομές που συνδέουν συστήματα και υπηρεσίες, με προδιαγραφές διεπαφής, υπηρεσίες διασύνδεσης, υπηρεσίες ενοποίησης δεδομένων, παρουσίαση και ανταλλαγή δεδομένων και πρωτόκολλα ασφαλούς επικοινωνίας,

ε) τη «διακυβέρνηση ενοποιημένων δημόσιων υπηρεσιών», που αφορά τη συνεργασία διαφορετικών δημόσιων διοικήσεων για την κάλυψη αναγκών των τελικών χρηστών και την παροχή δημόσιων υπηρεσιών με ενοποιημένο τρόπο, και τέλος

στ) τη «διακυβέρνηση της διαλειτουργικότητας», που συνδέεται με τις αποφάσεις σχετικά με πλαίσια διαλειτουργικότητας, θεσμικούς διακανονισμούς, οργανωτικές δομές, ρόλους και ευθύνες, πολιτικές, συμφωνίες και λοιπές πτυχές διασφάλισης και παρακολούθησης της διαλειτουργικότητας σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ²⁶.

Στην πρόταση κανονισμού για τη διαλειτουργική Ευρώπη, η διαλειτουργικότητα στο δημόσιο τομέα της ΕΕ γίνεται αντιληπτή ως η «συνεργασία διαφόρων οντοτήτων για την επίτευξη ενός ενιαίου στόχου», καθώς όπως τονίζεται «μια κοινή προσέγγιση για τη διαλειτουργικότητα μπορεί να εφαρμοστεί μόνο εντός ενός δυναμικού αλλά ομοιογενούς πλαισίου, με απόλυτο σεβασμό της επικουρικότητας, και μέσω ενοποιημένης πολυεπίπεδης διακυβέρνησης»²⁷. Τέλος, στην ίδια πρόταση κανονισμού ευρίσκεται και ο ορισμός της «διασυνοριακής διαλειτουργικότητας» ως «η ικανότητα χρήσης συστημάτων δικτύου και πληροφοριών από φορείς του δημόσιου τομέα σε διαφορετικά κράτη μέλη και θεσμικά και

---

²⁶ Ο.π. σελ. 21-31

²⁷ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση μέτρων για υψηλό επίπεδο διαλειτουργικότητας του δημόσιου τομέα σε ολόκληρη την Ένωση (πράξη για τη διαλειτουργική Ευρώπη), COM/2022/720 final, σελ. 3, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0720> [Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]

λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης για να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους με την ανταλλαγή δεδομένων μέσω ηλεκτρονικών επικοινωνιών»²⁸.

Η αρχή «μόνον άπαξ» είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την επίτευξη της διαλειτουργικότητας σε διασυνοριακό επίπεδο και αποτελεί έκφανση της χρηστοκεντρικής προσέγγισης κατά το σχεδιασμό και τη λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών²⁹. Πράγματι, σύμφωνα με το ελληνικό εθνικό πλαίσιο διαλειτουργικότητας, θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας, «να εφαρμόζεται η αρχή “Μόνον Άπαξ”, δηλαδή οι χρήστες θα παρέχουν τα δεδομένα μόνο μία φορά στη δημόσια διοίκηση και οι δημόσιοι φορείς θα πρέπει να είναι σε θέση να ανακτούν και να ανταλλάσσουν αυτά τα δεδομένα, σύμφωνα με τους κανόνες για την προστασία των δεδομένων» με στόχο την παροχή εξατομικευμένων και φιλικών προς το χρήστη ψηφιακών υπηρεσιών από τις δημόσιες αρχές και θέτοντας τις ανάγκες του στο επίκεντρο της λειτουργίας τους³⁰.

1.3 Διάρθρωση της μελέτης

Η παρούσα εργασία θα παρουσιάσει στο κεφάλαιο 2 μια σύντομη περιγραφή των έργων πιλοτικής εφαρμογής της αρχής «μόνον άπαξ», των λεγόμενων TOOP και SCOOP4C, τα οφέλη της αρχής «μόνον άπαξ» και τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την υιοθέτησή της, με έμφαση στους νομικούς και τις γενικές αρχές κι απαιτήσεις που πρέπει να διασφαλίζονται. Κατόπιν στο κεφάλαιο 3 θα εκτεθεί η μεθοδολογία της έρευνας. Το κεφάλαιο 4 αποτελεί το κύριο μέρος της μελέτης, όπου θα πραγματοποιηθεί μια διεξοδική καταγραφή και ανάλυση του ισχύοντος ευρωπαϊκού και εθνικού νομικού πλαισίου, με βάση τη χρονολογική σειρά δημοσίευσης των νομοθετικών κειμένων. Παράλληλα θα επιχειρηθεί μια κριτική αξιολόγηση επιμέρους διατάξεων σε σχέση με την αρχή «μόνον άπαξ» και θα παρουσιαστούν τα νομικά εργαλεία για την υιοθέτησή της σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τέλος, το κεφάλαιο 5 θα καταλήξει σε συμπεράσματα και παρατηρήσεις σχετικά με τα νομικά ζητήματα που ανακύπτουν κατά την προσπάθεια νομοθετικής ρύθμισής της

---

²⁸ Βλ. άρθρο 2 στοιχ.1 της Πρότασης Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση μέτρων για υψηλό επίπεδο διαλειτουργικότητας του δημόσιου τομέα σε ολόκληρη την Ένωση, ο.π.

²⁹ Βλ. «Έργο: Νέο Εθνικό Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας Δημόσιων Υπηρεσιών», σελ. 24-25, Διαθέσιμο στο https://www.e-gif.gov.gr/wp-content/uploads/2022/06/%CE%A01_%CE%A0%CE%BB%CE%B1%CE%AF%CF%83%CE%B9%CE%BF_%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82_v1.1_new.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁰ Ο.π. σελ. 25

και την επίδρασή του νομικού πλαισίου στη γενικότερη προσπάθεια καθολικής και διασυνοριακής εφαρμογής της.

2 Η Πιλοτική Εφαρμογή της Αρχής «Μόνον Άπαξ»

Στην παρούσα ενότητα, αρχικά παρουσιάζεται εν συντομία η πιλοτική εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» και στη συνέχεια επιχειρείται η αποτύπωση των κυριότερων πλεονεκτημάτων και παραγόντων που επηρεάζουν την εφαρμογή της σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο, βάσει μιας βιβλιογραφικής επισκόπησης των ερευνητικών άρθρων και παραδοτέων στα πλαίσια του TOOP και SCOOP4C.

2.1 TOOP

Η ΕΕ στήριξε τις δεσμεύσεις των κρατών μελών προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό, χρηματοδοτώντας έργα που βοηθούν στην ομαλή και ομοιογενή μετάβαση στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Όπως είχε εξαγγελθεί στο «Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2016-2020 Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της διακυβέρνησης», η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με τη συμμετοχή των κρατών μελών, θα έπρεπε, ως το 2016, να δρομολογήσει μια μεγάλης κλίμακας πιλοτική εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» για τις επιχειρήσεις και την ηλεκτρονική διασύνδεση τους με το δημόσιο τομέα σε διασυνοριακό επίπεδο³¹.

Η ευρωπαϊκή αυτή πρωτοβουλία, που ονομάστηκε “*TOOP-The Once-Only Principle Project*”³², τέθηκε σε ισχύ από την 1^η Ιανουαρίου του 2017 για 30 μήνες με στόχο τη σύνδεση περίπου 60 συστημάτων, μεταξύ 19 κρατών μελών της ΕΕ και δύο κρατών εκτός ΕΕ και συντονίστηκε από το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο του Ταλίν στην Εσθονία (Krimmer et al., 2017a). Πρόκειται για μια κοινοπραξία που χρηματοδοτήθηκε με 8 εκατομμύρια ευρώ από το 8ο χρηματοδοτικό πλαίσιο της ΕΕ για την «Ερευνα και την Καινοτομία» για την περίοδο 2014-2020, με την ονομασία “*Horizon EU 2020*”³³.

Η αρχή «μόνον άπαξ» στα πλαίσια του TOOP ορίστηκε ως η εφάπαξ συλλογή δεδομένων από δημόσιους οργανισμούς και η μετέπειτα κοινή χρήση των συλλεχθέντων δεδομένων μεταξύ των δημόσιων διοικήσεων, εντός και εκτός συνόρων (Krimmer et al., 2017a). Το εν λόγω εγχείρημα επικεντρώθηκε σε υπηρεσίες που αφορούν νομικά πρόσωπα αποφεύγοντας την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων φυσικών προσώπων (Krimmer

---

³¹ Βλ. «Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2016-2020 Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της διακυβέρνησης», ο.π., σελ. 9

³² Βλ. <https://www.toop.eu/> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³³ <https://www.toop.eu/about>

et al., 2017b). Στα πλαίσια του εν λόγω εγχειρήματος, τέθηκαν σε εφαρμογή τα εξής τρία πιλοτικά έργα:

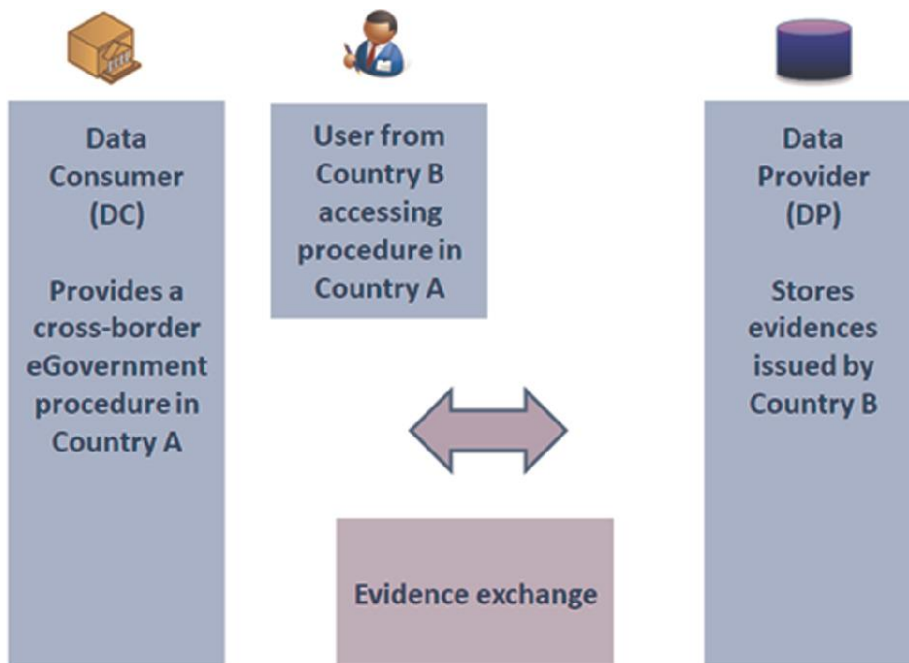
1. Ηλεκτρονικές Διασυνοριακές Υπηρεσίες για την Επιχειρηματική Δραστηριότητα (“*Cross-border e-Services for Business Mobility*”)
2. Ενημέρωση Στοιχείων Διασυνδεδεμένων Επιχειρήσεων (“*Updating Connected Company Data*”)
3. Ψηφιακά Πιστοποιητικά Πλοίων και Πληρωμάτων (“*Online Ship and Crew Certificate*”).

Τα αποτελέσματα αυτών των δοκιμών και ερευνών καταγράφηκαν και αναλύθηκαν με στόχο να αξιοποιηθούν περαιτέρω κατά την προσπάθεια νομοθέτησης και το σχεδιασμό έργων υλοποίησής της (Krimmer et al., 2021).

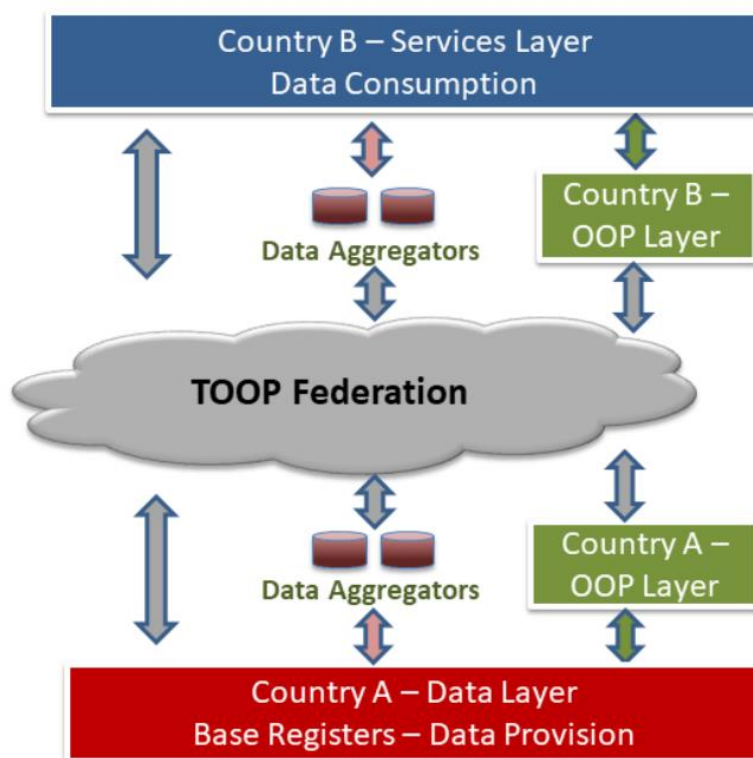
2.1.1 TOOPRA

Ως καινοτομία του TOOP χαρακτηρίστηκε ο σχεδιασμός μιας γενικής ομοσπονδιακής αρχιτεκτονικής που θα συνέδεε διάφορα μητρώα που περιέχουν βάσεις δεδομένων σε διαφορετικές χώρες αξιοποιώντας ή/και επεκτείνοντας τις υπάρχουσες δομές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (Krimmer et al. 2017b). Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου να μετριαστεί η ανομοιογένεια, μεταξύ των κρατών, σε επίπεδο διαλειτουργικότητας, αναπτύχθηκε και τέθηκε σε δοκιμή η αρχιτεκτονική αναφοράς με την ονομασία TOOPRA (Terandi et al., 2021).

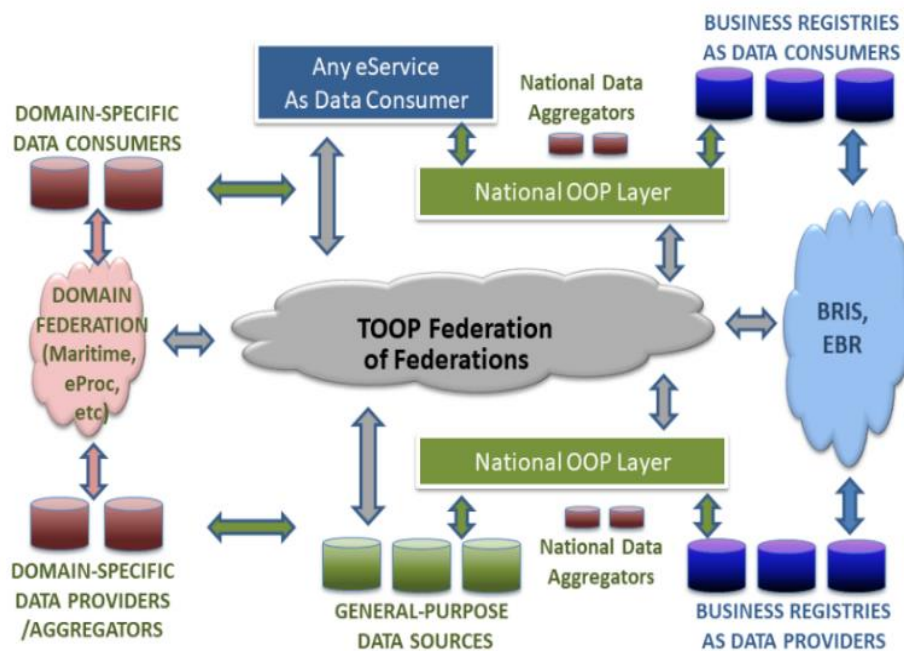
Μια απλή αποτύπωση της αρχιτεκτονικής για τη διασυνοριακή ανταλλαγή δεδομένων αποδίδεται στα ακόλουθα σχήματα:

Εικόνα 2- 1: A high-level illustration of an OOP exchange, Tepandi et al. (2021) Διαθέσιμη στο https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-79851-2_8 [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023]

Εικόνα 2- 2: : *The Cross-Border OOP Case (Simplified)*, Tepandi et al. (2017), σελ.58 Διαθέσιμη στο https://www.toop.eu/sites/default/files/D21_Federated_OOP_Architecture.pdf [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023]

Εικόνα 2- 3: *How TOOP Pilots Fit into the Big Picture*. Tependi et al. (2017), σελ.59 Διαθέσιμη στο https://www.toop.eu/sites/default/files/D21_Federated_OOP_Architecture.pdf [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023]

Για τις ως άνω λειτουργίες, προϋποτίθεται από τη μία η ύπαρξη ενός καταναλωτή δεδομένων (data consumer) και από την άλλη ενός παρόχου δεδομένων (data provider), οι οποίοι επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω της υποδομής TOOPRA με διαφορετικά μέσα, δηλαδή είτε με τη βοήθεια συγκεντρωτών δεδομένων (data aggregators) είτε απευθείας με τον καταναλωτή δεδομένων να αιτείται δεδομένα από τον πάροχο που βρίσκεται σε άλλη χώρα (Tependi et al. 2017).

Η πιλοτική υλοποίηση της TOOPRA σε πραγματικές συνθήκες είχε σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων και τη διενέργεια μελετών αντικτύπου, οικονομικών αναλύσεων και αναλύσεων των πλεονεκτημάτων και αδυναμιών της (Krimmer et al. 2017a). Η εμπειρία και η πρόοδος που σημειώθηκε κατά τη διάρκεια του TOOP ήταν θεμιτό να αξιοποιηθεί και σε άλλους τομείς ώστε η TOOPRA να αποτελέσει την τεχνική υποδομή και άλλων συστημάτων ανταλλαγής δικαιολογητικών (Graux, 2017). Η TOOPRA κατάφερε να συνδέσει 40 πληροφοριακά συστήματα και το αρχιτεκτονικό διάγραμμα που αναπτύχθηκε, πράγματι, χρησιμοποιήθηκε ως βάση για τη δημιουργία του τεχνικού

συστήματος που περιγράφεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724³⁴ για την ενιαία ψηφιακή θύρα³⁵.

2.1.2 Ηλεκτρονικές Διασυννοριακές Υπηρεσίες για την Επιχειρηματική Δραστηριότητα

Σε πιλοτικό επίπεδο διερευνήθηκε η επαναχρησιμοποίηση των διαθέσιμων εταιρικών δεδομένων και ο διαμοιρασμός τους, χωρίς να ζητηθούν από την ίδια την επιχείρηση ξανά, στο πλαίσιο των «Ηλεκτρονικών Διασυννοριακών Υπηρεσιών για την Επιχειρηματική Δραστηριότητα». Πιο συγκεκριμένα, στόχος ήταν τρίτα μέρη, κατόπιν εξουσιοδότησης, είτε να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες, σε διασυννοριακό επίπεδο, σχετικά με μια εταιρεία από καθορισμένες πηγές, όπως μητρώα επιχειρήσεων, είτε να μπορούν να αντλήσουν πληροφορίες σχετικά με τη νομική εκπροσώπηση ή σχετικά με τα επαγγελματικά προσόντα ενός παρόχου υπηρεσιών απευθείας από τα μητρώα επιχειρήσεων (Graux, 2017). Παρόλο που νόμιμο έρεισμα ευρίσκεται στις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις³⁶, την οδηγία σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά³⁷, την οδηγία σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων³⁸ και την οδηγία

---

³⁴ Βλ. άρθρ. 14 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Οκτωβρίου 2018, για τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής θύρας με σκοπό την παροχή πρόσβασης σε πληροφορίες, σε διαδικασίες και σε υπηρεσίες υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012, ΟJ L 295, 21.11.2018, Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1724> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁵ Βλ. Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, Ειδική Έκθεση 24/2022: «Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην υπηρεσία των επιχειρήσεων – Παρά τις δράσεις της Επιτροπής, η διαθεσιμότητα ηλεκτρονικών υπηρεσιών παραμένει ανομοιογενής στα κράτη μέλη της ΕΕ», σελ. 35, Διαθέσιμη στο https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR22_24/SR_e-Government_EL.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁶ Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, ΟJ L 94 της 28.3.2014, σελ. 65 έως 242, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32014L0024> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023] & Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ, ΟJ L 94, 28.3.2014, σελ. 243–374, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0025> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁷ Οδηγία 2006/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά, ΟJ L 376, 27.12.2006, σελ. 36–68, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32006L0123> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁸ Οδηγία 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, ΟJ L 255 της 30.9.2005, σ. 22 έως 142, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32005L0036> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

διασύνδεσης των μητρώων³⁹, δεν υπήρχε ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο που να προβλέπει τις εν λόγω ανταλλαγές δεδομένων ούτε υπήρχε υποχρέωση για τα μητρώα/εθνικές βάσεις δεδομένων να παρέχουν πρόσβαση στα δεδομένα αυτά (Graux, 2017).

2.1.3 Ενημέρωση Στοιχείων Διασυνδεδεμένων Επιχειρήσεων

Σε πιλοτικό πλαίσιο δοκιμάστηκε η «Ενημέρωση Στοιχείων Διασυνδεδεμένων Επιχειρήσεων» που αφορά την αυτόματη, άμεση και αξιόπιστη επικαιροποίηση των εταιρικών δεδομένων στους αρμόδιους διοικητικούς φορείς, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Μετά από κάθε τροποποίηση/μεταβολή που κοινοποιείται επίσημα από μια εταιρεία στο εθνικό μητρώο επιχειρήσεων, η ίδια πληροφορία έπρεπε να διαχέεται και σε επιμέρους δημόσιες υπηρεσίες, μέσω της υπηρεσίας ειδοποίηση συμβάντος (“event notice services”) (Krimmer et al., 2017b). Στόχος ήταν οι δημόσιες αρχές σε ευρωπαϊκό επίπεδο, να ενημερώνονται απευθείας από τα μητρώα επιχειρήσεων διασφαλίζοντας την έγκαιρη, πλήρη και ομοιόμορφη καταχώριση των στοιχείων χωρίς την ανάγκη μεσολάβησης των εταιρειών. Αυτό θα μπορούσε να γίνει εφικτό με δυο τρόπους, είτε με ένα μοντέλο συνδρομητικής εγγραφής των αρχών για λήψη πληροφοριών (push model) ή με ένα μοντέλο πρόσβασης σε δεδομένα κατόπιν αιτήματος (pull model) (Graux, 2017).

Το νομικό πλαίσιο κάλυψης αυτού του πιλοτικού έργου ήταν η οδηγία 2012/17/ΕΕ⁴⁰ σχετικά με τη διασύνδεση των κεντρικών και των εμπορικών μητρώων καθώς και των μητρώων εταιρειών και ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/884⁴¹ όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές και διαδικασίες για το σύστημα διασύνδεσης των μητρώων (Graux, 2017). Σύμφωνα με αυτά τα νομοθετικά κείμενα, απαιτούνταν η ηλεκτρονική διασύνδεση των μητρώων, μια κεντρική πλατφόρμα και δίοδοι εισόδου, οπότε και δημιουργήθηκε και τέθηκε σε λειτουργία ο ιστότοπος «e-Justice Portal»⁴², για την αναζήτηση βασικών πληροφοριών χωρίς οικονομική επιβάρυνση, όπως το όνομα, τη

---

³⁹ Οδηγία 2012/17/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2012, για την τροποποίηση της οδηγίας 89/666/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών 2005/56/ΕΚ και 2009/101/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τη διασύνδεση των κεντρικών και των εμπορικών μητρώων καθώς και των μητρώων εταιρειών, ΟJ L 156 της 16.6.2012, σελ. 1 έως 9, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0017> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁴⁰ Ο.π..

⁴¹ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/884 της Επιτροπής, της 8ης Ιουνίου 2015, για τη θέσπιση των τεχνικών προδιαγραφών και διαδικασιών που απαιτούνται για το σύστημα διασύνδεσης των μητρώων, το οποίο δημιουργήθηκε με την οδηγία 2009/101/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ΟJ L 144 της 10.6.2015, σελ. 1 έως 9, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32015R0884> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁴² https://e-justice.europa.eu/489/EL/business_registers_search_for_a_company_in_the_eu?init=true [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

νομική μορφή της εταιρείας, την εγγεγραμμένη διεύθυνσή της, τον αριθμός εγγραφής και την τρέχουσα κατάστασή της σχετικά με ενέργειες λύσης ή πτώχευσης (Graux, 2017).

Η συμβολή αυτού του πιλοτικού έργου συνίσταται στην εισαγωγή των δυο μοντέλων (push model & pull model) που θα έκαναν τις διαδικασίες πιο αυτοματοποιημένες και θα επεκτείνονταν σε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις εταιρείες πέραν των προαναφερθέντων (Graux, 2017).

2.1.4 Ψηφιακά Πιστοποιητικά Πλοίων και Πληρωμάτων

Το τρίτο πιλοτικό έργο «Ψηφιακά Πιστοποιητικά Πλοίων και Πληρωμάτων» είχε στόχο την απλοποίηση στον τομέα των πιστοποιητικών πλοίων και πληρωμάτων, με την υποκατάσταση των έντυπων πιστοποιητικών με ψηφιακά. Τα εν λόγω πιστοποιητικά μετά την έκδοσή τους από την αρμόδια αρχή του κράτους σημαίας, πρέπει με βάση την εθνική και διεθνή νομοθεσία να γίνουν διαθέσιμα και να ελεγχθούν και ως προς την ισχύ και αυθεντικότητα τους από άλλα αρμόδια όργανα (Graux, 2017). Επομένως, στόχος ήταν η σύνδεση των βάσεων δεδομένων των εθνικών ναυτιλιακών αρχών για την ανταλλαγή των πληροφοριών ανάμεσα σε όλα τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως λιμενικές αρχές, αστυνομία και συνοριοφύλακες, προκρίνοντας την ασφάλεια και μειώνοντας τον όγκο της γραφειοκρατίας (Krimmer et al., 2017b). Το εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο γι' αυτό το πιλοτικό έργο, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ήταν η οδηγία 2002/59/EK⁴³ βάσει της οποίας είχε δημιουργηθεί το SafeSeaNet⁴⁴, δηλαδή το ενωσιακό σύστημα ανταλλαγής ναυτιλιακών πληροφοριών που αναπτύχθηκε και λειτουργεί από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την ασφάλεια στη θάλασσα, η οδηγία 2010/65/EE⁴⁵, και τέλος, η απόφαση 70/2008/EK⁴⁶ (Graux, 2017). Η δυσκολία της ψηφιοποίησης αυτών των διαδικασιών έγκειται στο απαιτητικό και περίπλοκο διεθνές νομικό πλαίσιο και κυρίως την ανάγκη συμμόρφωσης

---

⁴³ Οδηγία 2002/59/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2002, για τη δημιουργία κοινοτικού συστήματος παρακολούθησης της κυκλοφορίας των πλοίων και ενημέρωσης και την κατάργηση της οδηγίας 93/75/EOK του Συμβουλίου, OJ L 208 της 5.8.2002, σελ. 10–27, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32002L0059> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁴⁴ <https://www.emsa.europa.eu/ssn-main.html> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁴⁵ Οδηγία 2010/65/EE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, σχετικά με τις διατυπώσεις υποβολής δηλώσεων για τα πλοία κατά τον κατάπλου ή/και απόπλου από λιμένες των κρατών μελών και για την κατάργηση της οδηγίας 2002/6/EK, OJ L 283 της 29.10.2010, σελ. 1 έως 10, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32010L0065> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁴⁶ Απόφαση αριθ. 70/2008/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008, για ένα περιβάλλον χωρίς χαρτί για τα τελωνεία και τις εμπορικές επιχειρήσεις, OJ L 23 της 26.1.2008, σελ. 21 έως 26, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32008D0070%2801%29> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

με βασικούς κανονισμούς και αρχές ασφαλείας του Διεθνή Οργανισμού Ναυτιλίας (Graux, 2017).

2.2 SCOOP4C

Στην ίδια λογική με το TOOP, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβη και στην ίδρυση της Κοινότητας των Ενδιαφερομένων για την Αρχή μόνον Άπαξ για τους Πολίτες (*‘Stakeholder Community for the Once-only Principle for Citizens’*), που συντονίστηκε από το Πανεπιστήμιο του Koblenz-Landau στη Γερμανία, με στόχο τη συστηματική ανάλυση των καλών πρακτικών της αρχής «μόνον άπαξ» σε διάφορα κράτη της Ευρώπης ώστε να διερευνηθούν οι τρόποι εφαρμογής και να διαμοιραστεί η γνώση και η εμπειρία μεταξύ των κρατών σχετικά με τις λύσεις ορθής πρακτικής, τα κίνητρα και τα οφέλη που θα φέρει⁴⁷. Στα πλαίσια του έργου SCOOP4C, αναλύθηκαν 57 περιπτώσεις της αρχής μόνον άπαξ, που αναφέρεται στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών, όπου ήδη εφαρμόζεται η αρχή με την επεξεργασία, κοινή χρήση και επαναχρησιμοποίηση δεδομένων πολιτών αποθηκευμένων σε διαφορετικά μητρώα⁴⁸ και 35 τεχνολογικές υποδομές και συστήματα ήδη διαθέσιμα στην Ευρώπη που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την υποστήριξη της διασυνοριακής υλοποίησης της αρχής⁴⁹.

Σχεδιάστηκαν ακόμη ιδανικά μελλοντικά διασυνοριακά σενάρια, από την ομάδα έργου SCOOP4C, που αφορούν την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, τη μετακίνηση, την κοινωνική προστασία και τη φορολογία, με στόχο να απεικονίσουν πώς θα μπορούσαν να μοιάζουν οι μελλοντικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των κυβερνήσεων και των αντίστοιχων ενδιαφερομένων και τον πιθανό τρόπο υλοποίησης της επαναχρησιμοποίησης δεδομένων (Wimmer, 2021).

2.3 Τα Οφέλη της Αρχής «Μόνον Άπαξ»

Ως βασικός λόγος προώθησης της αρχής μόνον άπαξ είναι «η υπόθεση ότι η συλλογή πληροφοριών είναι πιο δαπανηρή και επαχθής από την κοινή χρήση πληροφοριών που έχουν ήδη συλλεχθεί» (Krimmer et al., 2017a, σελ.1). Το κόστος μπορεί εκληφθεί είτε ως

---

⁴⁷ Βλ. <https://scoop4c.eu/home> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁴⁸ <https://scoop4c.eu/index.php/casetable>

⁴⁹

https://scoop4c.eu/index.php/enablertable?field_domain_target_id=All&field_duration_value%5Bmin%5D=&field_duration_value%5Bmax%5D=&field_end_date_value%5Bmin%5D=&field_end_date_value%5Bmax%5D=&field_european_union_value=All&field_is_the_oop_case_mandatory_value=All&field_nature_and_status_project_value=All&field_projects_value=All&field_scope_of_case_value=All&items_per_page=9&title=&page=0

οικονομικό, είτε σε επίπεδο καταβολής προσπάθειας, πόρων και χρόνου, σε σχέση με τις κυβερνήσεις, τους πολίτες και τις επιχειρήσεις (European Commission, 2014). Οι πρώτες προβλέψεις ήταν ιδιαίτερος ενθαρρυντικές κι έδειχναν ότι, αν και απαιτείται μια μεγάλη επένδυση σε νέα συστήματα, αυτή η πρωτοβουλία πιθανώς να εξοικονομήσει περίπου 5 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως έως το 2017 (European Commission, 2014). Παράλληλα, ο διαμοιρασμός των δεδομένων μεταξύ πολλών δημοσίων φορέων με αυτοματοποιημένο τρόπο, μέσω για παράδειγμα της διασύνδεσης βάσεων δεδομένων/μητρώων, θα επιφέρει την απλοποίηση και ενοποίηση των διαδικασιών, αποδεσμεύοντας έτσι χρόνο και πόρους για τους διοικητικούς υπαλλήλους, τους πολίτες και τις επιχειρήσεις (European Commission, 2014; European Commission, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2017; Timan, 2021). Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα απελευθερωθεί το ανθρώπινο δυναμικό των επιχειρήσεων από γραφειοκρατικά καθήκοντα προς τις δημόσιες αρχές και θα δοθεί η ευκαιρία ενασχόλησης με τις πραγματικές εργασίες και ανάγκες της επιχείρησης και διάθεσης των κεφαλαίων της σε πιο επικερδείς δραστηριότητες (European Commission, 2014; European Commission, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2017; Mamrot & Rzyszczyk, 2021).

Στόχος είναι οι πολίτες να απαλλαγούν από το βάρος να προμηθεύουν τη διοίκηση με τα ίδια έγγραφα/πληροφορίες συνεχώς, προσδίδοντας στις διοικητικές υπηρεσίες ένα πιο φιλικό, εύκολα προσβάσιμο και λιγότερο γραφειοκρατικό χαρακτήρα (Krimmer et al. 2017b; Timan, 2021). Οι πολίτες θα αποκτήσουν τον έλεγχο των δεδομένων τους και θα λάβουν ενεργό ρόλο στην επεξεργασία τους χωρίς να χρειάζεται να ταλαιπωρούνται για την ενημέρωση ολόκληρου του διοικητικού μηχανισμού κάθε φορά που επικαιροποιούν ή τροποποιούν τα προσωπικά τους στοιχεία (European Commission, 2014; European Commission, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2017).

Σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης, παρόλο που η ίδια επιφορτίζεται με την υποχρέωση διαχείρισης των πληροφοριών με τρόπο που δε θα επιβαρύνει τους πολίτες, εκτιμάται ότι παράλληλα θα απαλλαγεί από μεγάλο φόρτο εργασίας. Κι αυτό, διότι αναμένεται να αυξηθεί η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα κατά την παροχή δημοσίων υπηρεσιών με τη χρήση ψηφιακών μέσων και αυτοματοποιημένων διαδικασιών (Wimmer, 2021), να αποφευχθεί η συλλογή και αποθήκευση περιττών δεδομένων αλλά και η επανάληψη καθηκόντων από τους ίδιους ή διαφορετικούς υπαλλήλους (Mamrot & Rzyszczyk, 2021). Η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών θα διασφαλιστεί τόσο με την ταχύτητα στην επεξεργασία των αιτημάτων των πολιτών και

εκπλήρωση νομικών υποχρεώσεων της διοίκησης, όσο και με τη μείωση των πιθανοτήτων σφαλμάτων (European Commission, 2014; European Commission, 2017; Mamrot & Rzyszczyk, 2021). Πράγματι, η διατήρηση εταιρικών ή προσωπικών δεδομένων από διαφορετικούς δημόσιους φορείς που δεν επικοινωνούν μεταξύ τους μπορεί να καταλήξει στη χρήση μη επικαιροποιημένων, ανακριβών στοιχείων από τη διοίκηση (European Commission, 2014; European Commission, 2017; Mamrot & Rzyszczyk, 2021). Υπό αυτό το πρίσμα, η αρχή «μόνον άπαξ» θα συντελέσει στην ενίσχυση της αξιοπιστίας του δημόσιου τομέα και στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών στη διοίκηση (Wimmer, 2021; Timan, 2021).

Συγχρόνως, η υιοθέτηση της αρχής «μόνον άπαξ», θα διευκόλυνε τη διοίκηση, κατά την άσκηση των καθηκόντων των φορολογικών αρχών να προστατεύσουν τους πιστωτές, να συμβάλλουν στην πρόληψη της απάτης, φοροδιαφυγής και του οικονομικού εγκλήματος (European Commission, 2014; European Commission, 2017 ; Kalvet, Toots & Krimmer, 2017; Krimmer et al., 2017a; Krimmer et al., 2017b; Kalvet et al., 2018). Ο σχεδιασμός και η λειτουργία προηγμένων ψηφιακών διαδικασιών με γνώμονα την αρχή «μόνον άπαξ» θα συμβάλλει στο να αποφευχθούν διακρίσεις έναντι των πολιτών και να ενισχυθεί η διαφάνεια (European Commission, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2017; Krimmer et al., 2017a; Krimmer et al., 2017b; Kalvet et al., 2018; Timan, 2021).

Ειδικότερα αξίζει να αναφερθεί ότι στον τομέα της ναυτιλίας, κατά τη διάρκεια του ΤΟΟΡ για την αντικατάσταση των έγχαρτων πιστοποιητικών των πλοίων με ψηφιακά, παρατηρήθηκε θεαματική βελτίωση στο χρόνο επιθεώρησης των απαραίτητων δικαιολογητικών των πλοίων, που μειώθηκε στο μισό, ενώ ο εκ των προτέρων ηλεκτρονικός έλεγχος των πιστοποιητικών συνέβαλε στην αποφυγή δυσμενών συνεπειών όπως π.χ. η κράτηση του πλοίου στο λιμάνι λόγω μη έγκυρου πιστοποιητικού (Dembecka & Mamrot, 2018). Εκτιμάται δε η εξοικονόμηση χιλιάδων ευρώ ετησίως ανά ναυτιλιακή εταιρεία και δημόσια αρχή και η ελάφρυνση του πληρώματος και του πλοιάρχου από τα καθήκοντα που σχετίζονται με τα πιστοποιητικά (Dembecka & Mamrot, 2018). Επιπλέον, η διαδικασία αλλαγής της σημαίας ενός πλοίου θα γίνει ταχύτερη με την απευθείας ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των κρατών σημαίας (Dembecka & Mamrot, 2018).

Άλλα πλεονεκτήματα που δεν τέθηκαν ως αρχικοί ή κύριοι στόχοι, αλλά φαίνεται να μπορούν να προκύψουν, είναι η βελτίωση της διακρατικής συνεργασίας, η ανάπτυξη και εξέλιξη σε τεχνολογικό και οργανωτικό επίπεδο, καθώς και η αύξηση της ελεύθερης

κίνησης των πολιτών εντός της ΕΕ με την κάμψη της ανάγκης φυσικής παρουσίας για την ενημέρωση στοιχείων, πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες κ.ο.κ. σε άλλα κράτη (Timan, 2021).

Αναμφίβολα τα ανωτέρω αποτελούν αναμενόμενα αποτελέσματα της διασυνοριακής εφαρμογής της αρχής, όπως όμως παρατηρήθηκε, είναι πολύ νωρίς για μια αξιολόγηση επιπτώσεων, η οποία μόνο μετά την επιτυχή και καθολική υιοθέτηση της αρχής «μόνον άπαξ» θα καθίστατο εφικτή (Timan, 2021). Παρ' όλα αυτά, αμφισβητείται αν μια τέτοια μελέτη αντικτύπου θα μπορούσε να αποδώσει αξιόπιστα αποτελέσματα, καθώς είναι δύσκολο να οριστούν ποια θα ήταν τα δεδομένα που θα χρησιμοποιούνταν ως βάση-αφετηρία για μια τέτοια σύγκριση, αν αυτά επιδέχονται μετρήσεως και ποια θα ήταν τα ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια που θα χρησιμοποιούνταν, ειδικά σε τόσο μεγάλη κλίμακα και με τόσες διαφορές ανάμεσα στα κράτη (Timan, 2021).

2.4 Παράγοντες που επηρεάζουν την Εφαρμογή της Αρχής «Μόνον Άπαξ»

Οι καταλυτικοί και ανασταλτικοί παράγοντες εφαρμογής της αρχής ήταν από τα κύρια θέματα που απασχόλησαν τους ερευνητές ενώ όπως λέχθηκε, πρόκειται για δύο όψεις του ίδιου νομίσματος (Wimmer et al., 2017). Οι παράγοντες που επηρεάζουν την εφαρμογή της αρχής θετικά ή αρνητικά είναι σε μεγάλο βαθμό κοινοί με τους παράγοντες που έχουν ήδη εντοπιστεί στη βιβλιογραφία σχετικά με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση (Kalvet, Toots & Krimmer, 2017). Στο παρόν κεφάλαιο, κατόπιν μιας βιβλιογραφικής επισκόπησης των ερευνητικών άρθρων και παραδοτέων στα πλαίσια του TOOP και SCOOP4C που ασχολήθηκαν με αυτήν τη θεματική, παρουσιάζονται οι κυριότεροι παράγοντες που κατηγοριοποιούνται σε τεχνολογικούς, οργανωτικούς, εμπλεκόμενων μερών και τέλος, νομικούς παράγοντες.

2.4.1 Τεχνολογικοί Παράγοντες

Προκειμένου να μη χρειάζεται ο πολίτης ή η επιχείρηση να υποβάλλει τις ίδιες πληροφορίες πολλές φορές, είναι αναγκαία η αλληλεπίδραση των πληροφοριακών συστημάτων σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο, ώστε η διαθεσιμότητα των πληροφοριών αυτών να είναι άμεση και εύκολη (European Commission, 2014). Αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο διαλειτουργικότητας, το οποίο διαφέρει μεταξύ των κρατών (European Commission, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2017;

Kalvet, Toots & Krimmer, 2018; και Kalvet et al., 2018). Τεχνολογικές πτυχές που αφορούν την επίτευξη της διαλειτουργικότητας, με απώτερο στόχο την υλοποίηση της αρχής «μόνον άπαξ», κι εμφανίζουν μεγάλες δυσκολίες, είναι η απαιτούμενη διασύνδεση πολλών συστημάτων, μητρώων, βάσεων δεδομένων, η απαραίτητη ψηφιοποίηση του φυσικού αρχείου εγγράφων, η ανάγκη ομοιομορφίας ως προς τη μορφή και τον τύπο των υπό ανταλλαγή στοιχείων και ευθυγράμμισης ανάμεσα στις διοικητικές υπηρεσίες ως προς τις μεθόδους ηλεκτρονικής ταυτοποίησης και αυθεντικοποίησης των χρηστών (European Commission, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2018; Kalvet et al., 2018; και Leosk et al., 2021).

Τα τεχνολογικά προβλήματα αποτελούν μια συνεχή πρόκληση που όμως περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη είναι εφικτό να ξεπεραστεί καθώς η εξέλιξη της τεχνολογίας είναι ραγδαία. Οπότε από αυτή τη σκοπιά, το ότι υπάρχει στη διάθεση της των κρατών μελών της ΕΕ η τεχνογνωσία για την επίτευξη της διασυνοριακής εφαρμογής της αρχής, οι παράγοντες που αφορούν την τεχνολογία θα μπορούσαν να ιδωθούν ως παράγοντες που ενθαρρύνουν την υλοποίηση της διασυνοριακής ανταλλαγής δεδομένων (Kalvet, Toots & Krimmer, 2017).

Παράδοξο αποτελεί το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει η έρευνα μετά την ολοκλήρωση του ΤΟΟΡ από το Leosk και τους λοιπούς (2021). Σύμφωνα με αυτήν, θα ήλπιζε κανείς ότι το υψηλό τεχνολογικό υπόβαθρο κάθε χώρας, το προχωρημένο επίπεδο το οποίο έχει επιτύχει από άποψη ψηφιοποίησης των υπηρεσιών του και η εμπειρία από άποψη τεχνολογικών μέσων και υποδομών θα συνέβαλαν στην προσπάθεια της διασυνοριακής εφαρμογής της αρχής (Leosk et al., 2021). Τουναντίον, λόγω της προσδοκίας όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να βρίσκονται στο ίδιο τεχνολογικό επίπεδο, τα προηγμένα τεχνολογικά κράτη αντιμετωπίζουν με δυσπιστία και έλλειψη εμπιστοσύνης άλλα κράτη χωρίς ανάλογες προδιαγραφές προστασίας για να μη θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των δεδομένων και συστημάτων τους (Leosk et al., 2021). Μάλιστα, κράτη με καθιερωμένες τεχνολογικές υποδομές εθνικής εφαρμογής της αρχής και μακροπρόθεσμες λύσεις δείχνουν μεγαλύτερη απροθυμία να προχωρήσουν σε αλλαγές και να αφιερώσουν πόρους για τη διασυνοριακή υλοποίηση (Leosk et al., 2021). Συνεπώς, είναι η έλλειψη ευρωπαϊκού συντονισμού και συγχρονισμού, ως προς το επίπεδο ετοιμότητας μεταξύ των κρατών, και οι ανησυχίες για το διαμοιρασμό δεδομένων και την ετερογένειά τους που συνιστούν τα κυριότερα αναχώματα σε τεχνολογικό επίπεδο (Leosk et al., 2021).

Οι λύσεις βέβαια για τα εμπόδια αυτά, όπως σχολιάστηκε από το Leosk και τους λοιπούς (2021) είναι άμεσα αλληλένδετες με τις παρακάτω ενότητες παραγόντων καθώς να μην ενδέχεται να είναι ήδη διαθέσιμες ή να μπορούν να αναπτυχθούν αλλά επαφίεται στην πολιτική βούληση, τη νομοθετική επιταγή και την προθυμία ανάληψης τόσο μεγάλου κόστους και προσπάθειας από τους κρατικούς φορείς.

2.4.2 Οργανωτικοί Παράγοντες

Σε σχέση με τους παράγοντες σε επίπεδο οργάνωσης αυτοί νοούνται ως οικονομικοί, διοικητικοί, πολιτικοί και κοινωνικοί (European Commission, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2017).

Σε αυτούς εντάσσονται η δυσκολία αντικατάστασης παλαιών συστημάτων (European Commission, 2014; European Commission, 2017), το υψηλό κόστος ανάπτυξης, εγκατάστασης και συντήρησης του εξοπλισμού και λογισμικού, τα λειτουργικά έξοδα, οι ελλείψεις σε καταρτισμένο και εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό με ψηφιακές γνώσεις και δεξιότητες που αποτελούν ανάχωμα για την καθολική και άμεση υλοποίηση της αρχής (European Commission, 2014; European Commission, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2017).

Όπως αναφέρουν οι Kalvet, Toots & Krimmer (2017), η κουλτούρα και η απροθυμία για οργανωτικές αλλαγές και για κοινή χρήση δεδομένων λόγω χαμηλής εμπιστοσύνης ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα μέρη, η πολυπλοκότητα των υφιστάμενων οργανωτικών δομών και διαδικασιών, η ασύμμετρη κατανομή των δαπανών, οι ανταγωνιστικές πολιτικές πιέσεις για εκσυγχρονισμό και η έλλειψη πολιτικής βούλησης για καινοτόμες αλλαγές είναι καθοριστικοί παράγοντες που δυσχεραίνουν την υλοποίηση του έργου. Αδιαμφισβήτητα, όμως, η έλλειψη επίγνωσης των πλεονεκτημάτων της αρχής καθώς και η έλλειψη αξιόπιστων αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με τα αποτελέσματα της εφαρμογής της δε συμβάλλουν στην προώθησή της (Kalvet, Toots & Krimmer, 2017; Dembecka & Mamrot, 2018).

Σε επίπεδο οργάνωσης, μετά την ολοκλήρωση του TOOP, παρόλο που οι προβληματισμοί για τους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους και την ευθυγράμμιση των διαδικασιών μεταξύ των οργανισμών ενισχύθηκαν, διαφάνηκε μεγαλύτερη διάθεση από τους εμπλεκόμενους φορείς για οργανωτικές και τεχνολογικές αλλαγές σε σχέση με το 2017 (Leosk et al. 2021). Ο Leosk και οι λοιποί (2021) καταλήγουν στο ότι η πραγματική

κινητήριο δύναμη για την υιοθέτηση της αρχής αποτελεί η γνώση των ευεργετικών αποτελεσμάτων της.

2.4.3 Εμπλεκόμενα Μέρη

Παράγοντες σχετικά με τα εμπλεκόμενα μέρη αφορούν τον τρόπο αντιμετώπισης της αρχής από τους ενδιαφερόμενους χρήστες (φυσικά πρόσωπα και εταιρείες) και τους φορείς και οργανισμούς της δημόσιας διοίκησης.

Το κατά πόσο η αρχή «μόνον άπαξ» και μάλιστα σε διασυνοριακό επίπεδο, αποτελεί κοινωνικό αίτημα από τους ίδιους τους πολίτες και τις εταιρείες παίζει σημαντικό ρόλο και προϋποθέτει οι πολίτες να γνωρίζουν τα οφέλη της (Kalvet, Toots & Krimmer, 2017). Η τεχνική λύση πρέπει να είναι αφενός εύχρηστη, ανάλογη με το μορφωτικό επίπεδο και τις ψηφιακές δεξιότητες των χρηστών, και αφετέρου συμβατή με τις υπάρχουσες δομές (Kalvet, Toots & Krimmer, 2017). Την υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών από τους πολίτες δύναται να επηρεάσουν και μεταβλητές όπως το φύλο, η ηλικία και προηγούμενες ανάλογες εμπειρίες αλλά και η γνώμη άλλων κοινωνικών ομάδων, καθώς και το ποσοστό των χρηστών των ηλεκτρονικών μέσων και υπηρεσιών στο συνολικό πληθυσμό μιας κοινωνίας (Leosk et al. 2021). Φορείς, κυβερνητικοί υπάλληλοι και οργανισμοί δύνανται να λειτουργήσουν ενθαρρυντικά στην προώθηση της αρχής, ειδικά μετά τη συμμετοχή τους στο TOOP, χάρη στην πείρα που αποκόμισαν με την έμπρακτη στήριξη της υιοθέτησης της αρχής ώστε πλέον να είναι σε θέση να διαχειριστούν καλύτερα και ταχύτερα τις ανάγκες ενός τέτοιου έργου (Leosk et al. 2021). Για να διευρυνθεί η εμβέλεια εφαρμογής της και να αξιοποιηθεί αυτή στο έπακρο, σημαντική θα μπορούσε να καταστεί μάλιστα η λειτουργία διεθνών ρυθμιστικών οργανισμών που θα συντονίζουν και θα ελέγχουν το έργο αυτό (Leosk et al. 2021). Η κινητοποίηση και παρότρυνση από υπερεθνικούς οργανισμούς να τεθεί η επίτευξη της αρχής «μόνον άπαξ» ως εθνική πολιτική προτεραιότητα τονίστηκε ως ένας από τους επιδραστικότερους παράγοντες (Leosk et al. 2021).

2.4.4 Νομικοί Παράγοντες

Οι νομικοί παράγοντες αναδείχθηκαν ως καθοριστικοί για την υιοθέτηση της αρχής «μόνον άπαξ». Διαπιστώθηκε, εξ αρχής, η απουσία ενός ενιαίου νομικού πλαισίου για την υποστήριξη της αρχής «μόνον άπαξ» και η ανάγκη εναρμόνισης των διαφορετικών εθνικών νομικών πλαισίων και η θεσμοθέτηση μιας κοινής νομικής βάσης για την υποστήριξη της υλοποίησής της με ομοιόμορφο τρόπο στην ΕΕ και τη ρύθμιση νομικών

ζητημάτων που ανακύπτουν από τη διαλειτουργικότητα των τεχνολογικών συστημάτων, το διαμοιρασμό προσωπικών δεδομένων και τη διαχείριση πληροφοριών (European Commission, 2014; European Commission, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2018; Kalvet et al., 2018). Οι βασικές ανησυχίες σε πρώτο επίπεδο ήταν το πως θα διασφαλιστεί η ασφάλεια, η νομιμότητα, η ακεραιότητα, η εμπιστευτικότητα και η νομική εγκυρότητα των δεδομένων (Kalvet, Toots & Krimmer, 2017). Ενώ ανάλογα με τον τύπο των δεδομένων (εταιρικά ή προσωπικά δεδομένα), απασχόλησε το πως θα προστατευθεί η ιδιωτική ζωή και τα δεδομένα των φυσικών προσώπων από τη μια πλευρά, και το επιχειρηματικό απόρρητο των εταιρειών, από την άλλη (Kalvet, Toots & Krimmer, 2017). Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, διαφάνηκε η ανάγκη συμμόρφωσης των διαδικασιών επαναχρησιμοποίησης των δεδομένων και των έργων διασυνοριακής ανταλλαγής τους με νομικές απαιτήσεις, γενικές αρχές και περιορισμούς που πηγάζουν από το ενωσιακό δίκαιο (Graux, 2017).

Στις έρευνες που διενεργήθηκαν το πρώτο διάστημα του TOOP, οι νομικοί παράγοντες και η έλλειψη πολιτικής βούλησης για την προώθηση ενός νέου ενιαίου νομικού πλαισίου αναδείχθηκαν ως οι κυριότεροι παράγοντες που εμπόδιζαν την υιοθέτηση της αρχής (Leosk et al. 2021). Τα διαφορετικά κανονιστικά πλαίσια και το γλωσσικό χάσμα ανάμεσα στα κράτη μέλη της ΕΕ καθιστά τη διακρατική συνεργασία ιδιαίτερα δυσχερή καθώς η χρήση κοινής νομικής ορολογίας και η ομοιογένεια των δεδομένων σε σημασιολογικό επίπεδο είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη της διαλειτουργικότητας και για την τεχνική υποστήριξη της διασυνοριακής ανταλλαγής τους (Tepandi et al, 2019). Με το πέρας του TOOP, ενθαρρυντικό υπήρξε γεγονός ότι από το 2017 και μετά ψηφίστηκαν και τέθηκαν σε ισχύ κανονισμοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο που πλέον αποτελούν κινητήριο μοχλό για τη διασυνοριακή εφαρμογή της αρχής με κυριότερους το γενικό κανονισμό προστασίας προσωπικών δεδομένων (ΕΕ) 2016/679 («ΓΚΠΠΔ»)⁵⁰ και τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724 για τη δημιουργία μιας ενιαίας ψηφιακής θύρας⁵¹ που όμως δεν

---

⁵⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και για την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (General Data Protection Regulation), OJ L 119/1-88, 4.5.2016, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679&qid=1694150931568> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁵¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 2ας Οκτωβρίου 2018 για τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής θύρας με σκοπό την παροχή πρόσβασης σε πληροφορίες, σε διαδικασίες και σε υπηρεσίες υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012, OJ L 295/1-38, 21.11.2018, Διαθέσιμος στο <https://eur->

κατάφεραν να καλύψουν το κενό μιας κοινής νομικής βάσης για την εφαρμογή της (Leosk et al., 2021). Ο κατάλογος των νομοθετημάτων εξακολουθεί να εμπλουτίζεται, όπως θα φανεί στο κεφάλαιο 4 της παρούσας μελέτης, με την αρχή «μόνον άπαξ» να λαμβάνεται υπόψη ολοένα και περισσότερο στους ευρωπαϊκούς κανονισμούς και οδηγίες.

2.4.4.1 Γενικές Αρχές και Απαιτήσεις για την Αρχή «Μόνον Άπαξ»

Στα πλαίσια του TOOP κι ενόσω η υλοποίηση της TOOPRA και των έργων πιλοτικής εφαρμογής ήταν υπό προετοιμασία, προτάθηκε από τον Graux (2017), κάθε πρωτοβουλία τεχνικής υλοποίησης της αρχής «μόνον άπαξ» να έχει προδιαγραφές που διασφαλίζουν την τήρηση ορισμένων αρχών και απαιτήσεων, όπως προκύπτουν από το ευρωπαϊκό δίκαιο. Προκειμένου να αξιολογείται η συμβατότητα των έργων υλοποίησης της αρχής «μόνον άπαξ» με το ισχύον νομικό πλαίσιο, καταρτίστηκε από τον Graux (2017) μια λίστα γενικών αρχών και απαιτήσεων⁵² που πρέπει να διέπουν κάθε δράση για την πραγμάτωση της αρχής «μόνον άπαξ». Οι δώδεκα αυτές γενικές αρχές έχουν ως εξής:

1. *Η Αρχή της Χρηστής Διοίκησης*, δηλαδή η αμερόληπτη και δίκαιη αντιμετώπιση όλων των υποθέσεων από τη δημόσια διοίκηση σε εύλογο χρονικό διάστημα. Κατά την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ», πρέπει να αποφεύγονται τυχόν διακρίσεις, να διασφαλίζεται η διαφάνεια κατά τη διαβίβαση στοιχείων, με επαρκή ενημέρωση των πολιτών, ενώ σε περιπτώσεις αδυναμίας διαβίβασης, να παρέχονται αιτιολογημένες απαντήσεις από τη διοίκηση·
2. *Η Αρχή της Λογοδοσίας*, που αναφέρεται στο σαφή διαχωρισμό των καθηκόντων και ευθυνών κάθε εμπλεκόμενου μέρους, ώστε να μπορεί ο τυχόν θιγόμενος πολίτης να αξιώσει αποκατάσταση τυχόν ζημιών·
3. *Η Αρχή της Δικαιοσύνης*, τουτέστιν η δυνατότητα-δικαίωμα πραγματικής προσφυγής του πολίτη κατά της διοίκησης με τα κατάλληλα ένδικα μέσα. Γι' αυτό το σκοπό, είναι σημαντική η τήρηση του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης του θιγόμενου αλλά και η εύκολη πρόσβαση των πολιτών και η άμεση επικοινωνία τους με τις οι αρμόδιες αρχές·

---

lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1724&qid=1694151207079 [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁵² Συγκεκριμένα για τη σύνταξη του καταλόγου των γενικών αρχών και απαιτήσεων για την εφαρμογή της αρχής *μόνον άπαξ*, ο Graux (2017) στηρίχθηκε στη μελέτη του ΧΘΔ, του ΓΚΠΔ, του υπό επεξεργασία τότε Κανονισμού για την ενιαία ψηφιακή πύλη, του Κανονισμού (ΕΕ) 2014/910 σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, της Οδηγίας 2013/37/ΕΕ σχετικά με την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα, της Οδηγίας 2006/123/ΕΚ σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά και της Οδηγίας 2000/31/ΕΚ για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

4. *Η Αρχή του Απορρήτου, Προστασίας Δεδομένων και Εμπιστευτικότητας*, που αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων για φυσικά πρόσωπα, και το σεβασμό των έννομων συμφερόντων της εμπιστευτικότητας και επιχειρηματικού απορρήτου των εταιρειών. Προϋπόθεση αποτελεί η τήρηση του ΓΚΠΠΔ και των αρχών νομιμότητας, δικαιοσύνης και διαφάνειας, περιορισμού του σκοπού, ελαχιστοποίησης δεδομένων, ακρίβειας, περιορισμού αποθήκευσης, ακεραιότητας και εμπιστευτικότητας, λογοδοσίας όταν πρόκειται για προσωπικά δεδομένα. Από την άλλη πλευρά, σε κάθε άλλη περίπτωση, απαιτείται η τήρηση κατάλληλων μέτρων εμπιστευτικότητας ή και των προαναφερθέντων αρχών αν χρήζει αυξημένης προστασίας·
5. *Η Αρχή της Ισότητας και Αλληλεγγύης*, που συνεπάγεται την ίση μεταχείριση και προστασία των ατόμων από διακρίσεις. Η επεξεργασία των δεδομένων πρέπει να είναι ουδέτερη-αμερόληπτη, η πρόσβαση στις υπηρεσίες πρέπει να είναι εύκολη για όλους, ανεξάρτητα από την ύπαρξη αναπηρίας ή άλλων προβλημάτων·
6. *Η Αρχή της Νομιμότητας και Συμμόρφωσης*, που απαιτεί να υπάρχει επαρκής νομική βάση για τη διαβίβαση δεδομένων και αυτή να είναι σύμφωνη με την κείμενη νομοθεσία. Συνεπώς, η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των δημόσιων αρχών θα απαιτεί είτε συγκατάθεση του προσώπου ή ύπαρξη νομικής υποχρέωσης, ως νομική βάση, αλλά και τη συμμόρφωση με άλλες νομικές απαιτήσεις όπως εθνικές διαδικασίες αδειοδότησης, νομικές συμφωνίες, διαβεβαιώσεις όσον αφορά την ασφάλεια, διαβεβαιώσεις ή εξαιρέσεις ευθύνης, δεδομένων ή ποιότητας υπηρεσιών κτλ, αναλόγως την περίπτωση·
7. *Η Αρχή του Ελέγχου*, με την εφαρμογή μηχανισμών διαβίβασης δεδομένων που επιτρέπουν τους ελέγχους συνάφειας δεδομένων και περιστατικών που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Καθοριστικής σημασίας είναι ο προκαταρκτικός έλεγχος από τις αρμόδιες αρχές της ταυτότητας του προσώπου και των δεδομένων που το αφορούν, η λήψη κατάλληλων μέτρων ελέγχου για κάθε ανταλλαγή δεδομένων σε περίπτωση διαφωνιών σχετικά με την ταυτότητα του αιτούμενου μέρους και αποδέκτη, ο έλεγχος της χρονικής στιγμής διαβίβασης των δεδομένων, της ακρίβειας και αυθεντικότητας τους·
8. *Η Αρχή της Αξίας, Εγκυρότητας και Απόδειξης* σε σχέση με τα ανταλλασσόμενα δεδομένα μεταξύ των αρμόδιων αρχών. Η αρμόδια αρχή που είναι παραλήπτης των δεδομένων θα πρέπει να είναι σε θέση να κρίνει την εγκυρότητα, αυθεντικότητα,

νομική ισχύ, αξιοπιστία και την καταλληλότητα των δεδομένων για το σκοπό που απαιτούνται.

9. *Η Αρχή της Ασφάλειας*, για τη διασφάλιση της προστασίας της ακεραιότητας και αυθεντικότητας των δεδομένων έναντι τυχαίας ή παράνομης καταστροφής, απώλειας, αλλοίωσης, μη εξουσιοδοτημένης αποκάλυψης ή πρόσβασης. Απαραίτητη καθίσταται η εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων όπως ψευδωνυμοποίηση/κρυπτογράφηση προσωπικών δεδομένων, για τη διασφάλιση της εμπιστευτικότητας, ακεραιότητας, διαθεσιμότητας και ανθεκτικότητας τους. Τα συστήματα και υπηρεσίες επεξεργασίας πρέπει να παρέχουν άμεση επαναφορά των δεδομένων σε περίπτωση φυσικής ή τεχνικής καταστροφής, και να έχουν δυνατότητες τακτικών δοκιμών, αξιολογήσεων και μετρήσεων της αποτελεσματικότητάς τους καθώς και να είναι δυνατή η λήψη μέτρων αντιμετώπισης περιστατικών όπως ανταλλαγής αναξιόπιστων δεδομένων.
10. *Η Αρχή της Ποιότητας των Δεδομένων*, δηλαδή η ανάγκη συμφωνίας και ευθυγράμμισης για τη διασφάλιση της ποιότητας των υπό ανταλλαγή δεδομένων. Τούτο θα καθίσταντο εφικτό με την θέσπιση σαφούς νομικού πλαισίου (με τη μορφή νόμων, ή μνημονίων, ή συμφωνιών κ.α.), όπου θα ορίζονται κριτήρια ποιότητας, όπως διαβεβαιώσεις ακρίβειας, ορθότητας, ενημερότητας, και με τη δυνατότητα εύκολης και άμεσης επικοινωνίας των πολιτών με τις δημόσιες αρχές για επικαιροποίηση ή διόρθωση των στοιχείων τους.
11. *Η Αρχή της Ποιότητας Υπηρεσιών*, που προστάζει κοινά πρότυπα ποιότητας των υπηρεσιών κατά την ανταλλαγή δεδομένων, σύμφωνα με ένα σαφές νομικό πλαίσιο (με τη μορφή νόμων, ή μνημονίων, ή συμφωνιών κ.α.) που προβλέπει τις υποχρεώσεις των μερών σχετικά με τη διαθεσιμότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, παρέχοντας συγχρόνως μηχανισμό αξιολόγησης αυτών.
12. *Η Αρχή της Διαλειτουργικότητας*, σύμφωνα με την οποία πρέπει να επιτυγχάνεται ομοιομορφία ως προς τα τεχνικά και σημασιολογικά χαρακτηριστικά των δεδομένων, η επίτευξη της ομαλής επικοινωνίας και ανταλλαγής δεδομένων μέσω της διασύνδεσης των συστημάτων, η κάμψη των γλωσσικών εμποδίων και η εναρμόνιση του νομικού πλαισίου και των οργανωτικών διαδικασιών (Graux, 2017).

Ο Graux (2017), κατά τη σύνταξη της ανωτέρω λίστας, σκοπίμως παρέλειψε να συμπεριλάβει απαιτήσεις που προκύπτουν μεν από τα ευρωπαϊκά νομοθετικά κείμενα στα οποία βασίστηκε αλλά έκρινε ότι η αναγωγή τους σε γενικές αρχές δε θα ήταν θεμιτή. Και

τούτο διότι για παράδειγμα η αρχή της ελαχιστοποίησης ή η υποχρέωση ηλεκτρονικής διάθεσης των δεδομένων θα απαιτούσαν την επεξεργασία των δεδομένων με τεχνικά μέσα, όπως τη χρήση φίλτρων, που όμως θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την αυθεντικότητα και ακεραιότητά τους (Graux, 2017). Αντίστοιχα, η απαίτηση ρητού αιτήματος του προσώπου για τη διαβίβαση των δεδομένων από τη μια δημόσια υπηρεσία σε μια άλλη, η οποία προβλεπόταν στην Πρόταση Κανονισμού για τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πύλης, θεωρήθηκε ότι δε θα έπρεπε να γενικευτεί ως μη συμβατή σε περιπτώσεις που η εν λόγω διαβίβαση στηρίζεται σε άλλη νομική βάση ή όταν πρόκειται για παραπάνω από μια διαβιβάσεις, όπου μια τέτοια απαίτηση θα δυσχέραινε την εφαρμογή της αρχής (Graux, 2017).

3 Μεθοδολογία

Για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, ο διαδικτυακός ιστότοπος TOOP (<https://www.toop.eu/>) που δημιουργήθηκε στα πλαίσια του TOOP αποτέλεσε την κύρια πηγή άντλησης δεδομένων, διαδικτυακών βιβλιογραφικών πηγών, επιστημονικών άρθρων, δημοσιεύσεων και κειμένων όπως τα παραδοτέα-deliverables, ευκόλως προσβάσιμα και ήδη κατηγοριοποιημένα στην ενότητα Library. Μεταξύ Απριλίου 2017 και Σεπτεμβρίου 2018, δημοσιεύτηκαν επτά παραδοτέα (Deliverables), θεωρητικής ανάπτυξης και ανάλυσης του έργου TOOP, τα οποία ασχολήθηκαν με τον ορισμό της αρχής μόνον άπαξ, τα κίνητρα και φραγμούς για την εφαρμογή της, την τεχνική της υλοποίηση και το αντίστοιχο νομικό πλαίσιο⁵³. Η βιβλιοθήκη του εν λόγω ιστότοπου αποδείχθηκε ιδιαίτερα χρήσιμη και εύχρηστη, αφού η συλλογή του έχει τα σημαντικότερα και πιο στοχευμένα έγγραφα σχετικά με την αρχή «μόνον άπαξ».

Το κύριο μέρος της παρούσας μελέτης, κεφάλαιο 4, βασίστηκε για την παρουσίαση του ευρωπαϊκού νομικού πλαισίου στην αναζήτηση κανονισμών και οδηγιών μέσω της ψηφιακής πύλης EUR-Lex (<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>)

- Λέξεις Κλειδιά (ενδεικτικά): *“Once only principle/OOP”, “Single Digital Gateway”, “European single procurement document/ESPD”, “E-Government”, “BRIS”, “Interoperability”*

Για το ελληνικό νομικό πλαίσιο, η αναζήτηση έγινε μέσω της βάσης νομικών εγγράφων NOMOS (<https://lawdb.intrasoftnet.com/>) για την εύρεση νόμων, προεδρικών διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων, δικαστικών αποφάσεων κ.ο.κ.. Η δυνατότητα ακριβούς αναζήτησης με τη χρήση κατάλληλων φίλτρων και η χρονολογική σειρά των αποτελεσμάτων διευκόλυνε την έρευνα μέσω της NOMOS αποδίδοντας αποτελέσματα βάσει σχετικότητας με το θέμα της παρούσας εργασίας.

- Λέξεις Κλειδιά (ενδεικτικά): *«Αρχή Μόνον Άπαξ», «Ενιαία Ψηφιακή Πύλη», «Υπεύθυνη Δήλωση», «Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση», «Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης», «Διασύνδεση Μητρώου/ων», «Διαλειτουργικότητα»*

Έγινε ακόμη χρήση του επίσημου ιστότοπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (https://european-union.europa.eu/index_en), της Ελληνικής Κυβέρνησης (<https://www.gov.gr/>) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (<https://www.secdigital.gov.gr/>), της Γενικής

---

⁵³ Βλ. <https://www.toop.eu/deliverables>

Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης (<https://www.gsis.gr/>) και του Υπουργείου Εσωτερικών (<https://www.ypes.gr/>).

Για περισσότερα ερευνητικά άρθρα, προτιμήθηκε η ηλεκτρονική βάση scopus, όπου οι αναζητήσεις με τις προαναφερθείσες λέξεις κλειδιά, που εξειδικεύθηκαν περαιτέρω στη νομική επιστήμη, στην πλειονότητά τους συνέπιπταν με εκείνα που είχαν ήδη συλλεχθεί από τον ανωτέρω διαδικτυακό ιστότοπο του ΤΟΟΡ.

4 Περιγραφή του ισχύοντος Νομικού Πλαισίου σχετικά με την Αρχή «Μόνον Άπαξ»

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιαστεί το νομικό πλαίσιο της αρχής «μόνον άπαξ» και τα νομικά εργαλεία στη διάθεση των κρατών μελών για την υπέρβαση των νομικών φραγμών και επέκτασης της εφαρμογής της.

4.1 Η Αρχή «Μόνον Άπαξ» στο πλαίσιο της Ενωσιακής Δικαιοταξίας

Η παρούσα ενότητα περιλαμβάνει το ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο, με τη καταγραφή των σχετικών οδηγιών και κανονισμών που προωθούν την υιοθέτηση της αρχής, με χρονολογική σειρά, και μια παράλληλη κριτική αξιολόγηση επιμέρους διατάξεων των σημαντικότερων νομοθετημάτων με στόχο την ανάδειξη των νομικών προκλήσεων που παρατηρούνται κατά την προσπάθεια θεσμοθέτησής της.

4.1.1 Οδηγία 2014/24/ΕΕ

Μια σημαντική ευρωπαϊκή νομοθετική πρόβλεψη που ήδη από πολύ νωρίς κινήθηκε στο πνεύμα της αρχής «μόνον άπαξ» ήταν η οδηγία 2014/24/ΕΕ⁵⁴ που αφορά στους ενωσιακούς κανόνες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και μεταφέρθηκε στο ελληνικό δίκαιο⁵⁵ με το ν. 4412/2016⁵⁶. Η εν λόγω οδηγία εντάσσεται στην προσπάθεια εκσυγχρονισμού των δημοσίων συμβάσεων στην ΕΕ κατά τα πρότυπα και τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»⁵⁷, για έξυπνη, βιώσιμη, χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και αποδοτική χρήση των δημοσίων πόρων⁵⁸.

---

⁵⁴ Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, ΟJ L 94 της 28.3.2014, σελ. 65 έως 242, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32014L0024> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁵⁵ Κατά απαίτηση του άρθρου 90 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, αλλά κατόπιν μιας τρίμηνης καθυστέρησης μεταξύ της καταληκτικής ημερομηνίας προς συμμόρφωση των κρατών μελών να ενσωματώσουν την εν λόγω οδηγία, ήτοι μέχρι τις 18 Απριλίου 2016 ενώ ο ν. 4412/2016 δημοσιεύτηκε στις 08.08.2016

⁵⁶ Νόμος υπ' αριθμ. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (ΦΕΚ 147/Α/08.08.2016)

⁵⁷ Βλ. Από 3ης Μαρτίου 2010 Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρώπη 2020 — Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» COM/2010/2020, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX:52010DC2020> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁵⁸ Βλ. σκέψη 2^η του Προοιμίου της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

Ο ευρωπαϊός νομοθέτης, αντιλαμβανόμενος τις δυσκολίες και τον αυξημένο διοικητικό φόρτο των οικονομικών φορέων⁵⁹ και ειδικά των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για να συμμετέχουν στις δημόσιες προμήθειες, λόγω της ανάγκης προσκόμισης πληθώρας εγγράφων σχετικά με τα κριτήρια αποκλεισμού και τα κριτήρια επιλογής, προκρίνει τη χρήση του «*Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Προμήθειας*», δηλαδή μιας ενημερωμένης υπεύθυνης δήλωσης⁶⁰ σε τυποποιημένη και αποκλειστικά⁶¹ ηλεκτρονική μορφή⁶², το οποίο μετονομάστηκε και είναι πλέον γνωστό ως «*Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης*» («*ΕΕΕΣ*»)⁶³. Σύμφωνα, λοιπόν, με το άρθρο 59 παρ. 1 εδ. (i) της εν λόγω οδηγίας, προβλέπεται ότι οι οικονομικοί φορείς μπορούν να προσκομίζουν στις αναθέτουσες αρχές το ΕΕΕΣ προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που θα αποδείκνυαν την πλήρωση των προϋποθέσεων συμμετοχής τους στις διαδικασίες προμήθειας ή υποβολής προσφοράς. Το ΕΕΕΣ αποτελεί μια τυπική δήλωση του οικονομικού φορέα ως προκαταρκτική απόδειξη ότι πληρείται το σχετικό κριτήριο επιλογής του και δεν υφίσταται λόγος αποκλεισμού, ενώ δύναται να επαναχρησιμοποιηθεί εφόσον οι πληροφορίες του εγγράφου εξακολουθούν να είναι αληθείς⁶⁴. Ο οικονομικός φορέας βέβαια δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση προσκόμισης των δικαιολογητικών, ανά πάσα στιγμή αυτό κριθεί απαραίτητο για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας, αλλά σε κάθε περίπτωση τη στιγμή της ανάθεσης της σύμβασης^{65&66}. Εξαιρέσεις αυτής της υποχρέωσης αποτελούν οι εξής περιπτώσεις, που συνδέονται άμεσα με την αρχή «μόνον άπαξ»:

---

⁵⁹ Βλ. σκέψη 14^η του Προοιμίου της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ για τη διασταλτική ερμηνεία των οικονομικών φορέων ως προσώπων και/ή οντοτήτων που προσφέρουν την εκτέλεση εργασιών, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών στην αγορά, ανεξαρτήτως της νομικής μορφής υπό την οποία λειτουργούν, πλην των φυσικών προσώπων

⁶⁰ Βλ. σκέψη 84 του Προοιμίου της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁶¹ Παρόλο που υπήρξε μια μεταβατική περίοδος έως τις 18 Απριλίου 2018, σύμφωνα με τη σελ. 16 τους Παραρτήματος II του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής, της 5ης Ιανουαρίου 2016, για την καθιέρωση του τυποποιημένου εντύπου για το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Προμήθειας, κατά τη διάρκεια της οποίας συνυπήρχαν η έντυπη και ηλεκτρονική μορφή του ΕΕΕΣ

⁶² Βλ. αρθρ. 59 παρ. 2 εδ.(ii) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁶³ Βλ. στοιχ. 22 στο Διορθωτικό στην οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, OJ L 135 της 24.5.2016, σελ. 120 έως 204, Διαθέσιμο το <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32014L0024R%2806%29> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁶⁴ Βλ. αρθρ. 59 παρ. 1 εδ.(iii) &.(v) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁶⁵ Βλ. σκέψη 84^η του Προοιμίου της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρ. 59 παρ. 4 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁶⁶ Σύμφωνα με τη λεγόμενη αρχή «winner-only», που προτάσσει ότι μόνον ο νικητής του διαγωνισμού πρέπει να προσκομίσει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, Βλ. «eESPD - Συχνές ερωτήσεις», σελ. 3, Διαθέσιμο στο <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/17242/attachments/1/translations/el/renditions/native> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

A) αν η αναθέτουσα αρχή έχει ήδη τα δικαιολογητικά αυτά στη διάθεσή της⁶⁷, ή
B) αν η αναθέτουσα αρχή μπορεί «να λαμβάνει τα πιστοποιητικά ή τις συναφείς πληροφορίες απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της ΕΕ, η οποία διατίθεται δωρεάν, όπως εθνικό μητρώο προμήθειας, εικονικός φάκελος επιχείρησης ή ηλεκτρονικό σύστημα αποθήκευσης εγγράφων ή σύστημα προεπιλογής»⁶⁸.

Προκειμένου να καταστεί δυνατή η ως άνω (B) περίπτωση, πρέπει:

- i) το ΕΕΕΣ να περιέχει πληροφορίες για τη δημόσια αρχή ή το τρίτο μέρος που είναι υπεύθυνο για την έκδοση του δικαιολογητικού, ώστε να διευκολύνει την απευθείας πρόσβαση της αναθέτουσας αρχής σε κάποια από τις προαναφερθείσες βάσεις δεδομένων⁶⁹,
- ii) το ΕΕΕΣ να περιέχει «πληροφορίες που απαιτούνται για τον συγκεκριμένο σκοπό, όπως την ηλεκτρονική διεύθυνση της βάσης δεδομένων, τυχόν δεδομένα αναγνώρισης»⁷⁰,
- iii) το ΕΕΕΣ να περιέχει κατά περίπτωση, την απαραίτητη δήλωση συναίνεσης⁷¹, και
- iv) «οι βάσεις δεδομένων, οι οποίες περιέχουν σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τους οικονομικούς φορείς να μπορούν να χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές, και να μπορούν να χρησιμοποιούνται υπό τις ίδιους όρους από τις αναθέτουσες αρχές άλλων κρατών μελών»⁷².

Από τις ανωτέρω προβλέψεις της οδηγίας, προκύπτει η ανάγκη τα κράτη μέλη να διαθέτουν και να ενημερώνουν τα λοιπά κράτη μέλη σχετικά με τις διαθέσιμες βάσεις δεδομένων προς αναζήτηση και επαλήθευση των απαιτούμενων εγγράφων⁷³. Η λύση δόθηκε μέσω της δημιουργίας ενός επιγραμμικού αποθετηρίου πιστοποιητικών, του e-Certis⁷⁴, που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και διαθέτει πληροφορίες για τα πιστοποιητικά και λοιπά αποδεικτικά έγγραφα προς διευκόλυνση της διασυνοριακής ανταλλαγής τους^{75&76}.

⁶⁷ Βλ. σκέψη 85 του Προοιμίου της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ σε συνδυασμό με το αρθρ. 59 παρ. 5 εδ.(ii) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁶⁸ Βλ. αρθρ. 59 παρ. 5 εδ. (i) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁶⁹ Βλ. αρθρ. 59 παρ. 1 εδ. (iii) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁷⁰ Βλ. αρθρ. 59 παρ. 1 εδ. (iv) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁷¹ Βλ. αρθρ. 59 παρ. 1 εδ. (iv) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁷² Βλ. αρθρ. 59 παρ. 5 εδ. (iii) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁷³ Βλ. αρθρ. 59 παρ. (vi) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁷⁴ <https://ec.europa.eu/tools/ecertis/> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁷⁵ Βλ. σκέψη 87^η του Προοιμίου της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁷⁶ Βλ. αρθρ. 61 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

Υπό το πρίσμα των παραπάνω, το ΕΕΕΣ συμβάλλει στην απλοποίηση των διαδικασιών στον τομέα δημοσίων προμηθειών και η χρήση τυποποιημένων εγγράφων συμβάλλει στην αντιμετώπιση ζητημάτων διαλειτουργικότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, χάρη στην ομοιομορφία στον τύπο, τη μορφή και το περιεχόμενο του σε κάθε γλώσσα⁷⁷. Αξίζει να σημειωθεί ότι η δυνατότητα που παρέχει το ΕΕΕΣ στην αναθέτουσα αρχή να αναζητήσει τα έγγραφα στις βάσεις δεδομένων αναγάγει το ΕΕΕΣ από μια απλή δήλωση στο «κλειδί» που ουσιαστικά επιτρέπει στην αναθέτουσα αρχή να αντλεί δεδομένα απευθείας από ορισμένες πηγές (Graux, 2017, σελ.30). Δικαίως, λοιπόν, θεωρήθηκε «νευραλγικό στοιχείο για την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» στις δημόσιες συμβάσεις»⁷⁸.

4.1.2 Οδηγία 2014/25/ΕΕ

Στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και στο πλαίσιο δράσεων για την «Ευρώπη 2020», κατά αντιστοιχία με την οδηγία 2014/24/ΕΕ, δημοσιεύθηκε την ίδια ημέρα στην Εφημερίδα της ΕΕ η οδηγία 2014/25/ΕΕ⁷⁹, που αφορά τις συμβάσεις που συνάπτονται από φορείς στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και επίσης ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Ν. 4412/2016⁸⁰.

Μεταξύ άλλων, για τη συμμετοχή των οικονομικών φορέων στις διαδικασίες προμηθειών που διεξάγονται μέσω του δυναμικού συστήματος αγορών, δόθηκε η δυνατότητα επίκλησης από τους οικονομικούς φορείς των ίδιων λόγων αποκλεισμού και των κριτηρίων επιλογής που προβλέπονται στην οδηγία 2014/24/ΕΕ⁸¹. Κατά συνέπεια, όπου οι αναθέτοντες φορείς χρησιμοποιούν τα κριτήρια εξαίρεσης ή επιλογής, τα οποία προβλέπονται δυνάμει της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, δέον είναι να εφαρμοστούν οι αντίστοιχες διατάξεις της ίδιας οδηγίας όσον αφορά τα αποδεικτικά έγγραφα⁸². Τούτο ορίζεται ρητά

---

⁷⁷ Βλ. σκέψη 86^η του Προοιμίου της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁷⁸ Βλ. σελ. 10 της Πρότασης Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πύλης για την παροχή πληροφοριών, διαδικασιών, υπηρεσιών υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012, COM/2017/0256, Διαθέσιμη στο [EUR-Lex - 52017PC0256 - EL - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eur-lex-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32017PC0256) [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁷⁹ Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ, ΟJ L 94, 28.3.2014, σελ. 243–374, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0025> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁸⁰ Ν. 4412/05.05.2016 2016 (ΦΕΚ 147/Α/08.08.2016) Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)

⁸¹ Βλ. άρθρ. 80 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ

⁸² Βλ. σκέψη 92^η του Προοιμίου της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ

στα άρθρα 80 παρ.3 και 52 παρ. 7 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ, σύμφωνα με τα οποία εφαρμόζεται το άρθρο 59 οδηγίας 2014/24/ΕΕ για τη χρήση του ΕΕΕΣ.

4.1.3 Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2016/7

Προς συμμόρφωση με την απαίτηση του άρθρου 59 παρ. 2 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέσπισε το τυποποιημένο έντυπο του ΕΕΕΣ μέσω του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 7/2016⁸³. Το τυποποιημένο αυτό έντυπο παρατίθεται στο δεύτερο παράρτημα του εν λόγω κανονισμού, η χρήση του οποίου θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τις οδηγίες του πρώτου παραρτήματος του κανονισμού⁸⁴. Ως εκ τούτου, ο κανονισμός υποχρέωσε τα κράτη μέλη της ΕΕ να αποδέχονται το ΕΕΕΣ, υπόδειγμα του οποίου κυκλοφόρησε σε όλες σχεδόν τις γλώσσες των χωρών της ΕΕ⁸⁵, απλοποιώντας τη διαδικασία των δημόσιων διαγωνισμών, ενθαρρύνοντας περισσότερες συμμετοχές και αυξάνοντας έτσι τον ανταγωνισμό (Siapera et al., 2020).

Για τη λειτουργία του ηλεκτρονικού ΕΕΕΣ, δόθηκαν τέσσερις δυνατότητες χρήσης⁸⁶:

- i. Δωρεάν υπηρεσία ESPD που παρέχεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁸⁷.
- ii. Μοντέλο δεδομένων ΕΕΕΣ, το οποίο επιτρέπει την ενσωμάτωση της υπηρεσίας ESPD στις εθνικές λύσεις για την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων και/ή υπηρεσίες προεπιλογής⁸⁸.
- iii. Έκδοση ανοιχτού κώδικα για την πρώτη επιλογή, δηλαδή την υπηρεσία ESPD. Η έκδοση ανοιχτού κώδικα είναι συμβατή με το μοντέλο δεδομένων ΕΕΕΣ και ορισμένα στοιχεία μπορούν να προσαρμοστούν για να συνεκτιμηθούν οι εθνικές ανάγκες⁸⁹. και
- iv. Εικονικός φάκελος επιχείρησης⁹⁰.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιφορτίστηκε με την ως άνω παροχή δωρεάν υπηρεσιών σε αναθέτουσες αρχές, αναθέτοντες φορείς, οικονομικούς φορείς, παρόχους ηλεκτρονικών

---

⁸³ Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής, της 5ης Ιανουαρίου 2016, για την καθιέρωση του τυποποιημένου εντύπου για το Ευρωπαϊκό Ένιαίο Έγγραφο Προμήθειας, OJ L 3 της 6.1.2016, σελ. 16 έως 34, Διαθέσιμος στο https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2016/7/oj [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁸⁴ Βλ. άρθρ. 1 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7

⁸⁵ Τα υποδείγματα είναι διαθέσιμα στον παραπάνω ιστότοπο που ευρίσκεται ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2016/7 https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2016/7/oj [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁸⁶ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/17242/attachments/1/translations/el/renditions/native> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁸⁷ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/espd> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁸⁸ <https://joinup.ec.europa.eu/asset/espd/home> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁸⁹ Ο.π.

⁹⁰ https://joinup.ec.europa.eu/catalogue/asset_release/vcd-virtual-company-dossier [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

υπηρεσιών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, μέσω της υπηρεσίας ESPD⁹¹. Πράγματι, κατά την πρώτη φάση υιοθέτησης του ΕΕΕΣ, η Επιτροπή παρείχε δωρεάν υπηρεσίες λειτουργίας, ώσπου στις 2 Μαΐου 2019 η υπηρεσία ESPD της Επιτροπής απενεργοποιήθηκε και αντικαταστάθηκε από εθνικές υπηρεσίες ESPD⁹². Άλλωστε, η διασύνδεση των εθνικών υπηρεσιών ESPD με εθνικές βάσεις δεδομένων και η διακριτική ευχέρεια που δόθηκε στα κράτη μέλη να μπορούν να υποδεικνύουν τα ίδια τον τρόπο χρήσης του ΕΕΕΣ⁹³ συμβάλλει στην καλύτερη ενσωμάτωση του ΕΕΕΣ σε κάθε κράτος μέλος και στη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των ωφελειών του.

4.1.4 Κριτική αξιολόγηση επιμέρους θεμάτων σχετικά με το ΕΕΕΣ και την Αρχή «Μόνον Άπαξ»

4.1.4.1 Γενικευμένη χρήση του ΕΕΕΣ

Το θεσμικό πλαίσιο του ΕΕΕΣ αποτέλεσε, εν μέρει, τη νομική βάση του πιλοτικού έργου του ΤΟΟΡ για τις «Ηλεκτρονικές Διασυνοριακές Υπηρεσίες για την Επιχειρηματική Δραστηριότητα» (Graux, 2017). Στα πλαίσια αυτού του πιλοτικού έργου, προτάθηκε η γενικευμένη χρήση του ΕΕΕΣ και σε άλλους τομείς πέραν των δημοσίων συμβάσεων (Graux, 2017). Για την ευρύτερη χρήση του ΕΕΕΣ, καθοριστικής σημασίας θα ήταν η νομική αναγνώρισή του από όλες τις δημόσιες αρχές, που θεωρήθηκε η μεγαλύτερη πρόκληση ενός τέτοιου εγχειρήματος (Graux, 2017). Προτάθηκε, επίσης, για την περαιτέρω χρήση του ΕΕΕΣ ή αντίστοιχης εξουσιοδότησης, να διασφαλιστούν ορισμένες απαιτήσεις όπως α) η προκαθορισμένη διάρκεια ισχύος ενός τέτοιου εντύπου, β) η δυνατότητα ελεύθερης ανάκλησής του οποτεδήποτε, γ) καθώς και η δυνατότητα καταγραφής του στα εθνικά συστήματα ώστε να είναι δυνατή η ιχνηλάτησή του και να εντοπίζονται τυχόν παραβιάσεις χρήσης του (Graux, 2017). Σε επίπεδο οργάνωσης, κρίσιμο είναι να υπάρχει σαφής διάκριση των αρμοδιοτήτων των δημοσίων αρχών ώστε να καθίσταται δυνατός ο ακριβής προσδιορισμός της αρμόδιας αρχής που είναι υπεύθυνη να παράσχει τα δεδομένα του πολίτη/επιχείρησης στην αναθέτουσα αρχή (Graux, 2017). Καθότι θα μπορούσαν να υπάρχουν περιπτώσεις που παραπάνω από μια δημόσιες αρχές έχουν στη διάθεσή τους τα εν λόγω στοιχεία ή μπορούν να πιστοποιήσουν τις ζητούμενες

⁹¹ Βλ. σελ. 1 του Παραρτήματος II του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7

⁹² https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/digital-procurement/european-single-procurement-document-and-ecertis_en [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

⁹³ Βλ. σελ. 1 του Παραρτήματος II του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7

πληροφορίες, οπότε και να προκαλείται σύγχυση στον εκάστοτε οικονομικό φορέα που καλείται να υποδείξει στο ΕΕΕΣ τα στοιχεία της δημόσιας αρχής ή του τρίτου μέρους που είναι υπεύθυνο για την έκδοση του κάθε δικαιολογητικού⁹⁴.

4.1.4.2 Η συμπλήρωση των πληροφοριών στο ΕΕΕΣ

Όπως διευκρινίστηκε στον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2016/7, το τυποποιημένο έντυπο πρέπει να συμπληρώνεται από τον εκάστοτε οικονομικό φορέα⁹⁵, ο οποίος και φέρει ευθύνη για τυχόν σοβαρές ψευδείς δηλώσεις στο ΕΕΕΣ ή απόκρυψη πληροφοριών ή αδυναμία προσκόμισης των σχετικών δικαιολογητικών⁹⁶. Εξαιρέση αποτελεί το πρώτο μέρος του εντύπου που περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία προμήθειας και την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα σε περιπτώσεις όταν η προκήρυξη διαγωνισμού έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁹⁷. Σε αυτές τις περιπτώσεις κι εφόσον για τη δημιουργία και τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ χρησιμοποιείται η ηλεκτρονική υπηρεσία ESPD, οι πληροφορίες του πρώτου μέρους θα ανακτώνται αυτόματα⁹⁸.

Προβλέπεται, επιπλέον, ότι μέσω της ηλεκτρονικής υπηρεσίας ESPD θα παρέχονται λειτουργίες που διευκολύνουν τους οικονομικούς φορείς να επαναχρησιμοποιήσουν πληροφορίες που παρασχέθηκαν σε προηγούμενα ΕΕΕΣ, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές παραμένουν «αληθείς και συναφείς»⁹⁹. Ωστόσο, δεδομένου ότι η ηλεκτρονική υπηρεσία δεν έχει βάση δεδομένων και δεν έχει δυνατότητα αποθήκευσης εγγράφων, για την εκ νέου χρήση πληροφοριών που παρασχέθηκαν σε προηγούμενο ΕΕΕΣ, προϋποτίθεται ότι ο οικονομικός φορέας έχει αποθηκεύσει τοπικά στον εξοπλισμό πληροφορικής του (Η/Υ, ταμπλέτες, διακομιστές κ.α.) το ΕΕΕΣ και το καθιστά ξανά διαθέσιμο στην υπηρεσία¹⁰⁰.

Σε επίπεδο διαλειτουργικότητας, κρίνεται απαραίτητη η ενοποίηση των εθνικών υπηρεσιών ηλεκτρονικών προμηθειών με τις εθνικές βάσεις δεδομένων, ώστε να διευκολυνθεί η προσυμπλήρωση της φόρμας του ΕΕΕΣ, η προβλεπόμενη δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης δεδομένων, και η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ διαφορετικών

---

⁹⁴ Πρόκειται για υποχρέωση του οικονομικού φορέα να υποδείξει την αρμόδια αρχή σύμφωνα με το άρθρ. 59 παρ. 1 εδ. (iii) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ

⁹⁵ Βλ. σελ. 3 του Παραρτήματος II του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2016/7

⁹⁶ Βλ. σελ. 2 του Παραρτήματος II του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2016/7

⁹⁷ Βλ. σελ. 3 του Παραρτήματος II του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2016/7

⁹⁸ Βλ. σελ. 3 του Παραρτήματος II του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2016/7

⁹⁹ Βλ. σελ. 2 του Παραρτήματος II του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2016/7

¹⁰⁰ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/17242/attachments/1/translations/el/renditions/native>

[Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

βάσεων δεδομένων¹⁰¹. Παρόλο που προβλέπεται ρητά στον κανονισμό (στις οδηγίες χρήσεις του ΕΕΕΣ) ότι η συμπλήρωση του ΕΕΕΣ βαρύνει τον οικονομικό φορέα, έρευνες που ασχολήθηκαν με την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» και την πιθανή αλληλεπίδραση της υποδομής TOOPRA με το σύστημα ΕΕΕΣ (και μάλιστα και στην ελληνική πραγματικότητα μέσω του συστήματος “Promitheus ESPDint”) απέδειξαν ότι η αυτόματη προσυμπλήρωση του ΕΕΕΣ με πληροφορίες αντλούμενες από αξιόπιστες πηγές όπως μητρώα επιχειρήσεων, θα πολλαπλασίαζε τα οφέλη του σχετικά με τους δημόσιους διαγωνισμούς (Siapera et al., 2020 & Doulidis, Siapera & Prentza, 2021).

Επομένως, για την πλήρη εναρμόνιση του ΕΕΕΣ με την αρχή «μόνον άπαξ» συνιστάται η διασφάλιση της δυνατότητας αυτόματης συμπλήρωσης όλων των ζητούμενων πληροφοριών των οικονομικών φορέων στο ΕΕΕΣ, εφόσον αυτές είναι ή μπορούν να καταστούν διαθέσιμες στις αναθέτουσες αρχές χωρίς την επιβάρυνση του οικονομικού φορέα.

4.1.5 Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132

Η διασύνδεση των μητρώων ως μέτρο άμεσα συνυφασμένο με την προσπάθεια της μείωσης του διοικητικού φόρτου και επίτευξης της διαλειτουργικότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο διαδραματίζει κομβικό ρόλο στην πραγμάτωση της αρχής «μόνον άπαξ»¹⁰².

Με την οδηγία 2012/17/ΕΕ¹⁰³ ορίστηκαν διατάξεις για την υποχρεωτική διασύνδεση των κεντρικών, εμπορικών μητρώων και μητρώων εταιρειών. Στις 8 Ιουνίου 2017 τέθηκε σε ισχύ το Σύστημα Διασύνδεσης Μητρώων Επιχειρήσεων, γνωστό ως “BRIS”¹⁰⁴. Με την είσοδό τους στο BRIS, οι πολίτες, οι επιχειρήσεις και οι δημόσιοι φορείς θα μπορούν να αναζητήσουν πληροφορίες για τις εταιρείες και τα υποκαταστήματα που έχουν ανοίξει σε

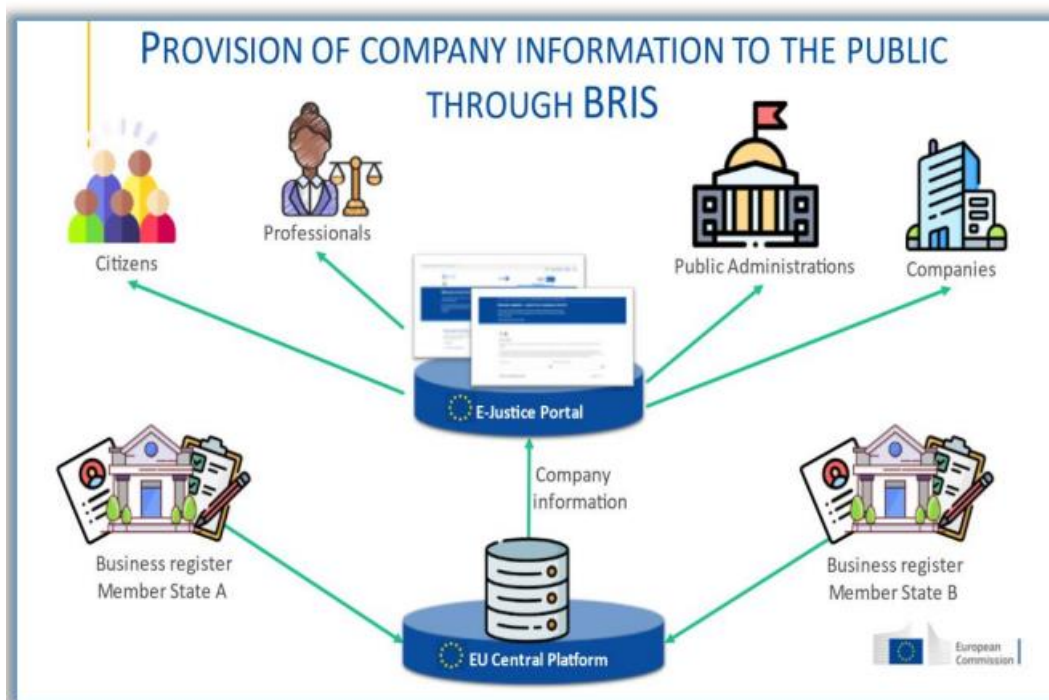
¹⁰¹https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/digital-procurement/european-single-procurement-document-and-ecertis_en [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁰² Βλ. σκέψη 5^η του Προοιμίου της Οδηγία 2012/17/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2012 για την τροποποίηση της οδηγίας 89/666/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών 2005/56/ΕΚ και 2009/101/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τη διασύνδεση των κεντρικών και των εμπορικών μητρώων καθώς και των μητρώων εταιρειών, OJ L 156/1, 16.06.2012, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0017> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁰³ Βλ. Οδηγία 2012/17/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2012 για την τροποποίηση της οδηγίας 89/666/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών 2005/56/ΕΚ και 2009/101/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τη διασύνδεση των κεντρικών και των εμπορικών μητρώων καθώς και των μητρώων εταιρειών, OJ L 156/1, 16.06.2012, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0017> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁰⁴<https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/pages/viewpage.action?pageId=533365899> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

άλλα κράτη μέλη¹⁰⁵. Με αυτόν τον τρόπο, πληροφορίες των εθνικών μητρώων όπως η νομική μορφή των εταιρειών, η έδρα τους, οι νόμιμοι εκπρόσωποι τους και οι οικονομικές καταστάσεις τους, καθίστανται διαθέσιμες στο κοινό σε πραγματικό χρόνο μέσω ενός ενιαίου σημείου πρόσβασης, δηλαδή της ευρωπαϊκής πύλης ηλεκτρονικής δικαιοσύνης e-Justice Portal¹⁰⁶, όπως φαίνεται στην παρακάτω εικόνα:

Εικόνα 4- 4: “Public Access to Company information to the Public through BRIS”, (2023), Commission staff working document, Impact Assessment Report, accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directives 2009/102/EC and (EU) 2017/1132 as regards further expanding and upgrading the use of digital tools and processes in company law, SWD(2023) 178 final, σελ. 151 Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2023:0178:FIN:EN:PDF> [Τελευταία πρόσβαση: 12.11.2023]

Το ανωτέρω σύστημα αποτελείται από τα μητρώα των κρατών μελών, μια ευρωπαϊκή κεντρική πλατφόρμα και την πύλη της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, που αποτελεί το ευρωπαϊκό σημείο ηλεκτρονικής πρόσβασης¹⁰⁷. Η ευρωπαϊκή κεντρική πλατφόρμα παρέχει τη δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών από το κάθε μητρώο των κρατών μελών

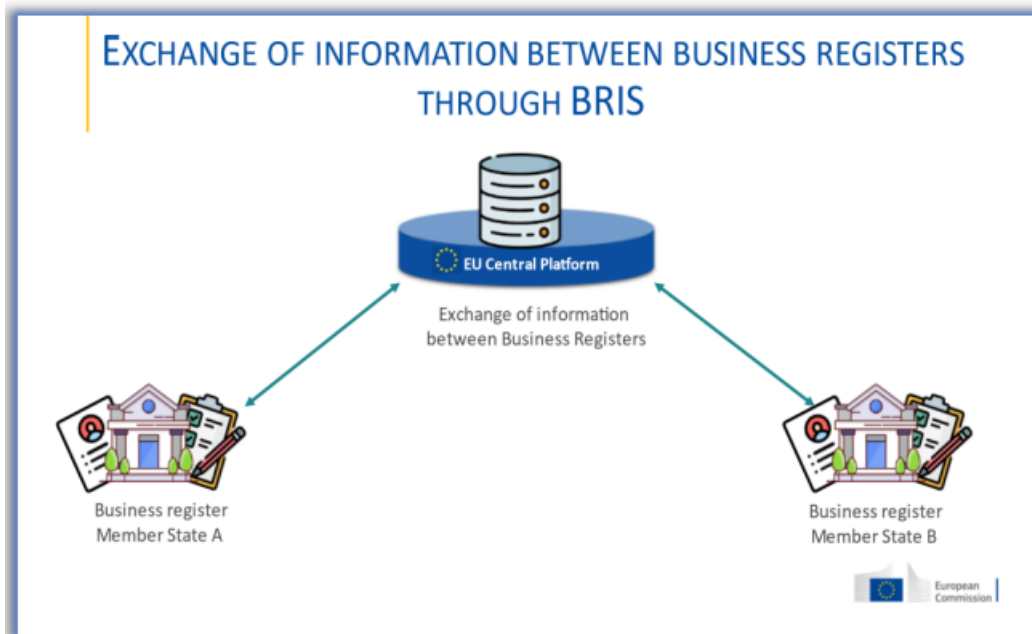
¹⁰⁵ <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/pages/viewpage.action?pageId=533365899> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁰⁶ https://e-justice.europa.eu/489/EL/business_registers_search_for_a_company_in_the_eu?init=true [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁰⁷ Βλ. άρθρ. 3 παρ. 4 της Οδηγία 2012/17/ΕΕ για την τροποποίηση του άρθρου 4^α της Οδηγίας 2009/101/ΕΚ

προς τα αρμόδια μητρώα άλλων κρατών μελών, με ασφαλή μέσα¹⁰⁸, όπως αποτυπώνεται κατωτέρω:

Εικόνα 4- 5: “Exchange of Information between Business Registers” (2023), Commission staff working document, Impact Assessment Report, accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directives 2009/102/EC and (EU) 2017/1132 as regards further expanding and upgrading the use of digital tools and processes in company law, SWD(2023) 178 final, σελ. 153 Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2023:0178:FIN:EN:PDF> [Τελευταία πρόσβαση: 12.11.2023]

Οι τεχνικές προδιαγραφές και διαδικασίες για το σύστημα διασύνδεσης των μητρώων καθορίστηκαν από διαδοχικούς κανονισμούς¹⁰⁹, με τελευταίο τον ισχύοντα εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2021/1042¹¹⁰.

¹⁰⁸ Βλ. σκέψη 9^η του Προοιμίου της Οδηγία 2012/17/ΕΕ

¹⁰⁹ Αρχικώς από τον Εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2015/884 της Επιτροπής, της 8ης Ιουνίου 2015, για τη θέσπιση των τεχνικών προδιαγραφών και διαδικασιών που απαιτούνται για το σύστημα διασύνδεσης των μητρώων, το οποίο δημιουργήθηκε με την οδηγία 2009/101/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ΟJ L 144, 10.6.2015, σελ. 1–9, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32015R0884> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023] και μεταγενέστερα από τον Εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2020/2244 της Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2020 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές και διαδικασίες για το σύστημα διασύνδεσης των μητρώων, και για την κατάργηση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2015/884 της Επιτροπής, ΟJ L 439, 29.12.2020, σελ. 1–22, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32020R2244> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹¹⁰ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2021/1042 της Επιτροπής της 18ης Ιουνίου 2021 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές και διαδικασίες για το σύστημα διασύνδεσης των μητρώων, και για την κατάργηση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2020/2244 της Επιτροπής, ΟJ L 225, 25.6.2021, σελ. 7–51, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1042> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Η οδηγία (ΕΕ) 2017/1132¹¹¹, που τέθηκε σε ισχύ την 20^η μέρα του Ιουλίου 2017, συγκέντρωσε μεγάλο μέρος των διατάξεων του εταιρικού δικαίου της ΕΕ σε μία ενιαία οδηγία, με στόχο να θέσει ένα σαφή οδηγό σχετικά με θέματα σύστασης, απαιτήσεων δημοσιότητας, κεφαλαιακών απαιτήσεων και δραστηριοτήτων (όπως συγχωνεύσεις και διασπάσεις) των εταιρειών¹¹². Με την εν λόγω οδηγία καταργήθηκε εμμέσως η οδηγία 2012/17/ΕΕ, αφού η οδηγία (ΕΕ) 2017/1132 κωδικοποίησε έξι προγενέστερες οδηγίες¹¹³ χωρίς να επιφέρει ουσιώδεις αλλαγές περιεχόμενό τους¹¹⁴. Μεταξύ αυτών ευρίσκονται και οι διατάξεις περί διασύνδεσης των μητρώων που απαρτίζουν το Κεφάλαιο ΙΙΙ της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132¹¹⁵. Η εν λόγω οδηγία, όπως τροποποιήθηκε έκτοτε¹¹⁶ και εξακολουθεί να είναι σε ισχύ, θα αναλυθεί παρακάτω, στα υπ' αριθμ. 4.1.9, 4.1.12 και 4.1.13 υποκεφάλαια της παρούσας ενότητας.

4.1.6 Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724

Η δημιουργία μιας ενιαίας ψηφιακής θύρας, που αποτέλεσε τον έβδομη (7η) προτεινόμενη δράση του Σχεδίου Δράσης της ΕΕ για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2016-2020¹¹⁷, θεσμοθετήθηκε στις 2 Οκτωβρίου 2018, με τον κανονισμό (ΕΕ) 1724/2018¹¹⁸, ο οποίος απέκτησε γενική, άμεση και δεσμευτική ισχύ σε όλα τα κράτη μέλη όπως και στην Ελλάδα¹¹⁹. Ο κανονισμός έθεσε το κανονιστικό πλαίσιο για την απλούστευση και την εναρμόνιση κανόνων που σχετίζονται με ψηφιακές υπηρεσίες στην ΕΕ και συμβάλλει στο ψηφιακό μετασχηματισμό και τη δημιουργία μιας ψηφιακής ενιαίας αγοράς της Ευρώπης

---

¹¹¹ Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, σχετικά με ορισμένες πτυχές του εταιρικού δικαίου, ΟJ L 169 της 30.6.2017, σελ. 46–127, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32017L1132> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1695659028748&uri=LEGISSUM%3A4314896> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹¹³ Συγκεκριμένα τις Οδηγίες 82/891/ΕΟΚ, 89/666/ΕΟΚ, 2005/56/ΕΚ, 2009/101/ΕΚ, 2011/35/ΕΕ, 2012/30/ΕΕ

¹¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1695659028748&uri=LEGISSUM%3A4314896> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹¹⁵ Ο.π.

¹¹⁶ Από την Οδηγία 2019/1151 σχετικά με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στον τομέα του εταιρικού δικαίου, από την Οδηγία 2019/2121 σχετικά με τις διασυνοριακές μετατροπές, συγχωνεύσεις και διασπάσεις και την Οδηγία (ΕΕ) 2019/1023

¹¹⁷ Βλ. «Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2016-2020 Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της διακυβέρνησης», ο.π. σελ. 9

¹¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Οκτωβρίου 2018, για τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής θύρας με σκοπό την παροχή πρόσβασης σε πληροφορίες, σε διαδικασίες και σε υπηρεσίες υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012, ΟJ L 295, 21.11.2018, σελ. 1–38, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1724> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹¹⁹ Βλ. άρθρ. 39 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

για την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίων και ανθρώπων¹²⁰. Όπως υπογραμμίζεται στην 6^η σκέψη του κανονισμού, «η επίσημη νομική βάση του κανονισμού είναι η προστασία της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών, βάσει του άρθρου 21 παράγραφος 2 και του άρθρου 114 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)» (Graux, 2021, σελ.85).

Η ενιαία ψηφιακή θύρα αποτελεί ένα ενιαίο σημείο εισόδου, που ενοποιώντας και συνδέοντας υφιστάμενες διαδικτυακές πύλες, ιστότοπους, δίκτυα και συστήματα θα παρέχει πρόσβαση των πολιτών σε πληροφορίες, διαδικασίες και υπηρεσίες υποστήριξης μέσω διαδικτύου σε διασυνοριακό επίπεδο¹²¹. Δημιουργήθηκε έτσι η Ενιαία Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Πύλη “Your Europe”¹²² που περιλαμβάνει κοινή διεπαφή χρήστη, μηχανή αναζήτησης, αποθετήριο συνδέσμων και εργαλεία ανατροφοδότησης των χρηστών. Μέσω της πύλης, οι πολίτες αποκτούν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την εργασία και συνταξιοδότηση, τα οχήματα, τα ταξίδια και τη διαμονή στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, την οικογένεια και τα δικαιώματα των καταναλωτών¹²³. Αντίστοιχα οι επιχειρήσεις μπορούν να ενημερωθούν σχετικά με συναλλαγές με πελάτες, τις δημόσιες συμβάσεις, την έναρξη, λειτουργία και παύση δραστηριότητας επιχείρησης, τη φορολογία, τις πωλήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τους ανθρώπινους πόρους, τις προδιαγραφές προϊόντων, τις χρηματοδοτήσεις και τα χρηματοδοτικά μέσα¹²⁴. Έως το τέλος του 2023, είχε προγραμματιστεί η λειτουργία της διασυνοριακής διαδικτυακής πρόσβασης σε 21 ψηφιοποιημένες διαδικασίες ώστε οι δημόσιες υπηρεσίες να αποκτήσουν ψηφιακό διασυνοριακό χαρακτήρα στην πράξη και να εφαρμοστεί η αρχή «μόνον άπαξ» κατά την υποβολή όλων των διοικητικών εγγράφων¹²⁵. Ο στόχος για την επαναχρησιμοποίηση των δεδομένων και τη μείωση της συχνότητας υποβολής τους από τους χρήστες¹²⁶ οδήγησαν στη θέσπιση κανόνων για την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» που αποτέλεσε, μεταξύ άλλων, το αντικείμενο του κανονισμού¹²⁷. Ειδικότερα, ο κομβικός ρόλος του κανονισμού στην προσπάθεια υιοθέτησης της αρχής «μόνον άπαξ» έγκειται στην υποστήριξη της ανταλλαγής δικαιολογητικών μεταξύ των

¹²⁰ <https://www.secdigital.gov.gr/projects/eniaia-eyropaiki-psifiaki-pyli-your-europe/> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹²¹ <https://howto.gov.gr/mod/book/tool/print/index.php?id=171> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹²² <https://europa.eu/youreurope/> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹²³ Όπως αυτές προβλέπονται στο Παράρτημα I του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

¹²⁴ Όπως αυτές προβλέπονται στο Παράρτημα I του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

¹²⁵ <https://howto.gov.gr/mod/book/tool/print/index.php?id=171> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹²⁶ Βλ. σκέψη 41 του Προομίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

¹²⁷ Βλ. άρθρ. 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

αρμοδίων αρχών των κρατών μελών μέσω της δημιουργίας ενός πλήρως λειτουργικού και ασφαλούς τεχνικού συστήματος (“OOTS”) ¹²⁸. Πρόκειται για το άρθρο 14 του κανονισμού, δυνάμει του οποίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη οφείλουν να δημιουργήσουν ένα τέτοιο σύστημα για την αυτοματοποιημένη διασυνοριακή ανταλλαγή δικαιολογητικών μεταξύ όσων εμπλέκονται στη διαδικασία. Στόχος είναι οι πολίτες και οι επιχειρήσεις να μην υποχρεώνονται να παρέχουν τα ίδια στοιχεία περισσότερο από μία φορά στις δημόσιες αρχές¹²⁹. Το OOTS παρόλο που δεν ορίζεται ρητά ως τέτοιο, συνίσταται σε ένα έντονα αποκεντρωμένο μοντέλο, όπου το μικρότερο κεντρικό στοιχείο του συστήματος, που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι υπεύθυνο για τη διασύνδεση εθνικών κόμβων, ώστε την εθνική υποδομή και τις διοικητικές του διαδικασίες να ελέγχει κάθε κράτος μέλος χωριστά (Graux, 2021).

Η λειτουργία και χρήση του OOTS, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724, αφορά τις διαδικασίες σχετικά:

- i. με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (οδηγία 2005/36/ΕΚ¹³⁰),
- ii. τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά (οδηγία 2006/123/ΕΚ¹³¹),
- iii. τις δημόσιες συμβάσεις και προμήθειες (οδηγία 2014/24/ΕΕ¹³²)
- iv. τις δημόσιες συμβάσεις και προμήθειες από φορείς που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (οδηγία 2014/25/ΕΕ¹³³)
- v. διαδικασίες υποβολής αιτήσεων καταχώρισης στοιχείων ή μεταβολών ή έκδοσης και παραλαβής πιστοποιητικών (Παράρτημα ΙΙ κανονισμού) σχετικά με τους τομείς:

---

¹²⁸ Βλ. σκέψη 12 & 44 του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

¹²⁹ Βλ. σκέψη 44 του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

¹³⁰ Οδηγία 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, OJ L 255, 30.9.2005, σελ. 22–142, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32005L0036> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹³¹ Οδηγία 2006/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά, OJ L 376, 27.12.2006, σελ. 36–68, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32006L0123> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹³² Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, OJ L 94 της 28.3.2014, σελ. 65 έως 242, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32014L0024> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹³³ Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ, OJ L 94, 28.3.2014, σελ. 243–374, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0025> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

- γέννησης
- κατοικίας
- σπουδών
- εργασίας
- μετακίνησης
- συνταξιοδότησης
- έναρξης, λειτουργίας και τερματισμού μιας επιχείρησης¹³⁴.

Το ως άνω σαφώς οριοθετημένο πεδίο εφαρμογής για τη λειτουργία του OOTS και οι αυξημένες απαιτήσεις του, όπως η ανάγκη αιτήματος από τον ενδιαφερόμενο χρήστη για την ανταλλαγή των στοιχείων, η προεπισκόπηση από το χρήστη των υπό ανταλλαγή δικαιολογητικών, με δικαίωμα υπαναχώρησης από τη μεταβίβασή τους, και ο περιορισμός των στοιχείων στα απολύτως αναγκαία και ζητηθέντα, προβληματίσαν σχετικά με το κατά πόσο ο κανονισμός θα καταφέρει να πετύχει το σκοπό του για την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ»¹³⁵.

4.1.7 Κριτική αξιολόγηση επιμέρους διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 σε σχέση με την Αρχή «Μόνον Άπαξ»

Στις 2 Μαΐου 2017 δημοσιεύτηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η πρόταση κανονισμού για τη δημιουργία της ενιαίας ψηφιακής πύλης¹³⁶. Παρά το γεγονός ότι με τον προτεινόμενο κανονισμό επιχειρήθηκε να ρυθμιστεί το θέμα της διασυνοριακής ανταλλαγής δεδομένων, αρκετά σημεία του έδωσαν αφορμή για κριτική, κατά τη διάρκεια του TOOP αλλά και κατόπιν της ολοκλήρωσής του και της δημοσίευσης του πλέον γνωστού ως κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724.

4.1.7.1 Το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 14 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

Τόσο ο υπό πρόταση όσο και ο ισχύων κανονισμός δέχθηκαν κριτική κυρίως για το κατά πόσον καταφέρνουν να καλύψουν το κενό ενός ενιαίου νομικού πλαισίου για την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» και τη διασυνοριακή ανταλλαγή δεδομένων (Graux, 2017; Graux, 2021). Το πεδίο εφαρμογής της χρήσης του OOTS περιορίζεται στις ρητά

¹³⁴ Βλ. Παράρτημα II του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

¹³⁵ https://www.toop.eu/sites/default/files/TOOP_SDGR.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹³⁶ Βλ. Πρόταση Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πύλης για την παροχή πληροφοριών, διαδικασιών, υπηρεσιών υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012, COM/2017/0256, Διαθέσιμη στο [EUR-Lex - 52017PC0256 - EL - EUR-Lex \(europa.eu\)](http://eur-lex.europa.eu) [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

προβλεπόμενες περιπτώσεις του άρθρου 14 παρ. 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724. Πράγματι, ο νομοθέτης παραβλέπει ότι η χρήση ενός τέτοιου συστήματος θα μπορούσε να στηρίζεται σε διαφορετική νομική βάση και να επεκταθεί και σε τομείς πέραν των αυστηρώς καθορισθέντων (Graux, 2017). Αυτή η έλλειψη ευελιξίας διαφάνηκε κατά τη νομική αξιολόγηση του ΤΟΟΡ, αφού το πιλοτικό έργο σχετικά με τα ψηφιακά πιστοποιητικά των πλοίων και του πληρώματος κρίθηκε εκτός του πεδίου εφαρμογής του, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αξιοποιηθεί το ΟΟΤS στον τομέα της ναυτιλίας (Graux, 2021). Γι' αυτό το λόγο, είχε προταθεί, άλλωστε, η διατήρηση αυτών των τεσσάρων οδηγιών και του Παραρτήματος ΙΙ στο τελικό κείμενο του κανονισμού, αλλά μόνον ως τομείς απόλυτης προτεραιότητας, επιτρέποντας παράλληλα τη χρήση του συστήματος και σε άλλους τομείς, με βάση κι άλλες ευρωπαϊκές οδηγίες¹³⁷. Η λογική του «κλειστού καταλόγου» και η περιοριστική απαρίθμηση των περιπτώσεων στο άρθρο 14 παρ.1 του κανονισμού, εγείρει εύλογες ανησυχίες, καθώς για να διευρυνθεί η εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού σε περισσότερες περιπτώσεις απαιτείται νομοθετική τροποποίηση ή θεσμοθέτηση νέων κανονισμών, με παραπομπή στο τεχνικό σύστημα του άρθρου 14 (Graux, 2021).

Σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού ως προς τους χρήστες, κάθε «πολίτης της Ένωσης, φυσικό πρόσωπο που κατοικεί σε κράτος μέλος ή νομικό πρόσωπο που έχει την καταστατική του έδρα σε ένα κράτος μέλος και έχει πρόσβαση τις πληροφορίες, τις διαδικασίες ή τις υπηρεσίες βοήθειας ή επίλυσης προβλημάτων, που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 2, μέσω της πύλης»¹³⁸ μπορεί να επωφεληθεί από αυτόν, χωρίς η ιθαγένεια του φυσικού προσώπου να αποτελεί κριτήριο ή να λαμβάνεται υπόψη (Graux, 2021).

4.1.7.2 Η απαίτηση ρητού αιτήματος (άρθρο 14 παρ. 3 α) του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

Η πιο έντονη κριτική στον κανονισμό ασκήθηκε σχετικά με την απαίτηση ρητού αιτήματος του χρήστη για την ανταλλαγή δεδομένων που προβλέπεται στο άρθρο 14 παρ. 3 στοιχ. (α). Και τούτο διότι αυτή η απαίτηση θα καθιστούσε ανέφικτη τη γενικευμένη χρήση ενός τεχνικού συστήματος της αρχής «μόνον άπαξ», θα δυσχέραινε και θα καθυστερούσε τη διαδικασία της ανταλλαγής, ενώ αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής του διαδικασίες που την ανταλλαγή δικαιολογητικών προστάζει νομική υποχρέωση ή καθήκον προς το

¹³⁷ https://www.toop.eu/sites/default/files/TOOP_SDGR.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹³⁸ Βλ. αρθρ.3 παρ.1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

δημόσιο συμφέρον (Graux, 2017). Περαιτέρω, απασχόλησε το αν, σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 14, απαιτείται η υποβολή ρητού αιτήματος για κάθε μεταβίβαση χωριστά, ενώ ενδεδειγμένη κρίθηκε η άδεια για πολλαπλές διαβιβάσεις με κάθε αίτημα (Graux, 2017). Στο γενικότερο πνεύμα της αρχής «μόνον άπαξ», έχουν διατυπωθεί απόψεις στη θεωρία σύμφωνα με τις οποίες, ο χρήστης μπορεί να υποβάλει ένα ρητό αίτημα, που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 14, και «*μια συγκεκριμένη διοικητική αρχή να λάβει ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία για μια συγκεκριμένη διαδικασία και να τα διατηρεί ενημερωμένα (συμπεριλαμβανομένων των μελλοντικών αιτημάτων) για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο*» (Graux, 2017). Οι εν λόγω σκέψεις στηρίζονται στο γεγονός ότι δεν υπάρχει σαφής διατύπωση που να υποδηλώνει ότι πρέπει να υποβάλλονται μεμονωμένα αιτήματα για μεμονωμένες ανταλλαγές (Graux, 2017). Ωστόσο, μια τέτοια ερμηνεία φαίνεται να μη συμβαδίζει με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724, καθώς συγκρούεται με την αρχή του περιορισμού του σκοπού¹³⁹ και παραβλέπει την ανάγκη προεπισκόπησης κάθε επόμενης ανταλλαγής των επικαιροποιημένων στοιχείων, που απαιτείται να διασφαλίζεται πάντοτε ως δυνατότητα για κάθε ανταλλαγή κατά το άρθρο 14 παρ. 3 στοιχ. (στ) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 (Graux, 2021).

Συμπληρωματικά, ο μη υποχρεωτικός χαρακτήρας για τη χρήση του OOTS, αλλά μόνον κατόπιν ρητού αιτήματος του χρήστη, με την επιφύλαξη πάντα της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας, προϋποθέτει ότι πρέπει να τίθενται στη διάθεσή του χρήστη και άλλοι τρόποι και μέσα για την ανταλλαγή των δικαιολογητικών¹⁴⁰ και συνακόλουθα για την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» .

Παρόλο που η διασφάλιση της γνώσης και έγκρισης του χρήστη για τη διασυνοριακή ανταλλαγή δεδομένων έχει προφανή οφέλη κι εξυπηρετεί τα ατομικά του συμφέροντα, το OOTS δε διαθέτει μηχανισμούς διασφάλισης των συμφερόντων των δημόσιων διοικήσεων ή, ενδεχομένως, ακόμη και του δημόσιου συμφέροντος (Graux, 2021). Αφού εναπόκειται στην ευχέρεια και βούληση του χρήστη η εκάστοτε ανταλλαγή, χωρίς να υπάρχει έλεγχος και τεχνικά μέσα για τον εντοπισμό πιθανής κακόβουλης ή παράνομης συμπεριφοράς, όπως άρνηση διαμοιρασμού εγγράφων που αποδεικνύουν για παράδειγμα ότι ο χρήστης δεν πληροί τα κριτήρια για τη λήψη κάποιας υπηρεσίας, παρακάμπτοντας με αυτόν τον τρόπο νομικές απαιτήσεις (Graux, 2021).

---

¹³⁹ Βλ. κεφάλαιο 4.1.9.2 της παρούσας εργασίας

¹⁴⁰ Βλ. άρθρ. 14 παρ. 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 σε συνδυασμό με τη σκέψη 47 του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

4.1.7.3 Τα δικαιολογητικά (άρθρο 3 παρ. 5 και άρθρο 14 παρ. 2) του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

Ως «δικαιολογητικά» στην ελληνική γλώσσα αποδόθηκε η έννοια της λέξης «*evidence*» που χρησιμοποιείται στην αγγλική έκδοση του κανονισμού. Πιο ακριβή μετάφραση του όρου «*evidence*» συνιστά ο όρος «*αποδεικτικά*», ο οποίος, όπως υποστηρίχθηκε, μπορεί να περιλαμβάνει και τυχόν δηλώσεις στη μορφή *Ναι/Όχι* (Graux, 2021). Οι απαντήσεις της διοίκησης (θετικές ή αρνητικές) σε ερωτήσεις σχετικά με την ύπαρξη κάποιου πιστοποιητικού ή τίτλου, χωρίς την επίδειξη σχετικών εγγράφων, μπορούν να αναχθούν στην ευρύτερη έννοια του όρου «*αποδεικτικά*» (Graux, 2021). Βέβαια, αξίζει να παρατηρήσουμε ότι σε άλλη περίπτωση που ο νομοθέτης ήθελε να συμπεριλάβει τις δηλώσεις της διοίκησης υπό τη μορφή *Ναι/Όχι* στην έννοια των δικαιολογητικών, τούτο είχε διευκρινιστεί ρητά, όπως για παράδειγμα στον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/7 για το ΕΕΕΣ¹⁴¹.

Η χρήση του όρου «δικαιολογητικά» στην ελληνική έκδοση, και όχι «αποδεικτικά», δε θα πρέπει, όμως, να μας προβληματίζει καθώς με βάση τον ορισμό που δίνεται στο άρθρο 3 παρ. 5 του κανονισμού: ως δικαιολογητικό ορίζεται «*κάθε έγγραφο ή στοιχείο, συμπεριλαμβανομένων κειμένου και ηχητικής, οπτικής ή οπτικοακουστικής εγγραφής, ανεξάρτητα από το χρησιμοποιούμενο μέσο, που απαιτείται από αρμόδια αρχή με στόχο να αποδειχθεί η αλήθεια των πραγματικών περιστατικών ή η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις για τις διαδικασίες που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο β)*». Ο αρκετά διευρυμένος αυτός ορισμός επιτρέπει την αναφορά σε αποδεικτικά στοιχεία, δεδομένα, πληροφορίες ή αποσπάσματα αυτών. Άλλωστε, αν ο ανωτέρω διαχωρισμός σε «δικαιολογητικά» και «αποδεικτικά» ανάλογα με τη γλώσσα απόδοσης θεωρούνταν κριτήριο για το ποια στοιχεία εμπίπτουν στο άρθρο 14, τότε λόγω της ανομοιογένειας μεταξύ του τι θεωρείται αποδεικτικό στοιχείο/δικαιολογητικό από χώρα σε χώρα, πολλά

---

¹⁴¹ Βλ. υποσημειωσ. 11 της σελ. 2, του Παραρτήματος II του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 σχετικά με την έκδοση των δικαιολογητικών «*Εκτός εάν οι αναθέτουσες αρχές ή οι αναθέτοντες φορείς έχουν δηλώσει ότι η παροχή γενικών πληροφοριών («ναι»/«όχι») σχετικά με την εκπλήρωση των κριτηρίων είναι επαρκής σε πρώτο στάδιο.[..]*» και αλλού στη σελ. 2, του Παραρτήματος II του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7: «*Η υποχρέωση των αναθετουσών αρχών και των αναθετόντων φορέων να λαμβάνουν τη σχετική τεκμηρίωση απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων η οποία διατίθεται δωρεάν σε οποιοδήποτε κράτος μέλος ισχύει επίσης και όταν οι πληροφορίες που ζητούνται αρχικά σχετικά με τα κριτήρια επιλογής περιορίζονται σε μια απάντηση ναι ή όχι. Συνεπώς, εφόσον ζητείται τέτοιου είδους ηλεκτρονική τεκμηρίωση, οι οικονομικοί φορείς θα παρέχουν στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα τις απαραίτητες πληροφορίες για τη λήψη της σχετικής τεκμηρίωσης κατά τον έλεγχο των κριτηρίων επιλογής αντί απευθείας στο ΕΕΕΣ*»

στοιχεία θα βρίσκονταν εκτός νομικής κάλυψης από τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724 (Graux, 2021).

Μια ακόμη πρακτική δυσκολία, που εντοπίστηκε από τον Graux (2021), είναι το ότι η τυποποιημένη μορφή των δικαιολογητικών οδηγεί στην παροχή παραπάνω πληροφοριών από τις ζητηθείσες, παρά τον περιορισμό του άρθρου 14 παρ. 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 και της αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων του ΓΚΠΠΔ¹⁴². Οπότε και μια ευρεία ερμηνεία των «αποδεικτικών» που δίνει έμφαση στην ουσία και το περιεχόμενο της ανταλλασσόμενης πληροφορίας θα προέκρινε τον ομοιογενή μορφότυπο των δεδομένων και θα ήταν συμβατή με τις γενικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων, ήτοι την αρχή του περιορισμού του σκοπού και ελαχιστοποίησης των δεδομένων (Graux, 2021).

Ο μορφότυπος των υπό ανταλλαγή δεδομένων είχε αναδειχθεί ως βασικός παράγοντας που επηρεάζει την υιοθέτηση της αρχής σε τεχνολογικό επίπεδο¹⁴³. Συγκεκριμένα, η ομοιομορφία των δεδομένων και μεταδεδωμένων ως προς τον τύπο και την ποιότητα τους είναι καθοριστικής σημασίας για την ηλεκτρονική ανταλλαγή τους και για την επίτευξη της διαλειτουργικότητας εν γένει. Εντούτοις, οι διαφορετικές πρακτικές και κανόνες που ακολουθούνται για τη δημιουργία και αποθήκευση των αρχείων από υπηρεσία σε υπηρεσία και από χώρα σε χώρα αποτελεί ένα δυσχερές και περίπλοκο ζήτημα (European Commission, 2014). Τον προβληματισμό αυτόν τεχνολογικής φύσεως φαίνεται ότι έλαβε υπόψη του ο κανονισμός στο άρθρο 14 παρ.2, που όρισε ότι:

«Όταν οι αρμόδιες αρχές εκδίδουν νομίμως, στο δικό τους κράτος μέλος και σε ηλεκτρονικό μορφότυπο που επιτρέπει την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή, δικαιολογητικά τα οποία χρειάζονται για τις επιγραμμικές διαδικασίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1, τότε καθιστούν τα εν λόγω δικαιολογητικά διαθέσιμα και στις αιτούσες αρμόδιες αρχές άλλων κρατών μελών σε ηλεκτρονικό μορφότυπο που επιτρέπει την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή.»

Σχετικά με αυτό το άρθρο, ο Graux (2021) στάθηκε στο κατά πόσο αυτή η περιγραφή των δικαιολογητικών, σε ψηφιακή μορφή που επιδέχονται αυτοματοποιημένης επεξεργασίας ή όπως αυτολεξεί αναγράφεται «σε ηλεκτρονικό μορφότυπο που επιτρέπει την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή» αποτελεί απαίτηση, προϋπόθεση ή κριτήριο για το αν τα δικαιολογητικά εμπίπτουν στο άρθρο 14. Αν και προκύπτει με σαφήνεια, ότι οι αρμόδιες αρχές είναι επιφορτισμένες με το διαμοιρασμό, με αυτοματοποιημένο τρόπο, των

¹⁴² Βλ. σκέψη 42^η του Προομίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

¹⁴³ Βλ. ανωτέρω Κεφάλαιο 2.2.1 της παρούσας

πληροφοριών που εκδίδονται ηλεκτρονικά, δεν προβλέπεται σχετική υποχρέωση ψηφιοποίησης όσων δεν είναι ήδη σε ηλεκτρονική μορφή. Στο ίδιο συμπέρασμα συνηγορεί και η σκέψη 44 του προοιμίου του κανονισμού που προβλέπει την υποχρέωση χρήσης του τεχνικού συστήματος από τις αρμόδιες αρχές μόνο στις περιπτώσεις που οι αρχές εκδίδουν νόμιμα δικαιολογητικά σε ηλεκτρονική μορφή, κατάλληλη για την ανταλλαγή. Παρ' όλα αυτά, διαβάζοντας το άρθρο 6 του κανονισμού, που ορίζει την υποχρέωση των δημοσίων αρχών να παρέχουν τις υπηρεσίες που μνημονεύονται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, πλήρως επιγραμματικά, συνάγεται ότι η έκδοση όσων δικαιολογητικών αφορούν τις εν λόγω διαδικασίες θα πρέπει να είναι ψηφιακή (Graux, 2021).

4.1.7.4 Η προεπισκόπηση των δικαιολογητικών (άρθρο 14 παρ. 3 στοιχείο στ') του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

Το OOTS, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 3 εδ. (στ), πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα προεπισκόπησης από τον χρήστη των σχετικών δικαιολογητικών και τη δυνατότητα επιλογής να μην προχωρήσει στην ανταλλαγή τους, αν για παράδειγμα οι πληροφορίες είναι ανακριβείς, παρωχημένες ή υπερβαίνουν τα αναγκαία όρια για τη συγκεκριμένη διαδικασία¹⁴⁴. Η διασφάλιση της δυνατότητας προεπισκόπησης αποτελεί απαίτηση του τεχνικού συστήματος αλλά για το χρήστη αποτελεί δυνατότητα και δεν απαιτείται για το σκοπό της ανταλλαγής (Graux, 2021). Η διατύπωση του άρθρου αυτού στα αγγλικά, θεωρήθηκε ασαφής σχετικά με το αν η χρονική στιγμή που θα λαμβάνει χώρα η προεπισκόπηση είναι πριν ή μετά την ανταλλαγή (Graux, 2021). Κατά την ερμηνεία του Graux (2021), το ότι η προεπισκόπηση προηγείται της μεταβίβασης συνάγεται από το γεγονός ότι υπάρχει η δυνατότητα επιλογής του χρήστη αν θα προχωρήσει στην ανταλλαγή ή όχι. Στη γερμανική έκδοση, τούτο προκύπτει ευθέως αφού ο χρήστη δύναται να δει «*εκ των προτέρων*» τα δικαιολογητικά και να αποφασίσει αν θα προχωρήσει (Graux, 2021). Στην ελληνική έκδοση, η προεπισκόπηση αφορά τα δικαιολογητικά «*που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν*»¹⁴⁵ ή κατά τη σκέψη 47 του προοιμίου του κανονισμού, τα «*προς ανταλλαγή*» δικαιολογητικά, επομένως γίνεται κατανοητό ότι η προεπισκόπηση συμβαίνει πριν την χρήση τους.

---

¹⁴⁴ Βλ. σκέψη 47ⁿ του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

¹⁴⁵ Βλ. άρθρ. 14 παρ.3 εδ. (στ) του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

Η δυνατότητα προεπισκόπησης δεν απαιτείται κατ' εξαίρεση αν η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία το επιτρέπει¹⁴⁶, όπως λόγου χάρη σε περιπτώσεις ανταλλαγής αποδεικτικών στοιχείων που είναι δημόσια διαθέσιμα σε οποιονδήποτε χωρίς περιορισμούς κ.α. (Graux, 2021). Ωστόσο η παράλειψη της προεπισκόπησης μπορεί να θεωρείται επιτρεπτή σε ένα κράτος μέλος κατά την εθνική νομοθεσία του, ενώ σε άλλο κράτος μέλος να απαιτείται (Graux, 2021). Μείζον και ανοιχτό ζήτημα παραμένει το πως θα αντιμετωπιστούν τέτοιου είδους συγκρούσεις μεταξύ των νομοθεσιών των εμπλεκόμενων κρατών κατά τη διασυνοριακή ανταλλαγή δεδομένων (Graux, 2021).

4.1.8 Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724 και η Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων

Στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι αναφορές στην αρχή «μόνον άπαξ» συνοδεύονται από την απαίτηση σεβασμού στα προσωπικά δεδομένα των φυσικών προσώπων¹⁴⁷. Κατ' επέκταση η προστασία και ο σεβασμός των προσωπικών δεδομένων είναι προϋπόθεση και νομική υποχρέωση τόσο κατά την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» γενικότερα όσο και ειδικότερα κατά τη λειτουργία του OOTS. Στον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724, η υποχρέωση συμμόρφωσης με τους ισχύοντες κανόνες για την προστασία των δεδομένων κατά την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» προκύπτει ευθέως από τη σκέψη 42^η του προοιμίου και το άρθρο 33 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724. Επομένως, όταν η διασυνοριακή ανταλλαγή δεδομένων αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, κατά τον ορισμό του άρθρου 4 παρ. 1 του ΓΚΠΔ¹⁴⁸, όλες οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που προβλέπονται στον κανονισμό για την ενιαία ψηφιακή θύρα ισχύουν παράλληλα με εκείνα του ΓΚΠΔ, κι αντιστοίχως οι γενικές αρχές του άρθρου 5 του ΓΚΠΔ θα πρέπει να διέπουν κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που λαμβάνει χώρα σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724.

---

¹⁴⁶ Βλ. άρθρ. 14 παρ.5 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

¹⁴⁷ Βλ. ενδεικτικά κεφάλαιο 1.3.2 της παρούσας εργασίας

¹⁴⁸ Ως προσωπικό δεδομένο ορίζεται «κάθε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο («υποκείμενο των δεδομένων»): το ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο είναι εκείνο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως μέσω αναφοράς σε αναγνωριστικό στοιχείο ταυτότητας, όπως όνομα, σε αριθμό ταυτότητας, σε δεδομένα θέσης, σε επιγραμμικό αναγνωριστικό ταυτότητας ή σε έναν ή περισσότερους παράγοντες που προσιδιάζουν στη σωματική, φυσιολογική γενετική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική ταυτότητα του εν λόγω φυσικού προσώπου»

Ο ΕΕΠΔ, αναγνωρίζοντας τον αντίκτυπο που μπορεί να έχει ο κανονισμός για την ενιαία ψηφιακή θύρα¹⁴⁹ στην προστασία των δεδομένων, γνωμοδότησε επί των προτεινόμενων διατάξεων, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον του στην «πρόσβαση στις διαδικασίες» και τη «διασυνοριακή ανταλλαγή δικαιολογητικών μεταξύ των αρμοδίων αρχών»¹⁵⁰. Στη Γνωμοδότηση 8/2017 του ΕΕΠΔ σχετικά με την πρόταση κανονισμού για τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής θύρας και την αρχή «μόνον άπαξ»¹⁵¹, ο ΕΕΠΔ επικροτεί την προσπάθεια εκσυγχρονισμού των διοικητικών υπηρεσιών στην ΕΕ και τονίζει τη σημασία και τον κομβικό ρόλο της αρχής «μόνον άπαξ» προς αυτήν την κατεύθυνση¹⁵². Οι συστάσεις του ΕΕΠΔ προς διασφάλιση της ασφάλειας δικαίου και ενίσχυση της διαφάνειας και του ελέγχου των χρηστών στα προσωπικά τους δεδομένα¹⁵³, τελικά επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό το κείμενο του κανονισμού, όπως θα φανεί στις ακόλουθες ενότητες.

4.1.8.1 Η αρχή της νομιμότητας και της διαφάνειας της επεξεργασίας

Σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας¹⁵⁴, κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων πρέπει να είναι σύννομη, δηλαδή να τηρούνται οι γενικές αρχές επεξεργασίας του ΓΚΠΔ και να συντρέχει κάποια από τις δικαιολογητικές βάσεις του άρθρου 6 παρ.1 του ΓΚΠΔ. Ο ΕΕΠΔ παρατήρησε¹⁵⁵ ότι η νομική βάση για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τους σκοπούς της διασυνοριακής ανταλλαγής αποδεικτικών στοιχείων δεν αντλείται από τον προτεινόμενο κανονισμό και θεώρησε ότι θα έπρεπε να διασαφηνιστεί εάν βάση για την εν λόγω επεξεργασία αποτελεί η νομική υποχρέωση της διοίκησης¹⁵⁶ ή το καθήκον προς το δημόσιο συμφέρον¹⁵⁷. Γι' αυτό λοιπόν πρότεινε να προσδιοριστεί ρητά σε κάποια διάταξη ή σκέψη στο προοίμιο του α) η νομική βάση για την ανταλλαγή αποδεικτικών στοιχείων, β) η νομική βάση για τη χρήση του τεχνικού συστήματος, ως εκτέλεση καθήκοντος προς το δημόσιο συμφέρον σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 στοιχ.

---

¹⁴⁹ Βλ. Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβούλιου σχετικά με τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πύλης για την παροχή πληροφοριών, διαδικασιών, υπηρεσιών υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012, COM/2017/0256, Διαθέσιμο στο [EUR-Lex - 52017PC0256 - EL - EUR-Lex \(europa.eu\)](#) [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁵⁰ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 6

¹⁵¹ Βλ. EDPS, 2017, ο.π.

¹⁵² Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 6

¹⁵³ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 11

¹⁵⁴ Βλ. άρθρο 5 παρ. 1 στοιχ. α' ΓΚΠΔ

¹⁵⁵ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 12

¹⁵⁶ Βλ. άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του ΓΚΠΔ

¹⁵⁷ Βλ. άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του ΓΚΠΔ

(ε) του ΓΚΠΔ και γ) το δικαίωμα των προσώπων να αντιταχθούν στην επεξεργασία αυτή που προκύπτει από το άρθρο 21 του ΓΚΠΔ¹⁵⁸.

Είναι φανερό ότι η σκέψη 45 του προοιμίου του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 τέθηκε προς συμμόρφωση με την πρώτη (α) από τις προαναφερθείσες συστάσεις, και όρισε ότι «*κάθε διασυνοριακή ανταλλαγή δικαιολογητικών θα πρέπει να έχει κατάλληλη νομική βάση, όπως τις οδηγίες 2005/36/ΕΚ, 2006/123/ΕΚ, 2014/24/ΕΕ ή 2014/25/ΕΕ ή, για τις διαδικασίες που παρατίθενται στο παράρτημα ΙΙ, άλλη ισχύουσα ενωσιακή ή εθνική νομοθεσία*», χωρίς όμως ο κανονισμός να παραπέμψει ρητά στο ΓΚΠΔ.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 στοιχ. α' ΓΚΠΔ, η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων πρέπει να λαμβάνει χώρα με τρόπο διαφανή σε σχέση με το υποκείμενο των δεδομένων. Απαίτηση της αρχής της διαφάνειας αποτελεί η ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων για την επεξεργασία και τους σκοπούς της¹⁵⁹. Στην ερώτηση εάν η δυνατότητα προεπισκόπησης¹⁶⁰ είναι αρκετή για να θεωρηθεί ότι ο χρήστης έχει ενημερωθεί επαρκώς για την επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων, η απάντηση δόθηκε με την προσθήκη στο άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 της παραγράφου 5 εδ. (ii). Σε αυτήν διευκρινίστηκε ότι οι διατάξεις των άρθρων 13 και 14 του ΓΚΠΔ σχετικά με την υποχρέωση παροχής των πληροφοριών από του υπεύθυνους επεξεργασίας των προσωπικών τους δεδομένων δεν πρέπει να θίγονται από τη δυνατότητα προεπισκόπησης των δικαιολογητικών, αλλά συνυπάρχουν παράλληλα. Η σχετική διάταξη προστέθηκε κατόπιν σύστασης του ΕΕΠΔ προκειμένου να «*υπενθυμίσει στους σχετικούς οργανισμούς τις υποχρεώσεις τους βάσει του ΓΚΠΔ σχετικά με τη διαφάνεια*»¹⁶¹.

4.1.8.2 Η αρχή του περιορισμού του σκοπού της επεξεργασίας

Η αρχή του περιορισμού του σκοπού της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων ερείδεται στο άρθρο 5 παρ. 1 στοιχ. (β), στο άρθρο 6 παρ. 4 και άρθρο 23 παρ. 1 του ΓΚΠΔ, δυνάμει των οποίων κάθε επεξεργασία πρέπει να γίνεται για καθορισμένους, ρητούς και νόμιμους σκοπούς που καθίστανται γνωστοί εκ των προτέρων, ενώ τυχόν περαιτέρω επεξεργασία επιτρέπεται μόνον όταν είναι συμβατή με τους αρχικούς σκοπούς. Στο άρθρο 6 παρ. 4 του ΓΚΠΔ, προβλέπεται ο τρόπος ελέγχου της συμβατότητας ανάμεσα σε διαφορετικούς σκοπούς ώστε να επιτραπεί η περαιτέρω επεξεργασία που διενεργείται

---

¹⁵⁸ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ.13

¹⁵⁹ Βλ. σκέψη 60^η του Προοιμίου του ΓΚΠΔ

¹⁶⁰ Κατά το άρθρ. 14 παρ. παρ. 3 στοιχείο στ' του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

¹⁶¹ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ.15

για σκοπό άλλον από το σκοπό που τέθηκε κατά τη συλλογή των προσωπικών δεδομένων. Εξαιρέσεις στον κανόνα αυτόν βρίσκουμε στο εδάφιο (α) του άρθρου 6 παρ. 4 του ΓΚΠΔ, όταν υπάρχει συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων ή ο σκοπός βασίζεται στο δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους και στο άρθρο 89 παρ. 1 ΓΚΠΔ όταν η περαιτέρω επεξεργασία γίνεται στα πλαίσια της αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον ή σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή στατιστικούς σκοπούς, υπό τους περιορισμούς που αναφέρονται στα εν λόγω άρθρα.

Από την άλλη πλευρά, η φύση της αρχής «μόνον άπαξ» τείνει να είναι ασύμβατη με την αρχή του περιορισμού του σκοπού επεξεργασίας, καθότι προστάζει όλα τα δεδομένα που συλλεγεί και είναι στη διάθεση των διοικητικών αρχών να μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν χωρίς να ζητηθούν εκ νέου, υπονοώντας ότι ο αρχικός σκοπός μπορεί να είναι διαφορετικός από το σκοπό της περαιτέρω επεξεργασίας¹⁶².

Όπως αναφέρει ο ΕΕΠΔ, το πρόβλημα αυτό ούτε θα μπορούσε αλλά ούτε θα ήταν θεμιτό να επιλυθεί με το να θεωρήσουμε την αρχή «μόνον άπαξ» ή την ανταλλαγή δεδομένων μέσω του OOTS ως εξαίρεση από τον περιορισμό του σκοπού σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 4 του ΓΚΠΔ, λέγοντας ότι η περαιτέρω επεξεργασία βασίζεται στη συγκατάθεση ή στο δίκαιο της ΕΕ ή του κράτους μέλους. Καθώς για να αποτελέσει λόγο εξαίρεσης θα πρέπει να συνιστά αναγκαίο και αναλογικό μέτρο για τη διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας, άμυνας ή άλλων στόχων γενικού δημόσιου συμφέροντος που αναφέρονται στο άρθρο 23 παρ. 1 του ΓΚΠΔ¹⁶³. Η αρχή «μόνον άπαξ» αν και διαδραματίζει ουσιώδη ρόλο για τη μείωση της γραφειοκρατίας στο δημόσιο, δεν εμπίπτει στις περιπτώσεις του άρθρου 23 παρ. 1 του ΓΚΠΔ, εκτός αν πράγματι εφαρμοζόταν με στοχοθετημένο τρόπο για την καταπολέμηση του εγκλήματος (π.χ. φοροδιαφυγής), που και πάλι θα έπρεπε να εξεταστεί ad hoc, ανά περίπτωση¹⁶⁴.

Ο σεβασμός της αρχής του περιορισμού του σκοπού της επεξεργασίας των δεδομένων διαφάνηκε ήδη από το σχέδιο του προτεινόμενου κανονισμού¹⁶⁵ και επικυρώθηκε στο άρθρο 14 παρ. 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724, σύμφωνα με το οποίο «τα δικαιολογητικά που διατίθενται στην αιτούσα αρμόδια αρχή περιορίζονται στις πληροφορίες που ζητήθηκαν και χρησιμοποιούνται μόνο από την εν λόγω αρχή για τους σκοπούς της διαδικασίας για την οποία ανταλλάχθηκαν τα εν λόγω δικαιολογητικά. Τα δικαιολογητικά

---

¹⁶² Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ.13

¹⁶³ Βλ. άρθρ. 6 παρ. 4 εδ. (α) του ΓΚΠΔ

¹⁶⁴ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ.9-10 & σελ.13

¹⁶⁵ Βλ. άρθρ. 12 παρ. 6 της Πρότασης Κανονισμού, ο.π.

που ανταλλάσσονται μέσω του τεχνικού συστήματος θεωρούνται, για τους σκοπούς της αιτούσας αρμόδιας αρχής, επιβεβαιωμένα.» Προς αποφυγήν παρερμηνειών σχετικά με το αν ο κανονισμός θέτει κάποιου είδους εξαίρεση στην αρχή περιορισμού του σκοπού, ο νομοθέτης διασαφήνισε στην 42^η σκέψη του προοιμίου του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 ότι «η εφαρμογή του παρόντος κανονισμού και της αρχής «μόνον άπαξ» θα πρέπει να συμμορφώνεται με όλους τους ισχύοντες κανόνες για την προστασία των δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων των αρχών της ελαχιστοποίησης των δεδομένων, της ακρίβειας, του περιορισμού της αποθήκευσης, της ακεραιότητας και της εμπιστευτικότητας, της αναγκαιότητας, της αναλογικότητας και του περιορισμού του σκοπού». Αξίζει να σημειωθεί βέβαια ότι ο ΕΕΠΔ υπέδειξε μια σαφέστερη διατύπωση ώστε να διευκρινιστεί ρητά ότι ο κανονισμός δεν εισάγει κάποια από τις προαναφερθείσες εξαιρέσεις του ΓΚΠΔ¹⁶⁶.

Τέλος, ο ΕΕΠΔ υποστήριξε ότι οι σκοποί χρήσης του OOTS για την ανταλλαγή δεδομένων δεν πρέπει να είναι άλλοι από εκείνους που ορίζονται στις σχετικές οδηγίες ή προβλέπονται από την ισχύουσα ενωσιακή ή εθνική νομοθεσία¹⁶⁷. Ο ΕΕΠΔ, συνεπώς, τάχθηκε υπέρ της προσπάθειας καθορισμού του πεδίου εφαρμογής, στο άρθρο 14 παρ. 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724, με την απαρίθμηση συγκεκριμένων διαδικασιών για τη χρήση του OOTS ως συμβατής με την αρχή του περιορισμού του σκοπού¹⁶⁸.

4.1.8.3 Η απαίτηση ρητού αιτήματος του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 και η συγκατάθεση του ΓΚΠΔ

Αρχικώς, το άρθρο 12 παρ. 4 στο προτεινόμενο κείμενο του κανονισμού απαιτούσε «*ρητό αίτημα του χρήστη*» πριν από οποιαδήποτε διαβίβαση αποδεικτικών στοιχείων μεταξύ αρμόδιων αρχών. Σύμφωνα με τον ΕΕΠΔ ένα αίτημα «*μπορεί να θεωρηθεί ρητό μόνο εάν περιέχει μια ελεύθερη, συγκεκριμένη, ενημερωμένη και σαφή ένδειξη της βούλησης του ατόμου [...], είτε με δήλωση είτε με καταφατική ενέργεια*» και «*δεν μπορεί απλώς να συνάγεται από ένα γενικό αίτημα διεξαγωγής συγκεκριμένης διοικητικής διαδικασίας*»¹⁶⁹. Κατόπιν των συστάσεων του ΕΕΠΔ, το αίτημα του χρήστη του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 απέκτησε κοινές απαιτήσεις με αυτές της συγκατάθεσης, που αποτελεί νόμιμη βάση της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, κατά το άρθρο 6 παρ.1 στοιχ. (α)

---

¹⁶⁶ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ.13

¹⁶⁷ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ.13

¹⁶⁸ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ.6

¹⁶⁹ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 14

του ΓΚΠΠΔ και τον ορισμό που δόθηκε από την Ομάδα του Άρθρου 29¹⁷⁰. Πιο συγκεκριμένα, δυνάμει του άρθρου 14 παρ. 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 δηλαδή, πρέπει να διασφαλίζεται μέσω του τεχνικού συστήματος ότι το εν λόγω αίτημα του χρήστη είναι «ελεύθερα υποβαλλόμενο, συγκεκριμένο, εμπειριστατωμένο και αναντίρρητο».

Κατά τα πρότυπα της συγκατάθεσης του ΓΚΠΔ και ειδικότερα του δικαιώματος του υποκειμένου να ανακαλεί τη συγκατάθεσή του ανά πάσα στιγμή¹⁷¹, προτάθηκε από τον ΕΕΠΔ να δοθεί η δυνατότητα απόσυρσης του αιτήματος από το χρήστη ανά πάσα στιγμή. Πράγματι, στο στάδιο της προεπισκόπησης του άρθρου 14 παρ. 3 (στ) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 προστέθηκε η δυνατότητα του χρήστη να επιλέξει «εάν θα προχωρήσει ή όχι στην ανταλλαγή των δικαιολογητικών». Ωστόσο, κατά τη γράφουσα, αυτή η διάταξη δεν επαρκεί προκειμένου να θεωρηθεί το ρητό αίτημα ως ελευθέρως ανακλητό ανά πάσα στιγμή, όπως είχε προτείνει ο ΕΕΠΔ¹⁷², αφού περιορίζεται στο στάδιο της προεπισκόπησης.

Παρ' όλα αυτά, το ρητό αίτημα δε θα πρέπει να συγγέεται με τη συγκατάθεση του ΓΚΠΔ και είναι σημαντικός ο διαχωρισμός τους, καθώς μπορούν να συνυπάρχουν και να απαιτούνται και τα δύο χωρίς να αλληλοκαλύπτονται (Graux, 2021). Αυτό προκύπτει, πρώτον, από το ότι η έκφραση ενός ρητού αιτήματος μπορεί να μη γίνει από το ίδιο το φυσικό πρόσωπο που αφορούν τα προσωπικά δεδομένα αλλά από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο χρήστη, πολίτη ή επιχείρηση (Graux, 2021). Και δεύτερον, διότι το ρητό αίτημα του χρήστη που αφορούν τα υπό ανταλλαγή προσωπικά δεδομένα δε θα μπορούσε να αποτελέσει νόμιμη βάση επεξεργασίας από τη δημόσια διοίκηση, καθώς όπως έχει επικρατήσει¹⁷³, συγκατάθεση δεν μπορεί να θεωρηθεί ελεύθερη λόγω της ανισορροπίας ισχύος μεταξύ πολίτη και διοίκησης¹⁷⁴, χωρίς όμως να αποκλείεται ότι η συναίνεση σε ορισμένες περιπτώσεις θα μπορούσε να θεωρηθεί εύλογη κι αποδεκτή ως νομική βάση (Graux, 2021).

Τέλος, θεωρήθηκε εξαιρετικά σημαντικό από τον ΕΕΠΔ η χρήση του τεχνικού συστήματος να είναι προαιρετική επιλογή του χρήστη, όχι υποχρεωτική, και να επιτρέπεται μόνον κατόπιν ρητού αιτήματος¹⁷⁵. Τούτο ορίστηκε ρητά στο τελικό κείμενο

---

¹⁷⁰ Βλ. Γνωμοδότηση 15/2011 της WP29 σχετικά με τον ορισμό της συγκατάθεσης, η οποία εκδόθηκε στις 13 Ιουλίου 2011 (WP 187), Διαθέσιμη στο https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp187_el.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁷¹ Βλ. άρθρ. 7 παρ. 3 του ΓΚΠΔ

¹⁷² Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 14-15

¹⁷³ Βλ. σκέψη 43^η του Προομίου του ΓΚΠΔ και τη Γνωμοδότηση 15/2011 της WP29, ο.π.

¹⁷⁴ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 8

¹⁷⁵ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 14

του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724, στο άρθρο 14 παρ. 4, με μόνη εξαίρεση αν προβλέπεται διαφορετικά δυνάμει του ενωσιακού ή εθνικού δικαίου. Παράλληλα, στην ίδια διάταξη δόθηκε η δυνατότητα υποβολής των δικαιολογητικών και «*με άλλα μέσα εκτός του τεχνικού συστήματος και απευθείας στην αιτούσα αρμόδια αρχή*».

4.1.8.4 Η αρχή της ελαχιστοποίησης και της ακρίβειας των προσωπικών δεδομένων

Η αρχή της ελαχιστοποίησης επιβάλλει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα να είναι κατάλληλα, συναφή και να περιορίζονται στο αναγκαίο για τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία¹⁷⁶, οπότε και στο πλαίσιο της διασυνοριακής ανταλλαγής δεδομένων να αποφεύγεται η χρήση περιττών δεδομένων. Στο κείμενο του προτεινόμενου κανονισμού, ο ορισμός του όρου «δικαιολογητικά» κρίθηκε ιδιαιτέρως ευρύς αφού δυνητικά μπορούσε να καλύπτει μεγάλο φάσμα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα¹⁷⁷ κι αυτό διότι αναφερόταν στο τότε άρθρο 2 παρ. 2 στοιχ. (β)¹⁷⁸ που με τη σειρά του παρέπεμπε στο άρθρο 2 παρ. 2 στοιχ. (α) και το Παράρτημα Ι. Κατά συνέπεια, το άρθρο 2 παρ. 2 στοιχ. (β) του κανονισμού για τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής θύρας ήταν θεμιτό, κατά τον ΕΕΠΔ, να περιοριστεί στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου για τη χρήση του OOTS, για λόγους συνέπειας και ασφάλειας δικαίου¹⁷⁹. Τελικά, στο κείμενο του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724, το άρθρο 2 παρ. 2 (β) κατέστη μεν πιο συγκεκριμένο και συνδέθηκε με το OOTS, με τη ρητή αναφορά στο Παράρτημα ΙΙ, αλλά παρά τις σχετικές συστάσεις του ΕΕΠΔ, δεν παρέπεμψε ρητά στις οδηγίες 2005/36/ΕΚ, 2006/123/ΕΚ, 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ αλλά διατήρησε τις διαδικασίες του Παραρτήματος Ι, που όμως είναι πιο γενικά κι αόριστα διατυπωμένες.

Από την άλλη πλευρά, ο διευρυμένος ορισμός των δικαιολογητικών ως προς τη μορφή τους¹⁸⁰ θα μπορούσε να συμβάλλει στην ελαχιστοποίηση των δεδομένων αν με τη χρήση τεχνικών, όπως το φιλτράρισμα των πληροφοριών, ανταλλάσσονταν μόνο οι ζητηθείσες

¹⁷⁶176 Βλ. άρθρ. 5 παρ. 1 στοιχ. (γ) του ΓΚΠΔ

¹⁷⁷ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 15

¹⁷⁸ Βλ. κείμενο άρθρου 2 παρ. 2: «*Η πύλη παρέχει πρόσβαση σε β) πληροφορίες και συνδέσμους για διαδικασίες που θεσπίζονται σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο για την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων και τη συμμόρφωση με τις εν λόγω υποχρεώσεις και τους εν λόγω κανόνες*» της Πρότασης Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πύλης για την παροχή πληροφοριών, διαδικασιών, υπηρεσιών υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012, COM/2017/0256, Διαθέσιμη στο [EUR-Lex - 52017PC0256 - EL - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexuri/cs/l/uri?uri=CELEX:52017PC0256-EL) [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁷⁹ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 16

¹⁸⁰ Βλ. άρθρ. 3 παρ. 5 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

πληροφορίες, παραλείποντας έτσι τυχόν προσωπικά δεδομένα που ευρίσκονται σε πιστοποιητικά και άλλα έγγραφα και δεν είναι συναφή ή απαραίτητα για το σκοπό της επεξεργασίας (Graux, 2021).

Σε σχέση με την αρχή της ακρίβειας, στο ΓΚΠΔ ορίζεται ότι τα προσωπικά δεδομένα πρέπει να είναι ακριβή και να επικαιροποιούνται, όταν είναι αναγκαίο, ή σε περιπτώσεις ανακριβών και λανθασμένων δεδομένων, αυτά να διαγράφονται ή να διορθώνονται αμέσως¹⁸¹.

Η δυνατότητα προεπισκόπησης αποτελεί μια δυνατότητα που συμβάλλει στην εφαρμογή και των δύο προαναφερθέντων γενικών αρχών επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, ήτοι της αρχής ελαχιστοποίησης δεδομένων και ακρίβειας¹⁸². Ο ΕΕΠΔ, προς διασφάλιση της αρχής της ακρίβειας, σε περιπτώσεις που κατά την προεπισκόπηση των δεδομένων, ο χρήστης αντιλαμβάνεται την ύπαρξη λανθασμένων ή παρωχημένων πληροφοριών, είχε προτείνει μετά την προεπισκόπηση των δεδομένων ο χρήστης να έχει δικαίωμα υπαναχώρησης¹⁸³. Πράγματι, η σύστασή του εισακούστηκε και έτσι διαμορφώθηκε το τελικό κείμενο του άρθρου 14 παρ.3 στοιχ. (στ) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724, όπου προστέθηκε η επιλογή του χρήστη για το εάν θα προχωρήσει ή όχι στην ανταλλαγή των δικαιολογητικών σε περιπτώσεις που σύμφωνα με τη σκέψη 47 του προοιμίου του εν λόγω κανονισμού *«ανακαλύπτει ότι οι πληροφορίες είναι ανακριβείς, ξεπερασμένες ή υπερβαίνουν ό,τι είναι απαραίτητο για τη διαδικασία υπό αμφισβήτηση»*. Στο στάδιο αυτό, ίσως θα ήταν σκόπιμο να προσφέρονται κι άλλες δυνατότητες από το OOTS για το χρήστη όπως η επικαιροποίηση¹⁸⁴ ή η διόρθωση, εκτός από την απόσυρσή του ρητού αιτήματός του.

Τέλος, αξίζει να επαναλάβουμε ότι η συμμόρφωση με την αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων και την αρχή της ακρίβειας τέθηκε ρητά στην 42η σκέψη του προοιμίου του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724.

4.1.9 Οδηγία (ΕΕ) 2019/1151

Τα διαδοχικά σχέδια δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και οι πρωτοβουλίες για την προώθηση ψηφιακών λύσεων καθόλη τη διάρκεια λειτουργίας των επιχειρήσεων, ιδίως με τη διασύνδεση των μητρώων, οδήγησαν στην από 25 Απριλίου

---

¹⁸¹ Βλ. άρθρ. 5 παρ. 1 στοιχ. (δ) του ΓΚΠΔ

¹⁸² Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 15

¹⁸³ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 14-15

¹⁸⁴ Βλ. EDPS, 2017, ο.π., σελ. 15

2018 πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (company law package)¹⁸⁵, που είχε ως στόχο την ενίσχυση των ψηφιακών αλληλεπιδράσεων μεταξύ των διοικήσεων και πολιτών/επιχειρήσεων¹⁸⁶. Η πρόταση αυτή ήταν ιδιαίτερος σημαντική καθότι προωθούσε την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ», και απέβλεπε στην αποτελεσματική εφαρμογή της εξ ολοκλήρου ηλεκτρονικής καταχώρισης των στοιχείων των εταιριών κατά την ίδρυση αυτών και των υποκαταστημάτων τους¹⁸⁷. Όπως λέχθηκε, «*ζητούμενο της αρχής αυτής, στο πεδίο της ηλεκτρονικής καταχώρισης των εταιρειών, είναι η απλοποίηση των διαδικασιών υποβολής των ίδιων στοιχείων στις δημόσιες αρχές των κρατών μελών, υπό την έννοια ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη-αιτούντες ή οι εκπρόσωποί τους δεν θα πρέπει να καλούνται να υποβάλλουν τα ίδια στοιχεία στις δημόσιες αρχές περισσότερο από μια φορά*»¹⁸⁸.

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις κατοχυρώθηκαν με την οδηγία (ΕΕ) 2019/1151¹⁸⁹ που τέθηκε σε ισχύ την 31^η Ιουλίου 2019. Πιο συγκεκριμένα, στο πνεύμα της αρχής «μόνον άπαξ», η οδηγία (ΕΕ) 2019/1151 εισήγαγε νέες διατάξεις στην οδηγία (ΕΕ) 2017/1132, σχετικά με:

- την εξ ολοκλήρου επιγραμμική σύσταση και καταχώριση των εταιριών (του Παραρτήματος II της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 και του Παραρτήματος ΠΑ της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1151, όπου ορίζεται) και τις διαδικασίες επαλήθευσης στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας των απαιτούμενων πληροφοριών κι εγγράφων και της δικαιοπρακτικής ικανότητας όσων συστήνουν εταιρείες (άρθρα 13ζ-13θ της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132)
- την επιγραμμική υποβολή εταιρικών πράξεων και στοιχείων στο μητρώο εταιριών (άρθρο 13ι της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132)

---

¹⁸⁵ Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 όσον αφορά τη χρήση ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στον τομέα του εταιρικού δικαίου, COM/2018/239 final - 2018/0113, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=COM%3A2018%3A239%3AFIN> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁸⁶ Βλ. Σιανιώτη Μαρούδη, «Χρήση Νέων Τεχνολογιών στο Εταιρικό Δίκαιο», Περιοδικό «Με το Δικηγόρο», Ειδική Έκδοση, Απρίλιος 2020, σελ. 18-19, Διαθέσιμο στο <https://anyflip.com/bioct/jbze> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁸⁷ Βλ. Σιανιώτη Μαρούδη (2020), ο.π., σελ. 18

¹⁸⁸ Βλ. Σιανιώτη Μαρούδη (2020), ο.π., σελ. 18

¹⁸⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1151 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 όσον αφορά τη χρήση ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στον τομέα του εταιρικού δικαίου, OJ L 186, 11.7.2019, σελ. 80-104, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32019L1151> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

- την ηλεκτρονική ταυτοποίηση των χρηστών κατά τη χρήση των επιγραμμικών διαδικασιών και τα αναγνωρισμένα μέσα επαλήθευσης της ταυτότητας τους (άρθρο 13β της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132)
- την ηλεκτρονική αποστολή των πράξεων και στοιχείων, που πρέπει να δημοσιεύονται από τις εταιρείες, από το εθνικό μητρώο εταιρειών στην εθνική επίσημη εφημερίδα ή στην κεντρική ηλεκτρονική πλατφόρμα (κεντρικό μητρώο ή εμπορικό μητρώο ή μητρώο εταιρειών) (άρθρο 16 παρ. 3 και 4 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132)
- την επιγραμμική καταχώριση και δημοσιοποίηση των υποκαταστημάτων των εταιρειών σε άλλα κράτη μέλη (άρθρα 28α-28γ της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132)
- τη γνωστοποίηση μεταβολών των πράξεων και στοιχείων της εταιρείας μέσω του συστήματος διασύνδεσης των μητρώων (άρθρο 30α της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132)

Αξίζει να επισημανθεί ότι ειδικά οι νέες διαδικασίες σχετικά με τα υποκαταστήματα έχουν ως στόχο την πραγμάτωση της αρχής «μόνον άπαξ» παρέχοντας τη δυνατότητα σε μια εταιρεία που έχει συσταθεί σε ένα κράτος μέλος και επιθυμεί να καταχωρίσει υποκατάστημα σε άλλο κράτος μέλος, να χρησιμοποιήσει τις πράξεις ή τα στοιχεία που έχουν ήδη υποβληθεί σε ένα μητρώο¹⁹⁰. Ομοίως, τυχόν μεταβολές της μητρικής εταιρείας θα πρέπει να υποβάλλονται από την ίδια μόνο στο εθνικό μητρώο στο οποίο είναι καταχωρισμένη, χωρίς να απαιτείται να υποβάλλονται οι ίδιες πληροφορίες και στο μητρώο στο οποίο είναι καταχωρισμένο το υποκατάστημα σε άλλο κράτος μέλος¹⁹¹. Κατ' επέκταση, τα μητρώα διαφορετικών κρατών μελών, όπου είναι καταχωρισμένες η μητρική εταιρεία και το υποκατάστημα, πρέπει να αλληλεπιδρούν, να ανταλλάσσουν πληροφορίες και να ενημερώνονται για την καταχώριση, υποβολή πράξεων, γνωστοποιήσεις, τερματισμό λειτουργίας του υποκαταστήματος και τυχόν μεταβολές των στοιχείων της μητρικής εταιρείας μέσω του συστήματος διασύνδεσης των μητρώων. Οι «τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζουν τις μεθόδους ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ του μητρώου της εταιρείας και του μητρώου του υποκαταστήματος σε περίπτωση ίδρυσης ή διακοπής λειτουργίας υποκαταστήματος ή σε περίπτωση μεταβολών των δεδομένων και των στοιχείων της εταιρείας»¹⁹² ορίζονται στο Παράρτημα του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ)

¹⁹⁰ Βλ. σκέψη 28^η του Προοιμίου και άρθρο 28^α παρ. 2 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1151

¹⁹¹ Βλ. σκέψη 28^η του Προοιμίου της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1151 και προστιθέμενο άρθρο 30^α στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132

¹⁹² Βλ. σκέψη 5^η του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1042

2021/1042¹⁹³. Στο ίδιο Παράρτημα ευρίσκεται και ο λεπτομερής κατάλογος των δεδομένων κατά την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του μητρώου της εταιρείας και του μητρώου του υποκαταστήματος προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική ανταλλαγή δεδομένων¹⁹⁴.

Περαιτέρω, «η εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» συνεπάγεται ότι οι εταιρείες δεν θα καλούνται να υποβάλουν τα ίδια στοιχεία στις δημόσιες αρχές περισσότερο από μία φορά» και ως εκ τούτου δεν θα πρέπει να υποχρεούνται να υποβάλουν τα ίδια στοιχεία τόσο στο μητρώο όσο και στην εθνική επίσημη εφημερίδα¹⁹⁵, αλλά στο εξής με την ηλεκτρονική αποστολή των απαραίτητων πράξεων και στοιχείων στην εθνική επίσημη εφημερίδα θα επιφορτίζεται το εκάστοτε εθνικό μητρώο¹⁹⁶. Τέλος, η γενικότερη προσπάθεια εφαρμογής της αρχής «μόνον άπαξ» είναι εμφανής και στο άρθρο 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1151, καθώς στα πλαίσια αξιολόγησης της προόδου των ψηφιακών έργων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συλλέγει εκθέσεις των κρατών μελών που εκτός των άλλων πλέον πρέπει να περιέχουν πληροφορίες σχετικά «με την ανάγκη και τη σκοπιμότητα της περαιτέρω εφαρμογής της αρχής μόνον άπαξ»¹⁹⁷.

Αδιαμφισβήτητα, η οδηγία (ΕΕ) 2019/1151 αποτελεί ένα τεράστιο βήμα προς την ψηφιοποίηση στον τομέα του εταιρικού δικαίου, αλλά η επίτευξη της απρόσκοπτης διασύνδεσης των μητρώων και ανταλλαγής εταιρικών πληροφοριών παραμένει μια μεγάλη πρόκληση που επιδέχεται νομοθετικών βελτιώσεων, ενώ προς αυτήν την κατεύθυνση έχει προταθεί η εκ νέου τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132¹⁹⁸.

4.1.10 Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1239

Στον τομέα της ναυτιλίας και ειδικότερα για το πιλοτικό έργο του ΤΟΟΡ για τα «Ψηφιακά Πιστοποιητικά Πλοίων και Πληρωμάτων», από ευρωπαϊκή σκοπιά η εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» βρήκε έρεισμα στην οδηγία 2010/65/ΕΕ¹⁹⁹, η οποία γενικότερα

---

¹⁹³ Βλ. στοιχ. 4 του Παραρτήματος του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1042

¹⁹⁴ Βλ. στοιχ. 5 του Παραρτήματος του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1042

¹⁹⁵ Βλ. σκέψη 28^η του Προοιμίου της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1151

¹⁹⁶ Βλ. τροποποιημένο άρθρο 16 παρ.3 & 4 στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132

¹⁹⁷ Βλ. άρθρο 3 παρ. 2 στοιχ. (στ) της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1151

¹⁹⁸ Βλ. ICLEG, “Report on cross-border use of company information”, 2023, Διαθέσιμο στο https://commission.europa.eu/system/files/2023-03/Report%20on%20cross-border%20use%20of%20company%20infomation_for%20publication.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

¹⁹⁹ Οδηγία 2010/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, σχετικά με τις διατυπώσεις υποβολής δηλώσεων για τα πλοία κατά τον κατάπλου ή/και απόπλου από λιμένες των κρατών μελών και για την κατάργηση της οδηγίας 2002/6/ΕΚ, ΟJ L 283 της 29.10.2010, σελ. 1 έως 10, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32010L0065> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

αποσκοπούσε «στη μείωση των διατυπώσεων υποβολής δηλώσεων για τα πλοία κατά τον κατάπλου ή/και απόπλου από λιμένες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι θαλάσσιες μεταφορές»²⁰⁰. Η οδηγία αυτή εναρμόνισε τον τρόπο υποβολής δηλώσεων από τα πλοία που προσεγγίζουν και αποπλέουν από λιμένες χωρών της ΕΕ²⁰¹. Μάλιστα, συνέβαλε στην απλοποίηση των διαδικασιών αυτών με την καθιέρωση της ηλεκτρονικής διαβίβασης δεδομένων, μέσω μιας ενιαίας θυρίδας²⁰², όπου όλες οι πληροφορίες πρέπει να δηλώνονται άπαξ²⁰³ και να διατίθενται στις διάφορες αρμόδιες αρχές και στα κράτη μέλη. Για τις δηλώσεις προωθήθηκε η χρήση εντύπων FAL²⁰⁴ (ειδικά έντυπα που εκδίδονται από τον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό για τη διευκόλυνση της διεθνούς ναυσιπλοΐας²⁰⁵). Περαιτέρω, οι πληροφορίες, που λαμβάνονται μέσω των διατυπώσεων υποβολής δηλώσεων, θα πρέπει να είναι διαθέσιμες στα εθνικά συστήματα και να θέτουν μέρος των πληροφοριών αυτών στη διάθεση άλλων χωρών της ΕΕ μέσω του συστήματος SafeSeaNet^{206&207}.

Η εν λόγω οδηγία πρόκειται να καταργηθεί στις 15 Αυγούστου 2025 από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1239²⁰⁸, ο οποίος έρχεται να θεσπίσει ένα διαλειτουργικό ευρωπαϊκό περιβάλλον ναυτιλιακής ενιαίας θυρίδας (“EMSWe”²⁰⁹), προκειμένου να απλουστευθούν οι υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων για τα πλοία που καταπλέουν σε λιμένες της ΕΕ ή/και παραμένουν σε αυτούς ή/και αποπλέουν από αυτούς²¹⁰. Στο περιβάλλον αυτό θα δημιουργηθεί ένα «δίκτυο εθνικών ναυτιλιακών ενιαίων θυρίδων με εναρμονισμένες διεπαφές υποβολής δηλώσεων που περιλαμβάνει ανταλλαγές δεδομένων μέσω του SafeSeaNet και άλλων συναφών συστημάτων, καθώς και κοινές υπηρεσίες για τη διαχείριση του μητρώου των χρηστών και της πρόσβασης σε αυτό, την απεύθυνση, την ταυτοποίηση

---

²⁰⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX%3A32010L0065> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²⁰¹ Ο.π.

²⁰² Βλ. άρθρο 5 παρ. 1 της Οδηγίας 2010/65/ΕΕ

²⁰³ Βλ. σκέψη 9^η του Προοιμίου της Οδηγίας 2010/65/ΕΕ και άρθρο 5 παρ. 1 της Οδηγίας 2010/65/ΕΕ

²⁰⁴ Βλ. σκέψη 1^η & 13^η του Προοιμίου της Οδηγίας 2010/65/ΕΕ

²⁰⁵ Βλ. άρθρο 2 στοιχ. γ’ της Οδηγίας 2010/65/ΕΕ και <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX%3A32010L0065> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²⁰⁶ <https://emsa.europa.eu/ssn-main.html>

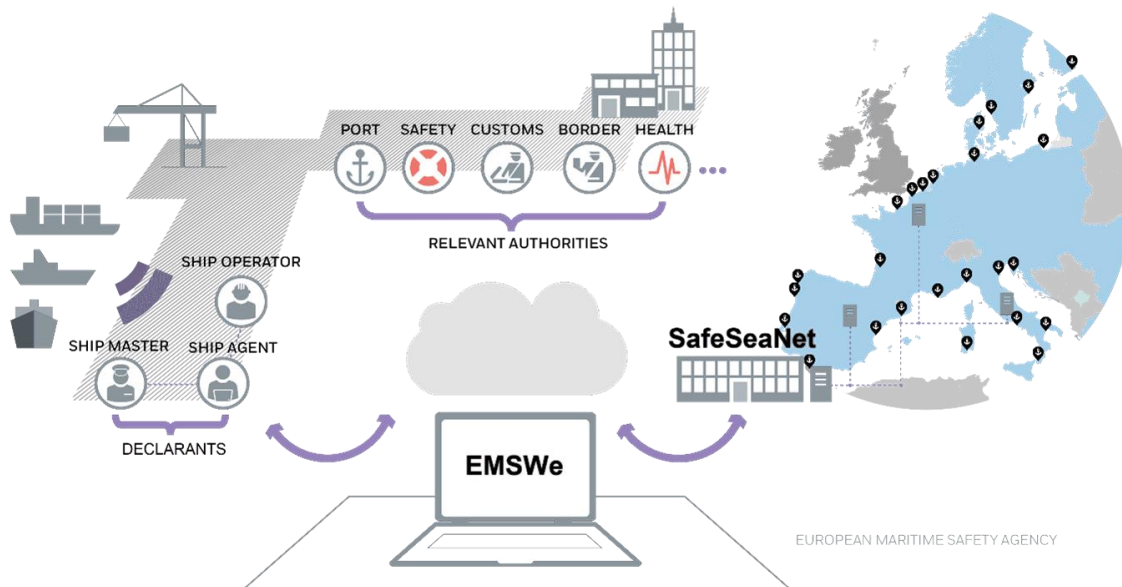
²⁰⁷ Βλ. άρθρο 6 παρ. 1 της Οδηγίας 2010/65/ΕΕ και <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX%3A32010L0065> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²⁰⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1239 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τη θέσπιση ευρωπαϊκού περιβάλλοντος ναυτιλιακής ενιαίας θυρίδας και για την κατάργηση της οδηγίας 2010/65/ΕΕ, ΟJ L 198, 25.7.2019, σελ. 64–87, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A32019R1239> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²⁰⁹ <https://www.emsa.europa.eu/emsw.html> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²¹⁰ Βλ. σκέψη 5^η του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239 και άρθρο 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239

πλοίων, τους κωδικούς θέσης και πληροφορίες για επικίνδυνα και ρυπογόνα εμπορεύματα και για θέματα υγείας»²¹¹, όπως αποτυπώνεται στην παρακάτω εικόνα:

Εικόνα 4- 6: Διαθέσιμη στο: <https://www.emsa.europa.eu/emsw.html> [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023]

Στόχος του εν λόγω κανονισμού είναι «να βελτιωθεί ο χειρισμός των δεδομένων κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων υποβολής δηλώσεων σύμφωνα με την αρχή μόνον άπαξ»²¹². Η αρχή «μόνον άπαξ» θεσπίζεται ρητά και τίθεται, μάλιστα, ως τίτλος του άρθρου 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239. Σύμφωνα με αυτό, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι ζητείται από τους κυβερνήτες πλοίων (ή οποιονδήποτε εξουσιοδοτημένο προς αυτό το σκοπό πρόσωπο-«διασαφιστή») να παράσχουν πληροφορίες σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό μόνον άπαξ ανά ελλιμενισμό, και να διασφαλίζουν ότι στη συνέχεια τα σχετικά παρεχόμενα δεδομένα διατηρούνται για επαναχρησιμοποίηση²¹³. Η επαναχρησιμοποίηση στοιχείων, όπως στοιχεία ταυτοποίησης του πλοίου, επιτυγχάνεται μέσω της καταγραφής στη βάση δεδομένων πλοίων EMSWe (του άρθρου 14 του ίδιου κανονισμού)²¹⁴ και διάθεσης τους σε άλλες εθνικές ναυτιλιακές ενιαίες θυρίδες μέσω του συστήματος SafeSeaNet²¹⁵. Έτσι, κατά τον απόπλου από λιμένα της ΕΕ, οι εν λόγω πληροφορίες, που απαιτούνται για την υποβολή δηλώσεων κατά τον κατάπλου στον επόμενο λιμένα της ΕΕ,

²¹¹ Βλ. άρθρο 2 στοιχ. 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239

²¹² Βλ. σκέψη 20^η του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239

²¹³ Βλ. άρθρο 8 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239

²¹⁴ Βλ. άρθρο 8 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239

²¹⁵ Βλ. άρθρο 8 παρ. 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239

διατίθενται στον εκάστοτε διασαφιστή διευκολύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το έργο του²¹⁶. Όλες οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχει ένα πλοίο κατά την επίσκεψή του σε λιμένα παρατίθενται στο Παράρτημα I του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239, που ενσωματώθηκε με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2023/205²¹⁷. Με τον ίδιο κανονισμό στο Παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239, συγκεντρώθηκαν όλα τα στοιχεία δεδομένων που πρέπει να συμπεριληφθούν στο σύνολο δεδομένων EMSWe²¹⁸ σύμφωνα με τις υποχρεώσεις υποβολής δηλώσεων που περιέχονται στην εθνική του νομοθεσία και τις εθνικές απαιτήσεις²¹⁹. Τα εν λόγω παραρτήματα, λοιπόν, με τη συγκεκριμενοποίηση και αποσαφήνιση των στοιχείων, επιτρέπουν την αποτελεσματικότερη ανταλλαγή και επαναχρησιμοποίηση δεδομένων, μεταξύ των εθνικών αρχών, και τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τους διασαφιστές²²⁰, αλλά ακόμη συμμορφώνονται με την αρχή της ακρίβειας και ελαχιστοποίησης των δεδομένων, εφόσον πρόκειται και για προσωπικά δεδομένα υπό επεξεργασία (π.χ. του πληρώματος των πλοίων).

4.1.11 Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1780

Ήδη από το Σεπτέμβριο του 2005 είχαν καθιερωθεί τυποποιημένα έντυπα για τη δημοσίευση προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις²²¹, όπως αυτά αναθεωρούνταν δυνάμει διαδοχικών κανονισμών²²². Δεδομένου ότι οι δημόσιες συμβάσεις βρίσκονται σε

---

²¹⁶ Βλ. άρθρο 8 παρ. 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239

²¹⁷ Βλ. Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2023/205 της Επιτροπής της 7ης Νοεμβρίου 2022 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τη δημιουργία συνόλου δεδομένων του ευρωπαϊκού περιβάλλοντος ναυτιλιακής ενιαίας θυρίδας και την τροποποίηση του παραρτήματός του, OJ L 33 της 3.2.2023, σελ. 24 έως 230, Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32023R0205> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²¹⁸ Βλ. άρθρο 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239

²¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/LSU/?uri=celex:32019R1239> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²²⁰ Ο.π.

²²¹ Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1564/2005 της Επιτροπής, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, για την κατάρτιση τυποποιημένων εντύπων προς δημοσίευση προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων στο πλαίσιο των διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων δυνάμει των οδηγιών 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, OJ L 257 της 1.10.2005, σελ. 1 έως 126, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32005R1564> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²²² Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 842/2011 της Επιτροπής, της 19ης Αυγούστου 2011, περί καταρτίσεως τυποποιημένων εντύπων για τη δημοσίευση προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και περί καταργήσεως του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1564/2005, OJ L 222 της 27.8.2011, σελ. 1 έως 187, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A32011R0842> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023] και Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/1986 της Επιτροπής, της 11ης Νοεμβρίου 2015, περί καταρτίσεως τυποποιημένων

στάδιο ψηφιακού μετασχηματισμού²²³, με τον ισχύοντα εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2019/1780²²⁴, τα τυποποιημένα αυτά έντυπα ήταν αναγκαίο να προσαρμοστούν στο ψηφιακό περιβάλλον²²⁵. Με τις διατάξεις του κανονισμού αυτού επιχειρήθηκε να καθοριστούν «*τυποποιημένα έντυπα τα οποία να μπορούν να συμπληρώνονται αυτόματα με πληροφορίες από προηγούμενες προκηρύξεις και γνωστοποιήσεις, τεχνικές προδιαγραφές, διαγωνισμούς, συμβάσεις, εθνικά διοικητικά μητρώα και άλλες πηγές δεδομένων*»²²⁶. Η αυτόματη παραγωγή εγγράφων από συστήματα λογισμικού, χωρίς την ανάγκη ιδιόχειρης συμπλήρωσης τους, τίθεται ως μέτρο προς συμμόρφωση με την αρχή «μόνον άπαξ», με στόχο τη μείωση του διοικητικού φόρτου, την ενίσχυση της αξιοπιστίας και των πρωτοβουλιών δημοσίευσης προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων²²⁷. Λαμβάνοντας υπόψη τα συστήματα ανταλλαγής δεδομένων, τις διεπαφές χρηστών, τους ιστότοπους δημοσίευσης για προκηρύξεις και γνωστοποιήσεις και τις εθνικές ιδιαιτερότητες σε αυτά τα συστήματα ανάλογα με το κράτος μέλος, θα πρέπει να δοθεί ευελιξία στην εφαρμογή του κανονισμού, λόγου χάρη αναφορικά με την απεικόνιση των πεδίων²²⁸.

Ο κανονισμός απέκτησε άμεση ισχύ σε όλα τα κράτη μέλη από τις 14 Νοεμβρίου 2019²²⁹ και έθεσε ως καταληκτική προθεσμία για τη δημοσίευση προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη χρήση των ηλεκτρονικών εντύπων την 24^η Οκτωβρίου 2023, ενώ στο μεσοδιάστημα επετράπη η χρήση τόσο των εντύπων που θεσπίζονται με τον παρόντα κανονισμό, όσο και εκείνων που είχαν θεσπιστεί με τον προγενέστερο κανονισμό²³⁰, ήτοι του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2015/1986.

εντύπων για τη δημοσίευση προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων και περί καταργήσεως του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 842/2011, OJ L 296 της 12.11.2015, σελ. 1 έως 146, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32015R1986> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²²³ Βλ. σκέψη 6^η του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1780 της Επιτροπής της 23ης Σεπτεμβρίου 2019 για την κατάρτιση τυποποιημένων εντύπων για τη δημοσίευση προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων και για την κατάργηση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2015/1986, OJ L 272, 25.10.2019, σελ. 7–73, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32019R1780> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²²⁴ Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1780 της Επιτροπής της 23ης Σεπτεμβρίου 2019 για την κατάρτιση τυποποιημένων εντύπων για τη δημοσίευση προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων και για την κατάργηση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2015/1986, OJ L 272, 25.10.2019, σελ. 7–73, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32019R1780> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²²⁵ Βλ. σκέψη 7^η του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1780

²²⁶ Βλ. σκέψη 8^η του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1780

²²⁷ Βλ. σκέψη 8^η του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1780

²²⁸ Βλ. σκέψη 9^η και 10^η του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1780

²²⁹ Βλ. άρθρ. 4 του Εκτελεστικού Κανονισμού(ΕΕ) 2019/1780

²³⁰ Βλ. άρθρ. 3α του Εκτελεστικού Κανονισμού(ΕΕ) 2019/1780

4.1.12 Οδηγία (ΕΕ) 2019/2121

Την επόμενη τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 έφερε η οδηγία (ΕΕ) 2019/2121²³¹ που τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2020. Η οδηγία αυτή επικεντρώθηκε στον εκσυγχρονισμό των διατάξεων για τις συγχωνεύσεις και διασπάσεις ανώνυμων εταιρειών σε ένα κράτος μέλος (στάδια της διαδικασίας συγχώνευσης/διάσπασης και αναγκαία έγγραφα στην περίπτωση μιας συγχώνευσης/διάσπασης) και τις μετατροπές, συγχωνεύσεις και διασπάσεις κεφαλαιουχικών και ανώνυμων εταιρειών που εδρεύουν σε διαφορετικά κράτη μέλη (εφαρμοστέοι όροι, στάδια της διαδικασίας διασυνοριακής δραστηριότητας)²³²

Η αρχή «μόνον άπαξ» επηρέασε τις τροποποιήσεις της εν λόγω οδηγίας με στόχο τη μείωση του κόστους και της διάρκειας των διαδικασιών και του διοικητικού φόρτου για τις εταιρίες²³³. Εφόσον οι εταιρείες δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν τις ίδιες πληροφορίες σε περισσότερες από μία δημόσιες αρχές, δεν θα πρέπει, αντίστοιχα, να είναι υποχρεωμένες να υποβάλουν τα ίδια στοιχεία δύο φορές, δηλαδή μια στο μητρώο και άλλη μια στην εθνική επίσημη εφημερίδα²³⁴. Η απαλλαγή από αυτή την υποχρέωση προβλέπεται για τις κεφαλαιουχικές εταιρίες²³⁵ όταν το σχέδιο διασυνοριακής μετατροπής²³⁶ ή διασυνοριακής συγχώνευσης²³⁷ ή διασυνοριακής διάσπασης²³⁸ απαιτείται να δημοσιευτεί τόσο στην εθνική επίσημη εφημερίδα όσο και στο μητρώο. Σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2019/2121, το μητρώο καθίσταται υπεύθυνο να διαβιβάζει τις προαναφερθείσες πληροφορίες στην εθνική επίσημη εφημερίδα ή σε κεντρική ηλεκτρονική πλατφόρμα. Οι εν λόγω τροποποιήσεις ευθυγραμμίζονται με εκείνες που επέφερε η οδηγία (ΕΕ) 2019/1151 σχετικά με τη δημοσιοποίηση εταιρικών πράξεων και στοιχείων στο μητρώο²³⁹. Μάλιστα, με σκοπό «την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ μητρώων και για σκοπούς δημοσιότητας» και τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και διαφάνειας στις διασυνοριακές δραστηριότητες, ο λεπτομερής κατάλογος των δεδομένων

---

²³¹ Οδηγία (ΕΕ) 2019/2121 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2019 για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 όσον αφορά τις διασυνοριακές μετατροπές, συγχωνεύσεις και διασπάσεις, OJ L 321 της 12.12.2019, σελ. 1 έως 44, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32019L2121> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1695650823891&uri=LEGISSUM%3A4314896> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²³³ Βλ. σκέψη 42^η του προοιμίου της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/2121

²³⁴ Βλ. σκέψη 42^η του προοιμίου της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/2121

²³⁵ Βλ. άρθρ. 86α παρ.1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132

²³⁶ Βλ. άρθρ. 86ζ παρ.5 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132

²³⁷ Βλ. άρθρ. 123 παρ.6 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132

²³⁸ Βλ. άρθρ. 160ζ παρ.5 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132

²³⁹ Βλ. τροποποιημένο άρθρο 16 παρ.3 & 4 στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132

που πρέπει να διαβιβάζονται ορίστηκε στο Παράρτημα του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1042²⁴⁰.

4.1.13 Κριτική αξιολόγηση επιμέρους θεμάτων σχετικά με το BRIS και την Αρχή «Μόνον Άπαξ»

Κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2021, η ICLEG εξέτασε το ζήτημα της διασυνοριακής χρήσης εταιρικών πληροφοριών στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Αναβάθμιση του ψηφιακού εταιρικού δικαίου», και δημοσίευσε σχετική της έκθεση το Μάρτιο του 2023²⁴¹, όπου προέβη σε συστάσεις για την αποτελεσματικότερη χρήση των εταιρικών πληροφοριών που είναι αποθηκευμένες στα εθνικά μητρώα εταιρειών σε διασυνοριακό επίπεδο. Για τη διευκόλυνση της διασυνοριακής χρήσης των εταιρικών δεδομένων και την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων του BRIS, καθοριστικοί κι αλληλένδετοι παράγοντες που αναλύθηκαν στην εν λόγω έκθεση αποτελούν η αρχή μόνον άπαξ, ο έλεγχος των πληροφοριών, η αξιοπιστία των καταχωρισμένων πληροφοριών και η αμοιβαία αναγνώριση των δεδομένων των μητρώων²⁴².

i. Η αρχή «μόνον άπαξ»

Η οδηγία (ΕΕ) 2019/1151 είχε καταφέρει να εναρμονίσει θέματα επιγραμμικής καταχώρισης και επικαιροποίησης πληροφοριών μεταξύ του μητρώων του κράτους μέλους όπου βρίσκεται μια εταιρεία και του κράτους μέλους όπου βρίσκεται το υποκατάστημα/θυγατρική της²⁴³. Ωστόσο, το αρχικό στάδιο της ίδρυσης του υποκαταστήματος ή θυγατρικής εταιρείας παρέμενε βασισμένο στην παραδοσιακή προσέγγιση της παροχής των απαιτούμενων πληροφοριών και εγγράφων για την ίδρυση τους από την ενδιαφερόμενη εταιρεία²⁴⁴. Σύμφωνα με την αρχή «μόνον άπαξ», «τα δεδομένα πρέπει να υποβάλλονται από τις εταιρείες μόνο μια φορά και δεν θα πρέπει να απαιτείται από τις εταιρείες να υποβάλλουν ξανά δεδομένα στο κράτος μέλος Β εάν τα έχουν ήδη καταθέσει στο κράτος μέλος Α. Τα κράτη μέλη και οι αρμόδιες αρχές τους πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα συστημάτων αρχειοθέτησης και ανάκτησης πληροφοριών είναι συμβατά μεταξύ τους σε διασυνοριακό επίπεδο»²⁴⁵. Όπως παρατηρείται, οι περισσότερες αναγκαίες

---

²⁴⁰ Βλ. στοιχ. 6 του Παραρτήματος του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1042

²⁴¹ Βλ. ICLEG, ο.π. σελ 3

²⁴² Βλ. ICLEG, ο.π. σελ. 5

²⁴³ Βλ. σκέψη 28^η του Προοιμίου της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1151 και προστιθέμενο άρθρο 30^α στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132

²⁴⁴ Βλ. άρθρο 28^α παρ. 2 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1151

²⁴⁵ Βλ. ICLEG, ο.π. σελ. 6

πληροφορίες, που πρέπει να κοινοποιηθούν σε σχέση με την αιτούσα εταιρεία στο κράτος μέλος που αιτείται να ιδρύσει ένα υποκατάστημα (που προβλέπονται στο άρθρο 30 παρ. 1 από το στοιχ. γ' έως ζ' της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132) ή μια θυγατρική εταιρεία (που προβλέπονται στο άρθρο 30 παρ. 2 από το στοιχ. β' της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132), είναι ήδη διαθέσιμες στο εθνικό μητρώο του κράτους μέλους που είναι εγγεγραμμένη η εταιρεία αυτή και συνεπώς μέσω του BRIS²⁴⁶. Προτείνεται, λοιπόν, το εθνικό μητρώο του κράτους μέλους του υποκαταστήματος να ανακτήσει τα δεδομένα αυτά από το μητρώο του κράτους μέλους που η εταιρεία είναι εγγεγραμμένη μέσω του BRIS, ούτως ώστε οι εταιρείες να απαλλάσσονται από την υποχρέωση υποβολής δεδομένων που μπορούν να καταστούν διαθέσιμα μέσω του BRIS²⁴⁷. Τα εμπόδια που συναντώνται σε σχέση με αυτή τη δυνατότητα είναι άμεσα συνυφασμένα με τους παράγοντες που ακολουθούν και αφορούν το διαφορετικό επίπεδο διασφαλίσεων ποιότητας και ακρίβειας των δεδομένων ανάμεσα στα μητρώα κάθε κράτους²⁴⁸.

ii. Ο έλεγχος των πληροφοριών

Ως προς τον έλεγχο των πληροφοριών πριν από την καταχώρηση τους στα μητρώα, η ανομοιογένεια στις απαιτήσεις και την ένταση του ελέγχου ανάμεσα στα κράτη είναι ένα κρίσιμο ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί²⁴⁹. Μέτρα που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη γεφύρωση αυτών των διαφορών συνιστά η υποχρέωση διενέργειας ελέγχων κατά την επιγραμμική σύσταση και καταχώριση όλων των εταιρειών που καλύπτονται από την οδηγία (ΕΕ) 2017/1132, όπως και η επέκταση των ελέγχων, λόγω χάρη στη νομιμότητα του εταιρικού σκοπού, στη νομιμότητα της επωνυμίας της εταιρείας, στη νομιμότητα των ιδρυτικών οργάνων της εταιρείας, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου της ορθής χρήσης των υποδειγμάτων, στην έκπτωση ενός διευθυντή και στην καταβολή εισφορών²⁵⁰. Ακόμη, συνιστάται η θέσπιση ενός ελάχιστου προτύπου ελέγχων της ΕΕ, με σύστημα διαβαθμίσεων, που θα επιτρέπει σε κάθε κράτος να επιλέξει την αρμόδια ελεγκτική αρχή (π.χ. δικαστήρια, διοικητική αρχή, συμβολαιογράφος κτλ), έχοντας παράλληλα τη δυνατότητα χρήσης ηλεκτρονικών συστημάτων για την αυτοματοποίηση των ελέγχων²⁵¹.

iii. Η αξιοπιστία των καταχωρισμένων πληροφοριών

²⁴⁶ Βλ. ICLEG, ο.π., πίνακες σελ. 7-8

²⁴⁷ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 8, παρ.7

²⁴⁸ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 8, παρ.8 & 9

²⁴⁹ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 10, παρ.12

²⁵⁰ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 26, υποκεφ.5.2

²⁵¹ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 15-16, παρ. 32-34

Σχετικά με την αξιοπιστία των πληροφοριών, ζήτημα προκύπτει από το κατά πόσο οι καλόπιστοι τρίτοι μπορούν να βασίζονται και να επικαλούνται τις καταχωρισμένες πληροφορίες των εθνικών μητρώων άλλων κρατών²⁵². Για λόγους ασφάλειας δικαίου, το ζήτημα αυτό είναι θεμιτό να επιλυθεί στο πνεύμα της γενικότερης προσπάθειας ενίσχυσης της χρήσης των δεδομένων από τα μητρώα²⁵³. Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται η εισαγωγή σχετικής διάταξης ότι *«έναντι της ενδιαφερόμενης εταιρείας, οι τρίτοι μπορούν να επικαλεστούν έγγραφα και πληροφορίες που έχουν δημοσιοποιηθεί στο μητρώο, εκτός εάν αποδειχθεί ότι γνώριζαν ότι τα όσα δημοσιοποιούνται είναι ανακριβή»*²⁵⁴.

iv. Η αμοιβαία αναγνώριση των δεδομένων των μητρώων

Προκειμένου να αξιοποιηθεί η διασύνδεση των μητρώων στο μέγιστο βαθμό, είναι απαραίτητη η αμοιβαία επίσημη αναγνώριση από τα κράτη μέλη των δεδομένων των μητρώων, διασφαλίζοντας την ίδια νομική ισχύ σε διασυνοριακό επίπεδο²⁵⁵. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί είτε με σχετική διάταξη στην οδηγία (ΕΕ) 2017/1132 που επιβάλλει την υποχρέωση καθολικής αναγνώρισης των δεδομένων των μητρώων²⁵⁶ είτε με τη θέσπιση ενός ελάχιστου βαθμού κοινώς αποδεκτών δεδομένων (των «*βασικών δεδομένων*») και περαιτέρω προϋποθέσεων νομιμότητας και διατυπώσεων που πρέπει να πληρούνται για την αναγνώρισή τους²⁵⁷.

Τέλος, ως υποστηρικτικά μέτρα προτάθηκαν η δυνατότητα χορήγησης επικυρωμένου αντιγράφου (σε ηλεκτρονική μορφή) μέσω του BRIS που θα πρέπει να αναγνωρίζεται από όλες τις δημόσιες αρχές σε άλλα κράτη μέλη²⁵⁸ και η ανάπτυξη ενός προτύπου Ευρωπαϊκού Εγγράφου Βασικών Πληροφοριών (“*Companies European Key Information Document - CEKID*”). Το εν λόγω έγγραφο θα μπορούσε να συγκεντρώνει σε προκαθορισμένα πεδία όλες τις πληροφορίες που αναφέρονται στις πράξεις του άρθρου 14 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132²⁵⁹. Η ομοιόμορφη χρήση ενός τέτοιου τυποποιημένου εγγράφου και η έκδοση του σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ θα διευκόλυνε την αμοιβαία αναγνώριση των δεδομένων σε διασυνοριακό επίπεδο²⁶⁰.

²⁵² Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 17, παρ. 36

²⁵³ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 19, παρ. 46

²⁵⁴ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 19, παρ. 46 και σελ. 26 υποκεφ.5.3

²⁵⁵ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 21, παρ. 50

²⁵⁶ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 21, παρ. 51

²⁵⁷ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 21, παρ. 52

²⁵⁸ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 22

²⁵⁹ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 23, παρ. 62

²⁶⁰ Βλ. ICLEG, ο.π., σελ. 24, παρ. 63

4.1.13.1 Πρόταση Οδηγίας στον τομέα του εταιρικού δικαίου

Η Πρόταση Οδηγίας για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ²⁶¹ και (ΕΕ) 2017/1132²⁶² όσον αφορά την περαιτέρω επέκταση και αναβάθμιση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων στον κόσμο των επιχειρήσεων δημοσιεύτηκε στις 29 Μαρτίου 2023²⁶³.

Μεταξύ άλλων, η πρόταση συστήνει την επέκταση της χρήσης της αρχής «μόνον άπαξ» στον τομέα του εταιρικού δικαίου, αναγνωρίζοντας την αξία της αρχής για την ανταλλαγή δεδομένων και αποδεικτικών στοιχείων μεταξύ δημόσιων διοικήσεων σε διασυνοριακό επίπεδο, την ευρεία αποδοχή της από τα κράτη μέλη της ΕΕ²⁶⁴ και την εκτεταμένη χρήση της σε διάφορους τομείς, όπως στο πλαίσιο της ενιαίας ψηφιακής πύλης²⁶⁵. Η ανάγκη αναθεώρησης των διατάξεων έγκειται σε πρακτικές δυσκολίες που παρακωλύουν τη διασυνοριακή χρήση των μητρώων και την πρόσβαση σε αξιόπιστα εταιρικά στοιχεία²⁶⁶. Πράγματι, διαπιστώθηκε ανεπάρκεια και μη διαθεσιμότητα των εταιρικών στοιχείων στα εθνικά μητρώα και/ή μέσω του συστήματος διασύνδεσης των μητρώων ενώ παρατηρήθηκε ότι επαχθείς και δαπανηρές διατυπώσεις νομιμοποίησης των εγγράφων, όπως η επισημείωση ή μετάφραση εταιρικών πράξεων, εξακολουθούν να απαιτούνται σε διοικητικές/δικαστικές διαδικασίες ενώπιον εθνικών αρχών ή θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ, ή για την ίδρυση θυγατρικών ή υποκαταστημάτων σε άλλα κράτη μέλη, με αποτέλεσμα τη διοικητική επιβάρυνση των επιχειρήσεων²⁶⁷. Ως στόχος της

---

²⁶¹ Οδηγία 2009/102/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, στον τομέα του δικαίου των εταιρειών σχετικά με τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με ένα και μόνο εταίρο, OJ L 258, 1.10.2009, σελ. 20–250, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0102> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²⁶² Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, σχετικά με ορισμένες πτυχές του εταιρικού δικαίου, OJ L 169, 30.6.2017, σελ. 46–127, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32017L1132> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²⁶³ Βλ. Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132 όσον αφορά την περαιτέρω επέκταση και αναβάθμιση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στον τομέα του εταιρικού δικαίου, COM(2023) 177 final 2023/0089 (COD), Βρυξέλλες, 29.3.2023, Διαθέσιμη στο <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7953-2023-INIT/EL/pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²⁶⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Ψηφιακή Πυξίδα 2030: η ευρωπαϊκή οδός για την ψηφιακή δεκαετία, COM/2021/118 final, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0118> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

²⁶⁵ Βλ. σκέψη 10^η της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁶⁶ Βλ. σκέψη 4^η του Προοιμίου της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁶⁷ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 2-3 και σκέψη 4^η του Προοιμίου της

οδηγίας, επομένως, τίθεται η μείωση των διατυπώσεων «όσον αφορά τη χρήση εταιρικών στοιχείων σε διασυνοριακές καταστάσεις, καθώς και στο να καταστεί η ίδρυση θυγατρικών και υποκαταστημάτων σε άλλα κράτη μέλη λιγότερο χρονοβόρα και οικονομικά αποδοτικότερη, μεταξύ άλλων με τη χρήση της αρχής «μόνον άπαξ» (σύμφωνα με την οποία δεν θα ζητείται από τις εταιρείες να υποβάλουν τις ίδιες πληροφορίες στα μητρώα επιχειρήσεων περισσότερες από μία φορές)»²⁶⁸.

Αρχικά, μια αλλαγή που επιχειρεί να εισάγει η πρόταση οδηγίας είναι η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της και στις προσωπικές εταιρείες, προσθέτοντας το παράρτημα ΠΒ και αναθεωρώντας την πλειοψηφία των διατάξεων προκειμένου να επεκταθούν και να καλύψουν κι αυτές²⁶⁹.

Στο πνεύμα των προτάσεων της ICLEG²⁷⁰ και για την πραγμάτωση της αρχής «μόνον άπαξ», η ίδρυση διασυνοριακών θυγατρικών και υποκαταστημάτων θα πρέπει πλέον να στηρίζεται «στις ασφαλείς ηλεκτρονικές ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ μητρώων μέσω του BRIS»²⁷¹. Για να καταστεί αυτό εφικτό, προτείνεται να τροποποιηθεί το άρθρο 13ζ της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 για τη σύσταση μιας θυγατρικής σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου η εταιρεία, η οποία αιτείται τη σύσταση, να απαλλάσσεται από την υποχρέωση να υποβάλει εκ νέου πληροφορίες που την αφορούν και περιλαμβάνονται ήδη στο εθνικό μητρώο που είναι εγγεγραμμένη, αλλά αυτές να διαβιβάζονται από το μητρώο αυτό στο μητρώο σύστασης της νέας εταιρείας και μετέπειτα στις αρμόδιες εθνικές αρχές/φορείς που εξουσιοδοτούνται να ασχοληθούν με την εν λόγω ίδρυση²⁷². Προς ευθυγράμμιση με το άρθρο αυτό, προτείνεται αντίστοιχη τροποποίηση στο άρθρο 28α της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 ορίζοντας ότι για την καταχώριση υποκαταστήματος σε άλλο κράτος μέλος οι απαιτούμενες για τη διαδικασία πράξεις και στοιχεία της εταιρείας θα

Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁶⁸ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 2

²⁶⁹ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 18 & 21 και άρθρα 1, 7, 13, 14, 15 κ.ο.κ. της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 όπως τροποποιούνται με την Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁷⁰ Βλ. κεφάλαιο 4.1.11 της παρούσας εργασίας & ICLEG, ο.π., σελ.26

²⁷¹ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 14

²⁷² Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 18-19 και τροποποιημένο άρθρο 13ζ στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

ανακτώνται μέσω του συστήματος διασύνδεσης των μητρώων²⁷³. Οι προαναφερθείσες διατάξεις θα εφαρμόζονται και σε περιπτώσεις που η σύσταση ή καταχώριση δεν είναι εξ ολοκλήρου διαδικτυακή²⁷⁴.

Ιδιαίτερος θετικό αντίκτυπο για την εξάλειψη του διοικητικού φόρτου όταν οι εταιρείες και οι δημόσιες αρχές χρησιμοποιούν εταιρικά στοιχεία σε ολόκληρη την ΕΕ, αναμένεται να έχει η θέσπιση του ψηφιακού πιστοποιητικού εταιρειών της ΕΕ και του ψηφιακού πληρεξούσιου της ΕΕ²⁷⁵. Πρόκειται για την εισαγωγή των νέων προτεινόμενων άρθρων 16β και 16γ της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132.

Το εναρμονισμένο πιστοποιητικό εταιρείας, υπόδειγμα του οποίου θα δημοσιεύεται σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ²⁷⁶, θα εκδίδεται από τα μητρώα²⁷⁷, μπορεί να λαμβάνεται κατόπιν αίτησης σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή (και μέσω του BRIS²⁷⁸), και θα γίνεται δεκτό σε όλα τα κράτη μέλη «ως αδιάσειστη απόδειξη της σύστασης της εταιρείας και των στοιχείων που παρατίθενται» σε αυτό, όπως ενδεικτικά της επωνυμίας της εταιρείας, της νομικής μορφής της, του αριθμού μητρώου, του κράτους μέλους στο οποίο είναι καταχωρισμένη, της καταστατικής έδρας της κ.ο.κ.²⁷⁹. Το πιστοποιητικό εταιρείας θα χρησιμοποιείται και στα πλαίσια ίδρυσης διασυνοριακών θυγατρικών και υποκαταστημάτων²⁸⁰, δε θα υπόκειται σε επικύρωση ή παρόμοια διατύπωση²⁸¹ ενώ μόνη η δυνατότητα βεβαίωσης του ψηφιακού εγγράφου μέσω των υπηρεσιών που αναφέρονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2014/910 και η πιστοποίηση μέσω της σφραγίδας του μητρώου ή του τεχνικού

---

²⁷³ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 21 και τροποποιημένο άρθρο 28α της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁷⁴ Βλ. άρθρο τροποποιημένο άρθρο 13ζ & 28^α της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132 και Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 15

²⁷⁵ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 14

²⁷⁶ Βλ. παρ. 8 του προτεινόμενου άρθρου 16β στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁷⁷ Βλ. παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου 16β στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁷⁸ Βλ. παρ. 4 του προτεινόμενου άρθρου 16β στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁷⁹ Βλ. παρ. 2 και 3 του προτεινόμενου άρθρου 16β στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁸⁰ Βλ. παρ. 2^α του τροποποιημένου άρθρου 13ζ και παρ.5^α του τροποποιημένου άρθρου 28α στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁸¹ Βλ. παρ. 2 του προτεινόμενου άρθρου 16δ στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

χαρακτηριστικού για την ηλεκτρονική επαλήθευση του εντύπου²⁸² θα επαρκούν για τη χρήση του.

Εν συνεχεία, με το νέο άρθρο 16γ της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132, προβλέπεται ένα τυποποιημένο μοντέλο για το ψηφιακό πληρεξούσιο της ΕΕ, με σκοπό την εξουσιοδότηση ενός προσώπου να εκπροσωπεί μια εταιρεία, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αποδεικτικό στοιχείο σε διασυνοριακές διαδικασίες, θα καταχωρίζεται στο μητρώο της εκάστοτε εταιρείας και τρίτοι με έννομο συμφέρον θα μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτό²⁸³. Το εν λόγω πληρεξούσιο, τυποποιημένο υπόδειγμα του οποίου θα δημοσιεύεται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ²⁸⁴, ομοίως με το ψηφιακό πιστοποιητικό θα εξαιρείται από τις απαιτήσεις νομιμοποίησης με επισημείωση ή άλλη διατύπωση²⁸⁵ αλλά κατά τη σύνταξη ή ανάκλησή του θα υπόκειται στους εθνικούς κανόνες για την εγκυρότητά του, όπως η επαλήθευση της ταυτότητας, της δικαιοπρακτικής ικανότητας και της εξουσίας να εκπροσωπεί την εταιρεία του προσώπου στο οποίο χορηγείται το πληρεξούσιο και θα βεβαιώνεται μέσω των υπηρεσιών εμπιστοσύνης που αναφέρονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2014/910²⁸⁶.

Όπως εκτέθηκε ανωτέρω και επισημαίνεται και στην αιτιολογική έκθεση της πρότασης, τα διαφορετικά επίπεδα ελέγχου των εταιρικών πράξεων και στοιχείων, πριν από την καταχώρισή τους στα μητρώα, μεταξύ των κρατών, οδηγούν σε έλλειψη εμπιστοσύνης όσον αφορά την αξιοπιστία των στοιχείων των μητρώων²⁸⁷. Μέτρα για την ενίσχυση της διαφάνειας με τον εκ των προτέρων έλεγχο των εταιρικών στοιχείων, προτείνονται με την τροποποίηση του άρθρου 10 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132. Το νέο άρθρο, σε αντίθεση με το ισχύον, θα ορίζει ότι κατά την ίδρυση μιας εταιρείας, με οποιονδήποτε τρόπο (εξ ολοκλήρου διαδικτυακό, υβριδικό ή μη διαδικτυακό), θα απαιτείται υποχρεωτικά η διενέργεια προληπτικού διοικητικού ή δικαστικού ελέγχου της ιδρυτικής πράξης, του καταστατικού της εταιρείας και τυχόν τροποποιήσεων αυτών των πράξεων τρόπο

---

²⁸² Βλ. παρ. 6 & 7 του προτεινόμενου άρθρου 16β στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁸³ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 19-20

²⁸⁴ Βλ. παρ. 5 του προτεινόμενου άρθρου 16γ στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁸⁵ Βλ. παρ. 2 του προτεινόμενου άρθρου 16δ στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁸⁶ Βλ. παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου 16γ στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁸⁷ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 2

σύστασης (ή κάθε εγγράφου που παρέχει τις ίδιες πληροφορίες με την ιδρυτική πράξη σε περίπτωση π.χ. προσωπικής εταιρείας)²⁸⁸.

Περαιτέρω, αναφορικά με την αμοιβαία αναγνώριση των εγγράφων, τίθενται ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις που θα πρέπει να πληρούνται ως προς την προέλευση των εγγράφων ώστε να είναι ευρέως αποδεκτά χωρίς την ανάγκη επικύρωσης ή παρόμοιας διατύπωσης²⁸⁹. Στο νέο προτεινόμενο άρθρο 16δ της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132, έγγραφα όπως επικυρωμένα γνήσια αντίγραφα από μητρώα επιχειρήσεων, συμβολαιογραφικές πράξεις και διοικητικά έγγραφα και τα επικυρωμένα αντίγραφά τους κι όσα προβλέπονται εκεί, απαλλάσσονται από όλες τις μορφές επικύρωσης και παρόμοιας διατύπωσης²⁹⁰. Συγκεκριμένα για τα αντίγραφα και αποσπάσματα πράξεων και στοιχείων που έχουν χορηγηθεί και επικυρωθεί ως γνήσια αντίγραφα από μητρώο, αν εκφραστούν εύλογες αμφιβολίες σχετικά με την προέλευση και τη γνησιότητά τους καθιερώνεται με το νέο άρθρο 16ε της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 μια διαδικασία επαλήθευσης και ελέγχου μέσω μητρώων²⁹¹. Άλλη σημαντική διευκόλυνση στη διασυνοριακή ανταλλαγή εισάγει το νέο άρθρο 16στ της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 που καταργεί την απαίτηση μετάφρασης για αντίγραφα που παρέχονται από τα μητρώα επιχειρήσεων όταν τα στοιχεία είναι προσβάσιμα μέσω του συστήματος διασύνδεσης των μητρώων ή όταν τα συγκεκριμένα στοιχεία περιλαμβάνονται στο πιστοποιητικό εταιρειών της ΕΕ, ενώ όπου η ιδρυτική πράξη και το καταστατικό πρέπει να υποβληθούν σε άλλο κράτος μέλος, απαιτείται επικυρωμένη μετάφραση μόνον εάν αυτό κρίνεται απολύτως αναγκαίο²⁹².

Ενόψει των ανωτέρω, τα μέτρα που καθιστούν την πρόταση της εν λόγω οδηγίας τόσο κομβική για την άμεση χρήση των εταιρικών στοιχείων σε διασυνοριακές καταστάσεις είναι η εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» στην ίδρυση διασυνοριακών θυγατρικών και υποκαταστημάτων, η θέσπιση του πιστοποιητικού εταιρειών της ΕΕ, η διασφάλιση της

---

²⁸⁸ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 18

²⁸⁹ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 20

²⁹⁰ Βλ. προτεινόμενο άρθρο 16δ στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁹¹ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 20 και προτεινόμενο άρθρο 16ε στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁹² Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 20 και προτεινόμενο άρθρο 16στ στην Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

αμοιβαίας αναγνώρισης ορισμένων εταιρικών δεδομένων και η κατάργηση διατυπώσεων όπως η επισημείωση για τη νομική αναγνώριση των δικαιολογητικών²⁹³.

4.1.13.2 Δημοσίευση προσωπικών δεδομένων στα πλαίσια της διασύνδεσης εταιρικών μητρώων

Όσο η διασύνδεση των μητρώων επεκτείνεται και ολοένα και περισσότερες πληροφορίες καθίστανται διαθέσιμες μέσω της δημοσίευσης τους στα μητρώα εταιρειών, το ζήτημα που ανακύπτει αφορά την προστασία των προσωπικών δεδομένων που εμπεριέχονται στις πληροφορίες αυτές.

Τέθηκε λοιπόν το ερώτημα κατά πόσο η ανάγκη για ενίσχυση της διαφάνειας στην ενιαία αγορά για την προστασία των συμφερόντων τρίτων και ενίσχυση της εμπιστοσύνης στις συναλλαγές μεταξύ εταιρειών δύναται να υπερισχύσει έναντι της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Επί αυτού και με αφορμή τη δημοσίευση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/EK και (ΕΕ) 2017/1132, γνωμοδότησε ο ΕΕΠΔ²⁹⁴.

Αρχικά, τα προσωπικά δεδομένα που πρέπει να δημοσιεύονται στα πλαίσια της πρότασης οδηγίας και αφορούν τις μονοπρόσωπες εταιρείες, είναι η ταυτότητα του μοναδικού εταίρου που πρέπει να καταχωρείται στο εθνικό μητρώο εγγραφής της εταιρείας και το όνομα, το επώνυμο και η ημερομηνία γέννησης του που πρέπει να καθίστανται διαθέσιμα στο κοινό μέσω του BRIS²⁹⁵. Όσον αφορά τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, τις προσωπικές εταιρείες και τους ομίλους εταιρειών, το BRIS πρέπει να δημοσιοποιεί το όνομα, το επώνυμο και την ημερομηνία γέννησης των προσώπων που²⁹⁶:

- έχουν την εξουσία να δεσμεύουν την εκάστοτε εταιρεία έναντι τρίτων και να την εκπροσωπούν έναντι τρίτων και ενώπιον δικαστηρίου·
- συμμετέχουν στη διοίκηση, στην εποπτεία, ή στον έλεγχο της εκάστοτε εταιρείας·
- είναι ομόρρυθμοι εταίροι·

---

²⁹³ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/EK και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 8

²⁹⁴ Βλ. EDPS, “Opinion 19/2023 on the Proposal for a Directive amending Directives 2009/102/EC and (EU) 2017/1132 as regards further expanding and upgrading the use of digital tools and processes in company law”, 17.05.2023, σελ. 5, Διαθέσιμο στο https://edps.europa.eu/system/files/2023-05/23-05-17_opinion_proposal_directives_expanding_upgrading_digital_tools_law_companies_en.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]

²⁹⁵ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 6 παρ.10

²⁹⁶ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 6 παρ. 10 και τροποποιημένο άρθρο 18 παρ. 4 της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/EK και (ΕΕ) 2017/1132

- είναι ετερόρρυθμοι εταίροι·
- είτε ως όργανα ή μέλη τέτοιου οργάνου, είτε ως μόνιμοι εκπρόσωποι της εταιρείας (π.χ. για τη δραστηριότητα του υποκαταστήματος), είναι εξουσιοδοτημένα από την εκάστοτε εταιρεία, να την εκπροσωπούν έναντι τρίτων και ενώπιον δικαστηρίου²⁹⁷.

Οποιαδήποτε απαίτηση για δημοσίευση προσωπικών δεδομένων θα πρέπει, εκτός από το να προβλέπεται στο νόμο, να εξυπηρετεί κι ένα σκοπό δημοσίου συμφέροντος και να είναι αναλογική και αναγκαία για το σκοπό αυτό²⁹⁸. Ο ΕΕΠΔ επικαλούμενος αποφάσεις του ΔΕΕ, επισημαίνει ότι ο δημόσιος χαρακτήρας των μητρώων και η διαθεσιμότητα περιορισμένου αριθμού προσωπικών στοιχείων έχουν κριθεί ως θεμιτά και όχι δυσανάλογα μέτρα για την ασφάλεια των συναλλαγών²⁹⁹. Ο ΕΕΠΔ εισηγείται οι στόχοι που δικαιολογούν τη δημόσια προσβασιμότητα ορισμένων κατηγοριών δεδομένων να προσδιοριστούν με σαφήνεια στη νέα οδηγία³⁰⁰ αφού μόνη η επίκληση «εταιρικών σκοπών» ή σκοπών διαφάνειας χωρίς περαιτέρω επιφύλαξη ή εξήγηση δεν επαρκεί³⁰¹.

Παρόλο που ο ΓΚΠΔ δεν εφαρμόζεται καταρχήν στα εταιρικά δεδομένα, που αφορούν δηλαδή νομικά πρόσωπα (συμπεριλαμβανομένης της επωνυμίας, της μορφής, των στοιχείων επικοινωνίας του νομικού προσώπου), τα νομικά πρόσωπα μπορούν να διεκδικήσουν την προστασία του ΓΚΠΔ στο βαθμό που στα πλαίσια μιας επαγγελματικής δραστηριότητας δύναται να προσδιοριστεί ένα ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα³⁰². Ο ΕΕΠΔ υποστηρίζει ότι η εν λόγω πρόταση οδηγίας αντιβαίνει στις αρχές της αναγκαιότητας και αναλογικότητας κατά το μέτρο που δε διευκρινίζει τις κατηγορίες προσωπικών δεδομένων που πρέπει να καταστούν δημόσια³⁰³. Ως προβληματικές εκφράσεις που προκαλούν σύγχυση ως προς την ερμηνεία τους επισημαίνει τη χρήση των «ατομικών στοιχείων» σε πολλά σημεία της πρότασης³⁰⁴ και του όρου «τουλάχιστον» που αναφέρεται στις πράξεις και πληροφορίες που καθίστανται υποχρεωτικώς δημόσιες και αναφέρονται στα άρθρα 14α και 14β³⁰⁵. Ο ΕΕΠΔ υποδεικνύει να περιληφθεί σχετικός

²⁹⁷Βλ. άρθρα 14 στοιχείο δ), 14α στοιχεία ι) και ια), 19 παράγραφος 2 στοιχείο ζ) και 19α παράγραφος 2 στοιχείο ζ), 30 παράγραφος 1 στοιχείο ε) και 36 παράγραφος 3 στοιχείο στ) όπως τροποποιούνται με την Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

²⁹⁸ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 6 παρ. 11

²⁹⁹ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 6 παρ. 12

³⁰⁰ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 9 παρ. 26 (1)

³⁰¹ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 7 παρ. 17

³⁰² Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 8 παρ. 18

³⁰³ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 8 παρ. 19 & 20

³⁰⁴ Βλ. ενδεικτικά τροποποιημένα άρθρα 14^α στοιχ. (ιε), άρθρ. 16β παρ.2 στοιχ. (ια), άρθρ. 16β παρ.3 στοιχ. (β & γ), άρθρ. 19α παρ.2 στοιχ. (ζ)

³⁰⁵ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 8 παρ. 19 & 20

ορισμός των ατομικών στοιχείων στην οδηγία και να απαριθμηθούν εξαντλητικά όλες οι κατηγορίες προσωπικών δεδομένων που πρόκειται να δημοσιευτούν³⁰⁶. Από την άλλη πλευρά, ο ΕΕΠΔ επικροτεί τη δικαιολόγηση που παρέχει η 33^η σκέψη του προοιμίου της πρότασης, για τη δημοσιοποίηση της ημερομηνίας γέννησης των προσώπων, όπου προβλέπεται, για λόγους ασφάλειας δικαίου και αδιαμφισβήτητης ταυτοποίησης τους³⁰⁷. Η πρόταση οδηγίας ακόμη προβλέπει τη σύνδεση του BRIS με το σύστημα διασύνδεσης των μητρώων πραγματικών δικαιούχων (BORIS³⁰⁸), και με το σύστημα διασύνδεσης των μητρώων αφερεγγυότητας (IRI³⁰⁹)³¹⁰. Ο ΕΕΠΔ χαιρετίζει τη διευκρίνιση που παρέχεται στο τροποποιημένο άρθρο 22 παρ.7 και σκέψη 22^η του προοιμίου της πρότασης, ότι οι ίδιοι κανόνες και απαιτήσεις σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες κάθε μητρώου όπως ορίζονται στη σχετική νομοθεσία θα εξακολουθούν να ισχύουν, όμως θεωρεί ότι για τη διασύνδεση των μητρώων οι σκοποί και οι προϋποθέσεις της δεν μπορούν να αντληθούν από τις ίδιες πηγές ούτε ευρίσκονται στην πρόταση³¹¹. Οπότε κι ο ΕΕΠΔ συνιστά οι σκοποί της διασύνδεσης των εν λόγω συστημάτων να εξειδικευτούν και να προσδιοριστούν με ακρίβεια στο αντίστοιχο άρθρο της πρότασης³¹².

Τέλος, όπως και σε κάθε είδους επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, ο ΕΕΠΔ συνιστά τον σαφή προσδιορισμό του ρόλου των εμπλεκόμενων μερών στην επεξεργασία (υπεύθυνος/εκτελών την επεξεργασία), δίνοντας έμφαση στη σημασία της διάκρισης των αρμοδιοτήτων τους στην περίπτωση διασύνδεσης των μητρώων BRIS, BORIS και IRI³¹³. Παρατηρούμε, συμπερασματικά, ότι όπως τόνισε ο ΕΕΠΔ η διαλειτουργικότητα δεν πρέπει να είναι αυτοσκοπός, αλλά θα πρέπει πάντα να εξυπηρετεί έναν στόχο γνήσιου δημόσιου συμφέροντος προκειμένου να καθιστά υποχρεωτική δημοσίευση προσωπικών δεδομένων στα πλαίσια του εταιρικού δικαίου³¹⁴. Η πρόταση οδηγίας, ειδικά για τις

---

³⁰⁶ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 9 παρ. 26 (2) & (3)

³⁰⁷ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 8 παρ. 21

³⁰⁸ [https://e-](https://e-justice.europa.eu/38590/EL/beneficial_ownership_registers_interconnection_system_boris?init=true)

[justice.europa.eu/38590/EL/beneficial_ownership_registers_interconnection_system_boris?init=true](https://e-justice.europa.eu/38590/EL/beneficial_ownership_registers_interconnection_system_boris?init=true)

[Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]

³⁰⁹ https://e-justice.europa.eu/110/EL/bankruptcy_and_insolvency_registers?GREECE

[Τελευταία

πρόσβαση στις 29.10.2023]

³¹⁰ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132, σελ. 5 & 12 και σκέψη 29^η του Προοιμίου της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132 και νέα παρ. 7 στο άρθρο 22 που εισάγεται με την Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132

³¹¹ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 9 παρ. 23

³¹² Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 10 παρ. 26 (4)

³¹³ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 9 παρ. 24-25 και σελ. 10 παρ.26 (5)

³¹⁴ Βλ. EDPS, 2023, ο.π. σελ. 5 παρ. 8

προαναφερθείσες διατάξεις, δεν υπέδειξε ως σκοπό πρόβλεψης τους την επίτευξη της αρχής «μόνον άπαξ», αν και για παράδειγμα η διασύνδεση του BRIS, BORIS και IRI θα μπορούσε να συμβάλλει σε αυτήν. Αναλογικά και σε μια τέτοια περίπτωση που η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων τίθεται προς συμμόρφωση με την αρχή «μόνον άπαξ» θα έπρεπε να αξιολογηθεί αν είναι πράγματι αναγκαία για την εθνική ασφάλεια, την άμυνα, την καταπολέμηση του εγκλήματος και άλλους ειδικά απαριθμούμενους στόχους δημοσίου συμφέροντος και είναι αναλογική ως προς αυτούς³¹⁵. Ο ΕΕΠΔ σε προηγούμενη γνωμοδότησή του, επεσήμανε ότι η ελάφρυνση του διοικητικού φόρτου, η αύξηση της αποτελεσματικότητας της διοίκησης και εξοικονόμηση χρόνου και πόρων, που είναι συχνά οι πρωταρχικοί στόχοι της αρχής «μόνον άπαξ» και αναμφίβολα αξιόλογοι στόχοι δημόσιου συμφέροντος, δεν θα επαρκούσαν για να δικαιολογήσουν την απόκλιση από τον ΓΚΠΔ και τον περιορισμό των δικαιωμάτων των προσώπων που προβλέπονται σε αυτόν³¹⁶. Παρ' όλα αυτά και κατά περίπτωση, αν η αρχή «μόνον άπαξ» εφαρμόζεται ειδικά π.χ. για την καταπολέμηση του εγκλήματος ή είσπραξη δημοσίων εσόδων (φόρων)³¹⁷ τότε θα μπορούσε αντιστοίχως να υπερισχύσει έναντι της προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

4.1.14 Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμοί (ΕΕ) 2020/473 και (ΕΕ) 2020/474

Στον τομέα της αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων στην εσωτερική ναυσιπλοΐα, η οδηγία (ΕΕ) 2017/2397³¹⁸ θέσπισε ένα εναρμονισμένο σύστημα αναγνώρισης των προσόντων των μελών πληρώματος καταστρώματος που εργάζονται στις εσωτερικές πλωτές οδούς της ΕΕ, το οποίο επιτρέπει στα εν λόγω μέλη πληρώματος να δραστηριοποιούνται οπουδήποτε εντός της ΕΕ³¹⁹. Στόχος της ήταν η ενίσχυση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, η βελτίωση της ασφάλειας, η ανάπτυξη των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας των νέων, η προσφορά καλύτερων προοπτικών

---

³¹⁵ Κατά το άρθρο 23 του ΓΚΠΔ

³¹⁶ Βλ. EDPS, 2017, ο.π. σελ. 10

³¹⁷ Βλ. EDPS, 2017, ο.π. σελ. 10

³¹⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2017/2397 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2017, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων στην εσωτερική ναυσιπλοΐα και την κατάργηση των οδηγιών 91/672/ΕΟΚ και 96/50/ΕΚ του Συμβουλίου, ΟJ L 345, 27.12.2017, σελ. 53–86, Διαθέσιμη στο [EUR-Lex - 32017L2397 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4372174) [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4372174> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

σταδιοδρομίας σε όλα τα μέλη πληρώματος και η διευκόλυνση της μετάβασης πεπειραμένων εργαζομένων από άλλους τομείς³²⁰.

Πιο συγκεκριμένα, για την άρση των εμποδίων για την κινητικότητα των προσώπων που συμμετέχουν στη λειτουργία σκαφών στην ΕΕ, η εν λόγω οδηγία θεσπίζει ελάχιστα πρότυπα για την έκδοση των πιστοποιητικών επαγγελματικών προσώπων, των ναυτικών φυλλαδίων, και των ημερολογίων πλοίων³²¹. Ως «ενωσιακό πιστοποιητικό επαγγελματικών προσόντων» νοείται το έγγραφο που πιστοποιεί ότι ένα πρόσωπο πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίζονται στο Παράρτημα Ι της οδηγίας όσον αφορά την ηλικία, την επάρκεια, τη διοικητική συμμόρφωση και τον χρόνο πλεύσης³²². Στο ναυτικό φυλλάδιο καταγράφονται τα στοιχεία της προϋπηρεσίας ενός μέλους πληρώματος, και ιδίως ο χρόνος πλεύσης και οι πραγματοποιηθείσες διαδρομές³²³, ενώ στο ημερολόγιο πλοίου οι διαδρομές που πραγματοποιήθηκαν από κάθε σκάφος και το πλήρωμά του³²⁴. Τα εν λόγω πιστοποιητικά επαγγελματικών προσόντων, ναυτικά φυλλάδια και τα ημερολόγια πλοίου, εφόσον έχουν εκδοθεί από τις αρμόδιες αρχές σε συμφωνία με όσα ορίζονται στην οδηγία, αναγνωρίζονται και ισχύουν σε όλες τις εσωτερικές πλωτές οδούς της ΕΕ³²⁵.

Για την καλύτερη διαχείριση των πληροφοριών, σχετικά με τα πιστοποιητικά επαγγελματικών προσόντων, τα ναυτικά φυλλάδια και τα ημερολόγια πλοίου, προτείνεται η δημιουργία μητρώων για την καταγραφή των εν λόγω δεδομένων³²⁶ και συγχρόνως, για τη διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών, προωθείται η υποβολή τους σε μια βάση δεδομένων που τηρείται από την Επιτροπή³²⁷. Ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2020/473³²⁸ δημοσιεύτηκε με στόχο να καθορίσει τα χαρακτηριστικά και τους όρους χρήσης των βάσεων δεδομένων που θα διευκολύνουν την ανταλλαγή πληροφοριών για τα πιστοποιητικά επαγγελματικών προσόντων, τα ναυτικά φυλλάδια και τα ημερολόγια πλοίου. Οι διατάξεις του αφορούν ιδίως τους χρήστες και τα δικαιώματα πρόσβασης, τις λειτουργίες και την επικοινωνία μεταξύ της βάσης δεδομένων της ΕΕ και των εθνικών

---

³²⁰ Ο.π.

³²¹ Βλ. σκέψη 9^η του Προοιμίου της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/2397

³²² Βλ. άρθρο 3 στοιχ. 7 & άρθρο 11 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/2397

³²³ Βλ. άρθρο 3 στοιχ. 19 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/2397

³²⁴ Βλ. άρθρο 3 στοιχ. 20 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/2397

³²⁵ Βλ. άρθρο 10 παρ.1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/2397

³²⁶ Βλ. σκέψη 3^η του Προοιμίου του κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) 2020/473

³²⁷ Βλ. σκέψη 4^η του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2020/473

³²⁸ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2020/473 της Επιτροπής της 20ής Ιανουαρίου 2020 για τη συμπλήρωση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/2397 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τα πρότυπα σχετικά με τις βάσεις δεδομένων για τα ενωσιακά πιστοποιητικά επαγγελματικών προσόντων, τα ναυτικά φυλλάδια και τα ημερολόγια πλοίου, OJ L 100, 1.4.2020, σελ. 1–11, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32020R0473> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

μητρώων, καθώς και τον καθορισμό ενιαίων σημείων επαφής³²⁹. Λόγω της διαφοράς μεταξύ των πιστοποιητικών επαγγελματικών προσόντων και των ναυτικών φυλλαδίων με το ημερολόγιο πλοίου, αφού τα πρώτα τηρούνται από τα ίδια τα μέλη του πληρώματος ενώ το τελευταίο συνδέεται με το σκάφος, ενδείκνυται διαχείριση των δεδομένων αυτών ξεχωριστά³³⁰. Επομένως, από τη μια πλευρά η ενωσιακή βάση δεδομένων θα παρέχει ενοποιημένη επισκόπηση των δεδομένων που αφορούν τα επαγγελματικά προσόντα των μελών πληρώματος και έγγραφα που σχετίζονται με το πλήρωμα, τα οποία διατηρούνται στα εθνικά μητρώα, όπως επίσης πληροφορίες σχετικά με τα ναυτικά φυλλάδια των μελών πληρώματος³³¹. Και από την άλλη πλευρά, πληροφορίες για τα ημερολόγια πλοίου θα καταγράφονται στην ευρωπαϊκή βάση δεδομένων σκαφών (“EHDB”)³³². Περαιτέρω, «κανόνες για τη συλλογή και την επεξεργασία των δεδομένων που τηρούνται στην ευρωπαϊκή βάση δεδομένων σκαφών, καθώς και την πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα, τους επιτρεπόμενους τύπους πρόσβασης και τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση και τη λειτουργία της βάσης δεδομένων»³³³, θεσπίστηκαν με τον κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2020/474³³⁴.

Στην 7^η σκέψη του προοιμίου του κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2020/473 επισημαίνεται η σκοπιμότητα του να ληφθούν υπόψη οι αρχές και συστάσεις της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ενώ ειδική αναφορά γίνεται στην αρχή «μόνον άπαξ». Όπως ρητά αναφέρεται, κατά την ανταλλαγή δεδομένων, θα πρέπει να εφαρμοστεί η αρχή «μόνον άπαξ» και η αρχή της διαλειτουργικότητας εκ προεπιλογής. Ομοίως, η ίδια πρόβλεψη εντοπίζεται και στην 7^η σκέψη του προοιμίου του κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2020/474.

Τέλος, ενδιαφέρον έχει να παρατηρήσουμε ότι ο κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2020/473 περιλαμβάνει λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, διότι οι περισσότερες πληροφορίες του κανονισμού αφορούν τα μέλη του πληρώματος και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ. Πιο συγκεκριμένα, ορίζεται ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και κάθε αρμόδια αρχή των κρατών μελών δύνανται

---

³²⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/LSU/?uri=celex:32020R0473> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³³⁰ Βλ. σκέψη 6^η του Προοιμίου του κατ’ εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) 2020/473

³³¹ Βλ. άρθρο 2 στοιχ. α’ και άρθρο 3 του κατ’ εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) 2020/473

³³² Βλ. άρθρο 2 στοιχ. β’ και άρθρο 4 του κατ’ εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) 2020/473

³³³ Βλ. άρθρο 1 του κατ’ εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) 2020/474

³³⁴ Κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2020/474 της Επιτροπής της 20ής Ιανουαρίου 2020 σχετικά με την ευρωπαϊκή βάση δεδομένων σκαφών, OJ L 100, 1.4.2020, σελ. 12–19, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32020R0474> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

να δρουν ως υπεύθυνοι επεξεργασίας ή από κοινού υπεύθυνοι επεξεργασίας, ανά περίπτωση, και οι αρμοδιότητές τους στα πλαίσια της επεξεργασίας υπό τους εν λόγω κανονισμούς προσδιορίζονται ρητά στο Παράρτημα ΙΙΙ αυτού³³⁵.

4.1.15 Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1463

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ, επιφορτίστηκαν με την υποχρέωση δημιουργίας του OOTS, του τεχνικού συστήματος «μόνον άπαξ» του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724³³⁶. Για τη δημιουργία του, έπρεπε να καθοριστούν ενιαίες προϋποθέσεις και κοινές τεχνικές και λειτουργικές προδιαγραφές και κανόνες για την ασφάλεια, εμπιστευτικότητα και ακεραιότητα της ανταλλαγής των δικαιολογητικών³³⁷. Η προθεσμία των πέντε ετών από την έναρξη ισχύος του για την υλοποίηση του τεχνικού συστήματος³³⁸, κατέστησε αναγκαία τη συνδρομή της Επιτροπής για τον καθορισμό των τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών³³⁹. Τον Αύγουστο του 2022, ψηφίστηκε ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/1463³⁴⁰ για τον καθορισμό των τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών του OOTS και την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724.

Σύμφωνα με τον κανονισμό αυτό, μέσω του OOTS θα συνδέονται οι εθνικές θύρες, ώστε τα έγγραφα που οι πολίτες καταθέτουν μια φορά να μπορούν να διαμοιράζονται κατόπιν ρητού αιτήματος και σε άλλες δημόσιες αρχές στην ΕΕ. Για τη δομή του OOTS θα χρησιμοποιηθούν δομικά στοιχεία όπως το eID και eDelivery³⁴¹. Μια τεχνική αποτύπωση του OOTS, παρατίθεται στο παρακάτω σχεδιάγραμμα:

---

³³⁵ Βλ. άρθρο 3 παρ. 3 & 4 κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) 2020/473

³³⁶ Βλ. σκέψη 51^η του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

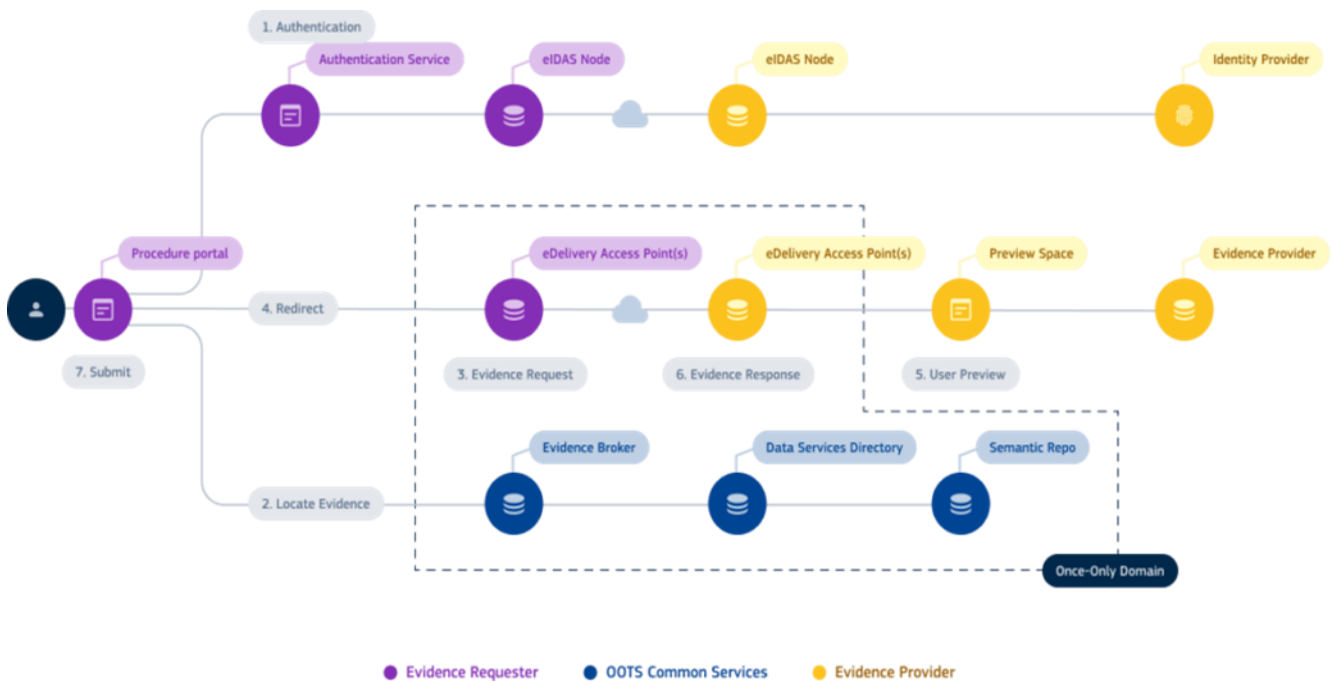
³³⁷ Βλ. σκέψη 51^η του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

³³⁸ Βλ. σκέψη 74^η του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724

³³⁹ Βλ. σκέψη 3^η του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 της Επιτροπής της 5ης Αυγούστου 2022 για τον καθορισμό των τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών του τεχνικού συστήματος διασυνοριακής αυτοματοποιημένης ανταλλαγής δικαιολογητικών και την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, OJ L 231 της 6.9.2022, σελ. 1 έως 21, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32022R1463> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁴⁰ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/1463 της Επιτροπής της 5ης Αυγούστου 2022 για τον καθορισμό των τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών του τεχνικού συστήματος διασυνοριακής αυτοματοποιημένης ανταλλαγής δικαιολογητικών και την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, C/2022/5628, OJ L 231, 6.9.2022, σελ. 1–21, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32022R1463> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁴¹ Βλ. τις σκέψεις 5, 7, 8 και 9 του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463 και άρθρα 2, 3, 15 και 17 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463 και

Εικόνα 4- 7: Architectural design of the Once-Only Technical System (2023), Διαθέσιμη στο <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/display/OOTS/Catalogue+of+reusable+services> [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023]

Συνεπώς, για να γίνει πραγματικότητα η απλοποίηση των διαδικασιών για τις σπουδές, την εργασία, τη διαβίωση, τη συνταξιοδότηση των ανθρώπων σε άλλα κράτη μέλη, το OOTS έρχεται να διευκολύνει τους πολίτες και να τους επιτρέψει σε μόλις επτά (7) απλά βήματα να ολοκληρώσουν τις απαραίτητες διοικητικές ενέργειες. Τα βήματα όπως αποτυπώνονται στην ανωτέρω Εικόνα 4-1, είναι τα εξής:

1. ο έλεγχος ταυτότητας μέσω του eIDAS,
2. ο εντοπισμός αποδεικτικών στοιχείων με τον προσδιορισμό του τύπου δεδομένων και παρόχου που μπορεί να τα διαθέσει,
3. το αίτημα στον πάροχο για να τα διαθέσει,
4. η ανακατεύθυνση του χρήστη στον πάροχο δεδομένων,
5. η προεπισκόπηση των στοιχείων από το χρήστη,
6. η παροχή των δεδομένων στο χρήστη, και τέλος
7. η υποβολή από το χρήστη³⁴².

Η λειτουργία του OOTS είχε ως καταληκτική ημερομηνία έναρξης τη 12η Δεκεμβρίου 2023³⁴³, συγχρόνως δηλαδή με την έναρξη ισχύος του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΕ)

³⁴² <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/display/OOTS/OOTSHUB+Home> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁴³ Βλ. άρθρ. 36 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

2018/1724. Πράγματι, στις 12 Δεκεμβρίου 2023, τα κράτη μέλη μέσω των εκπροσώπων τους, γιόρτασαν τη μετάβαση από ένα σύστημα υπό ανάπτυξη σε μια ζωντανή πανευρωπαϊκή υποδομή με τις κοινές υπηρεσίες της αρχής «μόνον άπαξ» έτοιμες να χρησιμοποιηθούν από τα κράτη μέλη, ενώ περισσότερα μητρώα και κυβερνητικές πύλες θα προστεθούν τους επόμενους μήνες ³⁴⁴.

4.1.16 Κριτική αξιολόγηση των επιμέρους ρυθμίσεων του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463 σε σχέση με την Αρχή «Μόνον Άπαξ»

Προκειμένου να επιλυθούν ορισμένες ασάφειες σχετικά με την ακριβή ερμηνεία του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 και τον τρόπο με τον οποίο το τεχνικό σύστημα θα πρέπει να εφαρμοστεί σε κεντρικό επίπεδο και σε επίπεδο κράτους μέλους, θα έπρεπε να εκδοθούν εκτελεστικές πράξεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τον καθορισμό των τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών του OOTS (Graux, 2021). Όπως αναμενόταν εκδόθηκε ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1463.

Εκ πρώτης όψεως, ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1463 φαίνεται να καλύπτει τα περισσότερα σημεία του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724, που είχαν τεθεί υπό συζήτηση από τον Graux (2021), ενώ το κατά πόσον είναι επαρκής, μέλλει πλέον να αποδειχθεί και στην πράξη κατά τη λειτουργία του OOTS.

4.1.16.1 Έλεγχος ταυτότητας μέσω του eIDAS

Ο Graux (2017) σχολιάζοντας τον προτεινόμενο κανονισμό για την ενιαία ψηφιακή θύρα είχε επισημάνει ότι είναι θεμιτό να χρησιμοποιηθούν δομικά στοιχεία, όπως το eID. Ενώ μετά τη δημοσίευση του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724, εξακολουθώντας να υπογραμμίζει πόσο σημαντική νομική προϋπόθεση είναι *«η ηλεκτρονική αναγνώριση των χρηστών – φυσικών και νομικών προσώπων–, η λήψη των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων ηλεκτρονικά και η ηλεκτρονική υποβολή τους»*, ο Graux (2021, σελ.96) παρατηρεί ότι ο κανονισμός δεν περιλαμβάνει απαίτηση χρήσης μέσω ηλεκτρονικής αναγνώρισης που υπόκεινται στους όρους του κανονισμού eIDAS, και παρά την ενθάρρυνση των κρατών μελών προς τούτο μέσω της σκέψης 70 του προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 δεν τίθεται τέτοια υποχρέωση.

---

³⁴⁴<https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/display/OOTS/EU+Member+States+celebrate+the+Go-Live+of+the+Once-Only+Technical+System> [Τελευταία πρόσβαση στις 07.01.2024]

Στο σημείο αυτό, αξίζει να επεξηγηθεί το δομικό στοιχείο eID, το οποίο αναφέρεται στο σύνολο υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που παρέχουν τη δυνατότητα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης των ευρωπαϊκών πολιτών σε διασυνοριακό επίπεδο με την αμοιβαία αναγνώριση των εθνικών συστημάτων ηλεκτρονικής ταυτοποίησης από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, που αναπτύχθηκε με βάση τον κανονισμό (ΕΕ) 910/2014^{345& 346}.

Όπως όρισε το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724, η ταυτοποίηση των χρηστών ηλεκτρονικά αποτελεί προαπαιτούμενο για τη χρήση του τεχνικού συστήματος. Ο Graux (2021) εξέφρασε ανησυχίες σχετικά με την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου, λόγω της ανομοιογένειας μεταξύ των κρατών μελών για το επίπεδο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 910/2014, λαμβάνοντας υπόψιν το πόσο δύσκολο είναι να επιτευχθεί αναμφισβήτητη ταυτοποίηση των χρηστών. Σχετικά με τα νομικά πρόσωπα, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724 δεν κατάφερε να αποσαφηνίσει τον τρόπο επαλήθευσης της νομιμότητας της εκπροσώπησης τους, και δεν υπάρχει πρόβλεψη ούτε σε νομικό αλλά ούτε και σε τεχνικό επίπεδο για το πως θα αντιμετωπιστεί αυτή η πρόκληση (Graux, 2021). Παρατηρείται αντίστοιχα ότι και στο νέο κανονισμό το θέμα της ταυτοποίησης των εκπροσώπων των εταιρειών παραμένει ανοικτό³⁴⁷.

Σύμφωνα με τον Εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2022/1463, με την είσοδο του πολίτη σε μια υπηρεσία, γίνεται ο έλεγχος της ταυτότητας του³⁴⁸. Για την επαλήθευση της ταυτότητας του θα χρησιμοποιείται ο κόμβος eIDAS³⁴⁹, δηλαδή «το σημείο σύνδεσης που αποτελεί μέρος της αρχιτεκτονικής της διαλειτουργικότητας της ηλεκτρονικής ταυτοποίησης και σχετίζεται με τη διασυνοριακή επαλήθευση της ταυτότητας προσώπων και το οποίο έχει την ικανότητα να αναγνωρίζει και να επεξεργάζεται ή να διαβιβάζει στοιχεία σε άλλους κόμβους, επιτρέποντας τις εθνικές υποδομές ηλεκτρονικής ταυτοποίησης ενός κράτους μέλους να διασυνδέεται με τις εθνικές υποδομές ηλεκτρονικής ταυτοποίησης άλλων κρατών μελών»³⁵⁰.

---

³⁴⁵<https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/display/DIGITAL/eID> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁴⁶Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 910/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, για τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής αναγνώρισης και εμπιστοσύνης για ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και για την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ, ΕΕ L 257 της 28.8.2014, σ. 73 έως 114 Διαθέσιμος στο https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.257.01.0073.01.ENG [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁴⁷ Βλ. όσα ορίζονται στην σκέψη 20^η του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463 σε συνδυασμό με το άρθρο 9 παρ. 1(γ) του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁴⁸ Βλ. άρθρ. 3 παρ.1 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁴⁹ Βλ. άρθρ. 3 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁵⁰ Βλ. κανονισμό (ΕΕ) 2015/1501

Όπως είναι εύλογο και προβλέπει το άρθρο 16 παρ.3 του Εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463, αν η διαδικασία αντιστοίχισης στοιχείων ταυτότητας και δικαιολογητικών αποτύχει ή παράγει δύο ή περισσότερα αποτελέσματα, η διαδικασία διακόπτεται και αποστέλλεται μήνυμα σφάλματος στον αιτούντα δικαιολογητικά και αυτοματοποιημένο μήνυμα στο χρήστη ότι τα δικαιολογητικά δεν μπορούν να παρασχεθούν.

Προκειμένου να τεθεί σε λειτουργία το OOTS, το επίπεδο εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών είναι σημαντικό και από εκεί θα κριθούν και τα ηλεκτρονικά μέσα ταυτοποίησης, που θα είναι κοινώς αποδεκτά και από τα δύο κράτη που ανταλλάσσουν πληροφορίες ώστε το επίπεδο διασφάλισης που απαιτείται για τους διασυνοριακούς χρήστες να μην υπερβαίνει το επίπεδο διασφάλισης που απαιτείται για τους μη διασυνοριακούς χρήστες³⁵¹. Για την ανάγκη εκσυγχρονισμού του κανονισμού (ΕΕ) 910/2014 και εναρμόνισης των διαφορετικών πρακτικών των κρατών, λαμβάνοντας υπόψιν τις ανάγκες του TOOP και τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724, μίλησαν οι Schmidt, Krimmer and Lampoltshammer (2021), προτείνοντας ως λύση σε τεχνικές προκλήσεις, την ευρύτερη χρήση προηγμένων τεχνολογιών κινητής τηλεφωνίας. Πράγματι, ο κανονισμός (ΕΕ) 910/2014 πρόκειται να αναθεωρηθεί και το νέο σχέδιο νόμου είναι υπό επεξεργασία³⁵².

4.1.16.2 Εντοπισμός αποδεικτικών στοιχείων με τον προσδιορισμό του τύπου δεδομένων και παρόχου που μπορεί να τα διαθέσει

Ήδη στη βιβλιογραφία είχε εκφραστεί ότι για την ανταλλαγή των δεδομένων πρέπει τα δεδομένα και τα μεταδεδομένα να είναι ομοιόμορφα ως προς τον τύπο και την ποιότητα τους που είναι δύσκολο να επιτευχθεί καθώς η κάθε χώρα έχει τους δικούς της τρόπους χειρισμού και λειτουργίας, ή ακόμη και η κάθε υπηρεσία σε εθνικό επίπεδο φαίνεται να εφαρμόζει τους δικούς της κανόνες (European Commission, 2014). Μιλώντας για διαφορές ανάμεσα στα κράτη, αναμενόμενο εμπόδιο συνιστά το γλωσσικό και σημασιολογικό χάσμα, αλλά και η μη καθολικότητα των ορισμών (European Commission, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2017; Kalvet, Toots & Krimmer, 2018; Kalvet et al., 2018). Ανάλογοι προβληματισμοί σχετικά με θέματα ανομοιομορφίας και ασυμφωνίας της μορφής των δικαιολογητικών είχαν εκφραστεί και από τον Graux (2021). Φαίνεται ότι ο κανονισμός (ΕΕ) 1463/2022 λαμβάνει υπόψη του αυτούς τους τεχνολογικούς

³⁵¹ Βλ. άρθρ. 5 παρ.5 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁵² Βλ. Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 910/2014 όσον αφορά τη θέσπιση πλαισίου για την ευρωπαϊκή ψηφιακή ταυτότητα, COM/2021/281 final, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0281> [Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]

παράγοντες³⁵³ που επηρεάζουν την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» και έχει στόχο να τους επιλύσει. Γι' αυτό το σκοπό εισάγει την έννοια του «μεσίτη δικαιολογητικών»³⁵⁴. Πρόκειται για μια υπηρεσία που επιτρέπει τον προσδιορισμό των δικαιολογητικών μέσω ενός επιγραμμικού μηχανισμού που θα χαρτογραφεί τους τύπους και τις απαιτήσεις των δικαιολογητικών και θα βοηθά στην αντιστοίχιση των αιτούμενων δικαιολογητικών με τον τύπο των δικαιολογητικών που εκδίδονται³⁵⁵.

Σχετικά με τους προβληματισμούς που είχαν διατυπωθεί, για τον τρόπο διαχείρισης των δομημένων και αδόμητων δικαιολογητικών, αυτοί απαντώνται με την πρόβλεψη του κανονισμού για τη δημιουργία ενός «σημασιολογικού αποθετηρίου»³⁵⁶. Πρόκειται για μια συλλογή σημασιολογικών προδιαγραφών με ορισμούς ονομάτων, τύπους δεδομένων και στοιχεία δεδομένων που βοηθά την αμοιβαία κατανόηση και τη διαγλωσσική ερμηνεία³⁵⁷ και παρέχει υποδείγματα γενικών μεταδεδομένων του τεχνικού συστήματος «μόνον άπαξ», το οποίο έχει σχεδιαστεί για να εμφανίζει μεταδεδομένα που προσδιορίζουν με μοναδικό τρόπο τα δικαιολογητικά και τον πάροχο δικαιολογητικών³⁵⁸. Τα δομημένα και αδόμητα στοιχεία για να μπορούν να ανταλλάσσονται θα πρέπει να συνοδεύονται από «στοιχεία μεταδεδομένων του γενικού υποδείγματος μεταδεδομένων του τεχνικού συστήματος»³⁵⁹. Ακόμα τα δομημένα στοιχεία πρέπει «είτε να συμμορφώνονται με το υπόδειγμα δεδομένων του τεχνικού συστήματος «μόνον άπαξ» για τον σχετικό τύπο δικαιολογητικών, [...] είτε να συνοδεύονται από αναγνώσιμη από τον άνθρωπο έκδοση». Με αυτόν τον τρόπο θα επιτρέπεται το αυτόματο φιλτράρισμα των δεδομένων ώστε να διαβιβάζονται μόνον οι αναγκαίες πληροφορίες προς συμμόρφωση και με την αρχή ελαχιστοποίησης και την αρχή της αναλογικότητας³⁶⁰. Για λόγους διευκόλυνσης της λειτουργίας του OOTS, η χρήση υποδειγμάτων για δομημένα ή αδόμητα δεδομένα θα πρέπει να ενθαρρύνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αλλά δεν είναι υποχρεωτική³⁶¹.

4.1.16.3 Προεπισκόπηση και παροχή των δικαιολογητικών

---

³⁵³ Βλ. σκέψη 11^η του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁵⁴ Βλ. άρθρ. 6 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁵⁵ Βλ. σκέψη 12^η του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁵⁶ Βλ. άρθρ. 9 παρ. 1(γ) του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁵⁷ Βλ. άρθρ. 1 παρ. 10 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁵⁸ Βλ. άρθρ. 7 παρ. 1 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁵⁹ Βλ. σκέψη 14^η του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁶⁰ Βλ. σκέψη 17^η του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁶¹ Βλ. σκέψη 15^η του Προοιμίου του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463 σε συνδυασμό με το άρθρο 13 παρ. 6 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

Ο Graux (2021) είχε, ακόμη, επιμείνει σχετικά με την προεπισκόπηση των δικαιολογητικών και το αν είναι ξεκάθαρο ότι προηγείται της διαβίβασης. Στον εν λόγω κανονισμό, αυτό ξεκαθαρίζεται τόσο στη σκέψη 23 όσο και στο άρθρο 15 παρ.1 (β) (ii). Προκειμένου να καταστεί εφικτή η μεταβίβαση των δικαιολογητικών θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν σημεία πρόσβασης eDelivery ενσωματωμένα στις πύλες διαδικασιών των αιτούντων, στις υπηρεσίες δεδομένων, των παρόχων δικαιολογητικών και στις ενδιάμεσες πλατφόρμες³⁶². Το δομικό στοιχείο eDelivery παρέχει τεχνικές προδιαγραφές, πρότυπα, λογισμικό με δυνατότητα εγκατάστασης και βοηθητικές υπηρεσίες που δημιουργούν ένα δίκτυο κόμβων για την ασφαλή ανταλλαγή ψηφιακών δεδομένων, με τυπικά πρωτόκολλα μεταφοράς και πολιτικές ασφαλείας. Με το eDelivery, δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί από διαφορετικούς τομείς μπορούν εύκολα να δημιουργήσουν ένα ασφαλές και διαλειτουργικό κανάλι για τη μεταφορά εγγράφων και δεδομένων μεταξύ τους, μέσω ενός δημόσιου ή ιδιωτικού δικτύου³⁶³. Με τη χρήση του AS4 πρωτοκόλλου ανταλλαγής μηνυμάτων συνδέονται οι συμμετέχοντες σε ένα AS4 Access Point, δηλαδή σημείο εισόδου που κάθε ένα αποτελεί έναν κόμβο που κρυπτογραφεί το μήνυμα και το στέλνει υπογεγραμμένο και συμπιεσμένο ώστε ο κόμβος που το λαμβάνει να το αποκρυπτογραφεί, να επιβεβαιώνει την ψηφιακή υπογραφή του αποστολέα, να το αποσυμπιέζει και να επαληθεύει ότι πρόκειται για το αρχικό μήνυμα, επιβεβαιώνοντας ότι το παρέλαβε³⁶⁴. Έτσι διασφαλίζεται η ακεραιότητα και η εμπιστευτικότητα των δεδομένων. Πρόκειται για μια λύση ευέλικτη που παραμετροποιείται και μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες των συμμετεχόντων για την υλοποίηση του OOTS και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσπαθεί να ενθαρρύνει και να υποστηρίξει εμπράκτως την αξιοποίηση του eDelivery στα πλαίσια της υιοθέτησης της αρχής «μόνον άπαξ» με τη διοργάνωση σεμιναρίων και προσφέροντας οδηγούς χρήσης του του eDelivery στα πλαίσια του OOTS³⁶⁵.

Ως ανοιχτό ερώτημα είχε τεθεί από τον Graux (2021, σελ.100) το *«εάν η αρχή έκδοσης αποδεικτικών στοιχείων μπορεί να επιμείνει στην απόδειξη του αρχικού αιτήματος από τον χρήστη ή εάν απαιτείται απλώς να εμπιστεύεται ότι η αιτούσα αρμόδια αρχή έχει εκπληρώσει*

---

³⁶² Βλ. άρθρ. 3 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁶³ <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/display/DIGITAL/eDelivery> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁶⁴ <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/download/attachments/467110114/eDelivery-Flyer.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁶⁵ Βλ. ενδεικτικά <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/display/OOTS/The+Once-Only+Technical+System%3A+A+hands-on+guide+to+eDelivery> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

όλες τις ισχύουσες απαιτήσεις». Με το σύστημα καταγραφής του άρθρου 17 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463, σε περίπτωση υπόνοιας συμβάντων και για τους σκοπούς ελέγχων και τυχαίων ελέγχων ασφάλειας, όλες οι καταγεγραμμένες πληροφορίες στο αρχείο του συστήματος καταγραφής για κάθε αίτημα δικαιολογητικών τίθενται αμοιβαία και κατόπιν αιτήματος στη διάθεση των σχετικών αιτούντων δικαιολογητικά, των παρόχων δικαιολογητικών και των ενδιάμεσων πλατφορμών, κατά περίπτωση³⁶⁶, αποσαφηνίζοντας το εν λόγω ζήτημα με τρόπο που ενισχύει τη διαφάνεια και εμπιστοσύνη κατά τη χρήση του OOTS.

Στο ίδιο πλαίσιο κριτικής της ροής δεδομένων, είχε υπογραμμιστεί και το πρόβλημα ότι ορισμένα στοιχεία ενδέχεται να μην είναι διαθέσιμα δωρεάν, αλλά να απαιτείται χρέωση που να καλύπτει το διοικητικό κόστος που επιβαρύνει την αρχή έκδοσής τους (Graux, 2021). Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724, αν και προέβλεπε στο άρθρο 13 παρ.2 περ. δ' την ηλεκτρονική πληρωμή της αρμόδιας αρχής που αιτείται τα δικαιολογητικά, εφόσον η εν λόγω χρέωση προβλέπεται ήδη εκτός του πλαισίου του κανονισμού, σιωπά σχετικά με την ανάγκη πληρωμής των παρόχων των αποδεικτικών στοιχείων ή τυχόν εφαρμογή πολιτικών χρέωσης εντός του πλαισίου του κανονισμού (Graux, 2021). Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι το στάδιο χρέωσης και πληρωμής δεν προβλέπεται ως επιπλέον βήμα ή προϋπόθεση για την ολοκλήρωση του αιτήματος και την παροχή των δικαιολογητικών και δεν περιγράφεται τεχνικά και λειτουργικά η διαδικασία αυτή στον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2022/1463, αφήνοντας ένα σημαντικό κενό που δημιουργεί ερωτηματικά και προβληματισμούς σχετικά με τη σκοπιμότητα αυτής της παράλειψης αλλά και το τι θα ισχύει τελικά.

4.1.17 Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2399

Ένας ακόμη τομέας που επηρεάστηκε από την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» ήταν ο τελωνισμός και η διακίνηση εμπορευμάτων με τη δημοσίευση του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2399³⁶⁷. Κατά τη διαδικασία του τελωνισμού απαιτούνται διοικητικοί έλεγχοι από τελωνειακές διοικητικές αρχές καθώς και άλλες, που πλέον δύνανται και είναι θεμιτό να διεξάγονται ηλεκτρονικά. Στόχος του συγκεκριμένου κανονισμού είναι η δημιουργία ενός

---

³⁶⁶ Βλ. άρθρ. 17 παρ.5 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

³⁶⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 2022 για τη θέσπιση περιβάλλοντος ενιαίας θυρίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα τελωνεία και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 952/2013, ΟJ L 317, 9.12.2022, σελ. 1–23, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32022R2399> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

εναρμονισμένου και ολοκληρωμένου περιβάλλοντος ενιαίας θυρίδας της ΕΕ για τα τελωνεία (“EU SWE-C”), ώστε να διευκολύνεται η ηλεκτρονική ανταλλαγή πληροφοριών σε συμφωνία με την αρχή «μόνον άπαξ»³⁶⁸. Προς αυτήν την κατεύθυνση δημιουργείται ένα ηλεκτρονικό σύστημα ενιαίας τελωνειακής θυρίδας της ΕΕ για την ανταλλαγή πιστοποιητικών («ενιαία θυρίδα EU CSW-CERTEX»), που θα διασυνδέει τα εθνικά περιβάλλοντα ενιαίας θυρίδας για τα τελωνεία με τα ενωσιακά μη τελωνειακά συστήματα που διαχειρίζονται συγκεκριμένες μη τελωνειακές διατυπώσεις³⁶⁹. Κατ’ αυτόν τον τρόπο, προσδοκάται η βελτίωση της ψηφιακής διοικητικής συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ τελωνειακών διοικητικών αρχών και άλλων αρχών, που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή μη τελωνειακών διατυπώσεων της ΕΕ (που απαιτούνται δηλαδή από τη νομοθεσία της ΕΕ, πέραν της τελωνειακής νομοθεσίας, για τη διεθνή κυκλοφορία των εμπορευμάτων)³⁷⁰ σε διάφορους τομείς, όπως η υγεία και η ασφάλεια, η προστασία του περιβάλλοντος, η αλιεία, η γεωργία και η εποπτεία της αγοράς³⁷¹. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από την παρακάτω εικόνα, η συμμόρφωση με το ευρωπαϊκό δίκαιο, η μείωση του κόστους και διοικητικού φόρτου, η μείωση των περιπτώσεων σφαλμάτων και περιστατικών απάτης και η καθιέρωση αποτελεσματικών διαδικασιών για τη διευκόλυνση των οικονομικών φορέων και του έργου των τελωνείων αποτελούν πλεονεκτήματα της δημιουργίας του EU SWE-C:

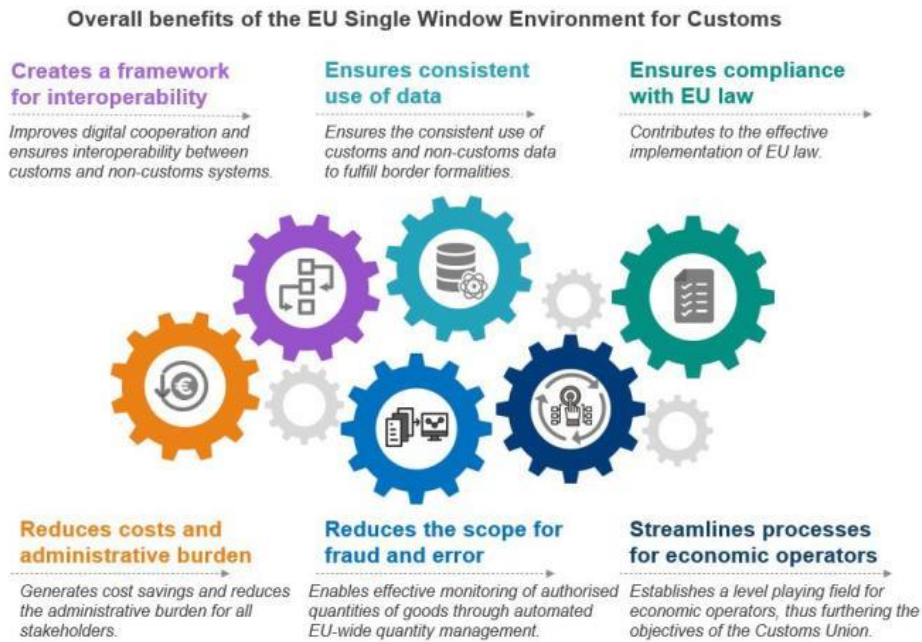
³⁶⁸ Βλ. σκέψη 9^η του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2399

³⁶⁹ Ο.π.

³⁷⁰ European Union, Document Summary: “European Union single window environment for customs”<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/LSU/?uri=CELEX:32022R2399> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁷¹ Βλ. σκέψη 2^η του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2399

Εικόνα 4- 8: “Overall benefits of the EU Single Window Environment for Customs”, Διαθέσιμη στο https://taxation-customs.ec.europa.eu/eu-single-window-environment-customs_en#components-of-the-eu-single-window-environment-for-customs [Τελευταία πρόσβαση: 29.10.2023]

Προς εκπλήρωση των τελωνειακών και μη τελωνειακών διατυπώσεων που αφορούν τις ίδιες διακινήσεις εμπορευμάτων, τα εθνικά περιβάλλοντα ενιαίας θυρίδας για τα τελωνεία θα πρέπει να παρέχουν στους οικονομικούς φορείς τη δυνατότητα υποβολής όλων των απαιτούμενων δεδομένων για την υπαγωγή των εμπορευμάτων σε τελωνειακό καθεστώς ή για την επανεξαγωγή τους, μέσω ενός ολοκληρωμένου συνόλου δεδομένων³⁷². Η εν λόγω υποβολή σε διαφορετικά χρονικά σημεία, και παράλληλα με την τελωνειακή διασάφηση ή τη διασάφηση επανεξαγωγής πριν από την προσκόμιση των εμπορευμάτων στις τελωνειακές αρχές, ευθυγραμμίζεται με την αρχή «μόνον άπαξ»³⁷³ και προβλέφθηκε στο άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2399.

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/2399 εφαρμόζεται ήδη από τις 12 Δεκεμβρίου 2022, με εξαίρεση ορισμένα άρθρα τα οποία θα τεθούν σε εφαρμογή από τις 13 Δεκεμβρίου 2031, συμπεριλαμβανομένης της προαναφερθείσας δυνατότητας υποβολής τελωνειακών και ενωσιακών μη τελωνειακών δεδομένων από τους οικονομικούς φορείς, κατά το άρθρο 14, που τέθηκε προς εκπλήρωση της αρχής «μόνον άπαξ»³⁷⁴.

³⁷² Βλ. σκέψη 27^η του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2399

³⁷³ Ο.π.

³⁷⁴ Βλ. άρθρ. 24 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2399

4.1.18 Πρόταση Κανονισμού για τη Διαλειτουργική Ευρώπη

Προκειμένου η υφιστάμενη άτυπη συνεργασία μεταξύ των κρατών και διοικητικών υπηρεσιών «να αντικατασταθεί από σαφές νομικό πλαίσιο που θα καθιστά δυνατή τη διαλειτουργικότητα σε διαφορετικά διοικητικά επίπεδα και τομείς και θα διασφαλίζει απρόσκοπτες διασυνοριακές ροές δεδομένων για πραγματικά ευρωπαϊκές ψηφιακές υπηρεσίες», δημοσιεύτηκε στις 18 Νοεμβρίου 2022 η Πρόταση Κανονισμού σχετικά με τη θέσπιση μέτρων για υψηλό επίπεδο διαλειτουργικότητας του δημόσιου τομέα σε ολόκληρη την Ένωση (εφεξής «Πρόταση για τη διαλειτουργική Ευρώπη») ³⁷⁵. Παρά την διαμόρφωση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Διαλειτουργικότητας (εφεξής «ΕΠΔ») ήδη από το 2004³⁷⁶, με την τελευταία έκδοση να δημοσιεύεται το 2017³⁷⁷, η ψήφιση ενός κανονισμού κρίνεται ως «το καταλληλότερο νομικό μέσο για τον καθορισμό ενός πλαισίου για τη διασυνοριακή διαλειτουργικότητα του δημόσιου τομέα στην ΕΕ», λόγω της άμεσης δυνατότητας εφαρμογής του «παρέχοντας μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου με τη θέσπιση εναρμονισμένου συνόλου βασικών κανόνων» για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς³⁷⁸.

Στο ίδιο πνεύμα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724 που προβλέπει την εγκατάσταση του τεχνικού συστήματος που βασίζεται στην αρχή «μόνον άπαξ», καθώς και το εξελισσόμενο νομικό πλαίσιο σχετικά με την ψηφιακή ταυτότητα³⁷⁹, με την εν λόγω πρόταση προωθείται μια συνεκτική και συνεργατική προσέγγιση για τη διαλειτουργικότητα³⁸⁰. Πιο συγκεκριμένα, η Πρόταση για τη διαλειτουργική Ευρώπη στοχεύει στο:

- «να διασφαλιστεί μια συνεκτική, ανθρωποκεντρική προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τη διαλειτουργικότητα, από τη χάραξη έως την υλοποίηση της πολιτικής·
- να καθιερωθεί μια δομή διακυβέρνησης της διαλειτουργικότητας, σχεδιασμένη έτσι ώστε να παρέχει στις δημόσιες διοικήσεις από όλα τα επίπεδα και τους τομείς, καθώς και στους ενδιαφερόμενους φορείς του ιδιωτικού τομέα, τη δυνατότητα να συνεργάζονται —με σαφή εντολή να συμφωνήσουν κοινές λύσεις διαλειτουργικότητας

³⁷⁵Βλ. σκέψη 1^η του Προοιμίου της Πρότασης Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση μέτρων για υψηλό επίπεδο διαλειτουργικότητας του δημόσιου τομέα σε ολόκληρη την Ένωση (πράξη για τη διαλειτουργική Ευρώπη), COM/2022/720 final, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0720> [Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]

³⁷⁶ Αιτιολογική έκθεση σελ.3 της Πρότασης για τη διαλειτουργική Ευρώπη

³⁷⁷ Βλ. «Ευρωπαϊκό πλαίσιο διαλειτουργικότητας – Στρατηγική εφαρμογής», COM(2017) 134, 23.3.2017, Παράρτημα II, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52017DC0134>

³⁷⁸ Αιτιολογική έκθεση σελ.9 της Πρότασης για τη διαλειτουργική Ευρώπη

³⁷⁹ Βλ. Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 910/2014 όσον αφορά τη θέσπιση πλαισίου για την ευρωπαϊκή ψηφιακή ταυτότητα, ο.π.

³⁸⁰ Βλ. Αιτιολογική έκθεση σελ.2 της Πρότασης για τη διαλειτουργική Ευρώπη

(π.χ. πλαίσια, ανοικτές προδιαγραφές, ανοικτά πρότυπα, εφαρμογές ή κατευθυντήριες γραμμές)·

- να δημιουργηθεί από κοινού ένα οικοσύστημα λύσεων διαλειτουργικότητας για τον δημόσιο τομέα της ΕΕ, έτσι ώστε οι δημόσιες διοικήσεις σε όλα τα επίπεδα στην ΕΕ και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να μπορούν να συμβάλλουν στις εν λόγω λύσεις και να τις χρησιμοποιούν περαιτέρω, να καινοτομούν από κοινού και να δημιουργούν δημόσια αξία.»³⁸¹

Όπως έχει προαναφερθεί στην παρούσα εργασία και επιβεβαιώνεται και στην Πρόταση για τη διαλειτουργική Ευρώπη, η αρχή «μόνον άπαξ» είναι αλληλένδετη με τη διαλειτουργικότητα καθώς αφενός «η διαλειτουργικότητα διασφαλίζει τη δυνατότητα απρόσκοπτης ανταλλαγής των δεδομένων»³⁸² και αφετέρου «το τεχνικό σύστημα που βασίζεται στην αρχή «μόνον άπαξ» είναι ο πρώτος διατομεακός χώρος δεδομένων μεταξύ δημόσιων υπηρεσιών που βασίζεται σε ένα πλήρες σύνολο ειδικών κανόνων διαλειτουργικότητας»³⁸³. Η σύνδεση τους φάνηκε άλλωστε και κατά τη διαδικασία διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη, όπου η αύξηση της διαφάνειας με την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» και η συγκέντρωση κεντρικά των πληροφοριών των χρηστών ορίστηκαν ως επιπλέον στόχοι εκείνων της εκτίμησης επιπτώσεων που συνοδεύει την Πρόταση για τη διαλειτουργική Ευρώπη³⁸⁴. Εύλογα, επομένως, αναμένεται ο νέος αυτός κανονισμός να διευκολύνει τη συνεργασία των κρατών μελών και κατά την προσπάθεια συμμόρφωσης με την αρχή «μόνον άπαξ».

4.2 Η Αρχή «Μόνον Άπαξ» στο πλαίσιο της Ελληνικής Δικαιοταξίας

Στην παρούσα ενότητα, θα επιχειρηθεί αρχικά η περιγραφή της φύσης και θεωρητικής θεμελίωσης της αρχής «μόνον άπαξ» στο ελληνικό δίκαιο και θα ακολουθήσει η καταγραφή κι ανάλυση των σχετικών νομοθετικών κειμένων προώθησής της σε εθνικό επίπεδο, με τον παράλληλο σχολιασμό τυχόν δικαστικών αποφάσεων.

---

³⁸¹ Βλ. Αιτιολογική έκθεση σελ.2 της Πρότασης για τη διαλειτουργική Ευρώπη

³⁸² Βλ. Αιτιολογική έκθεση σελ.1 της Πρότασης για τη διαλειτουργική Ευρώπη

³⁸³ Βλ. Αιτιολογική έκθεση σελ.2-3 της Πρότασης για τη διαλειτουργική Ευρώπη

³⁸⁴ Βλ. Αιτιολογική έκθεση σελ.10 της Πρότασης για τη διαλειτουργική Ευρώπη

4.2.1 Φύση και θεωρητική θεμελίωση της Αρχής «Μόνον Άπαξ» στο Ελληνικό Δίκαιο

Η αρχή μόνον άπαξ κατοχυρώνεται στο άρθρο 3 του ν.4727/2020³⁸⁵, όπου ο νομοθέτης προβαίνει στην απαρίθμηση των γενικών αρχών που πρέπει να διέπουν τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών ψηφιακής διακυβέρνησης, ανάμεσα στις οποίες βρίσκεται η αρχή της χρηστής διοίκησης *«και ιδίως της αποδοτικότητας και της αρχής «μόνον άπαξ»*, μέσω της διαλειτουργικότητας, της ακρίβειας και της πληρότητας των ψηφιακών υπηρεσιών, των διαδικασιών και των δεδομένων ³⁸⁶.

Από την παραπάνω διατύπωση του νόμου, συνάγεται ότι η αναφορά της αρχής «μόνον άπαξ» είτε είναι σωρευτική με την αρχή της χρηστής διοίκησης είτε διατυπώνεται ως ειδικότερη έκφανση αυτής μαζί με την αρχή της αποδοτικότητας. Η σύνδεση των αρχών της χρηστής διοίκησης, της αναλογικότητας και της αποτελεσματικότητας με την αρχή «μόνον άπαξ» είναι πρόδηλη. Αφενός, διότι η αρχή της χρηστής διοίκησης έχει ως σκοπό τη διευκόλυνση των πολιτών από τα διοικητικά όργανα κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους (Μαρουλής Αύγουστος, 2001). Αφετέρου, διότι οι πολιτικές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, μέσα από την εφαρμογή τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας στις δημόσιες υπηρεσίες έχουν ως άωτερο στόχο την διασφάλιση της αποτελεσματικής διοικητικής δράσης και την διευκόλυνση των πολιτών (Ακριβοπούλου Χ. και Ανθόπουλος Χ., 2015). Όπως χαρακτηριστικά έχει διατυπωθεί *«η εφαρμογή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην ελληνική δημόσια διοίκηση ενισχύει τη διαφάνεια και την φανερή δράση της, ενώ διευκολύνει την πρόσβαση του πολίτη στις αρμόδιες υπηρεσίες, με αποτέλεσμα την ταχύτερη και ουσιαστικότερη πραγμάτωση των δικαιωμάτων του»* (Ακριβοπούλου Χ. και Ανθόπουλος Χ., 2015, σελ. 27). Σε αυτό το πλαίσιο και η αρχή «μόνον άπαξ» συμβάλλοντας στην ελάφρυνση του διοικητικού φόρτου, αποσκοπεί στα ίδια αποτελέσματα.

Πιο συγκεκριμένα, η αρχή της αναλογικότητας, που προβλέπεται στο άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος, προτάσσει το λιγότερο επαχθές μέτρο για τον διοικούμενο, προς την εκπλήρωση ενός σκοπού. Το μέτρο αυτό θα πρέπει ακόμα να καθίσταται αναγκαίο, κατά την αρχή της αναγκαιότητας και πρόσφορο για το σκοπό αυτό κατά την αρχή της

---

³⁸⁵ Νόμος υπ' αριθμ. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 184/23-09-2020)

³⁸⁶ Σιναιωτή Μαρούδη (2021), «Ν.4727/2020 Κώδικας Ψηφιακής Διακυβέρνησης- Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών», ΝΟΒ 69, Τεύχος 3, σελ. 457

καταλληλόλητας, δύο αρχές που θεωρούνται επιμέρους εκφάνσεις της αρχής της αναλογικότητας (Μαρουλής Αύγουστος, 2001). Στο ίδιο πνεύμα με την αρχή της αναλογικότητας, η αρχή «μόνον άπαξ» προωθεί την καταβολή της λιγότερης δυνατής προσπάθειας από το διοικούμενο κατά την αλληλεπίδρασή του με τις δημόσιες αρχές. Αντιστοίχως, η αρχή «μόνον άπαξ» ερείδεται και στην αρχή της αποτελεσματικότητας που συνάγεται ομοίως από το άρθρο 25 παρ. 1 εδ. β' του Συντάγματος αλλά και από το άρθρο 10 παρ. 3 του Συντάγματος (Ακριβοπούλου Χ. και Ανθόπουλος Χ., 2015). Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 3, τίθεται 60ήμερη προθεσμία ως μέγιστος χρόνος αναμονής του διοικούμενου σε αίτημα παροχής πληροφοριών όπως εγγράφων, ιδίως πιστοποιητικών, δικαιολογητικών και βεβαιώσεων, πέραν του οποίου μάλιστα οφείλεται και ειδική χρηματική ικανοποίηση στον αιτούντα. Τόσο η υποχρέωση τήρησης συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου απόκρισης της διοίκησης σε σχετικά αιτήματα όσο και το δικαίωμα προς αποζημίωση του διοικούμενου σε περίπτωση υπέρβασης της προαναφερθείσας προθεσμίας προάγουν την αμεσότητα και την ταχύτητα κατά την άσκηση της διοικητικής δράσης που αποτελούν συγχρόνως βασικούς στόχους και προσδοκώμενα οφέλη της υλοποίησης της αρχής «μόνον άπαξ».

4.2.1.1 Η αυτοπιστοποίηση και η αυτεπάγγελτη αναζήτηση πιστοποιητικών στην ελληνική έννομη τάξη

Κατά τον Gorgerino (2021), ως πρώτη νομοθετική πρόβλεψη στο ιταλικό σύστημα που συνδέεται με την αρχή μόνον άπαξ είναι η υποχρέωση αυτοπιστοποίησης. Όπως επισημαίνει, ήδη από το 1968, επιτρεπόταν η υποκατάσταση των πιστοποιητικών και δημοσίων εγγράφων με μια υπεύθυνη δήλωση σχετικά με την περιγραφή της προσωπικής κατάστασης ενός πολίτη, έχοντας την ίδια ισχύ, αλλά ελαφρύνοντας τον από το βάρος προσκόμισης εγγράφων.

Η σύνδεση της αρχής «μόνον άπαξ» με την αυτοπιστοποίηση από τον Gorgerino (2021) φαίνεται εύστοχη και απαντάται αντίστοιχα στην ελληνική έννομη τάξη, στο ν. 1599/1986³⁸⁷, όπου στο άρθρο 8 καθιερώνει τη χρήση της υπεύθυνης δήλωσης ως απόδειξη, ενώπιον κάθε αρχής ή υπηρεσίας του δημόσιου τομέα, των γεγονότων ή στοιχείων που δεν αποδεικνύονται με το δελτίο ταυτότητας. Κατόπιν του καθορισμού του

---

³⁸⁷ Νόμος υπ' αριθμ. 1599/1986 «Σχέσεις κράτους-πολίτη, καθιέρωση νέου τύπου δελτίου ταυτότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α'75/11.6.1986)

τύπου και του περιεχομένου της εν λόγω υπεύθυνης δήλωσης³⁸⁸ κυκλοφόρησε ένα υπόδειγμα προδιατυπωμένης έντυπης φόρμας προς συμπλήρωση³⁸⁹. Για τον έλεγχο της ακρίβειας της δήλωσης αυτής καθίστατο δυνατή, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986, η διασταύρωση των αναγραφόμενων σε αυτήν στοιχείων με το αρχείο άλλων υπηρεσιών, ανοίγοντας έτσι το δρόμο στη διοίκηση να ανταλλάσσει δεδομένα προκειμένου να εξακριβώσει τα δηλωθέντα στοιχεία χωρίς τη συνδρομή του διοικούμενου. Από τη σκοπιά αυτή, το ΕΕΕΣ θα μπορούσε να ιδωθεί ως η εξέλιξη της υπεύθυνης δήλωσης και τούτο συνάγεται κι από το άρθρο 79 του ν. 4412/2016³⁹⁰, που ορίζει ότι το ΕΕΕΣ «ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη».

Ο Gorgerino (2021, σελ 109) συσχέτισε ακόμα την αρχή «μόνον άπαξ» με την υποχρέωση της διοίκησης για «αυτεπάγγελτη απόκτηση των απαραίτητων για την έρευνα εγγράφων που πιστοποιούν πράξεις, γεγονότα, ιδιότητες και υποκειμενικές καταστάσεις, όταν αυτά βρίσκονται στην κατοχή της διοικούσας διοίκησης. ή που κατέχονται, θεσμικά, από άλλες δημόσιες διοικήσεις».

Στο ελληνικό δίκαιο, εντοπίζεται ανάλογη υποχρέωση αυτεπάγγελτης αναζήτησης πιστοποιητικών από φορείς της διοίκησης, στο ν. 2690/1999³⁹¹, κατά την υποβολή μιας αίτησης από έναν ενδιαφερόμενο διοικούμενο, «όταν για τη διεκπεραίωση υπόθεσης απαιτούνται δικαιολογητικά, πιστοποιητικά ή στοιχεία, που η έκδοσή τους δεν προϋποθέτει τη σύμπραξη του αιτούντος και τα οποία δεν συνυποβάλλονται με την αίτησή του, η αρμόδια υπηρεσία, για την έκδοση της τελικής πράξης, τα αναζητεί από τις οικείες υπηρεσίες του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου»³⁹². Για το σκοπό αυτό, η εν λόγω αίτηση του ενδιαφερόμενου έπρεπε να εμπεριέχει και σχετική εξουσιοδότηση³⁹³.

³⁸⁸ Βλ. Απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α1/18368/25-9-2002 του ΥΠΕΣΔΔΑ με θέμα «Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986 (ΦΕΚ 75)», (ΦΕΚ Β' 1276/01.10.2002)

³⁸⁹ <https://www.ypeythini-dilosi.eu/> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

³⁹⁰ Νόμος υπ' αριθμ. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (ΦΕΚ 147/Α/08.08.2016)

³⁹¹ Νόμος υπ' αριθμ. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 45/9.3.1999)

³⁹² Βλ. άρθρ. 3 παρ. 6 στοιχ. (α) του νόμου υπ' αριθμ. 2690/1999, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 του νόμου υπ' αριθμ. 3242/2004 «Ρυθμίσεις για την οργάνωση και λειτουργία της Κυβέρνησης, τη διοικητική διαδικασία και τους Ο.Τ.Α.» (ΦΕΚ Α' 102/24.5.2004)

³⁹³ Βλ. άρθρ. 3 παρ. 6 στοιχ. (β) του ν. 2690/1999, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 του ν. 3242/2004

Για τον καθορισμό των κατηγοριών των δικαιολογητικών που εμπίπτουν στην εν λόγω υποχρέωση της διοίκησης³⁹⁴, κοινές υπουργικές αποφάσεις³⁹⁵ σε συνδυασμό με εγκυκλίους³⁹⁶ δημοσιεύτηκαν για να διευκολύνουν την πρακτική εφαρμογή της. Μάλιστα από το 2008, η αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών εφαρμόζεται και για τις επιχειρήσεις³⁹⁷.

Από το 2005 ως το 2006, για τα πιστοποιητικά αρμοδιότητας ΥΠΕΣΔΔΑ και για το αντίγραφο ποινικού μητρώου, προβλεπόταν η δυνατότητα αυτεπάγγελτης ανεύρεσής τους από τη διοίκηση. Για το σκοπό αυτό, ο διοικούμενος έπρεπε να δώσει την εξουσιοδότησή του, συμπληρώνοντας στο έντυπο της αίτησής του, τη σχετική ένδειξη: *«εφόσον επιθυμείτε την αυτεπάγγελτη αναζήτηση από την υπηρεσία των δικαιολογητικών με βάση τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν.3242/04 επιλέξτε το ανάλογο τετράγωνο»*³⁹⁸, ενώ εάν ο ενδιαφερόμενος δε συναινούσε μπορούσε ο ίδιος να προβεί στην προσκόμισή τους. Αυτό άλλαξε με το νόμο 3448/2006³⁹⁹, σύμφωνα με τον οποίο καθορίστηκαν με υπουργική απόφαση τα δικαιολογητικά για τα οποία δεν απαιτείται η εξουσιοδότηση από τον πολίτη⁴⁰⁰. Όπως διευκρινίστηκε με σχετική εγκύκλιο του ΥΠΕΣΔΔΑ⁴⁰¹, από το 2006 και μετά δεν θα απαιτούνταν πλέον η συναίνεση του ενδιαφερόμενου ούτε για τα πιστοποιητικά αρμοδιότητας ΥΠΕΣΔΔΑ⁴⁰² ούτε για το αντίγραφο ποινικού μητρώου. Η

³⁹⁴ Βλ. άρθρ. 3 παρ. 6 στοιχ. (γ) του ν. 2690/1999, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 του ν. 3242/2004

³⁹⁵ Βλ. Κοινή απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α/9981/2005 (ΦΕΚ 726/Β'/30.5.2004) του ΥΠΕΣΔΔΑ και του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, Κοινή απόφαση 2458/2005 (ΦΕΚ 267/Β'/1.3.2005) του ΥΠΕΣΔΔΑ και του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Κοινή απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α/6930/2005 (ΦΕΚ 488/Β'/13.4.2005) του ΥΠΕΣΔΔΑ και του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, Κοινή απόφαση ΔΙΑΔΠ/Ε/2097/31.1.2006 (ΦΕΚ 108/Β'/31.1.2006) του ΥΠΕΣΔΔΑ και του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Κοινή απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α/5482/2005 (ΦΕΚ 400/Β'/28.3.2005) του ΥΠΕΣΔΔΑ και του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, Κοινή απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α/17402/2006 (ΦΕΚ 1042/Β'/1.8.2006) του ΥΠΕΣΔΔΑ και του Υπουργείου Δικαιοσύνης

³⁹⁶ Βλ. Εγκύκλιους 42/2005 (και 48/2005) - Πιστοποιητικά αρμοδιότητας ΥΠΕΣΔΔΑ, και Εγκύκλιους 42/2005, 74/2005 - Αντίγραφο ποινικού μητρώου, και Εγκύκλιους 52/2006 (και 64/2006) - Πιστοποιητικά αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης όπως αναφέρονται στην Εγκύκλιο του ΙΚΑ υπ' αριθμ. 5/09.01.2007 (Αρ. Πρωτ. Ε99/2)

με θέμα «Υποχρεωτική η αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών (τριών υπουργικών αποφάσεων)»

³⁹⁷ Βλ. άρθρ. 30 παρ.9 του ν.3731/2008

³⁹⁸ Βλ. Εγκύκλιο του ΙΚΑ υπ' αριθμ. 5/09.01.2007 (Αρ. Πρωτ. Ε99/2) με θέμα «Υποχρεωτική η αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών (τριών υπουργικών αποφάσεων)»

³⁹⁹ Νόμος υπ' αριθμ. 3448/2006 «Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (ΦΕΚ Α' 57/15.3.2006)

⁴⁰⁰ Βλ. άρθρ. 16 παρ. 6 του ν.3448/2006 για την εισαγωγή της υποπερ. (δ) στο άρθρ. 3 παρ. 6 του ν. 2690/1999

⁴⁰¹ Απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α/28032/8.12.2006 του ΥΠΕΣΔΔΑ με θέμα: «Υποχρεωτική αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών»

⁴⁰² 1. Πιστοποιητικό γέννησης, 2. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, 3. Πιστοποιητικό εγγραφής ανδρών στα Μητρώα Αρρένων, 4. Αντίγραφο (ή απόσπασμα) ληξιαρχικής πράξης γέννησης, 5. Αντίγραφο (ή απόσπασμα) ληξιαρχικής πράξης γάμου, 6. Αντίγραφο (ή απόσπασμα) ληξιαρχικής πράξης θανάτου, 7.

διοίκηση όφειλε λοιπόν να τροποποιήσει όλα τα έντυπά της (π.χ. έντυπα αιτήσεων, ενημερωτικά σημειώματα προς τους πολίτες κ.λπ.), ώστε να μην αναφέρονται σε αυτά τα ανωτέρω πιστοποιητικά ως απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοση της διοικητικής πράξης και να ενημερώνει το διοικούμενο στην τελική διοικητική πράξη-απόφασή της για το ποια δικαιολογητικά παρασχέθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν στα πλαίσια της αυτεπάγγελτης αναζήτησης τους⁴⁰³. Επομένως, με την κατάθεση μιας αίτησης τεκμαίρεται ότι ο ενδιαφερόμενος παρέχει και σχετική εξουσιοδότηση για την εν λόγω αναζήτηση⁴⁰⁴. Με τον εκσυγχρονισμό του δημοσίου, πλέον, η διοίκηση οφείλει να αναζητά τα απαραίτητα για τη διεκπεραίωση της διαδικασίας έγγραφα, πιστοποιητικά και βεβαιώσεις ακόμη και από την ηλεκτρονική θυρίδα χρήστη⁴⁰⁵.

Σημειώνεται συμπερασματικά ότι με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 3 του ν.2690/1999 και της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν.1599/1986 *«ουσιαστικά καθιερώθηκε η "αυτοπιστοποίηση", η δυνατότητα, δηλαδή, του πολίτη να βεβαιώνει ο ίδιος την ακρίβεια ορισμένων στοιχείων για την οικογενειακή ή για την περιουσιακή του κατάσταση, κ.λπ., αντί να ζητά από τις αρμόδιες υπηρεσίες την έκδοση των σχετικών βεβαιώσεων ή πιστοποιητικών»* για την ταχύτερη, αποτελεσματικότερη και χωρίς κόστος εξυπηρέτηση των πολιτών και διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος⁴⁰⁶. Οπότε παρατηρείται ότι τόσο η αυτοπιστοποίηση όσο και η τάση της αυτεπάγγελτης ανεύρεσης δικαιολογητικών από τη διοίκηση και τη μεταξύ των υπηρεσιών ανταλλαγή τους προϋπάρχουν στην ελληνική έννομη τάξη περισσότερο από μια εικοσαετία⁴⁰⁷ πριν την καθιέρωσή της αρχής «μόνον άπαξ» ως γενική αρχή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Αντίγραφο ποινικού μητρώου γενικής ή δικαστικής χρήσης, 8. Πιστοποιητικό περί μη πτώχευσης, 9. Πιστοποιητικό ότι δεν τελεί υπό εκκαθάριση, 10. Πιστοποιητικό ότι δεν τελεί υπό πτωχευτικό συμβιβασμό ή άλλη ανάλογη κατάσταση, 11. Πιστοποιητικό ότι δεν τελεί υπό αναγκαστική διαχείριση, 12. Πιστοποιητικό ότι δεν τελεί υπό διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση, 13. Πιστοποιητικό περί μη έκδοσης απόφασης αναγκαστικής εκκαθάρισης ή αναγκαστικής διαχείρισης ή πτωχευτικού συμβιβασμού, 14. Πιστοποιητικό περί μη κατάθεσης αίτησης για αναγκαστική διαχείριση, 15. Πιστοποιητικό περί μη τροποποίησης καταστατικού εταιρείας ή σωματείου, 16. Πιστοποιητικό περί καταχώρισης ή μη εταιρείας ή σωματείου στο οικείο βιβλίο (Μητρώο) του Πρωτοδικείου, 17. Αντίγραφο καταστατικού εταιρείας ή σωματείου που έχει κατατεθεί στο οικείο Πρωτοδικείο, 18. Πιστοποιητικό περί μη θέσεως σε δικαστική συμπαράσταση

⁴⁰³ Απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α/28032/8.12.2006 του ΥΠΕΣΔΔΑ με θέμα: «Υποχρεωτική αυτεπάγγελη αναζήτηση δικαιολογητικών»

⁴⁰⁴ Βλ. άρθρ. 3 παρ. 6 στοιχ. (β) του ν. 2690/1999, όπως ισχύει

⁴⁰⁵ Βλ. παρ. 6α του άρθρου 3 του ν.2690/1999

⁴⁰⁶ Βλ. Εγκύκλιο με Αρ. πρωτ.: ΔΙΣΚΠΟ/ Φ.18/οικ. 6341/18.2.2013 το Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με θέμα: «Αποδοχή από τις δημόσιες υπηρεσίες αντιγράφων εγγράφων που συνοδεύονται με υπεύθυνη δήλωση, όπως τα πρωτότυπα και διαδικασία απόδειξης γεγονότων ή στοιχείων»

⁴⁰⁷ Κατάλογος Πιστοποιητικών/Δικαιολογητικών Αυτεπάγγελτης Αναζήτησης, Διαθέσιμος στο https://apd-depin.gov.gr/files/Docs/PDF/odigos2/aytapaggelti/aftepaggelti_list.pdf [Τελευταία Πρόσβαση στις 03.01.2024]

4.2.2 Νόμος 4412/2016

Το ΕΕΕΣ εισήλθε στην ελληνική πραγματικότητα με το άρθρο 79 του ν.4412/2016⁴⁰⁸ που ενσωμάτωσε την ευρωπαϊκή οδηγία 2014/24/ΕΕ και αναθεωρήθηκε με το ν. 4782/2021⁴⁰⁹. Προς συμμόρφωση με την αρχή «μόνον άπαξ», στο άρθρο 79 παρ. 6 του ν.4412/2016 «*οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, στο μέτρο που η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει τα πιστοποιητικά ή τις συναφείς πληροφορίες απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ένωσης, η οποία διατίθεται δωρεάν, όπως εθνικό μητρώο συμβάσεων, εικονικό φάκελο επιχείρησης, ηλεκτρονικό σύστημα αποθήκευσης εγγράφων ή σύστημα προεπιλογής*» ή τα διαθέτει ήδη.

Για τη διασυνοριακή εφαρμογή της διάταξης αυτής, πρέπει να διασφαλίζεται η δυνατότητα χρησιμοποίησης των εθνικών βάσεων δεδομένων από τις αναθέτουσες αρχές και υπό τις ίδιους όρους από τις αναθέτουσες αρχές άλλων κρατών μελών⁴¹⁰. Υπεύθυνοι προ τούτο καθίστανται η Γενική Διεύθυνση Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Γενικής Γραμματείας Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και οι αρμόδιοι φορείς τήρησης των βάσεων δεδομένων.⁴¹¹ Η προαναφερθείσα Γενική Διεύθυνση πρέπει «*να διαθέτει και να ενημερώνει στο e-Certis πλήρη κατάλογο των βάσεων δεδομένων, οι οποίες περιλαμβάνουν σχετικές πληροφορίες για τους οικονομικούς φορείς και μπορούν να χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές άλλων κρατών μελών*» και αφού της ζητηθεί να κοινοποιεί στα λοιπά κράτη μέλη και στην ΕΑΑΔΗΣΥ κάθε πληροφορία που αφορά στις εν λόγω βάσεις δεδομένων⁴¹².

Προκειμένου «*να μειωθούν τα προβλήματα που αφορούν την ακριβή σύνταξη των υπεύθυνων δηλώσεων και των δηλώσεων συναίνεσης και να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα γλώσσας*», για τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, ισχύει και εφαρμόζεται το τυποποιημένο έντυπο ΕΕΕΣ που έχει θεσπιστεί με τον Εκτελεστικό Κανονισμό 2016/7^{413&414}. Ενδιαφέρον έχει να παρατηρήσουμε ότι δίνεται η δυνατότητα συνοδευτικής

⁴⁰⁸ Νόμος υπ' αριθμ. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (ΦΕΚ 147/Α/08.08.2016)

⁴⁰⁹ Νόμος υπ' αριθμ. 4782/2021 «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους το μείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία» (ΦΕΚ Α 36/9.3.2021)

⁴¹⁰ Βλ. άρθρο 79 παρ. 6 εδ. β' του ν.4412/2016

⁴¹¹ Βλ. άρθρο 79 παρ. 6 εδ. β' του ν.4412/2016

⁴¹² στο άρθρο 79 παρ. 7 του ν.4412/2016

⁴¹³ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση ν.4412/2016 σελ. 21

⁴¹⁴ Βλ. άρθρο 79 παρ. 3 του ν.4412/2016

με το ΕΕΕΣ υπεύθυνης δήλωσης από τους οικονομικούς φορείς που υπογράφεται όπως και το ΕΕΕΣ προκειμένου να διευκρινίσουν δηλώσεις και πληροφορίες που εμπεριέχονται σε αυτό⁴¹⁵, μια ανάγκη που πιθανώς προκύπτει ακριβώς από το γεγονός ότι το ΕΕΕΣ ακολουθεί την προδιατυπωμένη μορφή του τυποποιημένου αυτού εντύπου.

Κατά άρθρο 2 παρ. 1 περ. 32 ν. 4412/2016, το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) συνίσταται σε ένα ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα που περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον προγραμματισμό και τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων, με τη χρήση και εφαρμογή Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)⁴¹⁶. Κατά το άρθρο 2 παρ. 1 περ. 34 ν. 4412/2016 το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) αποτελεί το πληροφοριακό σύστημα, μέρος του ΕΣΗΔΗΣ, με σκοπό τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσιοποίηση στοιχείων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις και στις συμβάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4013/2011 και το άρθρο 38 του ν. 4412/2016⁴¹⁷.

Στην Ελλάδα, την ηλεκτρονική υπηρεσία της ΕΕ για το ΕΕΕΣ διαδέχθηκε η εθνική ηλεκτρονική υπηρεσία Promitheus ESPDint του ΕΣΗΔΗΣ⁴¹⁸ που χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ στα πλαίσια του έργου «Συνδέοντας την Ευρώπη», και αφορά τη σύνταξη και διαχείριση του ΕΕΕΣ καθώς και του Τυποποιημένου Εντύπου Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ)⁴¹⁹. Την υπηρεσία αυτή διαχειρίζεται το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ενώ μέσω αυτής καθίσταται προσβάσιμη και η νέα εφαρμογή του ΚΗΜΔΗΣ⁴²⁰.

4.2.2.1 Η αντιμετώπιση του ΕΕΕΣ από τα Ελληνικά Δικαστήρια

Σε αυτήν την ενότητα κρίνεται σκόπιμο να εκτεθεί το σκεπτικό ορισμένων δικαστικών αποφάσεων που ασχολήθηκαν με τη φύση και τη χρήση του ΕΕΕΣ και άπτονται των υπό εξέταση θεμάτων της αρχής «μόνον άπαξ» στην παρούσα εργασία.

---

⁴¹⁵ Βλ. άρθρο 79 παρ. 9 του ν.4412/2016

⁴¹⁶ <https://www.gov.gr/sdg/public-contracts/participating-in-public-tenders/national-sources-of-help-with-procurement-procedures/national-electronic-public-procurement-system-online-platform-promitheus-gov-gr> [Τελευταία πρόσβαση 02.01.2024]

⁴¹⁷ Ο.π.

⁴¹⁸ <https://espd.procurement.gov.gr/> [Τελευταία πρόσβαση 02.01.2024]

⁴¹⁹ <https://www.promitheies.gr/blog/ilektroniki-ipiresia-promitheus-espdint> [Τελευταία πρόσβαση 02.01.2024]

⁴²⁰ <https://www.gov.gr/sdg/public-contracts/participating-in-public-tenders/national-sources-of-help-with-procurement-procedures/national-electronic-public-procurement-system-online-platform-promitheus-gov-gr> [Τελευταία πρόσβαση 02.01.2024]

4.2.1.2.1 Περίοδος αναφοράς του ΕΕΕΣ και λοιπών δικαιολογητικών -χρόνος υποβολής της προσφοράς ή υποβολής των δικαιολογητικών κατακυρώσεως και σύναψης της συμβάσεως

Ένας βασικός προβληματισμός που προκύπτει σχετικά με τη χρήση του ΕΕΕΣ είναι αν τα επικαιροποιημένα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν την αλήθεια των όσων δηλώνονται στο ΕΕΕΣ από τον φορέα στον οποίο ανατέθηκε το έργο, φέρουν ημερομηνία συμμετοχής στο διαγωνισμό ή ανάθεσης του έργου. Το νομικό ζήτημα που προκύπτει είναι κατά πόσο ο προσφέρων είχε τα προσόντα για την ανάθεση του έργου κατά τη στιγμή δήλωσης συμμετοχής του στο διαγωνισμό, τότε και πώς ελέγχεται αυτό και τελικά αν και κατά πόσο μπορεί να αποφύγει ο οικονομικός φορέας το διοικητικό φόρτο συγκέντρωσης όλων των δικαιολογητικών με τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ.

Με την Απόφαση 1020/2022 ΣΤΕ, και κατά τη γραμματική διατύπωση «του άρθρου 104 του διέποντος τον διαγωνισμό ν. 4412/2016, η έρευνα της συνδρομής των προϋποθέσεων ή των λόγων αποκλεισμού των οικονομικών φορέων λαμβάνει χώρα σε τρία χρονικά στάδια της διαγωνιστικής διαδικασίας, ήτοι α) κατά την υποβολή της προσφοράς, ως προς όλους τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς, β) κατά την υποβολή των δικαιολογητικών κατακυρώσεως και μόνο για τον προσωρινό ανάδοχο, και γ) κατά την σύναψη της συμβάσεως και μόνο για τον οριστικό ανάδοχο. Συνεπώς, τόσο το ΕΕΕΣ όσο και τα εν γένει έγγραφα πιστοποιητικά, με βάση τα οποία πραγματοποιείται ο εν λόγω έλεγχος, έχουν ως περίοδο αναφοράς τα ανωτέρω τρία χρονικά σημεία, προκειμένου οι αναθέτουσες Αρχές ν' αποκτούν επικαιροποιημένη πληροφόρηση για την κατάσταση, στην οποία βρίσκονται, αντιστοίχως, οι οικονομικοί φορείς, ο προσωρινός και ο οριστικός ανάδοχος σε σχέση με τους προβλεπομένους λόγους αποκλεισμού»⁴²¹. Με αυτήν την αιτιολογία κρίθηκε στην εν λόγω απόφαση ότι κατά το στάδιο της οριστικής κατακύρωσης είναι υποχρεωτική η προσκόμιση και πιστοποιητικών περί μη συνδρομής των επίμαχων λόγων αποκλεισμού αναγόμενα στον χρόνο υποβολής της προσφοράς και μάλιστα κανέναν απολύτως ρόλο δεν παίζει αν στη διακήρυξη ορίζεται ο χρόνος εκδόσεως των απαιτούμενων πιστοποιητικών⁴²². Η εν λόγω ελλιπής υποβολή από τον προσωρινό ανάδοχο των δικαιολογητικών κατακυρώσεως συνεπάγεται τον αποκλεισμό του, μόνον εφόσον έχει προηγηθεί η προσήκουσα προς τούτο κλήση από τον αναθέτοντα φορέα να καλύψει τυχόν

⁴²¹ Βλ. Απόφαση 1020/2022 ΣΤΕ σελ. 6-7

⁴²² Βλ. Απόφαση 1020/2022 ΣΤΕ σελ. 7

ελλείψεις των εν λόγω δικαιολογητικών εντός της σχετικώς τασσομένης προθεσμίας (κυμαινόμενη από πέντε μέχρι είκοσι ημέρες)⁴²³.

Με την τροποποίηση όμως του άρθρου 104 παρ. 1 Ν. 4412/2016 από το άρθρο 44 Ν. 4782/2021⁴²⁴, διατυπώθηκε μια διαφορετική ερμηνεία στο εν λόγω ζήτημα που κινείται στο πνεύμα της αρχής «μόνον άπαξ». Πιο συγκεκριμένα στην Απόφαση 427/2022 ΑΕΠΠ (ΕΑΔΗΣΥ), η ΕΑΔΗΣΥ επικαλούμενη τη γραμματική διατύπωση του άρθρου 104 παρ. 1 Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε, τονίζει ότι η συνδρομή των κριτηρίων επιλογής στο πρόσωπο των διαγωνιζομένων ελέγχεται σε τρία χρονικά σημεία, ήτοι στον χρόνο υποβολής της προσφοράς τους, στον χρόνο υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης και στον χρόνο εξέτασης της υπεύθυνης δήλωσης⁴²⁵. Κάνοντας μνεία και στην αιτιολογική έκθεση⁴²⁶ του άρθρου 44 Ν. 4782/2021, η Απόφαση υπογραμμίζει ότι η πρόθεση του νομοθέτη είναι κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς, η υπεύθυνη δήλωση των διαγωνιζομένων που αποτυπώνεται στο ΕΕΕΣ, να επαρκεί για την απόδειξη της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού και της συνδρομής κριτηρίων επιλογής στο πρόσωπο των διαγωνιζομένων κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς χωρίς να απαιτείται η συγκέντρωση των απαιτούμενων αποδεικτικών μέσων, σύμφωνα με το άρθρο 80 παρ. 12 Ν. 4412/2016⁴²⁷. Αντίστοιχη άποψη είχε εκφράσει η ΕΑΔΗΣΥ και στην υπ' αριθ. Α45/2020 Γνώμη της για το άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ, υποπερ. (αα) του ν. 4013/2011 επί του νομοσχεδίου), σύμφωνα με την οποία «με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις στις διατάξεις του άρθρου 104, καταρχάς ορίζεται ρητά ότι το δικαίωμα, οι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής κρίνονται κατά την υποβολή της αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος ή της προσφοράς, μόνο με την υποβολή του ΕΕΕΣ, ήτοι χωρίς να απαιτείται πλέον η υποβολή αποδεικτικών μέσων του άρθρου 80 που να καλύπτουν και το χρονικό διάστημα της υποβολής προσφοράς ή της αίτησης συμμετοχής, όπως προβλέπεται στην ισχύουσα μορφή του άρθρου. [...] Η προτεινόμενη ρύθμιση κινείται στην ορθή κατεύθυνση,

⁴²³ Βλ. Απόφαση 1020/2022 ΣΤΕ σελ. 1 & 7

⁴²⁴ Νόμος υπ' αριθμ. 4782/2021 «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία» (ΦΕΚ Α 36/9.3.2021)

⁴²⁵ Απόφαση 427/2022 ΑΕΠΠ (ΕΑΔΗΣΥ), σελ. 5

⁴²⁶ Σύμφωνα με την οποία «οι προϋποθέσεις και οι απαιτήσεις συμμετοχής κρίνονται κατά την υποβολή της αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος ή της προσφοράς, μόνο με την υποβολή του ΕΕΕΣ, ήτοι χωρίς να απαιτείται πλέον η υποβολή άλλων αποδεικτικών μέσων για το χρονικό εκείνο σημείο [...] Με τις προτεινόμενες διατάξεις μειώνεται το διοικητικό βάρος για τους οικονομικούς φορείς κατά τη φάση υποβολής των προσφορών και αποφεύγεται η επιβολή κυρώσεων σε συνεπείς οικονομικούς φορείς που εγκαίρως ενημερώνουν την αναθέτουσα αρχή για μεταβολές που έχουν επέλθει στο πρόσωπό τους.», που βρίσκεται στην Απόφαση 427/2022 ΑΕΠΠ (ΕΑΔΗΣΥ), σελ. 5

⁴²⁷ Απόφαση 427/2022 ΑΕΠΠ (ΕΑΔΗΣΥ), σελ. 5

καθώς απλοποιεί τη διαδικασία απόδειξης των όρων συμμετοχής κατά τον χρόνο υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης, μειώνει τα διοικητικά βάρη και τις γραφειοκρατικές εμπλοκές που οφείλονται κατά κύριο λόγο σε αδυναμίες της δημόσιας διοίκησης, όπως λ.χ. της αδυναμίας έκδοσης από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές στο στάδιο της υποβολής δικαιολογητικών κατακύρωσης, πιστοποιητικών φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας, τα οποία να καλύπτουν τον χρόνο υποβολής της προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής». Επομένως, η Απόφαση καταλήγει στο ότι «τα επιμέρους αποδεικτικά μέσα πρέπει να καλύπτουν μόνο τον χρόνο υποβολής του φακέλου δικαιολογητικών κατακύρωσης, χωρίς να απαιτείται πλέον να ανατρέχουν και στον χρόνο υποβολής της προσφοράς»⁴²⁸. Αντίθετη ερμηνεία, θα οδηγούσε στην υποχρέωση συγκέντρωσης και προσκόμισης διπλής σειράς των αποδεικτικών μέσων τόσο κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς τους όσο και κατά τον χρόνο υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης, αντιβαίνοντας στην προσπάθεια του νομοθέτη προς ελάφρυνση των οικονομικών φορέων από επιπλέον διοικητικό φόρτο⁴²⁹.

Αξίζει στο σημείο αυτό να αναφέρουμε τη μειοψηφούσα άποψη της Απόφασης 427/2022 ΑΕΠΠ (ΕΑΔΗΣΥ), κατά την οποία με την προαναφερθείσα τροποποίηση του άρθρου 104 δεν επήλθε μεταβολή ως προς την υποχρέωση του προσωρινού αναδόχου να προσκομίζει με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης τα προβλεπόμενα από τη διακήρυξη αποδεικτικά μέσα περί μη συνδρομής των λόγων αποκλεισμού και πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής τα οποία θα καλύπτουν και την ημερομηνία υποβολής των προσφορών⁴³⁰. Και τούτο διότι αφενός το ΕΕΕΣ πρέπει να αντιμετωπίζεται ως προαποδεικτικό και όχι αποδεικτικό μέσο και αφετέρου, διότι πώς αλλιώς θα διαπιστωθεί η αλήθεια των δηλούμενων στο ΕΕΕΣ αν δεν προσκομιστούν «με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης τα αποδεικτικά μέσα περί μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού και πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής τα οποία θα καλύπτουν και την ημερομηνία υποβολής των προσφορών (βλ. ΑΠΠ 297/2022)»⁴³¹.

Το Διοικητικό Εφετείο Πειραιά συμφωνώντας με την ανωτέρω μειοψηφούσα άποψη, έκρινε στην υπ' αριθμ. Α132/2023 Απόφαση του ότι ο προσωρινός ανάδοχος όφειλε να έχει υποβάλει φορολογική ενημερότητα που να καλύπτει την ημερομηνία υποβολής προσφορών με την αιτιολογία ότι «δεν αρκεί η δήλωση στο ΕΕΕΣ περί μη συνδρομής του σχετικού λόγου αποκλεισμού ... ούτε με την τροποποίηση του άρθρου 104 του ν. 4782/2021

---

⁴²⁸ Ο.π.

⁴²⁹ Απόφαση 427/2022 ΑΕΠΠ (ΕΑΔΗΣΥ), σελ. 5-6

⁴³⁰ Απόφαση 427/2022 ΑΕΠΠ (ΕΑΔΗΣΥ), σελ. 6

⁴³¹ Ο.π.

επήλθε οποιαδήποτε μεταβολή ως προς την υποχρέωση το προσωρινού αναδόχου να προσκομίζει με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης τα αποδεικτικά μέσα περί πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής, τα οποία θα καλύπτουν και την ημερομηνία υποβολής των προσφορών ..., αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή έρχεται σε αντίθεση με τη διάταξη του άρθρου 79 του ν. 4412/2016 στο οποίο ρητώς ορίζεται ότι το ΕΕΕΣ συνιστά προαποδεικτικό και όχι αποδεικτικό μέσο ... και συνεπάγεται το ανεφάρμοστο της διάταξης του άρθρου 103 παρ. 3 του ν. 4412/2016 ... σύμφωνα με το οποίο κατά το στάδιο των δικαιολογητικών κατακύρωσης πρέπει να διαπιστωθεί η αλήθεια των δηλούμενων στο ΕΕΕΣ»⁴³².

Ομοίως και το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών στην υπ' αριθμ. 436/2023 Απόφασή του, κάνοντας επίκληση της Απόφασης 1020/2022 ΣΤΕ, αποφάνθηκε ότι οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς όφειλαν κατά την υποβολή των προσφορών τους να προσκομίσουν και πιστοποιητικά περί της συνδρομής του κριτηρίου χρηματοοικονομικής επάρκειας, αναγόμενα στον χρόνο υποβολής της προσφοράς τους⁴³³.

Αντιστοίχως, κρίθηκε από το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών στην υπ' αριθμ. 145/2023 Απόφαση του, ότι ο χρόνος υποβολής του ΕΕΕΣ αποτελεί τον κρίσιμο χρόνο ελέγχου της συνδρομής ή μη των προβλεπόμενων από τη Διακήρυξης λόγων αποκλεισμού στο πρόσωπο του διαγωνιζομένου και ως εκ τούτου γένεσης του λόγου αποκλεισμού λόγω υποβολής ψευδούς δήλωσης δια του ΕΕΕΣ⁴³⁴. Καθώς «κατά τον χρόνο υποβολής του ΕΕΕΣ εκδηλώνεται η συμπεριφορά του διαγωνιζόμενου, η οποία συνιστά τον ως άνω αυτοτελή λόγο αποκλεισμού λόγω ψευδούς δήλωσης, η οποία δεν δύναται να αναιρεθεί μεταγενεστέρως, με την παροχή συμπληρωματικών στοιχείων ή διευκρινίσεων σχετικά με τους λόγους που τον οδήγησαν στη συμπεριφορά αυτή»⁴³⁵. Έστω λοιπόν ότι τα υποβληθέντα δικαιολογητικά κατά το στάδιο της κατακύρωσης είναι ικανά να άρουν την συνδρομή του κατά περίπτωση λόγου αποκλεισμού που ίσχυε κατά το χρόνο υποβολής προσφοράς, δεν δύνανται όμως να άρουν «τη συνδρομή του λόγου αποκλεισμού ο οποίος συνίσταται στην ανακριβή δήλωση και απόκρυψη (δια του ΕΕΕΣ) των σχετικών με τον προαναφερθέντα λόγο στοιχείων, αναγκαίων για τη διαμόρφωση της κρίσης της αναθέτουσας αρχής στον κρίσιμο χρόνο υποβολής του ΕΕΕΣ»⁴³⁶.

---

⁴³² Απόφαση Α132/2023 ΔΕΦ ΠΕΙΡ (ΑΚΥΡ) σελ. 8

⁴³³ Απόφαση 436/2023 ΔΕΦ ΑΘ (ΑΚΥΡ) σελ. 10

⁴³⁴ Απόφαση 145/2023 ΔΕΦ ΑΘ (ΑΚΥΡ) σελ. 6

⁴³⁵ Ο.π.

⁴³⁶ Ο.π.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, παρατηρούμε ότι η χρήση του ΕΕΕΣ στην πράξη έχει επιφέρει μεγάλη σύγχυση στους οικονομικούς φορείς, λόγω της ασαφούς, δυσνόητης διατύπωσης του νόμου και της ανάγκης ερμηνείας του. Η ύπαρξη δύο αντικρουόμενων ερμηνειών του άρθρου 104 παρ. 1 Ν. 4412/2016, με επικρατέστερη μάλλον εκείνη που απαιτεί την κατάθεση των δικαιολογητικών με χρόνο αναφοράς το χρόνο υποβολής της προσφοράς, αποδεικνύει ότι όσο και να προκρίνεται η μείωση του διοικητικού φόρτου για τους οικονομικούς φορείς κατά τη συμμετοχή τους στους δημόσιους διαγωνισμούς, δεν μπορεί αυτή να υπερτερεί του ελέγχου συνδρομής τυχόν λόγων αποκλεισμού στο πρόσωπο του διαγωνιζομένου κατά το χρόνο υποβολής της προσφοράς, με αποτέλεσμα το ΕΕΕΣ να καταλήγει να είναι ένα επιπλέον δικαιολογητικό στο φάκελο των συμμετεχόντων χωρίς να καταφέρνει να εκπληρώσει το σκοπό ύπαρξής του.

4.2.1.2.2 Αναζήτηση δικαιολογητικών από τις αναθέτουσες αρχές

Εξαιρετικό ενδιαφέρον για την παρούσα εργασία παρουσιάζει η υπ' αριθμ. 31/2020 Απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Ιωαννίνων⁴³⁷, όπου τίθεται το ζήτημα της αυτεπάγγελτης αναζήτησης δικαιολογητικών από τη διοίκηση. Το Διοικητικό Εφετείο Ιωαννίνων αποφάνθηκε επί της αίτησης αναστολής μιας ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρείας κατά της ΑΕΠΠ, η οποία με απόφασή της είχε αποκλείσει την εταιρεία αυτή από τον επίδικο διαγωνισμό επειδή στο στάδιο της υποβολής προσφοράς «δεν προσκόμισε το αξιούμενο από την προκήρυξη, πιστοποιητικό ισχύουσας εκπροσώπησης του ΓΕΜΗ, από το οποίο να προκύπτει ο νόμιμος εκπρόσωπός της», αλλά μόνο «ένα γενικό πιστοποιητικό ΓΕΜΗ, το οποίο επιπλέον εκδόθηκε σε προθεσμία πέραν των 30 ημερών από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των δικαιολογητικών»⁴³⁸. Η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρεία είχε αντιτάξει ότι «τα στοιχεία των εταιριών που δημοσιεύονται στο ΓΕΜΗ παρέχονται δωρεάν και επομένως ανά πάσα στιγμή» και άρα η αναθέτουσα αρχή θα μπορούσε «να έχει πρόσβαση σ' αυτά, με αποτέλεσμα η τυχόν παράλειψή της να προσκομίσει το αιτούμενο από την επίδικη πρόσκληση αποδεικτικό εκπροσώπησής της του ΓΕΜΗ, να μην συνιστά λόγο αποκλεισμού της»⁴³⁹, σύμφωνα με την ερμηνεία του άρθρου 79 παρ. 5 και 6 του ν. 4412/2016. Όμως, η ΑΕΠΠ απέρριψε τους εν λόγω ισχυρισμούς με την αιτιολογία ότι η εταιρεία «δεν παρείχε τη συγκατάθεση της προς την αναθέτουσα αρχή για την άντληση δικαιολογητικών από βάσεις δεδομένων, ούτε επιφυλάχτηκε ως προς τον

⁴³⁷ Απόφαση 31/2020 ΔΕΦ ΙΩΑΝΝ

⁴³⁸ Απόφαση 31/2020 ΔΕΦ ΙΩΑΝΝ σελ. 5

⁴³⁹ Ο.π.

όρο της προκήρυξης περί κατάθεσης του εν λόγω εγγράφου με συγκεκριμένο περιεχόμενο και απώτατη ημερομηνία έκδοσης, ούτε επικαλείται ότι η αναθέτουσα αρχή το είχε ήδη στην κατοχή της από άλλη διαδικασία, και ότι σε κάθε περίπτωση στην Ελλάδα δεν υφίστανται εθνικές βάσεις δεδομένων, οι οποίες να παρέχουν απευθείας, καθολική και δωρεάν πρόσβαση στις αναθέτουσες αρχές οποιουδήποτε κράτους μέλους, για την άντληση των σχετικών δικαιολογητικών των οικονομικών φορέων»⁴⁴⁰. Η προβληματική αυτή αιτιολογία αντιβαίνει στα προβλεπόμενα στο άρθρο 79 παρ. 6 του ν. 4412/2016 και η υπ' αριθμ. 31/2020 Απόφαση τόνισε ότι «οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά, στο μέτρο που η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να τα λάβει, μέσω δωρεάν πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων, τέτοια δε βάση αποτελεί, κατά τις διατάξεις του ν. 4635/2019, ο δικτυακός τόπος του ΓΕΜΗ, στον οποίο η πρόσβαση είναι δωρεάν (άρθρο 111 του αυτού νόμου). Στο ΓΕΜΗ εγγράφονται υποχρεωτικά οι κεφαλαιουχικές εταιρίες, όπως είναι η αιτούσα, στη μερίδα των οποίων καταχωρίζονται και δημοσιεύονται τα ατομικά στοιχεία των προσώπων, που τις δεσμεύουν έναντι τρίτων και τις εκπροσωπούν (άρθρο 97 του ίδιου νόμου)». Επομένως κι εφόσον η αναθέτουσα αρχή «είχε τη δυνατότητα δωρεάν πρόσβασης στο ΓΕΜΗ, προκειμένου να αναζητήσει αυτεπάγγελτα στοιχεία που αφορούν την εκπροσώπηση της αιτούσας, η δε υποχρέωση προσκόμισης του αποδεικτικού ισχύουσας εκπροσώπησης του ΓΕΜΗ, από τους οικονομικούς φορείς σε περίπτωση που είναι νομικά πρόσωπα, τέθηκε, με την επίδικη πρόσκληση, εκ περισσού», δικαίως η κρίση της ΑΕΠΠ κρίθηκε εσφαλμένη και η υπό κρίση αίτηση αναστολής έγινε δεκτή.

Αντιθέτως, το ΣΤΕ διαφοροποιήθηκε σχετικά με το επίμαχο ζήτημα στην υπ' αριθμ. 1339/2022 Απόφασή του⁴⁴¹. Σε διαγωνισμό που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή ΕΥΑΘ η ΟΤΕ ΑΕ ανακηρύχθηκε οριστικός ανάδοχος και έτερη διαγωνιζόμενη εταιρεία ασκώντας προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ, αιτήθηκε τον αποκλεισμό της ΟΤΕ ΑΕ από τον υπό κρίση διαγωνισμό λόγω του ότι «δεν είχε προσκομίσει πιστοποιητικά φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας, αναγόμενα στον χρόνο υποβολής της προσφοράς»⁴⁴². Σύμφωνα με την απόφαση επί της προδικαστικής προσφυγής η εν λόγω έλλειψη δεν οδηγεί σε αποκλεισμό αν είχε περιληφθεί στο ΕΕΕΣ δήλωση της ΟΤΕ ΑΕ «να αναζητήσει η ΕΥΑΘ το αναγκαίο πιστοποιητικό φορολογικής της ενημερότητας σε εθνική βάση δεδομένων ή να παρασχεθεί πρόσβαση στην ΕΥΑΘ σε σχετικό μητρώο, από το οποίο θα ήταν δυνατή η

⁴⁴⁰ Απόφαση 31/2020 ΔΕΦ ΙΩΑΝΝ σελ. 6

⁴⁴¹ Απόφαση 1339/2022 ΣΤΕ

⁴⁴² Απόφαση 1339/2022 ΣΤΕ σελ. 2

εξαγωγή πιστοποιητικού ή σχετικών πληροφοριών»⁴⁴³. Κρίθηκε όμως ότι ως προς την ασφαλιστική ενημερότητα της ΟΤΕ ΑΕ «δεν περιελήφθη δήλωση στο ΕΕΕΣ ούτε παρασχέθηκε πρόσβαση στην ΕΥΑΘ σε σχετικό μητρώο», ενώ, ως προς την φορολογική ενημερότητα της ΟΤΕ ΑΕ, «η ΕΥΑΘ δεν εξήγαγε ούτε το ίδιο το πιστοποιητικό από την εθνική βάση δεδομένων που είχε δηλώσει η ΟΤΕ ΑΕ δια του ΕΕΕΣ» αλλά ούτε και επιβεβαιώθηκε ότι την είχε ήδη στη διάθεσή της στο πλαίσιο άλλης συμβάσεως μεταξύ ΕΥΑΘ και ΟΤΕ⁴⁴⁴. Τελικά, η απόφαση της ΑΕΠΠ έκανε δεκτό «ότι ο προσωρινός ανάδοχος απαλλάσσεται από την υποχρέωση υποβολής δικαιολογητικών, εφ' όσον αυτά βρίσκονται ήδη στην διάθεση του αναθέτοντος και είναι σε ισχύ», και κατόπιν αναπομπής σχετικού ερωτήματος στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΥΑΘ «απήλλαξε την ΟΤΕ ΑΕ από την υποχρέωση να προσκομίσει πιστοποιητικά φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας για την ίδια, με την αιτιολογία ότι η ΕΥΑΘ είχε ήδη στην διάθεσή της τα εν λόγω έγγραφα δυνάμει άλλης συμβάσεως», όπως επιβεβαιώθηκε⁴⁴⁵.

Όταν η υπόθεση έφτασε όμως στο ΣτΕ, εκείνο έκρινε ότι για την τεκμηρίωση όσων δηλώθηκαν στο ΕΕΕΣ σε κάθε χρονικό στάδιο του άρθρου 104 παρ. 1 ν. 4412/2016 «ο προσωρινός ανάδοχος έχει το βάρος να προσκομίσει επί ποινή απορρίψεως της προσφοράς του τ' απαιτούμενα από την διακήρυξη δικαιολογητικά, ώστε αυτά να τεθούν υπό τον έλεγχο του αναθέτοντος Φορέα και σε γνώση όσων διαγωνιζομένων δεν έχουν οριστικά αποκλεισθεί»⁴⁴⁶. Η δυνατότητα απαλλαγής από την υποχρέωση αυτή, στην περίπτωση που κάποιο (ή κάποια) από τα δικαιολογητικά βρίσκονται ήδη στην διάθεση της αναθέτουσας αρχής πρέπει να αντιμετωπίζεται ως εξαίρεση και να μην παραβιάζει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας⁴⁴⁷. Οπότε και η αναθέτουσα αρχή όφειλε είτε «να δηλώσει εξ αρχής ότι τα έχει στην διάθεσή του και να τα προσκομίσει στον φάκελο των δικαιολογητικών, απαλλάσσοντας τον προσωρινό ανάδοχο από τη σχετική υποχρέωση, είτε ο προσωρινός ανάδοχος, ενεργώντας ιδίω κινδύνω, να τα επικαλεσθεί ως πρόσφορα για την απόδειξη συγκεκριμένης απαιτήσεως της διακηρύξεως και να τα προσδιορίσει ως ευρισκόμενα στην διάθεση του αναθέτοντος Φορέα, ώστε ν' αναζητηθούν από αυτόν και να συμπεριληφθούν στον φάκελο»⁴⁴⁸. Επομένως, ο προσωρινός ανάδοχος δεν απαλλάσσεται από το βάρος να προσδιορίσει «τα πρόσφορα για την πλήρωση

---

⁴⁴³ Ο.π.

⁴⁴⁴ Απόφαση 1339/2022 ΣΤΕ σελ. 3

⁴⁴⁵ Ο.π.

⁴⁴⁶ Απόφαση 1339/2022 ΣΤΕ σελ. 6

⁴⁴⁷ Ο.π.

⁴⁴⁸ Ο.π.

των απαιτήσεων της διακηρύξεως, αποδεικτικά στοιχεία» ούτως ώστε να προκύπτει με σαφήνεια «πόσα και ποια δικαιολογητικά έχουν συμπεριληφθεί στον φάκελο δικαιολογητικών» του, και ως εκ τούτου να καθίσταται «δυνατός ο έλεγχος της κρίσεως των αρμοδίων οργάνων του αναθέτοντος Φορέα επί της πληρότητάς του»⁴⁴⁹.

Συμπεραίνουμε, λοιπόν, ότι το ΣτΕ καλεί τις αναθέτουσες αρχές να αντιμετωπίζουν την υποχρέωσή τους να αναζητούν αυτεπαγγέλτως τα δικαιολογητικά και να μην απευθύνονται στον οικονομικό φορέα για την προσκόμισή τους αν αυτά βρίσκονται ήδη στη διάθεσή τους από άλλη αιτία, ως εξαίρεση στον κανόνα, μην αναγνωρίζοντας τη σημασία και σκοπιμότητα του άρθρου 79 παρ. 6 του ν. 4412/2016 για την προώθηση και τήρηση της αρχής «μόνον άπαξ». Η συμμόρφωση με την αρχή «μόνον άπαξ» φαίνεται να υποχωρεί εν προκειμένω μπροστά στην ανάγκη διασφάλισης των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας, θέτοντας εν αμφιβόλω το κατά πόσον η αρχή «μόνον άπαξ» δύναται εν τοις πράγμασι να εφαρμοστεί όταν συγκρούεται με άλλες αρχές, δικαιώματα και υποχρεώσεις των εμπλεκόμενων φορέων ή νομικές απαιτήσεις του τομέα των δημοσίων συμβάσεων.

4.2.3 Νόμος 4483/2017

Με το νόμο 4483/2017⁴⁵⁰ δημιουργήθηκε ένα πληροφοριακό σύστημα εθνικής εμβέλειας με την ονομασία «Μητρώο Πολιτών»⁴⁵¹ του Υπουργείου Εσωτερικών που διασυνδέει επιγραμμικά τις υπηρεσίες ληξιαρχείου και δημοτολογίου όλης της χώρας και λειτουργεί από τις 22 Ιανουαρίου 2018⁴⁵². Ενημερωμένα και πλήρη στοιχεία των πολιτών που αφορούν σε γεγονότα δημοτολογίου και ληξιαρχείου⁴⁵³ τηρούνται σε μια κεντρική βάση δεδομένων⁴⁵⁴, τα οποία καθίστανται διαθέσιμα στους φορείς που είναι διαπιστευμένοι στο σύστημα, δηλαδή σε φορείς του δημόσιου τομέα, των οποίων τα πληροφοριακά συστήματα διασυνδέονται ηλεκτρονικά και έχουν πρόσβαση σε αυτό μέσω κατάλληλης

---

⁴⁴⁹ Ο.π.

⁴⁵⁰ Νόμος υπ' αριθμ. 4483/2017 «Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) Ρυθμίσεις σχετικές με την οργάνωση, τη λειτουργία, τα οικονομικά και το προσωπικό των Ο.Τ.Α. Ευρωπαϊκοί Όμιλοι Εδαφικής Συνεργασίας Μητρώο Πολιτών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 107/31.07.2017)

⁴⁵¹ Βλ. άρθρο 115 παρ.1 του ν. 4483/2017

⁴⁵² <https://www.ypes.gr/politikes-kai-draseis/pliforiaka-sistimata-gia-liksiarxeia-kai-dimotologia/ergo-mitroo-politon/diapisteymenoi-foreis-diadikasia-diapisteysis-forea>

⁴⁵³ Όπως καθορίζονται στην Απόφαση υπ. αριθμ. 132054 ΕΞ 2019/21.11.2019 (ΦΕΚ 4397 Β'/ 2019) με θέμα «Διάθεση διαδικτυακών υπηρεσιών από τα δεδομένα του Πληροφοριακού Συστήματος Μητρώο Πολιτών» του Υπουργείου Εσωτερικών στην Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης

⁴⁵⁴ Βλ. άρθρο 115 παρ.2 του ν. 4483/2017

διαδικτυακής διεπαφής⁴⁵⁵. Η πρόσβαση τους περιορίζεται όμως στην ανάγνωση ή άντληση στοιχείων που είναι απαραίτητα για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, κατά την κείμενη νομοθεσία⁴⁵⁶. Από το νόμο προκύπτει ότι ο σκοπός πρόσβασης των διαπιστευμένων φορέων, τα στοιχεία του Μητρώου Πολιτών στα οποία παρέχεται πρόσβαση, ο τρόπος αξιοποίησης και χρήσης αυτών, οι ειδικότεροι όροι της διασύνδεσης των πληροφοριακών συστημάτων και οι ειδικότερες παρεχόμενες μέσω αυτού υπηρεσίες καθορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού και πρωτόκολλα συνεργασίας που καταρτίζονται και υπογράφονται μεταξύ του Υπουργείου Εσωτερικών και του νόμιμου εκπροσώπου εκάστου διαπιστευμένου φορέα⁴⁵⁷, παρέχοντας έτσι ευελιξία και αφήνοντας ανοιχτό το περιθώριο διεύρυνσης της χρήσης του μητρώου. Για το μητρώο των διαπιστευμένων φορέων αρμόδια είναι η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης⁴⁵⁸ ενώ οι διαδικασίες έγκρισης και διάθεσης διαδικτυακών υπηρεσιών μεταξύ των Πληροφοριακών Συστημάτων του Δημοσίου, του ευρύτερου Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα ορίζονται με την υπ' αριθ. 118944 ΕΞ 2019/23.10.2019 (ΦΕΚ 3990B) Απόφαση Υπουργού Επικρατείας «Λειτουργία Κέντρου Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης»⁴⁵⁹.

4.2.4 Νόμος 4659/2020

Με τη ψήφιση του νόμου ν.4659/2020⁴⁶⁰ για το Επίδομα γέννησης και λοιπές διατάξεις και την κοινή υπουργική απόφαση με αριθμό ΓΔΟΔΥ/ΔΔΥ/490/2020 για τις «Ρυθμίσεις για την ψηφιοποίηση της διαδικασίας της δήλωσης γέννησης»⁴⁶¹ καθορίστηκε η νέα απλοποιημένη διαδικασία για τη δήλωση των γεννήσεων. Τα βήματα για την ψηφιακή δήλωση ορίστηκαν στο άρθρο 13 του ν.4659/2020.

Συγκεκριμένα, ορίζεται η υποχρέωση του εξουσιοδοτημένου υπαλλήλου του μαιευτηρίου να δηλώσει ψηφιακά τα στοιχεία της γέννησης στο Μητρώο Πολιτών του Υπουργείου

⁴⁵⁵ Βλ. άρθρο 118 παρ.1 του ν. 4483/2017

⁴⁵⁶ Βλ. άρθρο 118 παρ.1 του ν. 4483/2017

⁴⁵⁷ Βλ. άρθρο 118 παρ.3 και παρ. 4 του ν. 4483/2017

⁴⁵⁸ Βλ. άρθρ. 47 και 48 του Νόμου υπ' αριθμ. 4623/2019 «Ρυθμίσεις του Υπουργείου Εσωτερικών, διατάξεις για την ψηφιακή διακυβέρνηση, συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις και άλλα επείγοντα ζητήματα» (ΦΕΚ Α' 134/09.08.2019)

⁴⁵⁹ <https://www.ypes.gr/politikes-kai-druseis/pliroporiaka-sistimata-gia-liksiarxeia-kai-dimotologia/ergo-mitroo-politon/diapisteymenoi-foreis-diadikasia-diapisteysis-forea>

⁴⁶⁰ Νόμος υπ' αριθμ. 4659/2020 «Επίδομα γέννησης και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Τεύχος Α' 21/03.02.2020)

⁴⁶¹ Απόφαση υπ' αριθμ. ΓΔΟΔΥ/ΔΔΥ/490/2020 των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας, Εσωτερικών, Επικράτειας με θέμα «Ρυθμίσεις για την ψηφιοποίηση της διαδικασίας της δήλωσης γέννησης»

Εσωτερικών, μετά την προσκόμισή των δικαιολογητικών από το γονέα. Έπειτα μέσω της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων και μητρώων, εκκινείται μια σειρά από ενέργειες της Διοίκησης χωρίς περαιτέρω ανάμειξη του γονέα, όπως η έκδοση ληξιαρχικής πράξης γέννησης, η απόδοση ΑΜΚΑ κ.α. προκειμένου να ενημερωθούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς, να εγγραφεί το νεογνό στο δημοτολόγιο, τον ασφαλιστικό φορέα και να προχωρήσει η χορήγηση επιδόματος λοχείας/τέκνου⁴⁶². Κατ' αυτόν τον τρόπο «η διαδικασία ολοκληρώνεται στο μαιευτήριο, χωρίς να απαιτούνται ενέργειες από την πλευρά των γονέων, οι οποίοι στο τέλος ενημερώνονται αυτόματα αναφορικά με την εξέλιξή της, την απόδοση ΑΜΚΑ, την εγγραφή στον ασφαλιστικό φορέα καθώς και την έκβαση της αίτησης για το επίδομα γέννησης»⁴⁶³. Για την ολοκλήρωση της εν λόγω δράσης προβλέπεται και η ενσωμάτωση των διαδικασιών «για την απόδοση του επιδόματος λοχείας, την απόδοση ΑΦΜ στο νεογνό καθώς και τη δυνατότητα καταχώρισης κυρίου ονόματος, θρησκευάματος και εκούσιας ή δικαστικής αναγνώρισης» μέσω της ΕΨΠ⁴⁶⁴. Παρατηρείται επομένως, ότι για την υλοποίηση του εν λόγω έργου στα πλαίσια της αρχής «μόνον άπαξ» απαιτήθηκε αφενός ο τεχνικός σχεδιασμός και εφαρμογή αλλά και ο παράλληλος εκσυγχρονισμός του νομικού πλαισίου με τον σαφή καθορισμό των βημάτων ψηφιοποίησης της διαδικασίας.

4.2.5 Νόμος 4704/2020

Ο ν. 4704/2020 για την Επιτάχυνση και απλούστευση της ενίσχυσης οπτικοακουστικών έργων και ενίσχυση της Ψηφιακής Διακυβέρνησης⁴⁶⁵ και το άρθρο 16, συστάθηκε η Υπηρεσία Συντονισμού Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης. Μέρος αυτής είναι το Γραφείο Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης που έχει ως αρμοδιότητα μεταξύ άλλων, κατά το άρθρο 16 παρ. 5(θ) τη συνεργασία με άλλες αρχές «σε θέματα που άπτονται των διαδικτυακών υπηρεσιών, καθώς και σε θέματα της αρχής «Μόνον άπαξ» και του κόμβου eIDAS του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014».

Στον ίδιο νόμο βρίσκουμε και ένα παράδειγμα άπαξ καταχώρισης στοιχείων και διαμοιρασμού τους ανάμεσα σε άλλα ιδρύματα που είναι στο πνεύμα της αρχής. Στο άρθρο

---

⁴⁶² <https://www.secdigital.gov.gr/project/aploysteysi-kai-psifiopoiisi-tis-dilosis-gennisis/> & <https://www.secdigital.gov.gr/project/aploysteysi-kai-psifiopoiisi-tis-dilo/> [Τελευταία πρόσβαση στις 02.01.2024]

⁴⁶³ Βλ. σελ. 143 της ΒΨΜ

⁴⁶⁴ Ο.π.

⁴⁶⁵ Νόμος υπ' αριθμ.. 4704/2020 «Επιτάχυνση και απλούστευση της ενίσχυσης οπτικοακουστικών έργων, ενίσχυση της Ψηφιακής Διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 133/14.7.2020)

17 ορίζεται η καταχώρηση και επικαιροποίηση των στοιχείων επικοινωνίας του πολίτη στο Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας, ώστε να μπορούν να γίνονται διαθέσιμα μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης σε παρόχους υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας, πιστωτικά ιδρύματα κ.α. για λόγους επαλήθευσης ταυτότητας και άλλες νόμιμες ενέργειες, με σεβασμό στα προσωπικά τους δεδομένα.

4.2.6 Νόμος 4727/2020

Προς εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας ως προς την ψηφιακή διακυβέρνηση με την οδηγία (ΕΕ) 2102/2016 για τη βελτίωση της εσωτερικής αγοράς και *«σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας των ιστότοπων και εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα»* και την οδηγία (ΕΕ) 1024/2019 για τα ανοικτά δεδομένα και την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα, ψηφίστηκε ο ν. 4727/2020. Με το νόμο αυτόν, ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί υποχρέωση της Ελληνικού Δημοσίου και για την υλοποίησή του, η χρήση ΤΠΕ κατά την αλληλεπίδρασή του με τους πολίτες και τις εταιρείες είναι επιβεβλημένη.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του νόμου αυτού, η ψηφιακή διακυβέρνηση θα πρέπει να διέπεται από τις εξής γενικές αρχές:

- της νομιμότητας και ιδίως την τήρηση των διατάξεων για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα
- της διαφάνειας
- της ισότητας και ιδίως της προσβασιμότητας
- χρηστής διοίκησης και ιδίως της αποδοτικότητας και της αρχής «μόνον άπαξ» μέσω της διαλειτουργικότητας, της ακρίβειας και της πληρότητας των ψηφιακών υπηρεσιών, των διαδικασιών και των δεδομένων και
- της ακεραιότητας, ασφάλειας και εμπιστευτικότητας.

Στο νόμο αυτό εισάγεται λοιπόν η ρητή υποχρέωση τήρησης της αρχής «μόνον άπαξ» στην ψηφιακή διακυβέρνηση εν γένει αλλά και ειδικότερες ρυθμίσεις που συμβάλλουν στην υιοθέτησή της, όπως:

- Η χορήγηση του Προσωπικού Αριθμού του κάθε πολίτη ως αριθμός υποχρεωτικής επαλήθευσης της ταυτότητας των φυσικών προσώπων στις συναλλαγές με τους δημόσιους φορείς (άρθρο 11). Ο Προσωπικός Αριθμός αποδίδεται υποχρεωτικά σε όσους κατέχουν ΑΦΜ ή ΑΜΚΑ από τη ΓΓΠΣΔΔ, ως αριθμός υποχρεωτικής

επαλήθευσης των προσώπων από τη ΓΓΠΣΔΔ πριν την εκτέλεση συναλλαγών τους με τους δημόσιους φορείς, ενώ η ΓΓΠΣΔΔ ως υπεύθυνη επεξεργασίας υποχρεούται να τηρεί κι αντίστοιχο Μητρώο Προσωπικού Αριθμού⁴⁶⁶.

- Η ψηφιακή έκδοση και διακίνηση δημοσίων εγγράφων μέσω των εσωτερικών Συστημάτων Ηλεκτρονικής Διακίνησης Εγγράφων (Σ.Η.Δ.Ε.) και της αλληλεπίδρασης αυτών με ένα Κεντρικό Σ.Η.Δ.Ε. για την ενδοεπικοινωνία όλων των δημόσιων φορέων (άρθρα 13, 17 και 18). Οι ρυθμίσεις για την έκδοση, το κύρος, την αποδεικτική δύναμη και τη διακίνηση των ηλεκτρονικών εγγράφων μέσω ΤΠΕ εμπλουτίστηκαν με νέες, άρθρα 12-16, ως προς την αναπαραγωγή αυτών με τη δημιουργία αντιγράφων, είτε με πλήρως αυτοματοποιημένα, μέσω ειδικού πληροφοριακού συστήματος είτε μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής γραφείου, είτε μέσω ψηφιοποίησης εντύπου εγγράφου⁴⁶⁷.
- Η δημιουργία της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης gov.gr (ΕΨΠ) για την πρόσβαση σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες (άρθρα 17-35). Σύγχρονες ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες θα παρέχονται πλέον μέσω της ΕΨΠ, με την εισαγωγή νέων διατάξεων αναφερόμενες στην αυθεντικοποίηση, ταυτοποίηση για την έκδοση διαπιστευτηρίων, στην έκδοση εγγράφων μέσω της ΕΨΠ και τήρησής τους σε θυρίδες των φορέων και στις ηλεκτρονικές πληρωμές⁴⁶⁸.
- Η διαλειτουργικότητα και η αυτεπάγγελτη αναζήτηση στοιχείων από τους φορείς του δημοσίου τομέα (άρθρο 84). Ως πιο σημαντική και εστιασμένη προς αυτή την κατεύθυνση προώθησης της αρχής είναι αυτή στο άρθρο 84 παρ. 2 του ν. 4727/2020, σύμφωνα με το οποίο:
«Στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης αναζήτησης δικαιολογητικών, πιστοποιητικών ή εγγράφων των φυσικών ή νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων για την άσκηση των αρμοδιοτήτων των φορέων του δημοσίου τομέα, οι φορείς υποχρεούνται έως την 1η.7.2022 να διαθέτουν μέσω διαδικτυακής υπηρεσίας στο Κέντρο Διαλειτουργικότητας (ΚΕΔ) το σύνολο των δεδομένων που περιλαμβάνονται στα ανωτέρω δικαιολογητικά, πιστοποιητικά και έγγραφα».
- Η ρύθμιση λειτουργίας Μητρώου Διαλειτουργικότητας και Μητρώου Διαδικασιών (άρθρα 89-91). Η εισαγωγή του Μητρώου Διαλειτουργικότητας όπου

⁴⁶⁶ Σινανιώτη Μαρούδη (2021), ο.π. σελ. 458

⁴⁶⁷ Σινανιώτη Μαρούδη (2021), ο.π. σελ. 458-459

⁴⁶⁸ Σινανιώτη Μαρούδη (2021), ο.π. σελ. 459

καταγράφονται και αποτυπώνονται οι διαδικτυακές υπηρεσίες φορέων του δημοσίου τομέα, «*επιτυγχάνεται η αποτελεσματικότερη και αρτιότερη οργάνωσης της Δημόσιας Διοίκησης*»⁴⁶⁹. Προς τούτο, συστήνονται το Εθνικό Μητρώο Διαδικασιών και το Μητρώο Δικτυακών Τόπων. Το μεν πρώτο έχει ως στόχο «*την καταγραφή, αποτύπωση και μοντελοποίηση των ψηφιακών ή φυσικών διοικητικών διαδικασιών του δημοσίου τομέα, καθώς και την καταγραφή και αποτύπωση των απαιτούμενων στοιχείων και πληροφοριών αυτών*» το δε δεύτερο αναρτάται στην ΕΨΠ με στόχο την πρόσβαση σε αυτό από τους φορείς του δημοσίου τομέα και τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα⁴⁷⁰.

Αναφορικά με το άρθρο 84, φαίνεται ότι γίνεται μια προσπάθεια συγκέντρωσης όλων των δικαιολογητικών σε μια βάση δεδομένων, ένα βασικό κεντρικό μητρώο που θα λειτουργεί στο ΚΕΔ ώστε να διευκολυνθεί η εύρεση και επαναχρησιμοποίηση τους. Όμως, παρατηρείται ότι το άρθρο 84 έχει τεθεί με τρόπο που δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια σε ποια δικαιολογητικά, πιστοποιητικά και έγγραφα αναφέρεται, ενώ το πεδίο εφαρμογής προσδιορίζεται από τη φράση «*στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης αναζήτησης*». Ανατρέχοντας στο άρθρο 28 παρ. 4, η αυτεπάγγελτη αναζήτηση των δικαιολογητικών, «*εφόσον τα έγγραφα αυτά τηρούνται ήδη σε ηλεκτρονικό αρχείο ή με οποιονδήποτε τρόπο σε φορέα του δημόσιου τομέα*», διενεργείται στα πλαίσια της αίτησης του φυσικού προσώπου μέσω της ΕΨΠ, που τεκμαίρεται ότι αποτελεί συγχρόνως εξουσιοδότηση του για την αυτεπάγγελτη αναζήτηση τους. Επί του παρόντος, 41 διαδικτυακές υπηρεσίες του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης βρίσκονται σε παραγωγική λειτουργία, συγκεντρωμένες στο σύνδεσμο <https://www.gsis.gr/dimosia-dioikisi/ked/webservices>. Κάνοντας κλικ στον τίτλο καθεμίας από αυτές στον προαναφερθέντα ιστότοπο οδηγούμαστε σε ξεχωριστή ιστοσελίδα που περιέχει αναλυτική περιγραφή της λειτουργίας της και παραθέτει στο τέλος όλες τις Εγκρίσεις -Αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα της ΓΓΠΣΔΔ και όλες τις σχετικές Υπουργικές Αποφάσεις που ρυθμίζουν τη διάθεση των υπηρεσιών μέσω ΚΕΔ επικαλούμενες ότι αυτές εκδόθηκαν έχοντας υπόψη το άρθρο 84 του ν.4727/2020, και άρα την ανταλλαγή και διαθεσιμότητα πληροφοριών και δικαιολογητικών στα πλαίσια της διενέργειας της αυτεπάγγελτης αναζήτησης τους από τη διοίκηση. Συμπερασματικά, αξίζει να σταθούμε στο γεγονός ότι ο νομοθέτης με το ν. 4727/2020 καταφέρνει να συγκεντρώσει και να ενοποιήσει σε ένα αυτοτελές κείμενο το σύνολο των

⁴⁶⁹ Σινανιώτη Μαρούδη (2021),ο.π. σελ.461

⁴⁷⁰ Σινανιώτη Μαρούδη (2021),ο.π. σελ.462

διατάξεων σχετικά με την ψηφιακή διακυβέρνηση καταδεικνύοντας τη σημασία θέσης των απαραίτητων θεσμικών και νομοθετικών θεμελίων για την οικοδόμηση ενός ψηφιακού κράτους⁴⁷¹.

4.2.6.1 Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025

Σε συμμόρφωση με το άρθρο 5 του ν. 4727/2020, τον Ιούνιο του 2021, δημοσιεύτηκε η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού («ΒΨΜ») του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ορίζοντας *«τις βασικές αρχές, το πλαίσιο και τις κατευθύνσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας, καθώς και τις ειδικότερες αρχές που διέπουν κάθε οριζόντια ή τομεακή πρωτοβουλία προς τον σκοπό αυτό και ενσωματώνει την καταγραφή όλων των σχετικών διαδικασιών και δράσεων που υλοποιούν τον ψηφιακό μετασχηματισμό»*⁴⁷².

Πρόκειται για *«ένα ενιαίο και δεσμευτικό μοντέλο διακυβέρνησης που καλύπτει οριζόντια το σύνολο των φορέων της Κεντρικής και της Γενικής Κυβέρνησης»*⁴⁷³. Η ΒΨΜ, συμβάλλει επομένως στο να καλύψει τη μεγάλη έλλειψη συντονισμού ανάμεσα στις δημόσιες υπηρεσίες με έναν καθολικό, στοχευμένο και αποτελεσματικό σχεδιασμό διαδικασιών και τη μεταξύ τους ενοποίηση⁴⁷⁴.

Ανάμεσα σε άλλες δεκατρείς (13) αρχές, ως κατευθυντήρια αρχή που παράλληλα αποτελεί προϋπόθεση και υποχρέωση για κάθε εμπλεκόμενο φορέα στο πλαίσιο των έργων της ψηφιακής στρατηγικής τέθηκε η αρχή *μόνον άπαξ*, που ορίστηκε ως η εφάπαξ υποβολή πληροφοριών από πολίτες και επιχειρήσεις στο Δημόσιο, εκτός από περιπτώσεις ανάγκης επικαιροποίησης, και ο εσωτερικός διαμοιρασμός τους ανάμεσα στις υπηρεσίες χωρίς την εμπλοκή των διοικούμενων, με σεβασμό στα προσωπικά δεδομένα και σε συμμόρφωση με τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς⁴⁷⁵. Η ανάδειξη της αρχής *μόνον άπαξ* ως βασική αρχή που διατρέχει όλα τα υπό υλοποίηση έργα σημαίνει ότι αυτή πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν σε κάθε διαδικασία που προβλέπεται στη ΒΨΜ ή που γενικότερα αποτελεί μέρος του ψηφιακού μετασχηματισμού⁴⁷⁶.

Για την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών στους πολίτες, η αλληλεπίδραση αυτών με τη Δημόσια Διοίκηση υλοποιείται μέσω των εξής συστημάτων: *«α) Ενιαία Ψηφιακή Πύλη*

---

⁴⁷¹ Σινανιώτη Μαρούδη (2021), ο.π. σελ.465

⁴⁷² Βλ. άρθρ. 5 παρ.2 του ν. 4727/2020

⁴⁷³ Βλ. σελ.49 της ΒΨΜ

⁴⁷⁴ Βλ. σελ.20 της ΒΨΜ

⁴⁷⁵ Βλ. σελ.43 της ΒΨΜ

⁴⁷⁶ Βλ. σελ.19 της ΒΨΜ

gov.gr, β) Κέντρο Ταυτοποίησης, γ) Κέντρο Ειδοποιήσεων, δ) διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μεταξύ των Βασικών Μητρώων, η οποία είναι αναγκαία για την επίτευξη της αρχής «μόνον άπαξ» και θα επιτυγχάνεται μέσω των υπηρεσιών του Κέντρου Διαλειτουργικότητας»⁴⁷⁷. Η επίτευξη της αρχής μόνον άπαξ λοιπόν εξαρτάται από τη διασύνδεση και διαλειτουργικότητα μεταξύ των βάσεων δεδομένων και συστημάτων συλλογής, αποθήκευσης και διαμοιρασμού των πληροφοριών, τουτέστιν των μητρώων⁴⁷⁸. Ως Βασικά Μητρώα που καλούνται να αλληλεπιδρούν, απαριθμούνται τα εξής: «το Φορολογικό Μητρώο, το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ), το Μητρώο Πολιτών, τις αστυνομικές ταυτότητες ή το Μητρώο Αδειών Διαμονής και τα Ειδικά Δελτία Ταυτότητας Ομογενούς για πολίτες τρίτων χωρών, το Μητρώο Κοινωνικής Ασφάλισης, το Εθνικό Κτηματολόγιο, το Μητρώο οδών και αριθμών, το Μητρώο Φορέων και Υπηρεσιών της Γενικής Κυβέρνησης, το Μητρώο Αδειών Οδήγησης και το Μητρώο Αδειών Κυκλοφορίας Αυτοκινήτων»⁴⁷⁹.

Όπως προβλέπεται, τα Βασικά Μητρώα θα συνδέονται και θα λειτουργούν μέσω των τεχνικών μέσων που παρέχει το Κέντρο Διαλειτουργικότητας της ΓΓΠΣΣΔ (ΚΕΔ) και της πλατφόρμας στα πλαίσια της υποδομής National Data Corridor, που ενορχηστρώνει τη ροή δεδομένων⁴⁸⁰. Στόχος είναι να μπορούν τα μητρώα να είναι τεχνικά όσο πιο αυτόνομα και ανεξάρτητα γίνεται, ενώ κατά τη μεταξύ τους διασύνδεση να αλληλεπιδρούν και να συγχρονίζονται σε πραγματικό χρόνο⁴⁸¹. Προς το σκοπό αυτόν, προτείνεται μια αρχιτεκτονική με ένα κεντρικό μητρώο, το «Μητρώο Υπηρεσιών Διαλειτουργικότητας (Service Registry) που θα τηρείται από το ΚΕΔ» και επί μέρους έργα που προωθούν την κοινή ορολογία, κωδικοποίηση, ταξινόμηση ανά θεματικό τομέα, την υιοθέτηση προτύπων ως προς τα αρχεία, τη μορφή, τον τύπο και την ποιότητα τους καθώς και τις διεπαφές, που συμβάλλουν στην ευθυγράμμιση μεταξύ των φορέων, όσον αφορά θέματα ς και ασφάλειας⁴⁸². Μια προσπάθεια αποτύπωσης της διαλειτουργικότητας των μητρώων

---

⁴⁷⁷ Βλ. σελ.70 της ΒΨΜ

⁴⁷⁸ Βλ. σελ.70 της ΒΨΜ

⁴⁷⁹ Βλ. σελ.73-74 της ΒΨΜ

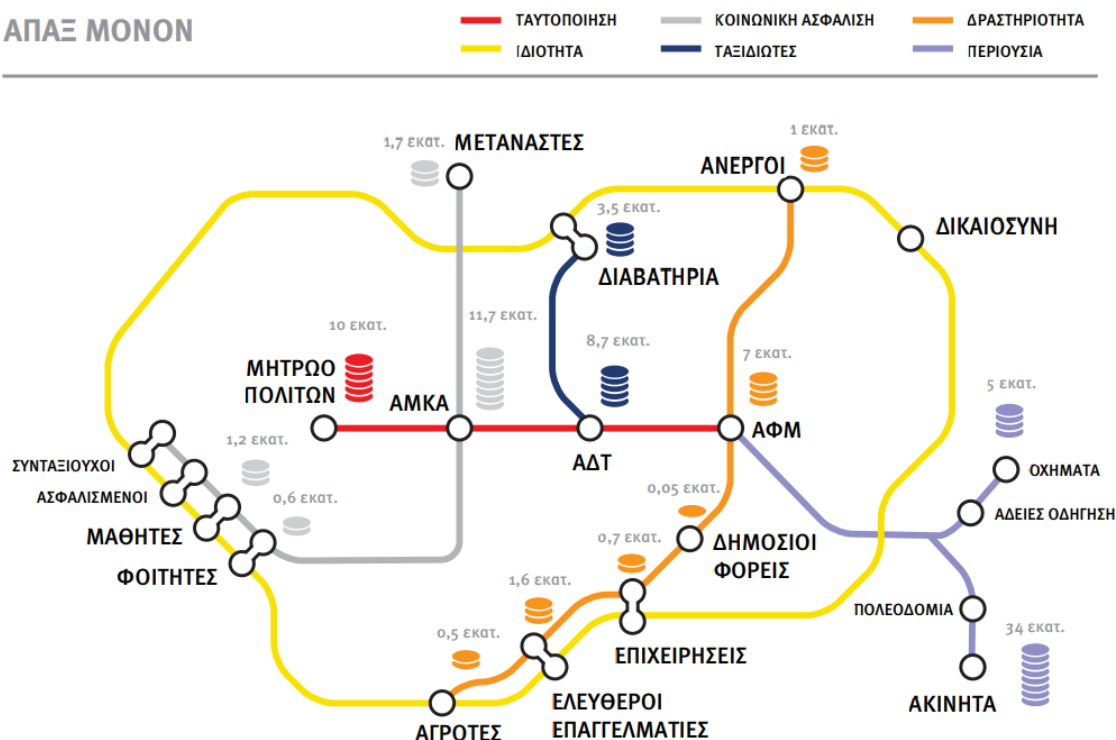
⁴⁸⁰ Βλ. σελ.74 της ΒΨΜ

⁴⁸¹ Βλ. σελ.74 της ΒΨΜ

⁴⁸² Βλ. σελ.75 της ΒΨΜ

ΑΠΑΞ ΜΟΝΟΝ

Εικόνα 4- 9: Αρχιτεκτονική των Μητρώων της Δημόσιας Διοίκησης στηριζόμενη στην αρχή «Απαξ μόνον» (once only) (2020), ΒΨΜ, σελ. 75, Διαθέσιμη στο https://digitalstrategy.gov.gr/website/static/website/assets/uploads/digital_strategy.pdf [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023]

Η απλούστευση των διαδικασιών και η φιλικότητα προς το χρήστη διέπει όλη τη ΒΨΜ και την παροχή των ψηφιακών υπηρεσιών. Βασικό πυλώνα λειτουργίας τους αποτελεί η ΕΨΠ gov.g, ένα κοινό σημείο εισόδου, όπου συγκεντρώνονται πληροφορίες για τη λειτουργία του Δημοσίου, χρήσιμες σε πολίτες και επιχειρήσεις εντός και εκτός της Ελλάδας, σχετικά με τα γεγονότα ζωής (life events)⁴⁸³. Μέσω υπολογιστή ή και κινητού τηλεφώνου, οι πολίτες θα εισέρχονται στις κυβερνητικές υπηρεσίες και η ταυτότητα τους θα επαληθεύεται ηλεκτρονικά μέσω ενός μοναδικού σημείου πρόσβασης και ταυτοποίησης (Single Sign On) για όλες τις υπηρεσίες που παρέχονται από τα πληροφοριακά συστήματα του Δημοσίου, από το Κέντρο Ταυτοποίησης, χωρίς την ανάγκη επανειλημμένης ταυτοποίησης σε καθένα από αυτά⁴⁸⁴. Κατόπιν, θα δρομολογούνται ειδοποιήσεις, απαντήσεις και αποτελέσματα σε αιτήματα που υπέβαλε ο πολίτης μέσω του Κέντρου Ειδοποιήσεων⁴⁸⁵. Στόχος είναι η κατάργηση των πολλών

⁴⁸³ Βλ. σελ.72 της ΒΨΜ

⁴⁸⁴ Ο.π.

⁴⁸⁵ Ο.π.

διαφορετικών ιστοσελίδων ανά διοικητική αρχή, η ομοιόμορφη παρουσίαση ενός “front desk” με κοινή αισθητική, και ταξινομημένες τις παρεχόμενες υπηρεσίες είτε με βάση τα γεγονότα της ζωής είτε με βάση την διάρθρωση των φορέων⁴⁸⁶. Έτσι, η αναζήτηση και πρόσβαση των ενδιαφερομένων και συναλλασσόμενων θα επιτυγχάνεται με 3 κλικ και η αυθεντικοποίηση του χρήστη μόνο μια φορά⁴⁸⁷.

Η υλοποίηση της ΕΨΠ επιταχύνθηκε λόγω της πανδημίας και έλαβε χώρα σε διαδοχικές φάσεις ξεκινώντας το 2020, με το χρήστη να αποκτά πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες μέσω της ανακατεύθυνσης του από την πύλη στις επιμέρους ιστοσελίδες που συνέχιζαν να λειτουργούν με ανεξάρτητα συστήματα και τρόπους ταυτοποίησης⁴⁸⁸. Στη δεύτερη φάση, όλες οι υπηρεσίες θα υιοθετήσουν κοινή αισθητική ταυτότητα και η πύλη θα αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα ψηφιακών υπηρεσιών, που εν καιρώ θα γίνει προσβάσιμο και από τα κινητά τηλέφωνα⁴⁸⁹. Η χρηστοκεντρική κατεύθυνση φαίνεται από τη δυνατότητα σχολιασμού από τους χρήστες, διαμοιρασμού, αξιολόγησης της επισκεψιμότητας και αλληλεπίδρασης με μελέτη στατιστικών στοιχείων και παρακολούθησης της κατάστασης της σε πραγματικό χρόνο⁴⁹⁰. Μάλιστα η δυνατότητα άμεσης συμπλήρωσης των στοιχείων και της προεπισκόπησης κατά το τελικό στάδιο φαίνεται να είναι σχετικά με τον κανονισμό και να είναι στο ίδιο πνεύμα και φιλοσοφία με την αρχή μόνον άπαξ⁴⁹¹.

Μια ακόμη δυνατότητα μέσω της ΕΨΠ είναι η τήρηση μιας ψηφιακής θυρίδας όπου θα αποστέλλονται και θα αποθηκεύονται ψηφιακά έγγραφα, αντί εντύπων, με την ταχύτερη ταυτοποίηση των πολιτών με το νέο Προσωπικό Αριθμό. Εκεί θα τηρούνται τα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται κατόπιν αιτήματος φυσικού προσώπου και έγγραφα που εκδίδονται μέσω της ΕΨΠ, προκειμένου να ενισχυθεί η χρήση ψηφιακών εγγράφων αντί εντύπων και η ηλεκτρονική διακίνηση της πληροφορίας μέσω της διαλειτουργικότητας⁴⁹². Ο Προσωπικός Αριθμός που καθιερώθηκε με το ν. 4727/ 2020 αποτελείται από δώδεκα (12) αλφαριθμητικά στοιχεία, εκ των οποίων τουλάχιστον τα εννέα (9) είναι αριθμητικά και χορηγείται υποχρεωτικά σε όλα τα φυσικά πρόσωπα που δικαιούνται ΑΦΜ ή και ΑΜΚΑ, δεν μεταβάλλεται, και απενεργοποιείται με το θάνατο ή την κήρυξη σε αφάνεια

---

⁴⁸⁶ Βλ. σελ.139 της ΒΨΜ

⁴⁸⁷ Βλ. σελ.140-141 της ΒΨΜ

⁴⁸⁸ Ο.π.

⁴⁸⁹ Ο.π.

⁴⁹⁰ Βλ. σελ. 141 της ΒΨΜ

⁴⁹¹ Βλ. σελ. 141-142 της ΒΨΜ

⁴⁹² Βλ. σελ. 142 της ΒΨΜ

του φυσικού προσώπου⁴⁹³. Η ΓΠΣΔΔ είναι αρμόδια για τη χορήγησή του και «αντιστοίχιση του με τους αναγνωριστικούς αριθμούς των μητρώων (ειδικούς τομεακούς αριθμούς) των φορέων του δημόσιου τομέα, ιδίως ΑΦΜ και την επαλήθευση της ταυτότητας των φυσικών προσώπων και την επίτευξη διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων των αρμόδιων φορέων μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας, υπό τους όρους προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»⁴⁹⁴.

Η ΒΨΜ περιγράφει την αρχιτεκτονική και μεθοδολογία για το σχεδιασμό και υλοποίηση ψηφιακών έργων υψηλής ωφέλειας που είχαν ήδη προλάβει να τεθούν σε λειτουργία πριν τη δημοσίευσή της, λόγω των επιτακτικών αναγκών εξυπηρέτησης των πολιτών κατά τη διάρκεια της πανδημίας⁴⁹⁵. Αναμφίβολα ο δρόμος προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό του δημοσίου τομέα στην Ελλάδα εξακολουθεί να είναι μακρύς και δύσβατος αλλά η ΒΨΜ και ο στρατηγικός σχεδιασμός της, εκτιμάται ότι θα συντελέσει στην ταχεία αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας του κράτους⁴⁹⁶, τα αποτελέσματα της οποίας είναι ήδη ορατά στη σύγχρονη Ελλάδα.

4.3 Νομικά Εργαλεία για την εφαρμογή της Αρχής «Μόνον Άπαξ»

Δεδομένης της δυσκολίας προσαρμογής των νόμων στις ανάγκες του ΤΟΟΡ αλλά και ευρύτερα στις ανάγκες κάθε επόμενης προσπάθειας εφαρμογής της αρχής, κατά τον Graux (2017) η υλοποίηση της αρχής μπορεί να επιτευχθεί όχι μόνον κατά τα οριζόμενα στην οικεία νομοθεσία αλλά να στηριχθεί και στη α) σύναψη συμφωνιών ή/και β) σε μονομερείς δηλώσεις των εμπλεκόμενων φορέων.

4.3.1 Σύναψη Συμφωνιών

Συμφωνίες ανάμεσα στους φορείς που αιτούνται και προμηθεύουν δεδομένα, και μεταξύ αυτών και των χρηστών, πολιτών ή εταιρειών, θεωρήθηκε ότι θα διασφαλίσουν τις νομικές απαιτήσεις του κάθε έργου, με τρόπο σαφή και ορισμένο (Graux, 2017). Σα σχήμα προτάθηκε να δημιουργηθεί μια ομοσπονδία, με βάση μια συμφωνία-πλαίσιο που θα περιλαμβάνει το σκοπό σχηματισμού της και τις γενικές αρχές της και ειδικότερα θα ορίζει τις υποχρεώσεις των εμπλεκόμενων μερών με βάση τις προτεινόμενες αρχές και απαιτήσεις του κεφαλαίου 2.4.4.1 της παρούσας εργασίας (Graux, 2017). Ειδικότερα σε

---

⁴⁹³ Βλ. σελ. 142 της ΒΨΜ

⁴⁹⁴ Βλ. σελ. 142-143 της ΒΨΜ

⁴⁹⁵ Βλ. σελ. 419 της ΒΨΜ

⁴⁹⁶ Βλ. σελ. 419-420 της ΒΨΜ

σχέση με τους διοικούμενους-φυσικά πρόσωπα η συμφωνία αυτή θα θέσει τους όρους και προϋποθέσεις χρήσης και προβλέψεις για την προστασία των δεδομένων τους και της ιδιωτικότητας τους (Graux, 2017). Προκειμένου κάθε φορέας, π.χ. μητρώο επιχειρήσεων ή δημόσια υπηρεσία, που λειτουργεί ως πάροχος ή αποδέκτης των δεδομένων, να προσχωρήσει στην εν λόγω συμφωνία-πλαίσιο, θα αρκεί μια επιμέρους συμφωνία ένταξης (Graux, 2017). Η προσδοκία θα ήταν, ένας συμμετέχων από κάθε χώρα να εκπροσωπεί κατά κάποιον τρόπο όλους τους οργανισμούς της χώρας του σαν εθνικός συντονιστής (Graux, 2017). Αυτή θα ήταν η απλούστερη εκδοχή, φτάνει μόνο να συμφωνούσαν όλοι οι φορείς να υπάρχει ένα μοναδικό εθνικό σημείο επαφής (Graux, 2017). Κάτι τέτοιο τη δεδομένη στιγμή φάνταζε απίθανο, οπότε και κάθε φορέας-δημόσια υπηρεσία θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να συνάψει χωριστή συμφωνία ένταξης (Graux, 2017). Η ομοσπονδία και οι όροι της συμφωνίας-πλαίσιο προτάθηκε να μην επιδέχονται αλλαγές και διαπραγμάτευση (Graux, 2017). Γι' αυτό και η προσχώρηση κάθε φορέα είναι προτιμότερη από τη σύναψη διμερών συμφωνιών μεταξύ κάθε μέλους με κάποιο άλλο και την εκ νέου διαπραγμάτευση των όρων, που θα επέφερε ανομοιομορφία στην εφαρμογή της αρχής (Graux, 2017). Για την ταχύτερη και πιο ευέλικτη σύναψη των συμφωνιών, μάλιστα, προτείνονται μνημόνια συναντίληψης/συνεννόησης (memoranda of understanding) χωρίς δεσμευτική ισχύ βασισμένα στην καλή πίστη των μερών (Graux, 2017). Είχε προταθεί, μάλιστα, η σύνταξη ομοσπονδιακών συμφωνιών για τα πιλοτικά έργα του TOOP με στόχο να εντοπιστούν κοινά σημεία μεταξύ των διάφορων τομέων, που θα μπορούσαν να γενικευτούν μετέπειτα ως εφαρμόσιμες γενικές αρχές ή απαιτήσεις για την καθολική εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» και να συμπεριληφθούν και στον τότε υπό ψήφιση κανονισμό της ενιαίας ψηφιακής θύρας (Graux, 2017).

4.3.2 Μονομερείς Δηλώσεις

Ακόμη πιο αποτελεσματικές στην πράξη θα μπορούσαν να αποδειχθούν και οι μονομερείς δηλώσεις, προσφέροντας εχέγγυα στο μέρος στο οποίο απευθύνονται και ενισχύοντας την εμπιστοσύνη στη διαδικασία (Graux, 2017). Σε αυτή τη μορφή προσομοιάζει περισσότερο και το αίτημα του χρήστη για την ανταλλαγή δεδομένων του κανονισμού για την ενιαία ψηφιακή θύρα (Graux, 2017). Το περιεχόμενό των δηλώσεων μπορεί να είναι η συγκατάθεση του χρήστη για τη μεταφορά των δεδομένων του, ή η εγγύηση συμμόρφωσης ενός εμπλεκόμενου μέρους με νομικές απαιτήσεις σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση ή ανταλλαγή δεδομένων ή ακόμα και η επιβεβαίωση ότι τα δεδομένα είναι σωστά και ακριβή

(Graux, 2017). Παρόλο που κάτι τέτοιο επαφίεται στη δημόσια διοίκηση να το ελέγχει και να το διασφαλίζει, μια τέτοια δήλωση από την πλευρά των χρηστών θα προσέδιδε μεγαλύτερη ασφάλεια (Graux, 2017). Για να προστατευτεί η ακεραιότητα και αυθεντικότητα της δήλωσης, δηλαδή η μη αλλοίωση/μεταβολή του περιεχομένου της και η ταυτοποίηση του δηλούντος, προτείνεται η χρήση των δομικών στοιχείων eID και eSignature (Graux, 2017). Η πρόταση αξιοποίησης αυτών των δομικών στοιχείων έγινε για λόγους διευκόλυνσης και όχι περιορισμού, ενώ είναι θεμιτή η εξακρίβωση της ταυτότητας και με άλλους αξιόπιστους τρόπους (Graux, 2017).

5 Συμπεράσματα

Στην παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε η καταγραφή του νομικού πλαισίου υποστήριξης της εφαρμογής της αρχής «μόνον άπαξ» σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο και η ανάδειξη των νομικών ζητημάτων και προκλήσεων κατά την προσπάθεια νομοθετικής της ρύθμισης.

Όπως είχε παρατηρήσει ο Graux (2021), υπάρχουν επαναλαμβανόμενα χαρακτηριστικά στη νομοθεσία των κρατών μελών, όπως ο ρητός προσδιορισμός μοναδικών έγκυρων πηγών άντλησης δεδομένων, η νομική αναγνώριση των δεδομένων αυτών, ο ρητός προσδιορισμός των αρμόδιων δημόσιων αρχών που μπορούν να ζητούν πληροφορίες από έγκυρες πηγές, η νομική υποχρέωση αυτών προς τούτο αντί να τις ζητούν από τον εκάστοτε πολίτη ή επιχείρηση, και τέλος, μέτρα αντιμετώπισης του κινδύνου ανακριβειών στα υπό ανταλλαγή δεδομένων.

Εξετάζοντας την ευρωπαϊκή και ελληνική νομοθεσία στην παρούσα, παρατηρούμε ότι τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά λείπουν ιδιαιτέρως από τα ευρωπαϊκά νομοθετικά κείμενα, αλλού σε μεγαλύτερο και αλλού σε μικρότερο βαθμό, αφήνοντας κενά και ασάφειες όπως π.χ. σχετικά με τη ροή των δεδομένων και το ρόλο των δημοσίων αρχών. Εύλογα θα αναρωτιόταν βέβαια κάποιος αν η λεπτομερέστερη και εξαντλητική περιγραφή όλων αυτών των θεμάτων θα ήταν εφικτή και σκόπιμη σε επίπεδο ευρωπαϊκό. Και τούτο διότι *«η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει εκ πρώτης όψεως αρμοδιότητα να νομοθετεί οριζόντια τις διοικητικές διαδικασίες»* (Graux, 2021, σελ.85). Τούτου λεχθέντος, κανένας κανονισμός δε θα μπορούσε *«να προβλέπει άμεσα την αναμόρφωση της εθνικής δημόσιας διοίκησης, γεγονός που αποτελεί έναν από τους λόγους για τους οποίους δεν θα ήταν σε θέση να ορίσει αρμόδιες αρχές ή να ρυθμίσει τη νομική εγκυρότητα των εθνικών αποδεικτικών στοιχείων»* ή τις πηγές-βάσεις δεδομένων (Graux, 2021, σελ. 85). Αυτός άλλωστε είναι και ο λόγος που προτιμήθηκε μια περιπτωσιολογική προσέγγιση στον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724 ως πιο ευέλικτη σε σχέση με τον ακριβή προσδιορισμό των έγκυρων πηγών, των αρμόδιων αρχών και της νομικής φύσης των εγγράφων (Graux, 2021). Αντίθετα, μόνο σε εθνικό επίπεδο μπορεί να καταστεί άμεση κι αποτελεσματική η ρύθμιση των υποχρεώσεων της δημόσιας διοίκησης (Graux, 2021). Κάτι τέτοιο βέβαια δεν είναι δυνατόν να συντελεστεί με ένα νόμο, αλλά απαιτείται ένα συνεκτικό νομικό πλαίσιο το οποίο να εξειδικεύεται και να συμπληρώνεται από επιμέρους υπουργικές αποφάσεις, εγκυκλίους, συμφωνίες και σχέδια δράσης. Η προσέγγιση αυτή παρατηρήθηκε να

προωθείται και να εφαρμόζεται στην περίπτωση της ελληνικής έννομης τάξης για την ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών και την αναπροσαρμογή των διοικητικών διαδικασιών με βάση τις αρχές της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης του ν. 4727/2020.

Σχετικά με την προώθηση σύναψης συμφωνιών ανάμεσα στους παρόχους και καταναλωτές δεδομένων σε διασυνοριακό επίπεδο, αυτή θα μπορούσε να προσφέρει το κατάλληλο επίπεδο προστασίας όλων των εμπλεκόμενων μερών και μια ενδεδειγμένη αποτύπωση των διαδικασιών για την εφαρμογή της αρχής, απουσία όμως ρητής νομικής υποχρέωσης είναι αμφίβολο αν πράγματι θα εισέλθουν οι εκάστοτε οργανισμοί σε αυτές (Graux, 2017). Οπότε και η ρητή επιταγή στη νομοθεσία προς συνομολόγηση συμφωνιών για τη ρύθμιση των ειδικότερων λεπτομερειών κάθε συνεργασίας στο πλαίσιο εφαρμογής της αρχής «μόνον άπαξ», θα ήταν θεμιτή. Ένα τέτοιο παράδειγμα εντοπίζεται στον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2022/1463, όπου προβλέπεται η κατάρτιση συμφωνιών για τη λειτουργική διακυβέρνηση, στις οποίες θα περιλαμβάνονται οι στόχοι για το επίπεδο υπηρεσιών μερικών εκ των συνιστωσών του OOTS⁴⁹⁷ προκειμένου να διασφαλιστεί η συντονισμένη ανάπτυξη και λειτουργία του⁴⁹⁸. Η σύναψη συμφωνιών προκρίνεται εξάλλου ήδη σε μεγάλο βαθμό για τη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας των ψηφιακών υπηρεσιών του δημοσίου τομέα τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁴⁹⁹ όσο και σε εθνικό μέσω της συνεργασίας πολλών οργανισμών, δημοσίων υπηρεσιών, και πληροφοριακών συστημάτων⁵⁰⁰.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, εύστοχα διατυπώθηκε η άποψη ότι όλες αυτές οι προσπάθειες αποσκοπούν τελικά στη δημιουργία ενός κύκλου εμπιστοσύνης ώστε να μπορούν οι δημόσιες διοικήσεις να ανταλλάσσουν πληροφορίες με σχετική ελευθερία χωρίς την ανάγκη μεσολάβησης του εκάστοτε πολίτη ή επιχείρησης (Graux, 2021).

Εν κατακλείδι και ως απάντηση στο ερευνητικό ερώτημα κατά πόσον το ισχύον νομικό πλαίσιο αποτελεί κινητήριο μοχλό ή τροχοπέδη για την εφαρμογή της αρχής, η παρούσα εργασία έδειξε ότι η πληθώρα νομοθετικών κειμένων από την ολοκλήρωση του ΤΟΟΡ μέχρι σήμερα, με πλέον σημαντικό τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724, ευνοεί και προωθεί την καθολική υιοθέτηση της αρχής «μόνον άπαξ» και την υλοποίηση έργων που επιτυγχάνουν την απρόσκοπτη διασυνοριακή ανταλλαγή και επαναχρησιμοποίηση δεδομένων προς διευκόλυνση των πολιτών και επιχειρήσεων.

---

⁴⁹⁷ Βλ. άρθρ. 27 παρ.1 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

⁴⁹⁸ Βλ. άρθρ. 19 παρ.1 περ.δ' του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463

⁴⁹⁹ Βλ. Αιτιολογική έκθεση σελ. 1 της Πρότασης για τη διαλειτουργική Ευρώπη

⁵⁰⁰ Βλ. «Εργο: Νέο Εθνικό Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας Δημόσιων Υπηρεσιών», ο.π. σελ.60

Κατά τη γράφουσα, η μεγαλύτερη πρόκληση για την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» όπως προέκυψε από την παρούσα έρευνα, συνίσταται στη στάθμιση του κατά πόσον η μείωση του διοικητικού φόρτου των πολιτών, επιχειρήσεων και της ίδιας της διοίκησης που προάγει η αρχή «μόνον άπαξ» δύναται να υπερισχύει έναντι άλλων αρχών και απαιτήσεων ή πώς θα διασφαλιστεί νομικά και πραγματικά η συνύπαρξη και παράλληλη τήρηση αυτών. Εν προκειμένω, τέθηκαν τέτοιου είδους ερωτήματα λόγω της ανάγκης προστασίας των προσωπικών δεδομένων, επί των οποίων γνωμοδότησε ο ΕΕΠΔ, αλλά και με αφορμή αποφάσεις των ελληνικών δικαστηρίων σχετικά με το ΕΕΕΣ. Γι' αυτό το λόγο και προς αντιμετώπιση πιθανών τέτοιων συγκρούσεων της αρχής «μόνον άπαξ» με γενικές αρχές, δικαιώματα και άλλες υποχρεώσεις που απορρέουν από το ευρωπαϊκό ή εθνικό δίκαιο, είναι σημαντικό ο νομοθέτης να εστιάζει σε κάθε τομέα δικαίου χωριστά (όπως π.χ. στον τομέα δημοσίων συμβάσεων, τελωνισμού, ναυτιλίας, εταιρικού δικαίου κ.ο.κ.), να διακρίνει τις διαδικασίες που χρήζουν τροποποίησης ώστε να συμμορφώνονται με την αρχή «μόνον άπαξ», λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες, περιορισμούς του καθενός και τα επιμέρους ζητήματα που ανακύπτουν. Επομένως, η υιοθέτηση της αρχής «μόνον άπαξ» είναι θεμιτό να επιτευχθεί με την αναθεώρηση και επικαιροποίηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου, όπως παρατηρήθηκε να συμβαίνει μετά την ολοκλήρωση του ΤΟΟΡ στους τομείς των πιλοτικών έργων.

Από την άλλη πλευρά, το κενό ενός ενιαίου νομικού πλαισίου για το συντονισμό των δράσεων των δημόσιων διοικήσεων με στόχο τις απρόσκοπτες διασυνοριακές ροές δεδομένων έρχεται να καλύψει η Πρόταση για τη διαλειτουργική Ευρώπη. Ο προτεινόμενος κανονισμός μπορεί να ιδωθεί ως το αναγκαίο ευρωπαϊκό συνεκτικό πλαίσιο, υπό την ομπρέλα του οποίου θα προβλέπεται η ρητή νομική υποχρέωση των κρατών μελών να συνεργάζονται *«με σαφή εντολή να συμφωνήσουν κοινές λύσεις διαλειτουργικότητας»*, αλλά παράλληλα θα διασφαλίζεται και ο απαιτούμενος βαθμός προστασίας τους. Με την εδραίωση της εμπιστοσύνης των εμπλεκόμενων μερών ο κανονισμός αυτός θα συνεισφέρει σημαντικά στην επίτευξη της διασυνοριακής εφαρμογής της αρχής «μόνον άπαξ», μέσω της διαλειτουργικότητας, που αποτελεί άλλωστε την κύρια προϋπόθεσή της. Εν αναμονή της ψήφισής του καθώς και της νέας οδηγίας στον τομέα του εταιρικού δικαίου και του νέου κανονισμού για την ευρωπαϊκή ψηφιακή ταυτότητα, που θα εκσυγχρονίσουν το ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο και θα αντιμετωπίσουν πολλά νομικά ζητήματα που εκτέθηκαν στο κεφάλαιο 4, το μέλλον σχετικά με την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» διαγράφεται ευοίωνο.

Σε εθνικό επίπεδο, αισιοδοξία για το μέλλον της εφαρμογής της αρχής «μόνον άπαξ» αντλείται τόσο από το γεγονός ότι η αυτοπιστοποίηση και η αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών προωθούνται και εφαρμόζονται εδώ και χρόνια στο πλαίσιο της διοικητικής δράσης στην Ελλάδα, όσο και από το ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός του ελληνικού δημόσιου τομέα βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, γεγονός που επιτρέπει στις νέες ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες να σχεδιαστούν εξ αρχής με γνώμονα την αρχή «μόνον άπαξ» και τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

5.1 Μελλοντικές Επεκτάσεις

Παρατηρώντας τους γρήγορους ρυθμούς των νομοθετικών εξελίξεων σχετικά με την αρχή «μόνον άπαξ» από την ολοκλήρωση του TOOP και μετά, η συνέχιση της παρούσας εργασίας θα μπορούσε να βασιστεί στην ανάπτυξη και σχολιασμό των νέων νομοθετικών ρυθμίσεων που αναμένονται στο σχετικά άμεσο μέλλον, με την ψήφιση των κανονισμών και οδηγιών που επί του παρόντος βρίσκονται στο στάδιο των προτάσεων, ήτοι της Πρότασης για τη Διαλειτουργική Ευρώπη, της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/EK και (ΕΕ) 2017/1132 όσον αφορά την περαιτέρω επέκταση και αναβάθμιση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στον τομέα του εταιρικού δικαίου και της Πρότασης Κανονισμού για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 910/2014 όσον αφορά τη θέσπιση πλαισίου για την ευρωπαϊκή ψηφιακή ταυτότητα.

Άλλως με αφετηρία την παρούσα έρευνα, εξαιρετικό ενδιαφέρον θα παρουσίαζε μια συγκριτική μελέτη του εθνικών νομικών πλαισίων σχετικά με την αρχή «μόνον άπαξ» μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ και της ανάδειξης της διαφορετικής νομοθετικής αντιμετώπισής της σε άλλες έννομες τάξεις σε σχέση με την Ελλάδα. Μια τέτοια έρευνα θα μπορούσε να καταλήξει σε προτάσεις και νέες ιδέες για τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής νομοθεσίας λαμβάνοντας υπόψη καινοτόμες προσεγγίσεις άλλων κρατών, τα οποία έχουν σημειώσει μεγαλύτερη πρόοδο κατά την προσπάθεια υιοθέτησης της αρχής «μόνον άπαξ».

Τέλος, με την έναρξη λειτουργίας του OOTS να αποτελεί πλέον γεγονός, μια μελέτη αξιολόγησης του κατά πόσον αυτό ανταποκρίνεται στις νομικές απαιτήσεις του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 και του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1463 θα συνέβαλε στη διατύπωση προτάσεων για μελλοντικές τροποποιήσεις ή συμπληρώσεις των εν λόγω κανονισμών.

Βιβλιογραφία-Αρθρογραφία-Γνωμοδοτήσεις-Ιστοσελίδες

- Dembecka, D., Mamrot, S., 2018. Implementation of the Once Only Principle in a Maritime Domain. *Logistics and Transport* 40, 11–18. doi:10.26411/83-1734-2015-4-40-2-18
- Douloudis, Konstantinos & Siapera, Maria & Prentza, And. (2021). Improving Electronic Public Procurement Using the Once-Only Principle: Connecting the Greek Electronic Single Procurement Document System to the Once-Only Principle Project's Infrastructure, Implementing the eProcurement Pilot. 238-245. 10.1145/3494193.3494226.
- EDPS, “*Opinion 08/2017 on the Proposal for a Regulation establishing a single digital gateway and the ‘once-only’ principle*”, 01.08.2017, Διαθέσιμο στο https://edps.europa.eu/sites/default/files/publication/17-08-01_sdg_opinion_en_0.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- EDPS, “*Opinion 19/2023 on the Proposal for a Directive amending Directives 2009/102/EC and (EU) 2017/1132 as regards further expanding and upgrading the use of digital tools and processes in company law*”, 17.05.2023, Διαθέσιμο στο https://edps.europa.eu/system/files/2023-05/23-05-17_opinion_proposal_directives_expanding_upgrading_digital_tools_law_companies_en.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]
- EUR-Lex Access to European Union law, Official website of the European Union: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [Τελευταία πρόσβαση στις 02.01.2024]
- European Commission, Directorate-General for the Information Society and Media, 2014, “*Study on eGovernment and the reduction of administrative burden : final report*”. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2759/42896>
- European Commission, Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology, (2017) *EU-wide digital once-only principle for citizens and businesses: policy options and their impacts: final report*. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2759/393169>
- Gorgerino, F. (2021). Legal Basis and Regulatory Applications of the Once-Only Principle: The Italian Case. In: Krimmer, R., Prentza, A., Mamrot, S. (eds) *The Once-Only Principle. Lecture Notes in Computer Science()*, vol 12621. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-79851-2_6

- Graux, H.: Overview of legal landscape and regulations. Deliverable 2.5, TOOP project (2017) Διαθέσιμο σε: https://www.toop.eu/sites/default/files/D25_legal_landscape_and_regulations.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Graux, H. (2021). The Single Digital Gateway Regulation as an Enabler and Constraint of Once-Only in Europe. In: Krimmer, R., Prentza, A., Mamrot, S. (eds) The Once-Only Principle. Lecture Notes in Computer Science(), vol 12621. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-79851-2_5
- ICLEG, “*Report on cross-border use of company information*”, 2023, Διαθέσιμο στο https://commission.europa.eu/system/files/2023-03/Report%20on%20cross-border%20use%20of%20company%20infomation_for%20publication.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Kalvet, T., Toots, M., Krimmer, R.: D2.7 *Drivers and Barriers for OOP* (1st version). Deliverable D2.7 for the TOOP project (2017), Διαθέσιμο σε: https://toop.eu/sites/default/files/D27_Drivers_and_Barriers.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Kalvet, T., Toots, M., & Krimmer, R. (2018). *Contributing to a Digital Single Market for Europe: Barriers and Drivers of an EU-Wide OnceOnly Principle*. ACM International Conference Proceeding Series, 1–8. <https://doi.org/10.1145/3209281.3209344>
- Kalvet, T., Toots, M., Krimmer, R., & Van Veenstra, A. F. (2018). *CrossBorder E-Government Services in Europe: Expected Benefits, Barriers and Drivers of the Once-Only Principle*. ACM International Conference Proceeding Series, 69–72. <https://doi.org/10.1145/3209415.3209458>
- Krimmer, R., Kalvet, T., Toots, M., Cepilovs, A., & Tambouris, E. (2017a). *Exploring and Demonstrating the Once-Only Principle*. dg.o '17:76 18th Annual International Conference on Digital Government Research, 546–551. <https://doi.org/10.1145/3085228.3085235>
- Krimmer, R., Kalvet, T., Toots, M., & Cepilovs, A. (2017b). *Position Paper on Definition of OOP and Situation in Europe*, 1–23, Deliverable D2.6 Διαθέσιμο σε: http://toop.eu/sites/default/files/D2.6_Position_Paper_OOP.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

- Krimmer, R., Kalvet, T., Toots, M., & Cepilovs, A. (2017c): *Position paper on definition of OOP and situation in Europe*, Deliverable D2.14, Διαθέσιμο σε: https://www.toop.eu/sites/default/files/D2.14_Position_paper_OOP_update.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Krimmer, R., Prentza, A., Mamrot, S., Schmidt, C. (2021). *The Once-Only Principle: A Matter of Trust*. In: Krimmer, R., Prentza, A., Mamrot, S. (eds) *The Once-Only Principle*. Lecture Notes in Computer Science(), vol 12621. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-79851-2_1
- Leosk, N., Pöder, I., Schmidt, C., Kalvet, T., Krimmer, R. (2021). *Drivers for and Barriers to the Cross-border Implementation of the Once-Only Principle*. In: Krimmer, R., Prentza, A., Mamrot, S. (eds) *The Once-Only Principle*. Lecture Notes in Computer Science(), vol 12621. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-79851-2_3
- OESD (2003) “*The Case for e-government: Excerpts from the OECD Report “The e-government Imperative”*”, OESD Journal on Budgeting -Vol.3, No.1, <https://doi.org/10.1787/budget-v3-art5-en>
- Official website of the European Maritime Safety Agency, “*European Maritime Single Window environment (EMSWe)*” <https://www.emsa.europa.eu/emsw.html> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of the European Maritime Safety Agency, “*Vessel traffic monitoring in EU waters (SafeSeaNet)*”. Official website of the European Union: <https://www.emsa.europa.eu/ssn-main.html> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of the European Union: European Commission, “*Business Register Interconnection System (BRIS)*”, A Connecting Europe Success Story, <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/pages/viewpage.action?pageId=533365899> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of the European Union: European Commission, “*Digital Europe: eIDAS enablers eDelivery Exchange documents and data securely and reliably*” <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/display/DIGITAL/eDelivery> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

- Official website of the European Union: European Commission, “*Digital eID Offers digital services capable of electronically identifying users from all across Europe*” <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/display/DIGITAL/eID> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of the European Union: European Commission, “*eCertis*” <https://ec.europa.eu/tools/ecertis/#/homePage> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of the European Union: European Commission, “*eDelivery*” <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/download/attachments/467110114/eDelivery-Flyer.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of the European Union: European Commission, “*EU Member States celebrate Go-Live of the Once-Only Technical System*”. Once-Only hub <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/display/OOTS/EU+Member+States+celebrate+the+Go-Live+of+the+Once-Only+Technical+System> [Τελευταία πρόσβαση στις 07.01.2024]
- Official website of the European Union: European Commission, “*European Single Procurement Document*”, Joinup <https://joinup.ec.europa.eu/asset/esp/d/home> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of the European Union: European Commission, “*European single procurement document and eCertis*” <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/esp/d> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of the European Union: European Commission, “*European single procurement document and eCertis*” Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/digital-procurement/european-single-procurement-document-and-ecertis_en [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of the European Union: European Commission, “*OOTS Catalogue of reusable services*”, Once-Only hub <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/display/OOTS/Catalogue+of+reusable+services> [Τελευταία πρόσβαση: 16.10.2023]

- Official website of the European Union: European Commission, “*The EU Single Window Environment for Customs*”, https://taxation-customs.ec.europa.eu/eu-single-window-environment-customs_en#components-of-the-eu-single-window-environment-for-customs [Τελευταία πρόσβαση: 29.10.2023]
- Official website of the European Union: European Commission, “*The Once-Only hub Unlocking the full potential of the Single Market*”, Once-Only hub, <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/display/OOTS/OOTSHUB+Home> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of the European Union: European Commission, “*The Once-Only Technical System: A hands-on guide to eDelivery*”, 2023 <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/display/OOTS/The+Once-Only+Technical+System%3A+A+hands-on+guide+to+eDelivery> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of the European Union: European Commission, “*VCD - Virtual Company Dossier*”, Joinup <https://joinup.ec.europa.eu/collection/pan-european-public-procurement-online-peppol/solution/vcd-virtual-company-dossier> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of TOOP providing data once-only.eu <https://www.toop.eu/> [Τελευταία πρόσβαση στις 02.01.2024]
- Official website of TOOP providing data once-only.eu “*Deliverables*”, <https://www.toop.eu/about> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of TOOP providing data once-only.eu “*TOOP Project at a glance*”, <https://www.toop.eu/about> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of TOOP providing data once-only.eu “*The TOOP project and the proposed Single Digital Gateway Regulation – interactions, challenges and potential improvements*” https://www.toop.eu/sites/default/files/TOOP_SDGR.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Official website of Stakeholder Community One-Only Principle for Citizens (SCOOP4C) <https://scoop4c.eu/> [Τελευταία πρόσβαση στις 02.01.2024]
- Official website of Stakeholder Community One-Only Principle for Citizens (SCOOP4C) “*Enablers*” https://scoop4c.eu/index.php/enablertable?field_domain_target_id=All&field_dur

[ation_value%5Bmin%5D=&field_duration_value%5Bmax%5D=&field_end_date_value%5Bmin%5D=&field_end_date_value%5Bmax%5D=&field_european_union_value=All&field_is_the_oop_case_mandatory_value=All&field_nature_and_status_project_value=All&field_projects_value=All&field_scope_of_case_value=All&items_per_page=9&title=&page=0](#) [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Official website of Stakeholder Community One-Only Principle for Citizens (SCOOP4C) “*OOP Cases*” <https://scoop4c.eu/index.php/casetable> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Publications Office of the European Union, Official website of the European Union, Document Summary: “*Certain aspects of company law concerning limited liability companies*”. Official website of the European Union: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1695659028748&uri=LEGISSUM%3A4314896> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Publications Office of the European Union, Document Summary: “*eEurope 2002*”. Official website of the European Union: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=legisum:124226a> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Publications Office of the European Union, Document Summary: “*European maritime single window environment*”. Official website of the European Union: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/LSU/?uri=celex:32019R1239> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Publications Office of the European Union, Document Summary: “*European Union single window environment for customs*”. Official website of the European Union, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/LSU/?uri=CELEX:32022R2399> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Publications Office of the European Union, Document Summary: “*Inland waterway transport – jobs and skills*”. Official website of the European Union: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/LSU/?uri=celex:32020R0473> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Publications Office of the European Union, Document Summary: “*Recognition of professional qualifications in inland navigation*”. Official website of the European Union: <https://eur-lex.europa.eu/legal->

[content/EN/LSU/?uri=CELEX%3A32010L0065](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX%3A32010L0065) [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Publications Office of the European Union, Document Summary: “*Reporting formalities for ships*”. Official website of the European Union: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4372174> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Schmidt C., 2016, “*The eESPD*”. Διαθέσιμο σε: <https://prezi.com/vfnmxzxo9hwt/the-eespd/> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Schmidt C., Krimmer R. and Lampoltshammer T.: 2021: “*When need becomes necessity*” - The Single Digital Gateway Regulation and the Once-Only Principle from a European Point of View, H. Roßnagel, C. H. Schunck, S. Mödersheim (Hrsg.): Open Identity Summit 2021, Lecture Notes in Informatics (LNI), Gesellschaft für Informatik, Bonn 2021 223

Siapera, Maria & Douloudis, Konstantinos & Dimitriou, Gerasimos & Prentza, And. (2020). Employing the Once-Only Principle in the Domain of the Electronic Public Procurement. 10.1007/978-3-030-44322-1_18.

Tambouris, E., Gorilas, S. and Boukis, G., 2001, November. *Investigation of electronic government*. In Panhellenic Informatics Conference Workshop Track on "EGovernment (pp. 8-10).

Tepandi, J., J.P.C.(Jack) Verhoosel, Dimitrios Zeginis, Gunnar Wettergren, Jerry Dimitriou, Carmen Rotuna, Cagatay Carabat, Özlem Albayrak, Erol Yilmaz, Thomas Lampoltshammer, Ermo Täks, Andriana Prentza, Paul Brandt, Petros Kavassalis, Lefteris Leontaridis, Jan Willem Streefkerk (2017), *The Once-Only Principle Project Generic Federated OOP Architecture* (1st version), Deliverable D2.1, Διαθέσιμο σε: https://www.toop.eu/sites/default/files/D21_Federated_OOP_Architecture.pdf

Tepandi, Jaak & Grandry, Eric & Fieten, Sander & Rotuna, Carmen & Sellitto, Giovanni & Zeginis, Dimitris & Draheim, Dirk & Piho, Gunnar & Tambouris, Efthimios & Tarabanis, Konstantinos. (2019). *Towards a Cross-Border Reference Architecture for the Once-Only Principle in Europe: An Enterprise Modelling Approach*. DOI:[10.1007/978-3-030-35151-9_7](https://doi.org/10.1007/978-3-030-35151-9_7)

Tepandi, J., Rotuna, C., Sellitto, G.P., Fieten, S., Prentza, A. (2021). *The Technical Challenges in OOP Application Across the European Union and the TOOP OOP*

- Architecture*. In: Krimmer, R., Prentza, A., Mamrot, S. (eds) *The Once-Only Principle*. Lecture Notes in Computer Science(), vol 12621. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-79851-2_8
- Timan, T., van Veenstra, A.F., Karanikolova, K. (2021). *Measuring the Impact of the Once Only Principle for Businesses Across Borders*. In: Krimmer, R., Prentza, A., Mamrot, S. (eds) *The Once-Only Principle*. Lecture Notes in Computer Science(), vol 12621. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-79851-2_11
- Wimmer, M.A. (2021). *Once-Only Principle Good Practices in Europe*. In: Krimmer, R., Prentza, A., Mamrot, S. (eds) *The Once-Only Principle*. Lecture Notes in Computer Science(), vol 12621. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-79851-2_4
- Wimmer Maria A., Boris Marinov, Kristina Reinsalu, Tatjana Jakowlewa, Abolfazl Roustaei 2017: *Vision of the once only principle for citizens, including key enablers and major barriers* Deliverable D 1.1, SCOOP4C project, Διαθέσιμο σε: https://scoop4c.eu/sites/default/files/2018-01/SCOOP4C_D1.1.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]
- Ακριβοπούλου Χ. και Ανθόπουλος Χ. (2015) , «*Εισαγωγή στο Διοικητικό Δίκαιο*», εκδ. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις
- Γνωμοδότηση 15/2011 της WP29 σχετικά με τον ορισμό της συγκατάθεσης, η οποία εκδόθηκε στις 13 Ιουλίου 2011 (WP 187), Διαθέσιμη στο https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp187_el.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Επίσημος ιστότοπος της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, «*Οι Διαδικτυακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης*» <https://www.gsis.gr/dimosia-dioikisi/ked/webservices> [Τελευταία πρόσβαση στις 07.01.2024]
- Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «*Μητρώα επιχειρήσεων – αναζήτηση εταιρείας στην ΕΕ*» https://e-justice.europa.eu/489/EL/business_registers_search_for_a_company_in_the_eu?init=true [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «*Μητρώα πτώχευσης και αφερεγγυότητας*

Ελλάδα»

[https://e-](https://e-justice.europa.eu/110/EL/bankruptcy_and_insolvency_registers?GREECE)

[justice.europa.eu/110/EL/bankruptcy_and_insolvency_registers?GREECE](https://e-justice.europa.eu/110/EL/bankruptcy_and_insolvency_registers?GREECE)

[Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]

Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «*Σύστημα διασύνδεσης μητρώων πραγματικών δικαιούχων*»

[https://e-](https://e-justice.europa.eu/38590/el/beneficial_ownership_registers_interconnection_system_boris)

[justice.europa.eu/38590/el/beneficial_ownership_registers_interconnection_system_boris](https://e-justice.europa.eu/38590/el/beneficial_ownership_registers_interconnection_system_boris) [Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]

Επίσημος ιστότοπος της Κυβέρνηση της Ελληνικής Δημοκρατίας <https://www.gov.gr/>

[Τελευταία πρόσβαση 05.01.2024]

Επίσημος ιστότοπος της Κυβέρνηση της Ελληνικής Δημοκρατίας, «*Γενικά για την Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της ΕΕ*», Επιμορφωτική Πύλη Ψηφιακών Υπηρεσιών

<https://howto.gov.gr/mod/book/tool/print/index.php?id=171>

[Τελευταία

πρόσβαση στις 22.10.2023]

Επίσημος ιστότοπος της Κυβέρνηση της Ελληνικής Δημοκρατίας, «*Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) - Ηλεκτρονική πλατφόρμα promitheus.gov.gr*»

[https://www.gov.gr/sdg/public-contracts/participating-in-](https://www.gov.gr/sdg/public-contracts/participating-in-public-tenders/national-sources-of-help-with-procurement-procedures/national-electronic-public-procurement-system-online-platform-promitheus-gov-gr)

[public-tenders/national-sources-of-help-with-procurement-procedures/national-electronic-public-procurement-system-online-platform-promitheus-gov-gr](https://www.gov.gr/sdg/public-contracts/participating-in-public-tenders/national-sources-of-help-with-procurement-procedures/national-electronic-public-procurement-system-online-platform-promitheus-gov-gr)

[Τελευταία πρόσβαση 02.01.2024]

Επίσημος ιστότοπος του Υπουργείου Εσωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας,

<https://www.ypes.gr/> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Επίσημος ιστότοπος του Υπουργείου Εσωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας,

«*Διαπιστευμένοι Φορείς – Διαδικασία Διαπίστευσης Φορέα*»

[https://www.ypes.gr/politikes-kai-draseis/pliroforiaka-sistimata-gia-liksiarxeia-](https://www.ypes.gr/politikes-kai-draseis/pliroforiaka-sistimata-gia-liksiarxeia-kai-dimotologia/ergo-mitroo-politon/diapisteymenoi-foreis-diadikasia-diapisteysis-forea)

[kai-dimotologia/ergo-mitroo-politon/diapisteymenoi-foreis-diadikasia-](https://www.ypes.gr/politikes-kai-draseis/pliroforiaka-sistimata-gia-liksiarxeia-kai-dimotologia/ergo-mitroo-politon/diapisteymenoi-foreis-diadikasia-diapisteysis-forea)

[diapisteysis-forea](https://www.ypes.gr/politikes-kai-draseis/pliroforiaka-sistimata-gia-liksiarxeia-kai-dimotologia/ergo-mitroo-politon/diapisteymenoi-foreis-diadikasia-diapisteysis-forea) [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Επίσημος ιστότοπος του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, «*Απλούστευση και Ψηφιοποίηση της δήλωσης γέννησης*»

[https://www.secdigital.gov.gr/project/aploysteysi-kai-psifiopoiisi-tis-dilosis-](https://www.secdigital.gov.gr/project/aploysteysi-kai-psifiopoiisi-tis-dilosis-gennisis/)

[gennisis/](https://www.secdigital.gov.gr/project/aploysteysi-kai-psifiopoiisi-tis-dilosis-gennisis/) [Τελευταία πρόσβαση στις 02.01.2024]

Επίσημος ιστότοπος του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, «*Απλούστευση και Ψηφιοποίηση της δήλωσης γέννησης (Β' φάση)*»

- <https://www.secdigital.gov.gr/project/aploysteysi-kai-psifiopoiisi-tis-dilo/>
[Τελευταία πρόσβαση στις 02.01.2024]
- Επίσημος ιστότοπος του Υπουργείου Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, “*Ενιαία Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Πύλη: Your Europe*”
<https://www.secdigital.gov.gr/projects/eniaia-eyropaiki-psifiaki-pyli-your-europe/> [Τελευταία πρόσβαση στις 02.01.2024]
- Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «*eESPD - Συχνές ερωτήσεις e(Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Προμήθειας)*»
<https://ec.europa.eu/docsroom/documents/17242/attachments/1/translations/el/renditions/native> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, Ειδική Έκθεση 24/2022: «*Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην υπηρεσία των επιχειρήσεων – Παρά τις δράσεις της Επιτροπής, η διαθεσιμότητα ηλεκτρονικών υπηρεσιών παραμένει ανομοιογενής στα κράτη μέλη της ΕΕ*», Διαθέσιμη στο https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR22_24/SR_e-Government_EL.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Ηλεκτρονική υπηρεσία Promitheus ESPDint του ΕΣΗΔΗΣ
<https://www.promitheies.gr/blog/ilektroniki-ipiresia-promitheus-esp dint>
[Τελευταία πρόσβαση 02.01.2024]
- Κατάλογος Πιστοποιητικών/Δικαιολογητικών Αυτεπάγγελτης Αναζήτησης, Διαθέσιμος στο https://apd-depin.gov.gr/files/Docs/PDF/odigos2/aytapaggelti/aftepaggelti_list.pdf
[Τελευταία Πρόσβαση στις 03.01.2024]
- Κυριάκος Πιερρακάκης, 2019, «*Ο Κυριάκος Πιερρακάκης στο Συμβούλιο Υπουργών Τηλεπικοινωνιών της ΕΕ*». Βίντεο διαθέσιμο στο <https://www.youtube.com/watch?v=qPK0gd8Hac0> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Κυριάκος Πιερρακάκης, «*Επανασχεδιάζουμε τον αλγόριθμο του Δημοσίου*», Περιοδικό «*ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ*», Τεύχος 117, Σεπτέμβριος - Νοέμβριος 2019, σελ. 20-21, Διαθέσιμο στο <https://www.ekt.gr/el/magazines/interviews/23642> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Κυριάκος Πιερρακάκης, 2022, Συνέντευξη του Υπουργού Επικρατείας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκου Πιερρακάκη στην εφημερίδα «*Βραδυνή της Κυριακής*»

Διαθέσιμη στο <https://mindigital.gr/archives/2837> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Μαρουλής Αύγουστος, 2001, «Σημειώσεις Διοικητικού Δικαίου», Β' έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα

ΝΟΜΟΣ Βάσεις Νομικών Δεδομένων <https://lawdb.intrasoftnet.com/> [Τελευταία πρόσβαση στις 02.01.2023]

Σινανιώτη Μαρούδη, «Χρήση Νέων Τεχνολογιών στο Εταιρικό Δίκαιο», Περιοδικό «Με το Δικηγόρο», Ειδική Έκδοση, Απρίλιος 2020, Διαθέσιμο στο <https://anyflip.com/bioct/jbze> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Σινανιώτη Μαρούδη (2021), «N.4727/2020 Κώδικας Ψηφιακής Διακυβέρνησης- Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών», ΝΟΒ Απρίλιος 2021, Τόμος 69, Τεύχος 3, σελ. 457-466

Υπεύθυνη Δήλωση (άρθρο 8 Ν.1599/1986) <https://www.ypeythini-dilosi.eu/> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Ευρωπαϊκή Νομοθεσία

Κανονισμοί- Οδηγίες- Αιτιολογικές Εκθέσεις- Προτάσεις- Αποφάσεις- Ψηφίσματα- Δηλώσεις- Προγράμματα Δράσης

Berlin Declaration on Digital Society and Value-Based Digital Government at the ministerial meeting during the German Presidency of the Council of the European Union on 8 December 2020, Διαθέσιμο στο <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/berlin-declaration-digital-society-and-value-based-digital-government> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Impact Assessment Report, accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directives 2009/102/EC and (EU) 2017/1132 as regards further expanding and upgrading the use of digital tools and processes in company law, SWD(2023) 178 final, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2023:0178:FIN:EN:PDF> [Τελευταία πρόσβαση: 12.11.2023]

Ministerial Declaration on eGovernment approved unanimously in Malmö, Sweden, on 18 November 2009, Διαθέσιμο στο <https://www.aoc.cat/wp-content/uploads/2014/09/declaracio-malmo-1.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Tallinn Declaration on eGovernment at the ministerial meeting during Estonian Presidency of the Council of the EU on 6 October 2017, Διαθέσιμο στο <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/ministerial-declaration-egovernment-tallinn-declaration> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση μέτρων για υψηλό επίπεδο διαλειτουργικότητας του δημόσιου τομέα σε ολόκληρη την Ένωση (πράξη για τη διαλειτουργική Ευρώπη), COM/2022/720 final, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0720> [Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]

Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/EK και (EE) 2017/1132 όσον αφορά την περαιτέρω επέκταση και αναβάθμιση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στον τομέα του εταιρικού δικαίου, COM(2023) 177 final 2023/0089 (COD), Βρυξέλλες, 29.3.2023, Διαθέσιμη στο <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7953-2023-INIT/EL/pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – «*Ο ρόλος της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για το μέλλον της Ευρώπης*», SEC(2003) 1038, COM/2003/0567, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A52003DC0567> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «*Ευρώπη 2020 — Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη*» COM/2010/2020, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX:52010DC2020> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των

Περιφερειών – «Ευρωπαϊκό Σχέδιο δράσης για την ηλε-διακυβέρνηση, 2011-2015 Αξιοποίηση των ΤΠΕ για την προώθηση έξυπνης, αειφορικής και καινοτομικής διακυβέρνησης», SEC(2010) 1539, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0743:FIN:EL:PDF>

[Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – «Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2016-2020 Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της διακυβέρνησης», COM(2016) 179, Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52016DC0179> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – «Ευρωπαϊκό πλαίσιο διαλειτουργικότητας – Στρατηγική εφαρμογής», COM(2017) 134, 23.3.2017, Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52017DC0134> [Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – «Ψηφιακή Πυξίδα 2030: η Ευρωπαϊκή οδός για την ψηφιακή δεκαετία», COM/2021/118 final, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0118> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Απόφαση υπ' αριθμ. 70/2008/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008 , για ένα περιβάλλον χωρίς χαρτί για τα τελωνεία και τις εμπορικές επιχειρήσεις, OJ L 23 της 26.1.2008, σελ. 21 έως 26, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32008D0070%2801%29> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Διορθωτικό στην Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες

- και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/EK, OJ L 135 της 24.5.2016, σελ. 120 έως 204, Διαθέσιμο το <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32014L0024R%2806%29> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 842/2011 της Επιτροπής, της 19ης Αυγούστου 2011 , περί κατάρτισεως τυποποιημένων εντύπων για τη δημοσίευση προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και περί καταργήσεως του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1564/2005, OJ L 222 της 27.8.2011, σελ. 1 έως 187, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A32011R0842> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2015/884 της Επιτροπής, της 8ης Ιουνίου 2015, για τη θέσπιση των τεχνικών προδιαγραφών και διαδικασιών που απαιτούνται για το σύστημα διασύνδεσης των μητρώων, το οποίο δημιουργήθηκε με την οδηγία 2009/101/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, OJ L 144, 10.6.2015, σελ. 1–9, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32015R0884> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1986 της Επιτροπής, της 11ης Νοεμβρίου 2015, περί κατάρτισεως τυποποιημένων εντύπων για τη δημοσίευση προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και περί καταργήσεως του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 842/2011, OJ L 296 της 12.11.2015, σελ. 1 έως 146, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32015R1986> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής, της 5ης Ιανουαρίου 2016, για την καθιέρωση του τυποποιημένου εντύπου για το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Προμήθειας, OJ L 3 της 6.1.2016, σελ. 16 έως 34, Διαθέσιμος στο https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2016/7/oj [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1780 της Επιτροπής της 23ης Σεπτεμβρίου 2019 για την κατάρτιση τυποποιημένων εντύπων για τη δημοσίευση προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων και για την κατάργηση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2015/1986, OJ L 272, 25.10.2019, σελ. 7–73,

- Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32019R1780> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2244 της Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2020 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές και διαδικασίες για το σύστημα διασύνδεσης των μητρώων, και για την κατάργηση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2015/884 της Επιτροπής, OJ L 439, 29.12.2020, σελ. 1–22, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32020R2244> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1042 της Επιτροπής της 18ης Ιουνίου 2021 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές και διαδικασίες για το σύστημα διασύνδεσης των μητρώων, και για την κατάργηση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2020/2244 της Επιτροπής, OJ L 225, 25.6.2021, σελ. 7–51, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1042> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1463 της Επιτροπής της 5ης Αυγούστου 2022 για τον καθορισμό των τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών του τεχνικού συστήματος διασυννοριακής αυτοματοποιημένης ανταλλαγής δικαιολογητικών και την εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, C/2022/5628, OJ L 231, 6.9.2022, σελ. 1–21, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32022R1463> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), OJ C 202, 7.6.2016, σελ. 1–388, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A12016ME%2FTXT> [Τελευταία πρόσβαση στις 05.01.2024]

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1564/2005 της Επιτροπής, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, για την κατάρτιση τυποποιημένων εντύπων προς δημοσίευση προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων στο πλαίσιο των διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων δυνάμει των οδηγιών 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, OJ L 257 της 1.10.2005, σελ. 1 έως 126, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32005R1564> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και για την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (General Data Protection Regulation), OJ L 119/1-88, 4.5.2016, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679&qid=1694150931568> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Οκτωβρίου 2018, για τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής θύρας με σκοπό την παροχή πρόσβασης σε πληροφορίες, σε διαδικασίες και σε υπηρεσίες υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012, OJ L 295, 21.11.2018, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1724> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1239 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τη θέσπιση ευρωπαϊκού περιβάλλοντος ναυτιλιακής ενιαίας θυρίδας και για την κατάργηση της οδηγίας 2010/65/ΕΕ, OJ L 198, 25.7.2019, σελ. 64–87, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A32019R1239> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 2022 για τη θέσπιση περιβάλλοντος ενιαίας θυρίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα τελωνεία και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 952/2013, OJ L 317, 9.12.2022, σελ. 1–23, Διαθέσιμος στο <https://eur->

[lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32022R2399](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32022R2399) [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός (ΕΕ) 2020/473 της Επιτροπής της 20ής Ιανουαρίου 2020 για τη συμπλήρωση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/2397 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τα πρότυπα σχετικά με τις βάσεις δεδομένων για τα ενωσιακά πιστοποιητικά επαγγελματικών προσόντων, τα ναυτικά φυλλάδια και τα ημερολόγια πλοίου, OJ L 100, 1.4.2020, σελ. 1–11, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32020R0473> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός (ΕΕ) 2020/474 της Επιτροπής της 20ής Ιανουαρίου 2020 σχετικά με την ευρωπαϊκή βάση δεδομένων σκαφών, OJ L 100, 1.4.2020, σελ. 12–19, Διαθέσιμος στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32020R0474> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός (ΕΕ) 2023/205 της Επιτροπής της 7ης Νοεμβρίου 2022 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1239 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τη δημιουργία συνόλου δεδομένων του ευρωπαϊκού περιβάλλοντος ναυτιλιακής ενιαίας θυρίδας και την τροποποίηση του παραρτήματός του, OJ L 33 της 3.2.2023, σελ. 24 έως 230, Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32023R0205> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Οδηγία 2002/59/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2002, για τη δημιουργία κοινοτικού συστήματος παρακολούθησης της κυκλοφορίας των πλοίων και ενημέρωσης και την κατάργηση της οδηγίας 93/75/ΕΟΚ του Συμβουλίου, OJ L 208 της 5.8.2002, σελ. 10–27, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32002L0059> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Οδηγία 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, OJ L 255 της 30.9.2005, σ. 22 έως 142, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32005L0036> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

- Οδηγία 2006/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά, ΟJ L 376, 27.12.2006, σελ. 36–68, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32006L0123> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Οδηγία 2009/102/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, στον τομέα του δικαίου των εταιρειών σχετικά με τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με ένα και μόνο εταίρο, ΟJ L 258, 1.10.2009, σελ. 20–250, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0102> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Οδηγία 2010/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, σχετικά με τις διατυπώσεις υποβολής δηλώσεων για τα πλοία κατά τον κατάπλου ή/και απόπλου από λιμένες των κρατών μελών και για την κατάργηση της οδηγίας 2002/6/ΕΚ, ΟJ L 283 της 29.10.2010, σελ. 1 έως 10, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32010L0065> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Οδηγία 2012/17/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2012, για την τροποποίηση της οδηγίας 89/666/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών 2005/56/ΕΚ και 2009/101/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τη διασύνδεση των κεντρικών και των εμπορικών μητρώων καθώς και των μητρώων εταιρειών, ΟJ L 156 της 16.6.2012, σελ. 1 έως 9, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0017> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, ΟJ L 94 της 28.3.2014, σελ. 65 έως 242, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32014L0024> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται

- στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/EK, OJ L 94, 28.3.2014, σελ. 243–374, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0025> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, σχετικά με ορισμένες πτυχές του εταιρικού δικαίου, OJ L 169 της 30.6.2017, σελ. 46–127, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32017L1132> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Οδηγία (ΕΕ) 2017/2397 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2017, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων στην εσωτερική ναυσιπλοΐα και την κατάργηση των οδηγιών 91/672/ΕΟΚ και 96/50/EK του Συμβουλίου, OJ L 345, 27.12.2017, σελ. 53–86, Διαθέσιμη στο [EUR-Lex - 32017L2397 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32017L2397) [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Οδηγία (ΕΕ) 2019/1151 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 όσον αφορά τη χρήση ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στον τομέα του εταιρικού δικαίου, OJ L 186, 11.7.2019, σελ. 80–104, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32019L1151> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Οδηγία (ΕΕ) 2019/2121 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2019 για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 όσον αφορά τις διασυνοριακές μετατροπές, συγχωνεύσεις και διασπάσεις, OJ L 321 της 12.12.2019, σελ. 1 έως 44, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32019L2121> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]
- Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πύλης για την παροχή πληροφοριών, διαδικασιών, υπηρεσιών υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012, COM/2017/0256, Διαθέσιμη στο [https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32017R1024)

[lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017PC0256](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017PC0256)

[Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 όσον αφορά τη χρήση ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στον τομέα του εταιρικού δικαίου, COM/2018/239 final - 2018/0113, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=COM%3A2018%3A239%3AFIN> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 910/2014 όσον αφορά τη θέσπιση πλαισίου για την ευρωπαϊκή ψηφιακή ταυτότητα, COM/2021/281 final, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0281> [Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]

Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση μέτρων για υψηλό επίπεδο διαλειτουργικότητας του δημόσιου τομέα σε ολόκληρη την Ένωση (πράξη για τη διαλειτουργική Ευρώπη), COM/2022/720 final, Διαθέσιμη στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0720> [Τελευταία πρόσβαση στις 29.10.2023]

Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/102/ΕΚ και (ΕΕ) 2017/1132 όσον αφορά την περαιτέρω επέκταση και αναβάθμιση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στον τομέα του εταιρικού δικαίου, COM(2023) 177 final 2023/0089 (COD), Βρυξέλλες, 29.3.2023, Διαθέσιμη στο <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7953-2023-INIT/EL/pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Ελληνική Νομοθεσία

Νόμοι- Αποφάσεις- Εγκύκλιοι- Προγράμματα Δράσης

Απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α1/18368/25-9-2002 του ΥΠΕΣΔΔΑ με θέμα «Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986 (ΦΕΚ 75)», (ΦΕΚ Β' 1276/01.10.2002)

Απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α/28032/8.12.2006 του ΥΠΕΣΔΔΑ με θέμα: «Υποχρεωτική αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών»

Απόφαση υπ' αριθμ. 118944 ΕΞ 2019/23.10.2019 (ΦΕΚ 3990Β) του Υπουργού Επικρατείας «Λειτουργία Κέντρου Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης»

Απόφαση υπ. αριθμ. 132054 ΕΞ 2019/21.11.2019 (ΦΕΚ 4397 Β'/ 2019) του Υπουργείου Εσωτερικών στην Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης με θέμα «Διάθεση διαδικτυακών υπηρεσιών από τα δεδομένα του Πληροφοριακού Συστήματος Μητρώο Πολιτών»

Απόφαση υπ' αριθμ. ΓΔΟΔΥ/ΔΔΥ/490/2020 των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας, Εσωτερικών, Επικράτειας με θέμα «Ρυθμίσεις για την ψηφιοποίηση της διαδικασίας της δήλωσης γέννησης»

Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού (ΦΕΚ 2894/Β/5-7-2021), Διαθέσιμη στο <https://digitalstrategy.gov.gr/> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Εγκύκλιος του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης «Κανόνες για την παροχή ψηφιακής διακυβέρνησης» ΑΔΑ: Ψ7ΝΟ46ΜΤΛΠ-ΩΘ5, Διαθέσιμη στο <https://diavgeia.gov.gr/search?query=ada:%22CE%A87%CE%9D%CE%9F46%CE%9C%CE%A4%CE%9B%CE%A0-%CE%A9%CE%985%22&page=0> [Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Εγκύκλιος του ΙΚΑ υπ' αριθμ. 5/09.01.2007 (Αρ. Πρωτ. Ε99/2) με θέμα «Υποχρεωτική η αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών (τριών υπουργικών αποφάσεων)»

Εγκύκλιος με Αρ. πρωτ.: ΔΙΣΚΠΟ/ Φ.18/οικ. 6341/18.2.2013 του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με θέμα: «Αποδοχή από τις δημόσιες υπηρεσίες αντιγράφων εγγράφων που

συνοδεύονται με υπεύθυνη δήλωση, όπως τα πρωτότυπα και διαδικασία απόδειξης γεγονότων ή στοιχείων»

Έργο: Νέο Εθνικό Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας Δημόσιων Υπηρεσιών, Διαθέσιμο στο https://www.e-gif.gov.gr/wp-content/uploads/2022/06/%CE%A01_%CE%A0%CE%BB%CE%B1%CE%AF%CF%83%CE%B9%CE%BF_%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82_v1.1_new.pdf

[Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Κοινή απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α/9981/2005 (ΦΕΚ 726/Β'/30.5.2004) του ΥΠΕΣΔΔΑ και του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών με θέμα *«Αυτεπάγγελτη αναζήτηση βεβαίωσης φορολογικής ενημερότητας και εκκαθαριστικού σημειώματος δήλωσης φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων μέσω συστήματος πιστοποιημένης τηλεομοιοτυπίας»*

Κοινή απόφαση 2458/2005 (ΦΕΚ 267/Β'/1.3.2005) του ΥΠΕΣΔΔΑ και του Υπουργείου Δικαιοσύνης με θέμα: *«Αυτεπάγγελτη αναζήτηση της καταφατικής ή αρνητικής δήλωσης σε αντικατάσταση του φυσικού τύπου του αντιγράφου ποινικού μητρώου»*

Κοινή απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α/5482/2005 (ΦΕΚ 400/Β'/28.3.2005) του ΥΠΕΣΔΔΑ και του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας με θέμα: *«Αυτεπάγγελτη αναζήτηση πιστοποιητικού στρατολογικής κατάστασης (τύπου Α' και Β') που εκδίδεται από υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας»*

Κοινή απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α/17402/2006 (ΦΕΚ 1042/Β'/1.8.2006) του ΥΠΕΣΔΔΑ και του Υπουργείου Δικαιοσύνης με θέμα: *«Αυτεπάγγελτη αναζήτηση πιστοποιητικών αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης»*

Κοινή απόφαση ΔΙΑΔΠ/Α/6930/2005 (ΦΕΚ 488/Β'/13.4.2005) του ΥΠΕΣΔΔΑ και του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας με θέμα: *«Αυτεπάγγελτη αναζήτηση πιστοποιητικών αρμοδιότητας Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας»*

Κοινή απόφαση ΔΙΑΔΠ/Ε/2097/31.1.2006 (ΦΕΚ 108/Β'/31.1.2006) του ΥΠΕΣΔΔΑ και του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας με θέμα: *«Αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών από δέκα–επτά (17) Ασφαλιστικούς Οργανισμούς αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας»*

- Νόμος υπ' αριθμ. 1599/1986 «Σχέσεις κράτους-πολίτη, καθιέρωση νέου τύπου δελτίου ταυτότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 75/11.6.1986)
- Νόμος υπ' αριθμ. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 45/9.3.1999)
- Νόμος υπ' αριθμ. 3448/2006 «Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (ΦΕΚ Α' 57/15.3.2006)
- Νόμος υπ' αριθμ. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (ΦΕΚ 147/Α/08.08.2016) και Αιτιολογική Έκθεση του ν. 4412/2016
- Νόμος υπ' αριθμ. 4483/2017 «Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) Ρυθμίσεις σχετικές με την οργάνωση, τη λειτουργία, τα οικονομικά και το προσωπικό των Ο.Τ.Α. Ευρωπαϊκοί Όμιλοι Εδαφικής Συνεργασίας Μητρώο Πολιτών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 107/31.07.2017)
- Νόμος υπ' αριθμ. 4623/2019 «Ρυθμίσεις του Υπουργείου Εσωτερικών, διατάξεις για την ψηφιακή διακυβέρνηση, συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις και άλλα επείγοντα ζητήματα» (ΦΕΚ Α' 134/09.08.2019)
- Νόμος υπ' αριθμ.. 4659/2020 «Επίδομα γέννησης και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Τεύχος Α' 21/03.02.2020)
- Νόμος υπ' αριθμ.. 4704/2020 «Επιτάχυνση και απλούστευση της ενίσχυσης οπτικοακουστικών έργων, ενίσχυση της Ψηφιακής Διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 133/14.7.2020)
- Νόμος υπ' αριθμ. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 184/23-09-2020)
- Νόμος υπ' αριθμ. 4782/2021 «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία» (ΦΕΚ Α 36/9.3.2021) και Αιτιολογική Έκθεση του ν. 4782/2021

Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, «Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στην Ελλάδα για την περίοδο 2014-2020» του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης», Διαθέσιμη στο <http://www.opengov.gr/minreform/wp-content/uploads/downloads/2014/02/stratigiki-ilektron.-diakyv.-teliko-pdf1.pdf>
[Τελευταία πρόσβαση στις 22.10.2023]

Νομολογία

Απόφαση 31/2020 ΔΕΦ ΙΩΑΝΝ

Απόφαση 1020/2022 ΣΤΕ

Απόφαση 427/2022 ΑΕΠΠ (ΕΑΔΗΣΥ)

Απόφαση 1339/2022 ΣΤΕ

Απόφαση Α132/2023 ΔΕΦ ΠΕΙΡ (ΑΚΥΡ)

Απόφαση 436/2023 ΔΕΦ ΑΘ (ΑΚΥΡ)

Απόφαση 145/2023 ΔΕΦ ΑΘ (ΑΚΥΡ)